

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, lagen om rättegång i förvaltningsärenden, rättegångsbalken, lagen om rättegång i marknadsdomstolen, lagen om rättegång i arbetsdomstolen, lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar, fastighetsbildningslagen, lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande, lagen om rättegång i brottmål, förundersökningslagen, lagen om föreläggande av böter och ordningsbot, lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten, utsökningsbalken, vallagen och rättshjälpslagen ändras.

Syftet med propositionen är att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till de förvaltningskunder som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. Genom propositionen eftersträvas att medborgarna ska kunna uträtta ärenden smidigare och oberoende av plats och dessutom att myndighetsförfarandena ska bli effektivare och produktiviteten bättre.

Enligt propositionen ska till lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster fogas bestämmelser om att ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten öppnas på myndighetsinitiativ för fysiska personer som använder Suomi.fi-identifikation. Dessutom föreslås det att till lagen fogas preciserande bestämmelser om utnyttjandet av meddelandeförmedlingstjänsten. Enligt förslaget ändras lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet så att elektronisk delgivning genom meddelandeförmedlingstjänsten är möjlig utan separat samtycke av delgivningens mottagare. Lagens tillämpningsområde ändras i fråga om förundersökning och polisundersökning. Till lagen fogas dessutom bestämmelser om notifikation om elektronisk delgivning utöver att bestämmelserna om tidsfristen för en handling som sänds elektroniskt ändras. Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om tillhandahållande av digitala tjänster utvidgas till att också omfatta polisundersökning och förundersökning. Dessutom föreslås att bestämmelserna om justitieförvaltningens myndigheter och domstolar ändras.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering främjar propositionen Finlands stegvisa övergång till att prioritera digitala tjänster som kanal för att uträtta ärenden hos myndigheter. Främjandet av prioriteringen av elektronisk myndighetsdelgivning är också en del av genomförandet av statens produktivetsprogram som ingår i regeringsprogrammet. Genom ändringen uppnås besparingar och effektiviseras myndighetsprocesserna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 12 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	7
1 Bakgrund och beredning.....	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Beredning.....	8
1.3 Utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheters elektroniska delgivningsförfarande	8
2 Nuläge och bedömning av nuläget	9
2.1 Regleringen om myndigheternas elektroniska delgivning	9
2.2 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster	10
2.2.1 Allmänt	10
2.2.1.1 Lagens syfte samt stödtjänster	10
2.2.1.2 Skyldighet och rätt att använda stödtjänster	10
2.2.1.3 Aktörer som har rätt att använda stödtjänster	11
2.2.1.4 Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster	11
2.2.2 Stark autentisering och Suomi.fi-identifikation.....	12
2.2.2.1 Verktyg för stark autentisering och tillgången till sådana verktyg.....	12
2.2.2.2 Användning av stark autentisering i myndigheters e-tjänster.....	13
2.2.3 Behörighetstjänst (sköta ärenden för en annan person).....	14
2.2.4 Suomi.fi-meddelanden.....	15
2.2.4.1 Allmänt om Suomi.fi-meddelanden.....	15
2.2.4.2 Register över samtycken som gäller elektroniskt delgivningsförfarande.....	16
2.2.4.3 Ibrukttagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden	16
2.2.4.4 Användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.....	19
2.2.4.5 Avslutande av användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden	24
2.2.4.6 Behandling av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden.....	25
2.3 Myndigheters skyldighet att ordna möjlighet till och stöd för elektronisk kommunikation	27
2.3.1 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster	27
2.3.1.1 Allmänt	27
2.3.1.2 Tillgänglighet.....	28
2.3.2 Stöd för användning av e-tjänster	29
2.3.2.1 Allmänt	29
2.3.2.2 Myndigheters rådgivningsskyldighet.....	29
2.3.2.3 Styrning från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och nätverk för digitalt stöd	30
2.3.2.4 Kundbesök	31
2.4 Bestämmelser om delgivning i förvaltningslagen	32
2.4.1 Tillämpningsområde och delgivningsskyldighet.....	32
2.4.2 Mottagare av delgivning	33
2.4.3 Förfarandet vid delgivning	34
2.5 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet	34
2.5.1 Syfte och tillämpningsområde	34
2.5.2 Begreppen elektroniskt meddelande och elektronisk dataöverföringsmetod	36

2.5.3	Krav på skriftlig form och elektronisk signering.....	36
2.5.4	När av myndigheterna inbegärda handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid....	37
2.5.5	Bevislig och vanlig elektronisk delgivning	38
2.5.6	Elektronisk delgivning förutsätter samtycke	39
2.5.7	Lagen om elektronisk kommunikation i förhållande till annan lagstiftning och elektronisk delgivning	40
2.6	Central lagstiftning om delgivning särskilt i samband med rättskipning och förundersökning.....	41
2.7	Tjänsten Suomi.fi-meddelanden och information	42
2.8	Postningskostnader inom den offentliga förvaltningen	44
2.8.1	Postningskostnader och delgivningar inom justitieministeriets förvaltningsområde	45
2.9	Bedömning av nuläget	47
2.9.1	Utnyttjande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.....	47
2.9.2	Regleringen om elektronisk delgivning.....	49
3	Målsättning.....	50
4	Förslagen och deras konsekvenser	51
4.1	De viktigaste förslagen	51
4.1.1	Utgångspunkter.....	51
4.1.2	Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster	51
4.1.2.1	Ibruktage av tjänsten Suomi.fi-meddelanden efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft	51
4.1.2.2	Användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft	53
4.1.2.3	Avslutande av användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft	54
4.1.3	Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet	54
4.1.4	Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster	55
4.1.5	Bestämmelserna om justitieförvaltningens myndigheter och domstolarna	55
4.2	De huvudsakliga konsekvenserna.....	56
4.2.1	Konsekvenser för de offentliga finanserna	56
4.2.1.1	Allmänt	56
4.2.1.2	Statsförvaltningen och offentliga samfund	58
4.2.1.3	Kommuner	65
4.2.1.4	Välfärdsområden.....	66
4.2.2	Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna	66
4.2.2.1	Konsekvenser för jämlikheten	66
4.2.2.2	Konsekvenser för tillgodoseendet av rättsskyddet	76
4.2.2.3	Konsekvenser för de språkliga rättigheterna	83
4.2.2.4	Konsekvenser för minderåriga.....	84
4.2.2.5	Konsekvenser för personer med intressebevakare eller intressebevakningsfullmäktig	85
4.2.2.6	Konsekvenser för äldre	86
4.2.3	Samhälleliga konsekvenser.....	86

4.2.3.1	Konsekvenser för myndigheterna	86
4.2.3.2	Konsekvenser för myndigheternas informationshantering	88
4.2.3.3	Konsekvenser för informationssamhället och dataskyddet	90
4.2.3.4	Konsekvenser för företagen och konkurrensen mellan företag samt marknadens funktion	93
4.2.4	Miljökonsekvenser	96
5	Alternativa handlingsvägar	97
5.1	Handlingsalternativen och deras konsekvenser	97
5.1.1	Förpliktande modell	97
5.1.2	Modell med återställande av konto	98
5.2	Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	99
5.2.1	Sverige	99
5.2.2	Danmark	101
5.2.3	Norge	103
5.2.4	Estland	105
6	Remissvar	107
6.1	Remissbehandling	107
6.1.1	Begäran om yttrande och inkomna yttranden	107
6.1.2	Lagen om stödtjänster	107
6.1.3	Lagen om elektronisk kommunikation	110
6.1.4	Reglering som gäller myndigheterna inom justitieförvaltningen och domstolarna	112
6.1.5	Övriga synpunkter	114
6.2	Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen	115
7	Specialmotivering	116
7.1	Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster	116
7.2	Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet	126
7.3	Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster	135
7.4	Lagen om rättegång i förvaltningsärenden	136
7.5	Rättegångsbalken	139
7.6	Lagen om ändring av rättegångsbalken	144
7.7	Lagen om rättegång i marknadsdomstolen	145
7.8	Lagen om rättegång i arbetsdomstolen	145
7.9	Lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar	146
7.10	Fastighetsbildningslagen	146
7.11	Lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande	146
7.12	Lagen om rättegång i brottmål	146
7.13	Förundersökningslagen	147
7.14	Lagen om föreläggande av böter och ordningsbot	148
7.15	Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten	148
7.16	Utsökningsbalken	148
7.17	Vallagen	151
7.18	Rättshjälpslagen	151
8	Ikraftträdande	152
9	Verkställighet och uppföljning	152
10	Förhållande till andra lagförslag	152

11 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning.....	152
11.1 Utgångspunkter.....	152
11.2 Jämlikhet.....	153
11.2.1 Öppnande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och sändande av elektroniska delgivningar.....	153
11.2.2 Öppnande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt.....	157
11.2.3 Minderårigas användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.....	158
11.2.4 När elektroniska dokument anses ha inkommit inom utsatt tid.....	158
11.3 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.....	159
11.4 Rättsskydd och god förvaltning.....	161
11.5 Skyddet för privatlivet och personuppgifter.....	165
11.6 Språkliga rättigheter.....	167
11.7 Ålands särställning.....	168
LAGFÖRSLAG.....	169
Lag om ändring av lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster ..	169
Lag om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet ..	172
Lag om ändring av 3 § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster ..	174
Lag om ändring av 15 och 90 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ..	175
Lag om ändring av rättegångsbalken.....	177
Lag om ändring av 25 kap. 16 § i en lag om ändring av rättegångsbalken ..	180
Lag om ändring av lagen om rättegång i marknadsdomstolen ..	181
Lag om ändring av 15 § i lagen om rättegång i arbetsdomstolen.....	183
Lag om upphävande av 3 och 5 § i lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar ..	184
Lag om ändring av 237 § i fastighetsbildningslagen ..	185
Lag om ändring av 8 § i lagen om gruppptalan om åtgärder för förbudsföreläggande	186
Lag om ändring av 5 och 7 kap. i lagen om rättegång i brottmål ..	187
Lag om ändring av 3 kap. 1 § i förundersökningslagen ..	189
Lag om ändring av 35 a § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.....	190
Lag om ändring av 57 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten.....	191
Lag om ändring av utsökningsbalken ..	192
Lag om ändring av 18 § i vallagen ..	194
Lag om ändring av 11 § i rättshjälpslagen.....	195
BILAGA.....	196
PARALLELLEXTER.....	196
Lag om ändring av lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster ..	196
Lag om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet ..	201
Lag om ändring av 3 § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster ..	205
Lag om ändring av 15 och 90 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ..	206
Lag om ändring av rättegångsbalken.....	208
Lag om ändring av 25 kap. 16 § i en lag om ändring av rättegångsbalken ..	212
Lag om ändring av lagen om rättegång i marknadsdomstolen ..	213

Lag om ändring av 15 § i lagen om rättegång i arbetsdomstolen	215
Lag om ändring av 237 § i fastighetsbildningslagen	216
Lag om ändring av 8 § i lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande	217
Lag om ändring av 5 och 7 kap. i lagen om rättegång i brottmål	218
Lag om ändring av 3 kap. 1 § i förundersökningslagen	220
Lag om ändring av 35 a § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.....	221
Lag om ändring av 57 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten	222
Lag om ändring av utsökningsbalken	223
Lag om ändring av 18 § i vallagen	227
Lag om ändring av 11 § i rättshjälpslagen	228

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska Finland stegvis övergå till att prioritera digitala tjänster som kanal för kommunikation med myndigheter. Under regeringsperioden ändras lagstiftningen så att förvaltningens kunder som utnyttjar e-tjänster i första hand ska få de delgivningar som myndigheterna skickar elektroniskt. I nuläget skickar myndigheterna i regel sina delgivningar per post till kunden på papper om kunden inte gett något separat samtycke till elektronisk delgivning, det vill säga i allmänhet till användning av Suomi.fi-meddelanden. Allteftersom åtgärder vidtas för att prioritera elektronisk kommunikation måste det samtidigt säkerställas att det finns alternativa service- och kommunikationskanaler för dem som inte kan använda e-tjänster. Dessutom utreder regeringen ett kostnadseffektivt sätt att möjliggöra att myndighetspost sänds till privata digitala posttjänster.

Genom denna utveckling genomförs också målen för Finlands digitala kompass. Enligt den digitala kompassen är målet att förvaltningskunderna i första hand ska använda digitala tjänster när de sköter offentliga förvaltningsärenden och att organisationer som tillhandahåller offentliga tjänster ska minska sitt klimatavtryck genom att i första hand kommunicera digitalt med sina kunder. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering konstateras det att regeringen följer hur målen i den digitala kompassen uppnås och fortsätter främja målen.

Ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse fastställde vid sitt möte den 3 oktober 2023 att man i Finland ska börja bereda en övergång till i första hand digital myndighetskommunikation. Enligt arbetsgruppen innebär det att myndigheterna i framtiden endast elektroniskt sänder till exempel sina beslut till dem som över huvud taget har möjlighet att sköta ärenden digitalt. Ministerarbetsgruppen fastställde dessutom den 17 maj 2024 de grundläggande riktlinjerna för beredningen av en lagstiftning om prioritering av digital myndighetskommunikation. Enligt dem bör delgivningar till medborgare som använder Suomi.fi-identifikation i framtiden skickas i första hand till Suomi.fi-meddelanden, det vill säga till den offentliga förvaltningens gemensamma meddelandeförmedlingstjänst. Medborgarna bör ha möjlighet att på begäran avvika från praxisen att ta emot elektroniska delgivningar. Myndigheterna bör i sina elektroniska delgivningar utnyttja den offentliga förvaltningens gemensamma stödtjänster, och frågan huruvida myndigheternas användningsskyldighet bör utvidgas till utnyttjandet av Suomi.fi-meddelanden ska bedömas som en del av lagberedningsarbetet. Dessutom beslutade ministerarbetsgruppen att man som en del av genomförandet ska utreda om det är möjligt att myndigheterna sänder delgivningar även till privata meddelandeförmedlingstjänster.

Främjandet av prioriteringen av elektroniska myndighetstjänster är också en del av genomförandet av statens produktivitetsprogram som ingår i regeringsprogrammet. Genom ändringen uppnås inbesparingar och effektiviserar myndighetsprocesserna. Direkta inbesparingar uppstår i form av mindre postningskostnader, i och med att de traditionella breven ersätts med elektroniska Suomi.fi-meddelanden. Genom reformen strävar man efter att spara sammanlagt cirka 40 miljoner euro per år inom hela den offentliga förvaltningen. En del av dessa inbesparingar uppnås redan innan lagändringarna träder i kraft i och med att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i maj 2025 började uppmana allmänheten att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Om myndigheterna i större omfattning börjar utnyttja privata digitala posttjänster för elektronisk delgivning bidrar detta till att medborgarna får en

högkvalitativ användarupplevelse och kan välja att ta emot delgivningar i en tjänst som de redan använder, samtidigt som förutsättningar skapas för nya digitala affärsmodeller och innovationer.

Den 27 mars 2024 inrättade finansministeriet ett program för att prioritera digitala myndighetstjänster och tillsatte en styrgrupp för programmet. Enligt beslutet om tillsättande krävs det vissa lagstiftningsåtgärder för att målen i programmet ska nås, och för beredningen av lagändringarna tillsätts en separat lagstiftningsarbetsgrupp i samarbete mellan finansministeriet och justitieministeriet.

1.2 Beredning

Utkastet till regeringsproposition har beretts i en lagstiftningsarbetsgrupp (VN/9952/2024), som finansministeriet tillsatte den 13 maj 2024 och som har bestått av representanter för finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands Kommunförbund, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen och Folkpensionsanstalten. Arbetsgruppen har dessutom den 23 maj 2024 tillsatt en självständig underarbetsgrupp (VN/9952/2024) med uppgiften att bedöma vilka behov det finns att ändra lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde. Underarbetsgruppen har bestått av representanter för justitieministeriet, Domstolsverket, Mellersta Finlands tingsrätt och Finlands Advokatförbund.

Enligt beslutet om tillsättande ska arbetsgruppen under arbetets gång höra åtminstone funktionshinder-, senior- och invandrarorganisationer, diskrimineringsombudsmannen, äldreombudsmannen och barnombudsmannen och vid behov andra myndigheter som har till uppgift att främja likabehandling. Lagstiftningsarbetsgruppen ordnade diskussionsmöten med dessa aktörer den 24 oktober och den 25 oktober 2024. I samråden deltog SOSTE Finlands social och hälsa rf, Sametinget, Folktinget, diskrimineringsombudsmannen, Handikappforum rf, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry, Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry, barnombudsmannens byrå, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Institutet för hälsa och välfärd THL. Dessutom bjöds även Moniheli ry, Marthaförbundet, Centralförbundet för Mental Hälsa, äldreombudsmannen och Enter ry in till samråden. Underarbetsgruppen ordnade samråd den 23 oktober, den 24 oktober och den 28 oktober 2024. I dessa samråd deltog Utsökningsverket, konkursombudsmannens byrå, Uleåborgs rättshjälpsbyrå, Egentliga Finlands intressebevakningsbyrå, rättegångsbiträdesnämnden, Uleåborgs tingsrätt, Norra Finlands förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen, riksåklagarens byrå, inrikesministeriet, Försvarsmaktens huvudstab, Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Polisstyrelsen. Dessutom bjöds även Birkalands tingsrätt, Östra Finlands hovrätt, Helsingfors förvaltningsdomstol och konsumenttvistenämnden in till samråden. Helsingfors förvaltningsdomstol lämnade ett skriftligt yttrande.

Utkastet till regeringens proposition var ute på remiss den 5 mars–den 16 april 2025. Rådet för bedömning av lagstiftningen lämnade ett utlåtande om utkastet till proposition den 1 juli 2025.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på <https://vm.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskoden VM085:00/2024. Det material som undergruppen för elektronisk delgivning inom rättsvården tagit fram finns på [projektsidorna](https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning) (<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning>) med identifieringskoden OM051:00/2024.

1.3 Utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheters elektroniska delgivningsförfarande

Målet är att prioriteringen av elektroniska myndighetstjänster ska genomföras som två parallella projekt. Utöver denna proposition genomförs under regeringsperioden också ett verkställande- och lagstiftningsprojekt, som går ut på att privata digitala posttjänster kan utnyttjas parallellt med den offentliga förvaltningens gemensamma meddelandeförmedlingstjänst. Tanken är att användaren utöver annan elektronisk meddelandetrafik även kan välja att ta emot elektroniska delgivningar från myndigheter i de privata digitala posttjänsterna. Syftet är att erbjuda medborgarna en möjlighet att välja vilken tjänst de vill använda och att i regel ta emot all elektronisk post i en och samma tjänst. Detta stöder medborgarnas valfrihet och bidrar till en högkvalitativ användarupplevelse, och det skapar också förutsättningar för nya digitala affärsmodeller, en starkare digital tillväxtmiljö och innovationer.

I enlighet med regeringsprogrammet har finansministeriet utrett hur myndighetspost kan sändas på ett kostnadseffektivt sätt även till privata digitala posttjänster. När det gäller genomförandet av den andra delen av projektet har det utifrån denna utredning bedömts vara ändamålsenligast att införa en lösning som följer den danska modellen. Det är fråga om en handlingsmodell där myndigheternas digitala meddelanden om delgivning lagras i ett bakgrundsservicesystem som administreras av staten, och därifrån förmedlas de via en elektronisk förbindelse till en digital postlåda som valts av användaren och kvalitetsreviderats av en myndighet. En viktig fördel med modellen anses vara att meddelandena om delgivning inte lagras i enskilda digitala postlådor, utan i en centraliserad tjänst, varvid det i praktiken är möjligt för användaren att byta tjänsteleverantör allteftersom marknaden utvecklas. Detta gör det lättare för nya aktörer att komma in på marknaden samtidigt som det främjar både konkurrensen mellan operatörer av digitala brevlådor och innovationer. Kommersiella operatörer av digitala postlådor regleras av funktionella, tekniska och säkerhetsrelaterade krav som tjänsten ska uppfylla för att licens för digital förmedling av myndighetspost ska beviljas. I Danmark har lösningen också motiverats dels med faktorer som hänför sig till informationssäkerhet och försörjningsberedskap, dels med att risken för att hamna i en leverantörsfälla, som uppstår när man förlitar sig för mycket på ett enskilt företag, ur statens synvinkel är under kontroll. I de europeiska jämförelseländer som använts i utredningen har man till stor del valt att också utnyttja privata digitala posttjänster.

Målet är att så fort som möjligt under 2026 göra det möjligt att utnyttja privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande. Finansministeriet ansvarar för beredningen av helheten. I beredningsarbetet hörs kommersiella aktörer för att möjliggöra en öppen och konkurrensutsatt marknad och en kostnadseffektiv lösning. Om antalet användare av Suomi.fi-meddelanden ökar avsevärt i enlighet med propositionen skapar det en grund för att också utnyttja privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande. Ett bredare underlag av mottagare av elektroniska delgivningar från myndigheter skapar förutsättningar för en konkurrensutsatt marknad och affärsmöjligheter för företag.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Regleringen om myndigheternas elektroniska delgivning

Vid delgivning är det fråga om att en myndighetshandling levereras till en part eller till någon annan aktör som har samband med ärendet. Det kan handla om exempelvis ett förvaltningsbeslut eller någon annan handling som inverkar på behandlingen av ärendet. Bestämmelser om myndigheters delgivning finns i förvaltningslagen (434/2003), som bland annat innehåller allmänna bestämmelser om delgivning (9 kap.) och förfarandet vid delgivning (10 kap.).

Elektronisk delgivning regleras separat i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003, nedan lagen om elektronisk kommunikation).

Genom bestämmelserna om delgivning tillgodoses rättsskyddet och rätten för var och en till god förvaltning enligt 21 § i grundlagen. Delgivningen ska ske så att mottagaren får de uppgifter han eller hon behöver för att utöva sina rättigheter. Uppgifterna ska delges på ett tydligt och för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid (GrUU 9/2010 rd, s. 2). I samband med ändringen av postlagen (RP 58/2022 rd) har myndigheternas delgivningsförfarande ansetts vara förknippat med uppgifter som utgör offentliga förvaltningsuppgifter enligt 124 § i grundlagen.

Relevanta bestämmelser med tanke på elektronisk delgivning finns i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016, nedan lagen om stödtjänster), där det bland annat föreskrivs om en meddelandeförmedlingstjänst, det vill säga Suomi.fi-meddelanden. Suomi.fi-meddelanden är en tjänst som myndigheterna använder för elektronisk delgivning av handlingar. En annan lag som är relevant med tanke på elektronisk kommunikation överlag är lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019, nedan lagen om digitala tjänster), där det föreskrivs bland annat om vars och ens rätt att använda e-tjänster.

Förvaltningslagen tillämpas bland annat inte på rättskipning och utsökning, och därför finns det separata bestämmelser om delgivningsförfarandet i lagstiftningen om domstolar och Utsökningsverket. Vidare innehåller många lagar som gäller olika myndigheter bestämmelser om delgivning som till vissa delar avviker från den allmänna lagstiftningen.

2.2 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

2.2.1 Allmänt

2.2.1.1 Lagens syfte samt stödtjänster

Syftet med lagen om stödtjänster är att förbättra tillgången och kvaliteten på offentliga tjänster, att förbättra tjänsternas informationssäkerhet och interoperabilitet samt styrningen av tjänsterna och att främja effektiviteten och produktiviteten inom den offentliga förvaltningens verksamhet. Lagen innehåller bestämmelser om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster. Med stödtjänst avses en sådan gemensam stödtjänst för e-tjänster som användarorganisationen (t.ex. en myndighet) använder som stöd för sina elektroniska tjänster eller för någon annan uppgift som den har eller tjänst som den tillhandahåller. I lagen föreskrivs det om stödtjänsternas funktionaliteter, serviceproducenternas ansvar och uppgifter samt om behandlingen av personuppgifter och andra uppgifter inom tjänsteproduktionen. Lagen innehåller också bestämmelser om skyldigheten och rätten att använda gemensamma stödtjänster. Produktionen av stödtjänster har med vissa undantag koncentrerats till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

I 3 § i lagen om stödtjänster definieras de gemensamma stödtjänsterna för e-tjänster närmare. Det finns sammanlagt nio gemensamma stödtjänster för e-tjänster, och alla dessa är Suomi.fi-tjänster. Av dessa är särskilt meddelandeförmedlingstjänsten (Suomi.fi-meddelanden), tjänsten för identifiering av fysiska personer (Suomi.fi-identifikation) och behörighetstjänsten (Suomi.fi-fullmakter) relevanta med tanke på denna proposition. Myndigheterna inom den offentliga förvaltningen har en omfattande skyldighet att använda alla Suomi.fi-tjänster, såvida inte de villkor för avvikelse från användningsskyldigheten som anges i lagen om stödtjänster uppfylls.

2.2.1.2 Skyldighet och rätt att använda stödtjänster

Enligt 5 § i lagen om stödtjänster är statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk, myndigheter i välfärdsområden och myndigheter i välfärdssammanslutningar, kommunala myndigheter samt domstolar och andra rättskipningsorgan skyldiga att använda meddelandeförmedlingstjänsten och vissa andra i lagen separat angivna stödtjänster.

Statliga förvaltningsmyndigheter är de statliga organ som har tillsatts för att sköta förvaltningsuppgifter. Till dem hör myndigheterna inom den centrala statsförvaltningen, dvs. statsrådet och ministerierna samt andra förvaltningsmyndigheter som lyder under statsrådet och har allmän regional behörighet. Statliga organ under de centrala förvaltningsmyndigheterna är till exempel närings-, trafik- och miljöcentralerna. Som exempel på statliga ämbetsverk och inrättningar kan nämnas statliga forskningsinstitut och forskningscentraler samt expertinrättningar, såsom Meteorologiska institutet, och bland ämbetsverken Konkurrens- och konsumentverket. (RP 59/2016 rd, s. 40)

Kommunala myndigheter ska vara användningsskyldiga när de sköter lagstadgade uppgifter. Kommunala myndigheter har rätt att använda stödtjänsterna även i sina andra uppgifter. De kommunala myndigheterna är oftast kollegiala kommunala organ, såsom fullmäktige och kommunstyrelsen samt nämnder, direktioner och kommittéer. Kommunala myndigheter och organ är också samkommuners och andra kommunala samarbetsorgans myndigheter och organ. Definitionen av kommunal myndighet är i sista hand beroende av om organet har uppgifter och behörighet som grundar sig på en rättslig norm. (RP 59/2016 rd, s. 40)

2.2.1.3 Aktörer som har rätt att använda stödtjänster

I 5 § 2 mom. i lagen om stödtjänster konstateras att myndigheter inom den offentliga förvaltningen, självständiga offentligrättsliga inrättningar, riksdagen och dess ämbetsverk, fonder utanför statsbudgeten samt aktörer som genom lag, en med stöd av lag utfärdad förordning eller ett med stöd av lag meddelat beslut av en statlig förvaltningsmyndighet har tillsatts för att självständigt sköta en offentlig förvaltningsuppgift får använda alla stödtjänster för skötseln av en lagstadgad offentlig förvaltningsuppgift. Kommunala myndigheter får använda alla stödtjänster även i sina andra uppgifter.

Enligt 5 § 3 mom. i lagen om stödtjänster får dessutom de som med stöd av ett avtal som baserar sig på lag eller på andra grunder än de som avses i 2 mom. sköter ett offentligt uppdrag får i detta uppdrag använda stödtjänster, utom identifieringstjänsterna och de samlade förvaltningstjänsterna för internetbetalning samt meddelandeförmedlingstjänsten.

Enligt specialmotiveringen till 5 § 3 mom. i lagen om stödtjänster har avsikten varit att ange mera vidsträckt rätt än i 1 och 2 mom. för aktörer med anknytning till den offentliga förvaltningen att i regel använda stödtjänsterna i dessa offentliga uppdrag. I fråga om vissa stödtjänster har det emellertid ansetts nödvändigt att begränsa användningsrätten till exempel med tanke på ett kostnadseffektivt utnyttjande av resurserna för stödtjänsterna, rättvist bemötande och konkurrenssynpunkter. Sådana fall som avses i momentet är till exempel när lagen möjliggör att offentliga uppdrag sköts av en privat aktör med stöd av ett avtal om köpta tjänster eller servicesedelstjänster som ingåtts med en offentlig förvaltningsmyndighet. (RP 59/2016 rd, s. 41)

2.2.1.4 Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster

Ovan anges vilka aktörer som i regel är skyldiga att använda stödtjänster. Enligt 7 § i lagen om stödtjänster ska den som är skyldig att använda en stödtjänst för att få avvika från användningsskyldigheten ansöka om undantag från skyldigheten hos den serviceproducent som producerar stödtjänsten i fråga. Serviceproducenten ska innan den meddelar ett avslagsbeslut ge sökanden möjlighet att föra ärendet till finansministeriet för avgörande. Finansministeriet kan också på eget initiativ eller på begäran av serviceproducenten överta avgörandet av ett ärende, om ärendet är av betydelse för den allmänna styrningen enligt denna lag eller för styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen. Tills vidare har endast ett fåtal ansökningar om undantag från användningsskyldigheten lämnats in.

I förarbetena till lagen om stödtjänster har det konstaterats att grunderna för undantag från användningsskyldigheten med hänsyn till lagens syfte bör tolkas snävt. Undantaget ska vara nödvändigt enligt en objektiv bedömning av de skäl som avses i bestämmelsen. Tekniska och funktionella skäl kan betyda till exempel att stödtjänsten inte uppfyller sådana väsentliga krav på kvalitet eller andra funktionella krav som användarorganisationen behöver för att sköta sitt uppdrag. Ett funktionellt skäl att inte använda en stödtjänst kan naturligtvis också vara att organisationen inte har något behov av stödtjänsten i sin verksamhet. Med informationssäkerhetsskäl avses till exempel behov av särskilt skydd för känsliga personuppgifter eller uppfyllande av kraven på behandling av säkerhetsklassificerat informationsmaterial samt bedömning av huruvida dylika uppgifter kan behandlas i stödtjänsterna och vilka specialarrangemang som eventuellt krävs. (RP 59/2016 rd, s. 40)

Kostnadseffektivitet kan tillsammans med funktionsprincipen komma i fråga som grund för undantag från användningsskyldigheten till exempel då man bedömer användningsskyldigheten i relation till utnyttjandet av riksomfattande och regionala investeringar som redan gjorts. Kostnadseffektivitets- och funktionsskäl kan tala för att man samordnar systemen i stället för att ersätta tidigare lösningar. Bedömningen ska göras med hänsyn till särdragen hos å ena sidan de elektroniska tjänsterna och å andra sidan respektive gemensam stödtjänst för e-tjänster. Till exempel när tjänsten för identifiering av fysiska personer införs är kostnadsbesparingarna för användarorganisationen så betydande att kostnaderna för införandet inte torde kunna utgöra ett hinder för att införa tjänsten. (RP 59/2016 rd s. 40–41) Den fastställda användningsskyldigheten kan således anses vara strikt, och myndigheterna ska noggrant avväga om det är möjligt att avvika från den.

2.2.2 Stark autentisering och Suomi.fi-identifikation

2.2.2.1 Verktyg för stark autentisering och tillgången till sådana verktyg

Vid stark autentisering är det fråga om att verifiera identiteten elektroniskt. Lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009), nedan autentiseringslagen, innehåller bestämmelser om kraven på stark autentisering och om tillhandahållande av identifieringstjänster till tjänsteleverantörer, till allmänheten och till andra leverantörer av identifieringstjänster. Med hjälp av stark autentisering kan konsumenterna tryggt styrka sin identitet i olika elektroniska tjänster och leverantörer av e-tjänster kan identifiera sina kunder. Transport- och kommunikationsverket övervakar efterlevnaden av autentiseringslagen.

Frågan om att få verktyg för stark autentisering är grundläggande, eftersom ett verktyg för stark autentisering är nödvändigt för den faktiska tillgången till många andra digitala tjänster och för möjligheten att sköta ärenden på webben. Nätbankskoder och mobilcertifikat som tillhandahålls av privata tjänsteleverantörer har redan länge varit de vanligaste verktygen för stark

autentisering bland konsumenterna, och nästan alla myndiga finländare använder nätbankskoder och/eller mobilcertifikat. I Finland finns det dock grupper som för närvarande inte använder något verktyg för stark autentisering, och det är inte ens nödvändigtvis möjligt för dem att få tillgång till ett sådant verktyg. Även det medborgarcertifikat som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fungerar som verktyg för stark autentisering. Medborgarcertifikatet utnyttjas dock mycket begränsat jämfört med de verktyg som tillhandahålls av den privata sektorn.

Autentiseringslagen innehåller inga bestämmelser som ger konsumenterna rätt att få ett verktyg för stark autentisering. Det betyder att utgångsläget för relationer mellan privata personer är avtalsfrihet, vilket innefattar friheten att välja avtalspartner. Avvikelse från avtalsfriheten är möjliga endast om det föreskrivs om avtals tvång på lagnivå. Ett verktyg för stark autentisering, och den lagstiftning som ligger bakom det, är också bundet till den finska personbeteckningen och dess existens. Utan personbeteckning kan en person inte få tillgång till ett verktyg för stark autentisering.¹

Minderårigas möjligheter och rättigheter att få bankkoder eller medborgar- eller mobilcertifikat som fungerar som verktyg för stark autentisering varierar mellan olika beviljare. Vissa aktörer har inga åldersgränser för vem som med vårdnadshavarnas samtycke kan beviljas tjänster, men en del har fastställt en åldersgräns (till exempel 12 år) och ett krav på vårdnadshavarnas samtycke. I praktiken är de flesta minderåriga som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden över 15 år.

2.2.2.2 Användning av stark autentisering i myndigheters e-tjänster

Organisationer inom den offentliga förvaltningen är enligt lagen om stödtjänster skyldiga att för stark autentisering i första hand använda en sådan tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 4 punkten i lagen (Suomi.fi-identifikation) och som identifierar en fysisk person som använder den offentliga förvaltningens e-tjänster med hjälp av en tjänst som tillhandahålls av en sådan leverantör av identifieringstjänster som avses i autentiseringslagen, administrerar identifieringstransaktionen och till användarorganisationen lämnar ut identifieringsuppgifter om en person ur befolkningsdatasystemet. Det är alltså fråga om en tjänst med stark autentisering och Suomi.fi-identifikation. I regel ska en organisation inom den offentliga förvaltningen utnyttja Suomi.fi-identifikation i e-tjänster som kräver stark autentisering. Tjänsten Suomi.fi-identifikation är dock inte ett sådant verktyg för stark autentisering som avses i autentiseringslagen, och därför tillämpas inte autentiseringslagen på tjänsten.

Bestämmelser om skyldigheten att använda stark autentisering inom den offentliga förvaltningen finns i 6 § i lagen om digitala tjänster, enligt vilken elektronisk identifiering kan krävas endast om det behövs för att säkerställa användarens åtkomsträttigheter i anslutning till en tjänst eller dess datainnehåll eller på grund av rättsverkningarna av en åtgärd som utförs i tjänsten. Om det är möjligt att få se och använda sekretessbelagt datainnehåll i en digital tjänst, ska tjänsteanvändaren identifieras med hjälp av stark autentisering. Med stöd av paragrafen är

¹ Transport- och kommunikationsverket, Marknaden för elektronisk identifiering – Elektronisk identifiering möjliggör trygg användning av elektroniska tjänster (sammandrag på svenska), s. 31, [Sähköisen tunnistamisen markkinat - Sähköinen tunnistaminen turvallisen asiointin mahdollistajana](#), läst 29.11.2024.

det emellertid möjligt att av vägande och motiverande skäl utnyttja någon annan motsvarande informationssäker identifieringstjänst.

I förarbetena till lagen om digitala tjänster har det preciserats i vilka situationer stark autentisering ska krävas. Enligt förarbetena ska myndigheterna med stöd av lagen om digitala tjänster från fall till fall bedöma vilka krav på identifiering som ställs i deras e-tjänster. En myndighet kan kräva stark autentisering till exempel när en användare i en tjänst kan se uppgifter om sig själv eller om en person som han eller hon företräder med stöd av ett bemyndigande. Stark autentisering ska dock användas särskilt i tjänster där användaren kommer åt att se eller hantera uppgifter om sitt hälsotillstånd, andra uppgifter inom särskilda kategorier av personuppgifter, uppgifter om en klientrelation i socialvården, uppgifter om elevvård samt affärs- och yrkeshemligheter. (RP 60/2018 rd, s. 71)

Det finns relativt få bestämmelser i andra lagar om när det uttryckligen krävs stark autentisering vid användning av e-tjänster.

2.2.3 Behörighetstjänst (sköta ärenden för en annan person)

Enligt 3 § 6 punkten i lagen om stödtjänster avses med behörighetstjänst en tjänst som tillhandahåller användarorganisationen uppgifter om personens handlingsbehörighet och behörighet eller andra viljeyttringar. För behörighetstjänsten används namnet Suomi.fi-fullmakter. Suomi.fi-fullmakter gör det möjligt att sköta ärenden för en annan person eller organisation i tjänster som använder Suomi.fi-fullmakter för att kontrollera rättigheten att utträta ärenden. I Suomi.fi-fullmakter kan privatpersoner, företag, föreningar och andra sammanslutningar befullmäktiga en annan person, ett företag, en förening eller en annan sammanslutning att sköta ärenden för dem. Fullmakten är en elektronisk fullmakt, vars uppgifter sparas i fullmaktsregistret.

Enligt förarbetena till lagen om stödtjänster tillhandahåller behörighetstjänsten information om både en persons lagstadgade behörighet och begränsningar av behörigheten och behörighet som baserar sig på en rättshandling, dvs. fullmakt, eller någon annan viljeyttring samt information om andra viljeyttringar. I fråga om juridiska personer tillhandahålls information om ansvariga personer, det vill säga har en person exempelvis rollen som styrelseordförande eller VD eller rätt att teckna företagets firma (RP 59/2016 rd, s. 37).

I 10 § i lagen om stödtjänster föreskrivs det om ett register som förs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, om förfarandet när fullmakter och andra viljeyttringar förs in i registret samt om sammankoppling av information om innehållet i en fullmakt eller annan viljeyttring och den som avgett den och om säkerställande av uppgiftshelhetens integritet. Fullmakter och andra viljeyttringar enligt 1 mom. gäller en noga avgränsad behörighet och hänför sig till en viss verksamhet eller händelse. Till exempel blankofullmakter ska inte kunna avges i tjänsten (59/2016 rd s. 46). Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan vid tillhandahållandet av behörighetstjänsten även förmedla sådana uppgifter om fullmakter och andra viljeyttringar som andra myndigheter har registrerat och förvaltar i egenskap av personuppgiftsansvariga, om den myndighet som registrerat dessa uppgifter har gett Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillstånd att förmedla uppgifterna och om verksamheten inte äventyrar tillförlitligheten hos de uppgifter som förmedlas via behörighetstjänsten.

Den som avger fullmakten ska enligt 10 § 2 mom. i lagen om stödtjänster identifieras med hjälp av Suomi.fi-identifikation eller någon annan identifieringstjänst som är informationssäker och bevislig. Efter identifieringen kan användaren välja den eller de befullmäktigade och de ärenden

som dessa kan sköta. Fullmakten gäller under en av användaren fastställd tid. I tjänsten är det också möjligt att begära fullmakt för att sköta ett visst ärende, varefter fullmaktsgivaren ska gå in och bekräfta fullmakten. Om ett företag, en förening, någon annan sammanslutning eller en person inte på egen hand kan bekräfta fullmakterna i tjänsten Suomi.fi-fullmakter kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata också registrera fullmakterna på ansökan med hjälp av tjänsten för tjänstemannabefullmäktigande. På så sätt kan också en person som saknar verktyg för elektronisk identifiering befullmäktiga en annan person att sköta hans eller hennes ärenden elektroniskt.

Med Suomi.fi-fullmakter är det till exempel möjligt att sköta ärenden elektroniskt för en annan persons räkning. Det är möjligt att sköta ärenden för en annan person i de tjänster i vilka Suomi.fi-fullmakter har tagits i bruk. Som exempel kan nämnas Folkpensionsanstaltens tjänst MittKanta och Skatteförvaltningens tjänst MinSkatt. Suomi.fi-fullmakter bör i första hand utnyttjas i sådana situationer där det finns ett behov av att sköta ärenden för en annan person i Suomi.fi-tjänsterna eller i myndigheternas egna e-tjänster.

2.2.4 Suomi.fi-meddelanden

2.2.4.1 Allmänt om Suomi.fi-meddelanden

I 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om stödtjänster föreskrivs det om en meddelandeförmedlingstjänst med hjälp av vilken användarorganisationen och användaren kan skicka elektroniska meddelanden till varandra och med hjälp av vilken en handling kan delges elektroniskt eller per post. Den meddelandeförmedlingstjänst som avses i punkten i fråga är tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Eftersom Suomi.fi-meddelanden är en gemensam stödtjänst för e-tjänster enligt lagen om stödtjänster har myndigheterna i enlighet med vad som beskrivits i föregående avsnitt en omfattande skyldighet att använda den. Även andra organisationer inom den offentliga förvaltningen kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Tjänsten ska inte användas för inbördes utbyte av meddelanden mellan myndigheter eller av företag som en informationskanal till deras kunder, såvida det inte är fråga om myndighetsuppgifter.

För medborgare som tar emot meddelanden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och för företag syns tjänsten som en separat digital postlåda i Suomi.fi-webbtjänsten och -mobilapplikationen. Användarna kommer åt att läsa meddelanden som de fått i tjänsten när de identifierat sig genom stark elektronisk autentisering. Om användarorganisationen så önskar kan medborgaren eller företaget också kontakta användarorganisationen via tjänsten Suomi.fi-meddelanden för att inleda ett ärende eller lämna tilläggsuppgifter om ett ärende som är under behandling. Tack vare tjänsten Suomi.fi-meddelanden får medborgaren flera myndigheters meddelanden i en och samma tjänst, vilket underlättar vardagen och sporrar till att använda digitala tjänster. På ett företags vägnar kan tjänsten Suomi.fi-meddelanden tas i bruk av den som enligt handelsregistret har rätt att teckna företagets firma och företräda företaget ensam eller av en person som denna har befullmäktigat genom Suomi.fi-fullmakter. I nuläget är mindre än en procent av alla meddelanden som skickas via tjänsten Suomi.fi-meddelanden riktade till eller avsända av företag.

Myndigheter kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden också för delgivning av beslut. Tjänsten möjliggör också bevislig delgivning. Organisationer som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden behöver således inte separat skaffa en elektronisk meddelandeförmedlingskanal för att kunna skicka meddelanden. Det kostar ingenting för organisationerna att använda tjänsten. Användarorganisationen ansvarar dock för kostnader som orsakas av ändringsarbeten

som eventuellt behöver göras i organisationens egna system och för portokostnaderna för meddelanden som skickas som papperspost. Enligt förarbetena till lagen om stödtjänster är avsikten att tjänsten ska uppfylla kraven på förhöjd informationssäkerhet så att den även lämpar sig för förmedling av känsliga personuppgifter (RP 59/2016 rd, s. 38).

I anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden finns också en utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänst (TKJ-tjänst), med hjälp av vilken användarorganisationen också kan välja att sköta postningen av sina pappersbrev centraliserat. Det föreskrivs om TKJ-tjänsten i samma sammanhang som tjänsten Suomi.fi-meddelanden i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om stödtjänster. Med brevpостfunktion avses enligt specialmotiveringen att man via meddelandeförmedlingstjänsten även kan posta pappersbrev centraliserat. Elektronisk delgivning kan användas till exempel i förvaltningsärenden eller domstolsärenden på det sätt som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet eller någon annanstans. När en organisation använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan den skicka meddelanden till alla medborgare och företag via utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten på en gång oberoende av om mottagaren använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller vill ta emot meddelanden per papperspost. Då behöver organisationen inte ha ett separat avtal om postning av dessa meddelanden. Utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten kan dock användas endast för utskrivning, kuvertering och distribution av de meddelanden som organisationen har skickat till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Organisationen ska således ha tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för att kunna använda TKJ-tjänsten.

Enligt 21 § 1 mom. i postlagen (415/2011) ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster se till att det delgivningsförfarande som föreskrivs i lag kan användas och på behörigt sätt genomföras i hela landet. Enligt 2 mom. kan en myndighet avtala om genomförande av ett sådant delgivningsförfarande per post som föreskrivs i lag också med ett annat postföretag än den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. En myndighet kan ingå ett sådant avtal endast med ett sådant postföretag som har förutsättningar att sköta denna uppgift på behörigt sätt. Utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten fungerar så att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har konkurrensutsatt den aktör som ansvarar för tjänsten, och de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten kan om de så vill ta i bruk den konkurrensutsatta tjänsten eller sköta postningen av sina pappersbrev via egna avtalspartner. När en användarorganisation frivilligt tar i bruk utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten förbinder den sig till de avtals- och användningsvillkor som behövs för tjänsten.

2.2.4.2 Register över samtycken som gäller elektroniskt delgivningsförfarande

Elektronisk delgivning kräver enligt lagen om elektronisk kommunikation att den som saken gäller gett sitt samtycke till delgivningen. Med stöd av 11 § i lagen om stödtjänster för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ett register för genomförande av elektronisk delgivning i anknytning till myndighetsverksamhet över de allmänna samtycken som användarna gett i fråga om ett elektroniskt delgivningsförfarande. Samtyckesregistret innehåller uppgifter om de allmänna samtycken som användarna har gett i fråga om elektronisk delgivning av myndighetsärenden. Användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan således ge sitt allmänna samtycke till att elektronisk delgivning används i ärenden som gäller dem.

I praktiken kan en myndighet delge en person en handling elektroniskt via personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, om personen har tagit i bruk Suomi.fi-meddelanden och i detta sammanhang har gett sitt samtycke till elektronisk delgivning.

Enligt förarbetena till lagen beslutar den myndighet som delger en handling utifrån uppgifterna i samtyckesregistret och uppgifter som den själv har samt bestämmelserna om delgivningsförfarandet, huruvida den vill att delgivningen till en fysisk person eller ett företag ska verkställas elektroniskt med hjälp av den elektroniska meddelandeförmedlingstjänsten eller per post via meddelandeförmedlingstjänsten. Postadressen kan enligt myndighetens val i meddelandeförmedlingstjänsten vara antingen hemkommunen och boningsorten enligt befolkningsdatasystemet, uppgifterna i postens adressregister eller någon annan som myndigheten själv definierat, till exempel en kontaktadress som personen gett myndigheten. (RP 59/2016 rd, s. 48)

2.2.4.3 Ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden

Förvaltningens kunder, det vill säga företag, sammanslutningar och fysiska personer, kan ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden, dock under vissa förutsättningar.

Tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan endast användas av fysiska personer med en finländsk personbeteckning som har antecknats i befolkningsdatasystemet. I fråga om fysiska personer fungerar personbeteckningen i tjänsten som en identifieringskod, med hjälp av vilken myndigheter och andra organisationer som använder Suomi.fi-meddelanden kan rikta sina meddelanden till rätt persons konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Ibruktagandet och användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kräver stark autentisering genom Suomi.fi-identifikation. Med andra ord förutsätter användningen av tjänsten att personen använder ett verktyg för stark autentisering, som kan förmedlas via Suomi.fi-identifikation och användas för identifiering i tjänsten. För att tjänsten ska kunna tas i bruk och användas förutsätts emellertid också att det i samband med identifieringen förmedlas information om att personen i fråga har en finländsk personbeteckning i befolkningsdatasystemet. Av denna anledning kan till exempel en person som identifierar sig med hjälp av det europeiska eIDAS-identifieringsverktyget inte börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, även om han eller hon har en finländsk personbeteckning, eftersom information om en finländsk personbeteckning inte förmedlas i samband med eIDAS-identifiering. Personer som identifierar sig med hjälp av identifieringstjänsten för utländska medborgare (Finnish Authenticator) kan inte heller ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden, eftersom de inte har en finländsk personbeteckning och personbeteckningen inte förmedlas i samband med identifieringen. Identifieringstjänsten Finnish Authenticator betraktas inte heller som ett verktyg för stark autentisering och kan följaktligen inte användas för identifiering vid inloggning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Finansministeriet tillsatte den 26 april 2024 ett projekt i syfte att stödja det nationella genomförandet av den reviderade eIDAS-förordningen. Enligt den reviderade eIDAS-förordningen ska medlemsstaterna bland annat säkerställa otvetydig identitetsmatchning när det gäller fysiska personer. I praktiken handlar identitetsmatchning om att säkerställa att en persons identitet i samband med elektronisk identifiering tillförlitligt alltid kan kopplas till en och samma person. Med hjälp av identitetsmatchning är det i fortsättningen möjligt att identifiera personer som använder e-tjänster med ett medel för elektronisk identifiering som anmälts i enlighet med eIDAS-förordningen eller genom den europeiska digitala identitetsplånboken och att koppla dem till en personbeteckning som finns i befolkningsdatasystemet.

För att en person ska kunna ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden förutsätts ytterligare att personen i tjänsten uppger en fungerande e-postadress som sin huvudsakliga e-postadress för kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. När en person tar i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden skickas en bekräftelsekod till den e-postadress som personen uppgett. Han eller hon ska mata in

bekräftelsekoden i användargränssnittet till tjänsten. Om personen inte bekräftar e-postadressen inom en viss tid kan han eller hon inte använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

En förutsättning för att en person ska kunna börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden är givetvis att personen i samband med ibruktagandet ger sitt allmänna samtycke till elektronisk kommunikation. I detta sammanhang informeras personen om vad samtycket innebär och om användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

När de ovannämnda förutsättningar uppfylls kan den fysiska personen ta i bruk tjänsten. I den gällande lagen om stödtjänster föreskrivs det inte separat om minderåriga personer som använder meddelandeförmedlingstjänsten. I praktiken kan också minderåriga själva ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden, om de ovannämnda förutsättningar uppfylls.

Om intressebevakning förordnats eller intressebevakningsfullmakt fastställts för personen eller om en spärrmarkering införts för personen i befolkningsdatasystemet påverkar detta inte hans eller hennes rätt att själv ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata informerar inte vårdnadshavaren, intressebevakaren eller den intressebevakningsfullmäktige om att den minderåriga, huvudmannen eller fullmaktsgivaren själv tar i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Den myndighet eller annan organisation som skickar delgivningar eller andra meddelanden ska bedöma om en delgivning eller ett meddelande ska skickas förutom till den minderåriga, huvudmannen eller fullmaktsgivaren också till vårdnadshavaren, intressebevakaren eller den intressebevakningsfullmäktige för kännedom.

Det är också möjligt att ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för en annan persons räkning. Eftersom ibruktagandet och användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kräver stark autentisering genom Suomi.fi-identifikation ska den som ska sköta ärenden för en annan person ha ett eget verktyg för stark autentisering. Om en person tar i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för någon annans räkning ska också han eller hon i samband med ibruktagandet uppge en e-postadress som huvudsaklig e-postadress för kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. E-postadressen ska också i detta fall bekräftas inom utsatt tid med hjälp av en kod som skickas till e-postadressen.

Det är möjligt att sköta ärenden för en annan persons räkning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med hjälp av behörighetstjänsten Suomi.fi-fullmakter. Efter att personen har identifierat sig i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med hjälp av Suomi.fi-identifikation kontrollerar behörighetstjänsten Suomi.fi-fullmakter om det framgår av befolkningsdatasystemet att han eller hon har vårdnaden om någon person och rätt att sköta denna persons ärenden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Behörighetstjänsten Suomi.fi-fullmakter kontrollerar också i registret över förmynderskapsärenden om den person som identifierat sig är intressebevakare eller intressebevakningsfullmäktig med rätt att sköta ärenden för huvudmannens eller fullmaktsgivarens räkning. Behörighetstjänsten Suomi.fi-fullmakter kontrollerar också i fullmaktsregistret om någon har gett den person som identifierat sig särskilda fullmakter för användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

En laglig, i befolkningsdatasystemet angiven vårdnadshavare för en minderårig person kan ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för den minderårigas räkning. Vårdnadshavare till ett minderårigt barn kan i allmänhet sköta alla ärenden för barnets räkning utan någon särskild fullmakt. Omständigheter som kan begränsa rätten att sköta ärenden är till exempel en spärrmarkering eller om vårdnadshavarna har ett särskilt avtal om delad vårdnad.

En privat intressebevakare som förordnats en person kan sköta ärenden för denna persons, det vill säga sin huvudmans, räkning och ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för huvudmannen, om intressebevakaren har rätt att sköta huvudmannens ekonomiska ärenden, om rätten att sköta ärenden inte har begränsats till att gälla en viss egendomspost (såsom en fastighet eller företagsverksamhet) och intressebevakaren får representera sin huvudman ensam. Detsamma gäller en intressebevakningsfullmäktig som fastställts för en person. Syftet är att det i slutet av 2025 ska vara möjligt också för en allmän intressebevakare som förordnats en person att sköta ärenden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden enligt samma princip.

En myndig person kan med hjälp av behörighetstjänsten Suomi.fi-fullmakter befullmäktiga en annan person, ett företag eller en sammanslutning att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden för hans eller hennes räkning med varierande befogenheter. Personen kan till exempel befullmäktiga en annan person, ett företag eller en sammanslutning att administrera hans eller hennes elektroniska meddelanden. Den fullmakten innebär att den befullmäktigade för fullmaktsgivarens räkning kan ge samtycke till att meddelanden förmedlas elektroniskt, ändra fullmaktsgivarens meddelandeinställningar samt läsa och skicka elektroniska meddelanden för fullmaktsgivaren. En myndig person kan också befullmäktiga en annan person, ett företag eller en sammanslutning att endast läsa och skicka meddelanden för hans eller hennes räkning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Endast en fysisk person, ett företag eller en sammanslutning som en person befullmäktigat att administrera elektroniska meddelanden kan således ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för hans eller hennes räkning. Om en person befullmäktigar ett företag eller en sammanslutning att sköta ärenden för hans eller hennes räkning görs detta i praktiken av en fysisk person som har rätt att sköta ärenden för företaget eller sammanslutningen i fråga.

I tjänsten Suomi.fi-fullmakter finns en tjänst för tjänstemannabefullmäktigande, med hjälp av vilken också en person som saknar verktyg för stark autentisering eller som annars inte klarar av att använda elektroniska tjänster kan befullmäktiga en annan person, ett företag eller en sammanslutning att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden med varierande befogenheter för hans eller hennes räkning. Fullmakten kan fås i kraft genom två olika förfaranden. Man kan ansöka om registrering av fullmakten med en ansökan som kan lämnas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata elektroniskt, per post eller på något av myndighetens serviceställen. Ansökan kan göras och lämnas in av vilken person som helst som fullmaktsgivaren valt för uppgiften. Alternativt kan den blivande befullmäktigade också lämna en elektronisk begäran om fullmakt, som personen (fullmaktsgivaren) kan godkänna på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas serviceställe.

Om intressebevakning har förordnats eller intressebevakningsfullmakt fastställts för en person hindrar detta i regel inte personen från att med hjälp av tjänsten Suomi.fi-fullmakter befullmäktiga en annan person, ett företag eller en sammanslutning att sköta ärenden för hans eller hennes räkning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med varierande befogenheter som det beskrivits ovan.

En minderårig person kan inte själv med hjälp av tjänsten Suomi.fi-fullmakter ge någon fullmakt att sköta den minderårigas ärenden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Den minderårigas vårdnadshavare kan emellertid med hjälp av tjänsten Suomi.fi-fullmakter befullmäktiga någon att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden för den minderårigas räkning.

2.2.4.4 Användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden

När en fysisk person använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan myndigheter och organisationer som använder denna tjänst som en del av sin verksamhet skicka bevisliga

elektroniska delgivningar, vanliga elektroniska delgivningar och andra elektroniska meddelanden till personen via tjänsten i fråga. Alla de meddelanden som myndigheten har riktat till personens personbeteckning kommer till personens personliga konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I vissa fall har avsändaren också tillåtit att meddelandet kan besvaras via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det har också hänt att myndigheten eller organisationen har tillåtit att en helt ny diskussion inleds via tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

För varje meddelande som inkommer till tjänsten Suomi.fi-meddelanden skickas en notifikation till den e-postadress som har angetts på personens konto i tjänsten. Den avsändande myndigheten eller organisationen kan dessutom välja att det ska skickas en notifikation om ett oläst meddelande till personens e-postadress, om meddelandet inte har lästs inom en viss tid. En person som använder mobilapplikationen Suomi.fi och som har samtyckt till mottagande av push-meddelanden får förutom en e-postnotifikation även ett push-meddelande om varje nytt meddelande som kommit in till hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Med mobilapplikationen Suomi.fi är det inte möjligt att sköta ärenden för en annan fysisk person, och det är inte heller möjligt att få push-meddelanden till mobilapplikationen för en annan fysisk persons räkning.

Följande personer har fullständiga rättigheter att använda ett öppnat konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden: den person för vilken kontot har öppnats, vårdnadshavare som sköter ärenden i tjänsten utifrån en vårdnadshavaruppgift i befolkningsdatasystemet, en privat intressebevakare eller intressebevakningsfullmäktig som sköter personens ärenden utifrån en uppgift som införts i registret över förmynderskapsärenden samt en person som via tjänsten Suomi.fi-fullmakter har beviljats särskild fullmakt för administrering av kontot i fråga i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Vilka begränsningar och kommande ändringar som gäller i fråga om vårdnadshavares, intressebevakares och intressebevakningsfullmäktiges rätt att sköta ärenden för den minderåriges eller huvudmannens räkning beskrivs ovan i det avsnitt som gäller ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Den som har fullständiga rättigheter att använda ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har i praktiken rätt att förutom att ta i bruk tjänsten även att kvittera att en bevislig delgivning har mottagits, svara på ett meddelande som inkommit, skicka ett nytt meddelande, ändra den huvudsakliga e-postadressen och språkvalet för kontot samt avsluta användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. E-postadressen för kontot kan endast ändras med hjälp av en kod för bekräftelse av e-postadress. De som sköter ärenden för någon annans räkning får dessutom lägga till 10 e-postadresser på den personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, och notifikationer om nya meddelanden som inkommit till detta konto skickas förutom till den huvudsakliga e-postadressen för kontot också till dessa e-postadresser. De har också rätt att ändra och radera dessa e-postadresser.

Följande personer har begränsade rättigheter att använda ett öppnat konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden: en person som genom tjänsten Suomi.fi-fullmakter har getts särskild fullmakt att läsa meddelanden på kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och en person som genom tjänsten Suomi.fi-fullmakter har getts särskild fullmakt att läsa meddelanden som inkommer till kontot och att skicka meddelanden. Den som sköter ärenden för en annan persons räkning med begränsad fullmakt kan också kvittera en bevislig delgivning som inkommit till kontot som mottagen. Personer som sköter ärenden med begränsad fullmakt har dock inte rätt att ändra vare sig den huvudsakliga e-postadressen och de övriga högst 10 e-postadresserna för kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller språkvalet för kontot, och de har inte heller rätt att avsluta användningen av kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för fullmaktsgivarens räkning.

Information om när en bevislig delgivning har kvitterats och av vem lämnas alltid till den myndighet som skickat meddelandet, varvid myndigheten i fråga kan bedöma kvitterarens rätt att ta emot den bevisliga delgivningen i fråga.

Synligheten i tjänsten Suomi.fi-meddelanden begränsas inte. Med andra ord har alla personer som sköter ärenden på en annan persons konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, oavsett om de har fullständig eller begränsad fullmakt, tillgång till alla meddelanden som finns på personens konto. Intressebevakare och intressebevakningsfullmäktige ska när de använder huvudmannens eller fullmaktsgivarens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden notera att de endast har rätt att öppna och läsa sådana meddelanden som anknyter till deras uppdrag. I fråga om minderåriga ska det också observeras till exempel att vårdnadshavaren har tillgång till alla meddelanden som inkommer till den minderårigas konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Social- och hälsovårdsrelaterade meddelanden som innehåller information som den minderåriga har uppgett att inte får lämnas till vårdnadshavaren får således inte skickas till den minderårigas konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Om möjligheten att läsa meddelanden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden begränsas för olika personer med fullmakt i olika situationer kan detta ur Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas synvinkel leda till en mycket komplicerad logik och i värsta fall till att ett meddelande i själva verket aldrig når fram till någon mottagare via tjänsten. Som exempel kan nämnas en situation där en vårdnadshavare har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för sitt minderåriga barn, som saknar verktyg för stark autentisering, och där en begränsning av rätten att läsa ett meddelande skulle leda till att meddelandet de facto aldrig når fram till någon mottagare i tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Alla huvudsakliga e-postadresser som ska läggas till på kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska bekräftas med hjälp av en bekräftelsekod som skickas till e-postadressen. Utgångspunkten är således att adresserna fungerar. Personer som sköter ärenden för någon annan persons räkning behöver däremot för närvarande inte separat bekräfta de adresser som de uppger på denna persons konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har ofta genom olika tekniska metoder kontrollerat att den adress som notifikationer ska skickas till är tillförlitlig och att notifikationerna kan skickas på ett så tillförlitligt sätt som möjligt till de e-postadresser som användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och de som sköter ärenden för deras räkning har uppgett. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan dock inte på ett fullständigt undantagslöst sätt förvissa sig om att notifikationerna faktiskt når fram till de angivna e-postadresserna. Det kan till exempel hända att personen har uppgett en e-postadress vars tjänsteleverantör har så strikta filter i sin e-postserver att de hindrar vidareförmedlingen av e-postnotifikationen, vilket betyder att den aldrig når fram till användarens e-postlåda. Användarens e-postlåda kan också vara full, varvid notifikationen inte heller når fram. En annan orsak till att en notifikation som skickas från tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte når fram till användaren kan vara inställningarna i användarens e-post.

Om notifikationer inte kan skickas till e-postadressen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata får ett felmeddelande om detta, förhindras avsändandet av notifikationer till e-postadressen i fråga beroende på problemet antingen för en viss tid eller helt och hållet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata vidtar inga andra åtgärder på grund av problemen i anslutning till e-postadressen.

I detaljmotiveringen till 11 § 3 mom. i den gällande lagen om stödtjänster konstateras det att ”om den serviceproducent som förvaltar meddelandeförmedlingstjänsten får kännedom om att användaren uppenbarligen inte har fått en delgivning, ska den meddela användarorganisationen

att det är sannolikt att meddelandet inte har nått fram. Bevis på att meddelandet inte nått fram kan vara t.ex. att det telefonnummer eller den e-postadress som parten uppgett för medborgarkontot inte längre är i användning och att det inte går att underrätta parten om att ett meddelande har levererats till medborgarkontot.” (RP 59/2016 rd, s. 48)

När en delgivning har kvitterats som mottagen i tjänsten Suomi.fi-meddelanden får, som det har konstaterats ovan, den myndighet som skickat meddelandet uppgift om när den bevisliga elektroniska delgivningen har kvitterats och av vem. Om inte användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller en person som sköter ärenden för denna person har kvitterat en bevislig elektronisk delgivning som mottagen inom sju dagar efter att den skickats till tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska myndigheten med stöd av 18 § 3 mom. i lagen om elektronisk kommunikation lämna delgivningen till kunden på något annat sätt. En person som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan alltså i praktiken inte åsamkas rättsförluster i situationer där en bevislig elektronisk delgivning har skickats till tjänsten Suomi.fi-meddelanden men aldrig kvitterats eller lästs på grund av att ingen notifikation har kunnat levereras till e-postadressen.

På vanlig elektronisk delgivning tillämpas 19 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation, enligt vilket en handling anses ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas. I regel anses en vanlig elektronisk delgivning som skickats till tjänsten Suomi.fi-meddelanden ha levererats till mottagaren den tredje dagen efter att meddelandet skickades till tjänsten.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan inte börja bedöma från fall till fall i vilka situationer den behöver kontakta den myndighet som skickat meddelandena, om det av någon anledning inte går att skicka en notifikation till e-postadressen till den person som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller den person som sköter ärenden för den förstnämndas räkning. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har till exempel inte rätt att läsa meddelanden som skickats till tjänsten och kan således inte bedöma vilka av de meddelanden som skickats till tjänsten som är delgivningar, i fråga om vilka tidpunkten för delgivningen är relevant. Ur Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas perspektiv är det också oklart om myndigheten ska kontaktas genast när det upptäcks att notifikationer inte kan skickas till personens e-postadress eller om det på något sätt ska följas upp om personen läser det inkomna meddelandet. Vidare är det oklart vilket förfarande som ska tillämpas om personen har befullmäktigat en annan person att sköta sina ärenden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och notifikationen når fram till den personen. Om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska kontakta myndigheterna i alla de situationer där en notifikation inte kan skickas till någon e-postadress som uppgetts på ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden leder detta sannolikt till en hel del obefogade och tidskrävande utredningar vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och vid de myndigheter som skickat meddelandena. Detta är uppenbart inte minst med tanke på att det finns nästan två miljoner användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Varje år skickas över 10 miljoner meddelanden och som mest kan 11 e-postadresser ha uppgetts på ett och samma konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan inte heller på eget initiativ överföra elektroniska meddelanden som inkommit till tjänsten Suomi.fi-meddelanden för postning till den person som använder tjänsten. Detta är omöjligt redan på grund av att alla myndigheter som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte använder utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten, det vill säga TKJ-tjänsten. Även i övrigt kan detta orsaka förvirring om delgivningstidpunkten, som varierar beroende på om delgivningen har skickats per post eller elektroniskt. Även om ingen notifikation har kunnat levereras till en e-postadress är det möjligt att användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller en person som sköter ärenden för denna persons räkning på eget initiativ har läst delgivningen i tjänsten.

Med stöd av 19 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation ska mottagaren av meddelandet, när det gäller vanlig elektronisk delgivning, i regel lägga fram tillräckliga bevis på att delgivningen har skett senare än den tredje dagen efter att meddelandet sändes. Tidpunkten för delgivningen är relevant till exempel i sådana fall där en besvärstid eller annan tidsfrist börjar löpa från delgivningstidpunkten. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata känner inte till hur myndigheter och andra aktörer som skickar delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden i praktiken har bedömt problemsituationer i anslutning till e-postnotifikationer när det handlat om vanlig elektronisk delgivning som skickats via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten känner inte heller till några avgöranden av laglighetsövervakarna eller någon rättspraxis där denna fråga skulle ha bedömts.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har ansett att ansvaret för att en e-postadress som uppgetts i tjänsten Suomi.fi-meddelanden är korrekt och aktuell i sista hand ligger hos den person som använder tjänsten i fråga och hos eventuella personer som sköter ärenden för hans eller hennes räkning. Vidare är det naturligtvis användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och de som sköter ärenden för denna persons räkning som ansvarar för e-postadressen och dess användning och för läsningen av notifikationer som inkommer till denna. Den myndighet som skickar delgivningen ansvarar för delgivningen och delgivningssättet och bedömer de omständigheter som inverkar på delgivningen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har rätt att till en myndighet lämna ut de uppgifter som behövs för verifiering av en delgivning som skett med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata instruerar aktivt användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden att uppdatera sina kontaktuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata nämner både i anvisningarna om webbtjänsten Suomi.fi och i tjänsten Suomi.fi-meddelanden att notifikationer om meddelanden som inkommit till tjänsten når fram endast om e-postadressen är uppdaterad. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata lyfter i anvisningarna om Suomi.fi-webbtjänsten också fram situationer som kan vara en delorsak till att notifikationer inte kan levereras som sig bör till e-postadressen för den person som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har på olika sätt också sett till att push-meddelanden om nya meddelanden som inkommit till tjänsten Suomi.fi-meddelanden skickas från mobilapplikationen för Suomi.fi-meddelanden till användarna av applikationen på ett så tillförlitligt sätt som möjligt. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan dock inte tekniskt sett påverka till exempel om användaren bland inställningarna på sin enhet har valt att blockera push-meddelanden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har i Suomi.fi-webbtjänsten också publicerat anvisningar om mottagande av push-meddelanden samt råd i problemsituationer.

Olika problem i anslutning till användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden utreds från fall till fall utifrån kontaktagande från användaren av tjänsten, användarens lagliga företrädare, en befullmäktigad person, den myndighet som skickat meddelandet eller någon annan aktör.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata befattar sig inte med om användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte loggar in till tjänsten eller försummar att läsa meddelanden som inkommit till honom eller henne. Den myndighet eller annan organisation som har skickat en delgivning eller något annat meddelande kan dock, om den så önskar, utifrån statusinformation som fås från tjänsten kontrollera om användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden läser den delgivning eller det meddelande som skickats till honom eller henne.

Om avsändandet av en delgivning från en myndighet till tjänsten Suomi.fi-meddelanden misslyckas underrättar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata omedelbart myndigheten om detta. Om det sker avbrott eller störningar i användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden bedömer den myndighet som skickat delgivningen separat vilken betydelse detta har till exempel för genomförandet av den delgivning som skickats via tjänsten. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata deltar vid behov i utredningen av olika störnings- och problemsituationer.

När den minderåriga fyller 18 år får den tidigare vårdnadshavaren inte längre sköta ärenden för sitt nu myndiga barn, såvida inte det myndiga barnet genom fullmakt ger sin tidigare vårdnadshavare rätt att sköta hans eller hennes ärenden. I dess nuvarande form förblir kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden aktivt efter att barnet blivit myndigt oberoende av om kontot har tagits i bruk av barnet självt eller av vårdnadshavaren. De angivna kontaktuppgifterna i uppgifterna om kontot förblir i kraft, och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata informerar inte separat en person som nyligen uppnått myndig ålder om att hen äger ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, även om kontot ursprungligen tagits i bruk av vårdnadshavaren för den minderårigas räkning.

En person kan fortsätta att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden normalt, även om intressebevakning förordnas eller intressebevakningsfullmakt fastställs för personen efter att han eller hon har tagit i bruk tjänsten i fråga. Intressebevakaren eller den intressebevakningsfullmäktige har efter detta tillgång till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med de begränsningar som anges i avsnittet om ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Om en spärrmarkering införs i befolkningsdatasystemet för en person som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden tas eventuella särskilda fullmakter för användning av tjänsten, som personen gett i tjänsten Suomi.fi-fullmakter innan spärrmarkeringen införts, ur bruk. Efter att spärrmarkeringen införts kan personen i tjänsten Suomi.fi-fullmakter ge nya fullmakter för användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. En spärrmarkering som införts för en minderårig person begränsar också vårdnadshavarnas rätt att sköta ärenden för den minderåriga.

2.2.4.5 Avslutande av användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden

Som det har konstaterats ovan i avsnittet om användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan alla de som har fullständiga rättigheter att använda en fysisk persons konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden avsluta användningen av kontot elektroniskt under inställningarna i tjänsten. Då kan personen inte längre ta emot elektroniska meddelanden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan övergår till att ta emot papperspost.

Det kan hända att en person använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden men förlorar sitt verktyg för stark autentisering eller annars blir tillfälligt eller permanent oförmögen att använda tjänsten. I sådana fall kan eventuella personer som sköter ärenden för denna persons räkning emellertid fortsätta att göra det i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Alternativt kan personen via tjänsten Suomi.fi-fullmakter befullmäktiga en annan person, ett företag eller en sammanslutning att sköta ärenden för honom eller henne i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Om en intressebevakningsfullmäktig fastställs eller en intressebevakare förordnas för personen kan denna med ovan beskrivna begränsningar fortsätta att använda tjänsten för personens räkning eller avsluta användningen av tjänsten.

Personen själv, hans eller hennes lagliga företrädare eller en befullmäktigad kan också begära av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata per telefon eller genom att besöka ett

serviceställe att användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska avslutas. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har tagit fram en separat process för avslutande av användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden i sådana fall där det inte är möjligt att avsluta användningen elektroniskt i tjänsten. I samband med processen kontrolleras identiteten hos den person som begär att användningen ska avslutas och vid behov hans eller hennes rätt att framföra begäran för en annan persons räkning. Vidare kontrolleras det till vilken adress ett meddelande om att användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har avslutats kan skickas samt om den som framför begäran önskar att alla olästa inkomna meddelanden på kontot ska skickas till honom eller henne i pappersform eller elektroniskt. Processen är förknippad med begränsningar beroende på vem som framför begäran för personens räkning. Det är till exempel inte möjligt att till en intressebevakare skicka olästa meddelanden som finns på huvudmannens konto, eftersom meddelandena kan gälla ärenden som inte hör till intressebevakarens uppgifter. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan dock på intressebevakarens begäran kontakta de aktörer som skickat meddelandena. Den aktör som skickat meddelandet bedömer då om meddelandet ska skickas på nytt till intressebevakaren.

Om det blir aktuellt att ändra personbeteckningen instrueras personen i fråga att ta tillvara alla viktiga meddelanden som finns på kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och att avsluta användningen av tjänsten innan personbeteckningen ändras. Efter att personbeteckningen har ändrats har personen inte längre tillgång till det konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden som är kopplat till den tidigare personbeteckningen. Om personbeteckningen redan har hunnit ändras innan användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden avslutas kan personen lämna en begäran om avslutande av användningen av tjänsten till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ger anvisningar om avslutandet av kontot och skickar vid behov de meddelanden som finns på kontot till personen. Personen kan ta tjänsten Suomi.fi-meddelanden i bruk på nytt när den nya personbeteckningen har uppdaterats i befolkningsdatasystemet.

En persons elektroniska postlåda i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs automatiskt när Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har informerats om att personen avlidit. Informationen om dödsfallet fås från befolkningsdatasystemet. Då kan inga nya meddelanden längre skickas till den avlidnes elektroniska postlåda, och dödsboet har inte användningsrätt till den avlidnes Suomi.fi-meddelanden. Eventuella inkommande meddelanden styrs till papperspostningen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har med utgångspunkt i sin nuvarande tolkning inte lämnat ut till dödsbon de meddelanden som finns på avlidnas konton för Suomi.fi-meddelanden eller uppgifter som hänför sig till meddelandena. Avsikten är dock att i programmet för underlättande av smidig skötsel av en avliden anhörigs angelägenheter närmare bedöma uträttande av dödsbons ärenden i Suomi.fi-meddelanden (VM013:00/2024).

2.2.4.6 Behandling av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden

I lagen om stödtjänster föreskrivs det om behandling av personuppgifter och andra uppgifter inom tjänsteproduktionen. Enligt 12 § i lagen om stödtjänster har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata såsom registeransvarig rätt att behandla uppgifter som registrerats om användningen av en stödtjänst som den svarar för i syfte att visa att uppgifterna behandlats på riktigt sätt i stödtjänsten eller annars för att producera och utveckla en stödtjänst som den svarar för samt för att trygga tjänstens funktion och informationssäkerhet. Uppgifterna ska avföras ur registret så snart det inte längre finns någon i detta moment avsedd grund för behandlingen. Grunden och behovet av behandling ska bedömas minst vart femte år, om inte något annat följer av lag.

Behandlingen av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden grundar sig på fullgörandet av den lagstadgade skyldighet som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har på det sätt som avses i artikel 6.1 c i Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning (EU) 2016/679 (nedan dataskyddsförordningen). Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata behandlar personuppgifter bland annat för att kunna rikta meddelandena till rätt mottagare, meddela om inkomna och olästa meddelanden, verkställa delgivning och välja delgivningssätt samt spara händelse- och logguppgifter för att visa att uppgifterna har behandlats på riktigt sätt och utreda felsituationer. Dessutom grundar sig behandling av personuppgifter för statistiska ändamål eller för utredning av kostnaderna för och omfattningen av användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen, där det föreskrivs om utförande av en uppgift av allmänt intresse. När uppgifter används för statistiska ändamål samlas de in och publiceras så att en enskild fysisk person (eller ett företag) inte kan identifieras.

Meddelanden som förmedlas via tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan innehålla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter eller uppgifter om straffdomar eller förseelser. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är i egenskap av tjänsteproducent i fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte en part i den elektroniska delgivningen, och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har i regel inte rätt att läsa meddelanden som fysiska personer eller företag tar emot eller skickar i tjänsten. De kundorganisationer som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden är personuppgiftsansvariga i fråga om innehållet i de meddelanden som de skickar. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden fungerar endast som en plattform för förmedling av de meddelanden som kundorganisationerna skickar.

Serviceproducenten ska med stöd av 13 § 3 mom. i lagen om stödtjänster bevara uppgifterna i det register som avses i 11 § 1 mom. och de uppgifter som behövs för att verifiera behandlingen av uppgifterna i registret och delgivningen, om inte något annat följer av användarorganisationens skyldighet att bevara uppgifter. Serviceproducenten ska bevara de meddelanden som förmedlats via meddelandeförmedlingstjänsten i två år, om inte användaren har raderat dem före det. Enligt 4 mom. ska de uppgifter som avses i 3 mom. avföras ur registret så snart det inte längre finns någon laglig grund för behandlingen. Den registeransvarige ska bedöma behovet av att bevara nämnda uppgifter minst vart femte år, om inte något annat följer av lag.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är med stöd av den ovannämnda regleringen skyldig att bevara registeruppgifter om samtycken som gäller elektronisk delgivning, uppgifter om behandlingen av uppgifter i registret över Suomi.fi-meddelanden samt nödvändiga uppgifter för verifiering av delgivning. Vidare ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bevara meddelanden som förmedlats via tjänsten Suomi.fi-meddelanden i två år, om inte användaren har raderat dem före det. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har ansett att det är utmanande att radera meddelanden i cykler på två år. Enligt myndigheten är det möjligt att en person har anhängiga ärenden, varför det finns en risk för att meddelanden som användaren fortfarande behöver försvinner från tjänsten.

Händelseuppgifter, det vill säga logguppgifter, bevaras i sin tur i regel i fem år. När bevaringstiden löpt ut raderas och förstörs uppgifterna i registret. Andra uppgifter som sparats i registret över Suomi.fi-meddelanden bevaras i tio år efter att postlådan har stängts.

I registret över Suomi.fi-meddelanden sparas i nuläget personuppgifter om den fysiska personen som använder tjänsten, till exempel personbeteckning, e-postadress eller en inloggningsspecifik kod som identifierar användaren av mobilapplikationen. I tjänsten sparas dessutom bland annat uppgifter om personens samtycke till elektronisk delgivning eller ångrande av samtycke,

personens språkval, identifieringskoder för inkomna och avsända meddelanden samt metadata. I fråga om personer som sköter ärenden på en annan persons vägnar i tjänsten Suomi.fi-meddelanden sparas personens e-postadress.

Utöver de ovannämnda uppgifterna sparas också händelseuppgifter, det vill säga logguppgifter. Med händelseuppgifter avses uppgifter om behandlingsåtgärder som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och användarorganisationerna vidtar och som ska sparas samt åtgärder som vidtagits i registret. Vidare sparas händelseuppgifter om åtgärder som personen vidtagit i samband med användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sparar också sådana meddelanden i registret som användarorganisationen skickar till personen per brev via TKJ-tjänsten i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Meddelanden som skickats per brev via TKJ-tjänsten sparas i registret också efter det att personen i fråga har slutat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och valt papperspostning som leveranssätt för meddelanden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bevarar meddelanden som styrts till papperspost och uppgifter som behövs för vidarestyrningen av meddelandena i sex (6) månader. Meddelandena förstörs och de uppgifter som använts för vidarestyrningen av dem anonymiseras efter att bevaringstiden har upphört.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samlar inte in och behandlar inte uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter eller uppgifter om straffdomar eller förseelser, men meddelanden som förmedlas via tjänsten kan innehålla denna typ av uppgifter. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är i egenskap av tjänsteproducent i fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte en part i den elektroniska delgivningen, och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har i regel inte rätt att läsa meddelanden som fysiska personer eller företag tar emot eller skickar i tjänsten.

Alla uppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden förmedlas alltid i krypterad form via en informationssäker kanal, men kundorganisationen ska ändå alltid själv bedöma tjänstens säkerhet och dataskyddsriskerna i förhållande till organisationens användningsändamål.

2.3 Myndigheters skyldighet att ordna möjlighet till och stöd för elektronisk kommunikation

2.3.1 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

2.3.1.1 Allmänt

Lagen om digitala tjänster innehåller bestämmelser om digitala tjänster som myndigheterna tillhandahåller. Lagen tillämpas på statliga myndigheter, statliga affärsverk, kommunala myndigheter, riksdagens ämbetsverk, republikens presidents kansli, självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar, Jubileumsfonden för Finlands självständighet, ortodoxa kyrkan och dess församlingar, universitet och yrkeshögskolor samt på andra aktörer till den del de sköter offentliga förvaltningsuppgifter, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Enligt 3 § 2 mom. i lagen om digitala tjänster tillämpas lagens 2 kap. inte på polisundersökningar och förundersökningar. I förarbetena till lagen konstateras det att utanför lagens tillämpningsområde faller digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder som används vid polisundersökning och förundersökning, men på polisens och andra förundersökningsmyndigheters övriga digitala tjänster blir också lagens 2 kap. tillämplig (RP 60/2018 rd, s. 58). Avgränsningen av tillämpningsområdet motiveras inte närmare i förarbetena, men den bygger på att bestämmelserna i 2 kap. i lagen om digitala tjänster grundar sig på lagen om elektronisk kommunikation. Den gällande lagen om elektronisk kommunikation tillämpas

inte på förundersökningar och polisundersökningar. I samband med att lagen om digitala tjänster stiftades flyttades de materiella bestämmelserna i 5 § i lagen om elektronisk kommunikation, som gäller anordnande av elektronisk service, till lagen om digitala tjänster. Enligt förarbetena täcker bestämmelserna i 4 och 5 § i den föreslagna lagen om tillhandahållande av digitala tjänster i praktiken, anpassade till förvaltningens nuvarande omvärld, bestämmelserna i 5 § i lagen om elektronisk kommunikation. De krav i 5 § 3 mom. i lagen om elektronisk kommunikation som gäller maskinvara och programvara som i tekniskt hänseende är kompatibel och lätt att använda ingår i 4 § och 3 kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. (RP 60/2018 rd, s. 92)

Syftet med lagen om digitala tjänster är att främja förverkligandet av jämlikhet i samhället särskilt genom att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning och personer med funktionsbegränsning att klara sig självständigt i olika funktioner i samhället.

I 2 kap. i lagen om digitala tjänster föreskrivs det om digitala tjänster som myndigheterna ordnar för allmänheten. Enligt 5 § 1 mom. i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna ge alla en möjlighet att med hjälp av digitala tjänster eller andra elektroniska dataöverföringsmetoder sända elektroniska meddelanden och handlingar som hänför sig till deras behov att uträtta ärenden. Avsikten med bestämmelsen är att förtydliga myndigheternas skyldighet att ge förvaltningens kunder en möjlighet att sköta sina ärenden och övrig kommunikation med myndigheterna elektroniskt med hjälp av elektroniska dataöverföringsmetoder. Lagens 2 kap. tillämpas inte på polisundersökningar och förundersökningar.

I praktiken betyder bestämmelserna i lagen om digitala tjänster att myndigheterna är skyldiga att ordna sina tjänster så att elektronisk kommunikation är möjlig i alla ärenden som hänför sig till myndighetens ansvarsområde och befogenheter. Eftersom det föreskrivs om skyldighet för myndigheterna att ge förvaltningens kunder möjlighet att sända elektroniska meddelanden till myndigheterna, är möjligheten att uträtta ärenden inte begränsad till anhängiggörandet av ärenden. Man måste kunna uträtta ärenden hos myndigheterna med hjälp av digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder av vilken orsak som helst som har att göra med förvaltningens kunders behov av att få information om myndighetens verksamhet, användningen av tjänster, förutsättningarna för inledande av ett ärende eller att uträtta andra ärenden.

Enligt 5 § 1 mom. i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna ge alla en möjlighet att i sina ärenden för mottagande av elektroniska meddelanden och handlingar från en myndighet använda en meddelandeförmedlingstjänst som avses i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster eller någon annan tillräckligt informationssäker elektronisk dataöverföringsmetod, om myndigheten kan sända meddelandet eller handlingen i elektronisk form.

Enligt motiveringen till lagen om digitala tjänster vill man med bestämmelsen understryka att myndigheterna också aktivt bör ge kunderna inom förvaltningen en möjlighet att av myndigheterna få meddelanden och handlingar som hänför sig till deras ärenden i elektronisk form, när myndigheten kan sända meddelandet eller handlingen i elektronisk form (RP 60/2018 rd, s. 68). I fråga om formen och sättet för lämnandet av handlingar kan också något annat föreskrivas annanstans i lagstiftningen.

I förarbetena till lagen hänvisas det också till en tillräckligt informationssäker elektronisk dataöverföringsmetod, varvid det blir myndigheten själv som får bedöma med vilken elektronisk dataöverföringsmetod, som används av både den myndighet som sänder meddelandet och den kund inom förvaltningen som tar emot det, den elektroniska

kommunikationen ska ske. Om kundens meddelande har sänts till myndigheten med vanlig e-post eller på en blankett som finns i en digital tjänst, går det inte nödvändigtvis att svara på meddelandet med hjälp av samma dataöverföringsmetod om det till exempel är fråga om ett meddelande som innehåller sekretessbelagd information. Då ska myndigheten svara på meddelandet i allmänna ordalag utan det sekretessbelagda innehållet eller så långt möjligt på något annat sätt, till exempel per telefon eller krypterat e-postmeddelande, via tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller per brev.

2.3.1.2 Tillgänglighet

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (nedan webbtillgänglighetsdirektivet) har genomförts genom lagen om digitala tjänster. Dessutom kompletterar Europaparlamentets och rådets direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (EU) 2019/882 (nedan tillgänglighetsdirektivet) de i 3 a kap. i lagen om digitala tjänster angivna tillgänglighetskraven som ställs på digitala tjänster som tillhandahålls konsumenterna. Kraven enligt webbtillgänglighetsdirektivet har tillämpats alltsedan 2019, medan kraven enligt tillgänglighetsdirektivet börjar tillämpas från och med den 28 juni 2025.

I webbtillgänglighetsdirektivet avses med tillgänglighet principer och tekniska hänsyn som ska respekteras när man utformar, bygger, underhåller och uppdaterar webbplatser och mobila applikationer i syfte att göra dem mer tillgängliga för användare, särskilt personer med funktionsnedsättning (skäl 2 i ingressen). I praktiken avses i direktivet med webbplatsernas tillgänglighet det att deras innehåll har planerats så att alla användargrupper kan använda dem utan tillägsutrustning eller hjälpanordningar.

Enligt tillgänglighetsdirektivet bör tillgänglighet uppnås genom systematiskt undanröjande och förebyggande av hinder, främst genom universell utformning eller design för alla, vilket bidrar till att säkerställa tillgång för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra. I direktivet hänvisas det till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26 och 27/2016). Enligt konventionen innebär synsättet design för alla ”sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning”. I linje med konventionen ska begreppet design för alla inte utesluta ”hjälpmedel som enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning eventuellt behöver”. Dessutom bör tillgänglighet inte utesluta skälig anpassning när så krävs i unionsrätten eller i nationell rätt. Enligt tillgänglighetsdirektivet bör tillgänglighet och design för alla tolkas i enlighet med den allmänna kommentar nr 2 (2014) om artikel 9 (Tillgänglighet) som kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har utarbetat (skäl 50 i ingressen).

I enlighet med 7 § i lagen om digitala tjänster ska en tjänsteleverantör säkerställa att innehållet i de digitala tjänsterna är möjligt att uppfatta och förstå och att användargränssnitt och navigering är hanterbara och driftsäkra, i enlighet med tillgänglighetskraven. De digitala tjänsternas datainnehåll ska uppfylla tillgänglighetskraven, när datainnehållet är tillgängligt för tjänsteanvändarna. Tillgänglighetskraven är gemensamma standarder, och genom att följa dessa standarder kan tjänsteleverantören uppfylla tillgänglighetskraven. Enligt 8 § 1 mom. i lagen kan en tjänsteleverantör avvika från tillgänglighetskraven bara om leverantören med stöd av en förhandsbedömning av tillgängligheten kan visa att iakttagandet av kraven skulle medföra en oproportionell börda för verksamheten.

Tillgänglighet och webbtillgänglighet utgör en del av säkerställandet av likabehandling. Det är av central betydelse att en myndighet uppfyller tillgänglighetskraven när den tillhandahåller

digitala tjänster. Det är viktigt att var och en, oberoende av funktionsnedsättning eller annan funktionsbegränsning, kan använda en myndighets digitala tjänster.

2.3.2 Stöd för användning av e-tjänster

2.3.2.1 Allmänt

Fysiska personer har olika förutsättningar att kunna använda e-tjänster. Det kan bero på bland annat fysiska begränsningar, hög ålder, marginalisering, sjukdom, skuggområden i trådlösa nätverk och personens ekonomiska situation, som gör det svårt att skaffa och uppdatera nödvändig utrustning. Av denna anledning behöver vi alltjämt allmänna, tillgängliga och personliga tjänster för alla medborgare samt också personliga specialtjänster. Enligt principerna för god förvaltning gäller det att se till att stöd för användningen av e-tjänster och digitala tjänster erbjuds till dem som behöver det.

Med stöd för användning av e-tjänster, ”digitalt stöd”, avses stöd för användning av elektronisk kommunikation, tjänster och dator i syfte att hjälpa kunden att använda en dator självständigt och tryggt och använda e-tjänster, och som erbjuds kunden i form av stöd på distans, närstöd eller utbildning när en person inte själv klarar av eller kan använda en tjänst eller dator eller inte äger en dator. Till stödet hör också hänvisning till en e-tjänst och till elektronisk kommunikation. Myndigheterna är skyldiga att erbjuda stöd för användningen av sina egna tjänster, men till exempel allmän rådgivning i användningen av en dator hör inte till myndigheternas uppgifter.

2.3.2.2 Myndigheters rådgivningsskyldighet

Enligt 7 § i förvaltningslagen, som gäller serviceprincipen och kravet på adekvat service, ska möjligheterna att uträtta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat. Serviceprincipen innefattar en skyldighet att ordna möjligheterna att uträtta ärenden så att de som använder digitala tjänster får adekvata digitala tjänster inom förvaltning. När det gäller e-tjänster är serviceprincipen ett centralt element i bedömningen av den elektroniska myndighetsverksamhetens kvalitet.

Enligt 8 § i förvaltningslagen ska en myndighet inom ramen för sin befogenhet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Rådgivningen är avgiftsfri. I lagen om digitala tjänster föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att tillhandahålla tjänster i digital form. I 5 § i lagen om digitala tjänster föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att i sina digitala tjänster offentliggöra kontaktuppgifter av vilka det framgår var allmänheten har möjlighet att få råd i användningen av en myndighets digitala tjänster. En kontaktuppgift kan enligt regeringens proposition till exempel bestå av en e-postadress, ett telefonnummer, en blankett online eller en chatt-tjänst. Enligt förarbetena till lagen är avsikten att se till att alla myndigheter har ordnat ett tillräckligt stöd i användningen av de digitala tjänsterna och att det aktivt erbjuds förvaltningens kunder (RP 60/2018 rd, s. 69). Det stöd som bestämmelsen avser är tekniskt stöd i anslutning till användningen av en tjänst. Det kan tillhandahållas av myndigheten själv eller av myndigheten tillsammans med andra myndigheter. Med bestämmelsen strävar man efter att främja möjligheterna för olika kundgrupper inom förvaltningen att vara i kontakt med myndigheterna också med hjälp av digitala tjänster.

Med rådgivning som gäller uträttande och behandling av ärenden hos myndigheter avses rådgivning om innehållet i eller användningen av en offentlig digital tjänst. Rådgivningen

erbjuds av den som tillhandahåller den digitala tjänsten i fråga eller en instans som separat har anförtrodd rådgivningsuppgiften. Stöd för användning av digitala tjänster kan en myndighet även anordna genom att anlita en privat aktör, om därom särskilt föreskrivs i lag. Bland annat har telefonsupport betraktats som en offentlig förvaltningsuppgift som förutsätter en bestämmelse i lag för att tjänsten ska kunna erbjudas en privat klient (GrUU 11/2006 rd).

Med stöd av den allmänna lagstiftningen om förvaltning ingår det således inte i en myndighets uppgifter att tillhandahålla digitalt stöd i begreppets vida bemärkelse, det vill säga exempelvis rådgivning om datorer eller allmänt stöd för användning av digitala tjänster. Myndigheten ska ge råd om användningen av dess egna digitala tjänster, men tillhandahållandet av stöd gäller inte till exempel vägledning om användningen av datorer eller i övrigt tillhandahållande av mer omfattande digitalt stöd.

2.3.2.3 Styrning från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och nätverk för digitalt stöd

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata styr tillhandahållandet av digitalt stöd, som grundar sig på 3 § 2 mom. i lagen om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (304/2019) enligt vilket Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sköter medborgarrådgivning, användarstöd för digitala tjänster samt sakkunniguppgifter och tjänster i samband med informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Närmare bestämmelser om dessa uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 3 § i statsrådets förordning om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (53/2020) utvecklar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata rutinerna och praxis för användarstödet för digitala tjänster. I motiveringspromemorian till förordningen har utvecklingen av det digitala stödet motiverats enligt följande: ”I förordningen ska föreskrivas om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas uppgift som innehåller utveckling av en verksamhetsmodell för användarstödet för digitala tjänster, utveckling av ett nätverk för serviceproducenter samt stöd för serviceproducenter. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska ge råd och skapa god praxis om i vilka situationer och på vilket sätt stöd kan ges. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skulle i denna uppgift kunna ta fram metoder, anvisningar och rekommendationer om hur verksamheten styrs, bedöms och mäts. I god praxis tas även fram grundläggande principer för när den som erbjuder stöd ska hänvisa kunden till andra kanaler eller att direkt kontakta den myndighet som sköter förvaltningsärendet.” I förordningen föreskrivs det för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata en roll som utgår från informationsvägledning och med stöd av vilken Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan ge råd, skapa god praxis samt allmänt sköta utveckling av digitalt stöd i samhället. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fungerat som utvecklare av digitalt stöd på riksomfattande nivå, skapat god praxis och gett råd om tillhandahållandet av digitalt stöd.

Eftersom digitalt stöd, i begreppets vida bemärkelse, inte har definierats i lagstiftningen eller föreskrivits höra till någon viss myndighets uppgifter är utgångsläget att ingen har en från lagen härledbar skyldighet att erbjuda allmän vägledning i exempelvis användningen av digitala enheter. Tillhandahållandet av digitalt stöd i bredare utsträckning har baserat sig på frivillig verksamhet som har finansierats från olika källor. En betydande del av allt digitalt stöd som tillhandahålls medborgarna produceras med hjälp av organisationer och det frivilligarbete som samordnas av dessa. Digitalt stöd tillhandahålls för närvarande av flera olika aktörer på grundval av frivillig finansiering, till exempel kommuner, bibliotek och olika organisationer. Kring dessa aktörer har det bildats olika nätverk av digitalt stöd, där stöd erbjuds och gemensamma erfarenheter i anslutning till digitalt stöd delas. Ett system där tillhandahållandet av digitalt stöd

bygger på frivillighet är dock beroende av finansiering. I olika sammanhang har möjligheten att föreskriva att en viss myndighet ska ansvara för tillhandahållandet av digitalt stöd i begreppets vida bemärkelse varit föremål för bedömning, men åtminstone tills vidare har inga åtgärder vidtagits för att utvidga den gällande serviceprincipen för myndigheter.

2.3.2.4 Kundbesök

I februari 2021 tillsattes ett projekt i syfte att revidera statens service- och lokalnät under 2020-talet. Målet med projektet är att koncentrera kundbesöken till gemensamma kundserviceställen inom den offentliga förvaltningen och minska antalet kontorslokaler som staten använder. De statliga myndigheterna hade i början av 2020-talet drygt 700 besöksadresser, och dessutom tillhandahölls tjänster vid cirka 200 servicepunkter, som huvudsakligen administrerades av kommuner. Antalet kundbesök hos statliga myndigheter har halverats under 2010-talet och det uppskattas minska ytterligare från fyra miljoner till två miljoner under det löpande decenniet, varvid det inte längre kommer att vara lönsamt för myndigheterna att administrera egna omfattande nätverk av servicepunkter. Även urbaniseringen och de allt knappare ekonomiska resurserna påverkar hela den offentliga förvaltningen. Utgångspunkten för de statliga tjänsterna är att tillhandahålla omfattande e-tjänster, men man vill trygga möjligheten till kundbesök för dem som inte kan sköta sina ärenden på webben. Projektet erbjuder gemensamma lösningar för att uppnå inbesparingar och att upprätthålla och förbättra kundbesöksservicen.²

Möjligheten till kundbesök tryggas således även i fortsättningen, men myndigheternas verksamhetsställen kommer att minskas. Detta ökar betydelsen av såväl digitala tjänster som digitalt stöd särskilt i sådana områden där avstånden till servicepunkterna är långa. Vid sidan av digitala tjänster gäller det dock att också säkerställa att var och en har möjlighet att uträtta sina ärenden hos en myndighet även i fortsättningen.

2.4 Bestämmelser om delgivning i förvaltningslagen

2.4.1 Tillämpningsområde och delgivningsskyldighet

På förvaltningsförfarandet tillämpas som allmän lag förvaltningslagen. Enligt 2 § i förvaltningslagen tillämpas lagen hos statliga myndigheter, välfärdsområdenas och välfärdssammanslutningarnas myndigheter, kommunala myndigheter och självständiga offentligrättsliga inrättningar samt hos riksdagens ämbetsverk och republikens presidents kansli (myndighet). Dessutom tillämpas förvaltningslagen vid statens affärsverk, offentligrättsliga föreningar samt på enskilda då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Enligt 4 § i förvaltningslagen tillämpas lagen inte på rättskipning, förundersökning, polisundersökning eller utsökning. Lagen tillämpas inte heller på militära order eller på andra beordranden som har utfärdats inom förvaltningen och som gäller utförande av ett uppdrag eller vidtagande av någon annan åtgärd. Förvaltningslagen tillämpas inte heller på den laglighetskontroll som utövas av de högsta laglighetsövervakarna, om inte något annat föreskrivs särskilt.

²Finansministeriet, Reformen av statens service- och lokalnät på 2020-talet: Lägesrapport (presentationsblad på svenska), [Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen 2020-luvulla: Väliraportti \(valtioneuvosto.fi\)](#), läst 29.11.2024

Förvaltningslagens 9 kap. innehåller allmänna bestämmelser om delgivning och i 10 kap. föreskrivs det om det förfarande som ska iakttas vid delgivning. I 5 § i förvaltningslagen konstateras det att bestämmelser om elektronisk kommunikation vid anhängiggörande och behandling av förvaltningsärenden samt vid vanlig och bevislig elektronisk delgivning av beslut finns i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Lagen om elektronisk kommunikation behandlas separat i avsnitt 2.5.

Myndigheters skyldighet att delge en handling grundar sig på 54 § i förvaltningslagen. I paragrafen konstateras att ett beslut som en myndighet har fattat ska av myndigheten utan dröjsmål delges en part och andra kända som har rätt att begära omprövning av beslutet eller att överklaga det genom besvär. Myndigheten ska delge också ett sådant beslut som inte får överklagas. Myndigheten ska under behandlingen av ett ärende sköta delgivningen av meddelanden, kallelser eller andra handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet. Enligt förarbetena till förvaltningslagen uppställer paragrafen för myndigheterna en allmän skyldighet att delge de handlingar som hör till behandlingen av ett förvaltningsärende. Syftet med förslaget är att understryka betydelsen av delgivningen dels som en del av behandlingen av ett förvaltningsärende och dels som en förutsättning för möjligheten att utöva rätten att söka ändring. (RP 72/2002 rd, s. 115)

I 54 § i förvaltningslagen föreskrivs det således om myndighetens skyldighet att sköta delgivningen av både beslut som myndigheten fattat och andra handlingar som inverkar på behandlingen av ett ärende. I förarbetena nämns meddelanden och kallelser som handlingar som inverkar på behandlingen. Med meddelanden avses bland annat ett meddelande om förrättande av inspektion, om hörande och sådant meddelande om användning av påverkningsmöjligheterna som tillställs andra än parter. Som kallelser betraktas kallelse till syn eller till vittnesförhör eller till ett förfarande där en part framför utredning muntligen. Uppräkningen i bestämmelsen är inte avsedd att vara uttömmande. Också en annan handling än en som särskilt nämns i bestämmelsen kan vara sådan som inverkar på behandlingen. Till exempel en kompletteringsupplämningshandling, en inspektionsberättelse, ett synprotokoll och en ankomststavi som gäller en handling och en uppskattning om när beslutet ges är dylika handlingar. (RP 72/2002 rd, s. 116)

Som det konstaterats ovan är uppräkningslistan av handlingar som omfattas av delgivningsskyldigheten i 54 § i förvaltningslagen inte avsedd att vara uttömmande. All information som en myndighet skickar till förvaltningskunder är dock inte handlingar som omfattas av delgivningsskyldigheten. Det kan också handla om exempelvis rådgivning enligt 8 § i förvaltningslagen. Enligt paragrafen ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Samtidigt kan myndigheterna i enlighet med den serviceprincip som avses i 7 § i förvaltningslagen informera förvaltningens kunder även om andra nödvändiga ärenden. I 20 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen), föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att producera och sprida information. Enligt denna paragraf ska myndigheterna informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till myndighetens verksamhetsområde. Utöver dessa meddelanden kan andra handlingar som faller utanför delgivningsskyldigheten vara exempelvis olika meddelanden som gäller praktisk förvaltningsverksamhet, såsom socialservice, undervisning och hälso- och sjukvård, och som inte anknyter till behandlingen av ett förvaltningsärende, olika påminnelsemeddelanden samt olika automatiska meddelanden som gäller till exempel informationssäkerhet eller mottagande av dokument.

2.4.2 Mottagare av delgivning

I 56–58 § i förvaltningslagen föreskrivs det om delgivning med privatpersoner, juridiska personer och myndigheter. Enligt lagens 56 § ska delgivning med en privatperson ske med personen själv eller med hans eller hennes lagliga företrädare. Om både delgivningens mottagare och dennes företrädare har rätt att föra talan i ärendet, ska delgivning ske med vardera särskilt. Delgivning sker med en person som en part har befullmäktigat, om den befullmäktigades rätt att ta emot delgivningar inte har begränsats särskilt eller delgivningen inte ska ske med parten personligen. Den befullmäktigade ska underrättas om en delgivning som har skett med huvudmannen.

Med privatperson avses enligt förarbetena en fysisk person eller en sådan privatperson som idkar närings- eller företagsverksamhet utan att verksamheten utgör någon separat juridisk person. Med laglig företrädare avses vårdnadshavare, förmyndare eller någon annan laglig företrädare, såsom en intressebevakare som förordnats för en person. Utgångspunkten är att delgivningen sker med en i bestämmelsen avsedd laglig företrädare, om det finns en sådan. Om både delgivningens mottagare och dennes företrädare har rätt att föra talan i ärendet, ska delgivning ske med vardera separat. (RP 72/2002 rd, s. 117)

Enligt 57 § i förvaltningslagen ska vanlig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse ske under den adress som sammanslutningen eller stiftelsen har angett. Bevislig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse ska riktas till en person som har rätt att ta emot delgivningar på dess vägnar. I denna paragraf föreskrivs det också om delgivning med dödsbon och konkursbon.

Om delgivning med myndigheter föreskrivs det i 58 § i förvaltningslagen. Enligt denna paragraf sker delgivning med den myndighet som för talan i ärendet. Om det är oklart vilken myndighet som för statens talan, sker delgivningen med regionförvaltningsverket. Vidare föreskrivs det om delgivning med ett välfärdsområde och en kommun samt delgivning med en enskild som sköter en offentlig förvaltningsuppgift.

2.4.3 Förfarandet vid delgivning

Bestämmelser om vanlig och bevislig delgivning finns i 59 och 60 § i förvaltningslagen. Vanlig delgivning enligt 59 § sker per post genom brev till mottagaren. Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Enligt specialmotiveringen ska vanlig delgivning vara det som i regel anlitas vid delgivning av handlingar som hör till behandlingen av ett förvaltningsärende. När det gäller delgivningstidpunkten anses mottagaren ha fått del av ett brev den sjunde dagen efter att brevet avsändes, om inte något annat visas. Utgångspunkten är att den som hävdar att delgivningen har skett senare än detta ska förete tillräcklig bevisning till stöd för sitt påstående. (RP 72/2002 rd, s. 120–121) I fråga om vanlig delgivning grundar sig delgivningstidpunkten alltså på ett antagande om delfäende, och myndigheten behöver inte separat övervaka att brevet når fram till mottagaren.

Enligt 60 § i förvaltningslagen, som gäller bevislig delgivning, ska en delgivning verkställas per post mot mottagningsbevis, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Mottagningsbevis kan användas också i de fall där det av andra skäl är nödvändigt för att trygga en parts rättigheter. Av mottagningsbeviset ska framgå den som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delfäendet.

I förarbetena till förvaltningslagen konstateras att förpliktande beslut är alla sådana beslut där det uppställs en förpliktelse att göra någonting. Förpliktelsen kan vara en betalningsförpliktelse eller till exempel en förpliktelse att avlägsna en byggnad. Däremot ska till exempel ett beslut genom vilket en sökande beviljas något stöd eller bidrag och som innehåller betydande villkor eller begränsningar beträffande rätten att använda egendom inte betraktas som ett förpliktande beslut. Utgångspunkten är den förpliktande karaktären hos avgörandet i huvudsaken. Mottagningsbevis ska enligt myndighetens prövning kunna användas också i de fall där bevislig delgivning av någon annan anledning kan anses vara nödvändig för att trygga en parts rättigheter. Det kan vara fråga om detta närmast när det vid behandlingen blir nödvändigt att för utredning av ärendet förrätta syn eller muntligt hörande, och personens närvaro vid förrättningen behövs för att ärendet ska kunna avgöras. (RP 72/2002 rd, s. 121–122)

I samband med stiftandet av förvaltningslagen har syftet varit att begränsa användningsområdet för bevislig delgivning så mycket som möjligt. Förfarandet med mottagningsbevis har allmänt ansetts vara ett långsamt, dyrt och ur både delgivarens och mottagarens synvinkel arbetsdrygt delgivningssätt. (RP 72/2002 rd, s. 121)

2.5 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

2.5.1 Syfte och tillämpningsområde

Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, det vill säga lagen om elektronisk kommunikation, är en allmän lag om elektronisk kommunikation. Syftet med lagen är att genom främjande av elektroniska dataöverföringsmetoder göra uträttandet och behandlingen av ärenden smidigare och snabbare i förvaltningen, vid domstolar och andra rättskipningsorgan samt i utökningsförfarandet, samt att öka datasäkerheten i anslutning till dessa.

Enligt 2 § i lagen om elektronisk kommunikation tillämpas lagen när anhängiggörande och behandling av förvaltningsärenden, domstolsärenden, åtalsärenden och utökningsärenden samt delgivning av beslut i nämnda ärenden sker på elektronisk väg, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Lagen gäller i tillämpliga delar också annan myndighetsverksamhet. Med domstolsärenden avses mål och ärenden som behandlas vid allmänna domstolar, förvaltningsdomstolar och specialdomstolar. Med domstolsärenden avses dessutom ändringssökande i förvaltningsärenden även hos förvaltningsmyndigheter och andra rättsskipningsorgan. Lagen tillämpas dessutom på elektronisk kommunikation när behandlingen av ett förvaltningsärende ankommer på någon annan än ett offentligt samfund. Angående elektronisk kommunikation inom evangelisk-lutherska kyrkan i Finland föreskrivs särskilt. Tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation är således mer omfattande än förvaltningslagens tillämpningsområde i och med att det förutom förvaltningsärenden även omfattar rättskipningsärenden, åtalsärenden och utökningsärenden.

Lagen om elektronisk kommunikation tillämpas inte på förundersökning och polisundersökning. Enligt förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation motsvarar denna begränsning av tillämpningsområdet den begränsning som har gjorts i lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden (1318/1999, upphävd) (RP 17/2002 rd, s. 32). Den ovannämnda lagen, som föregick lagen om elektronisk kommunikation, tillämpades inte heller på utökning. Enligt förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden motsvarade lagens tillämpningsområde huvudsakligen tillämpningsområdet för lagen om förvaltningsförfarande (598/1982, upphävd), vilket har använts som motivering bland annat till att förundersökning och polisundersökning inte ska höra till lagens tillämpningsområde (RP 153/1999 rd, s. 17).

Det sakliga och organisatoriska tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation har preciserats i förarbetena. Med behandling av ett förvaltningsärende avses avgörande av förvaltningsärendet och åtgärder som direkt främjar avgörandet.

Med behandling av ett domstolsärende och utsökingsärende avses på motsvarande sätt avgörande av dessa ärenden och andra åtgärder som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Lagens tillämpningsområde omfattar egentligen inte olika myndigheters användning av register eller diaries, om vilka det föreskrivs separat. I förarbetena har angetts som exempel att en myndighets beslut att vägra lämna ut begärda registeruppgifter är ett i lagen om elektronisk kommunikation avsett beslut i ett förvaltningsärende, och den lagen kan således tillämpas exempelvis både på handläggningen av ärendet (begäran om tilläggsuppgifter för avgörande av ett ärende) och på delgivningen av beslutet. Eftersom det är svårt att se skillnaden mellan ett förvaltningsärende och faktisk förvaltningsverksamhet, föreslås att lagen i tillämpliga delar ska tillämpas också på annan myndighetsverksamhet. Lagen kan således tillämpas exempelvis i arbetskraftsmyndigheternas serviceverksamhet. Lagens bestämmelser om myndigheternas skyldigheter är i vidsträckt bemärkelse tillämpliga på olika myndigheters verksamhet. Genom en utvidgning av tillämpningsområdet till att omfatta den faktiska förvaltningsverksamheten uppfyller man kraven på god förvaltning i 21 § i grundlagen. (RP 17/2002 rd, s. 31–32)

I förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation konstateras vidare att när det gäller förvaltningsärenden tillämpas den föreslagna lagen vid alla de offentliga samfundens, såsom statens, kommunernas och samkommunernas ämbetsverk, inrättningar och andra organ. Lagen ska tillämpas också vid riksdagens ämbetsverk när dessa handlägger förvaltningsärenden. Också domstolarna kan behandla förvaltningsärenden som avses i lagen om förvaltningsförfarande, närmast justitieförvaltningsärenden och förfrågningar om handlingar. Lagen ska tillämpas också i förvaltningsärenden vid statens affärsverk. Lagen ska tillämpas på handläggningen av förvaltningsärenden vid självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar som Finlands Bank och Folkpensionsanstalten samt motsvarande kommunala inrättningar. Lagen ska dessutom tillämpas på offentlighetsrättsliga föreningar. (RP 17/2002 rd, s. 32)

2.5.2 Begreppen elektroniskt meddelande och elektronisk dataöverföringsmetod

I 4 § i lagen om elektronisk kommunikation definieras begreppen elektronisk dataöverföringsmetod, elektroniskt meddelande och elektroniskt dokument, som är av betydelse vid elektronisk delgivning enligt lagens 18 och 19 §. Med elektronisk dataöverföringsmetod avses telefax och teletjänster, såsom elektroniska blanketter, elektronisk post och rätten att använda elektroniska datasystem, samt andra på elektronisk teknik baserade metoder där data förmedlas via en trådlös överföringskanal eller kabel, dock inte telefonsamtal. Med elektroniskt meddelande avses information som har sänts med en elektronisk dataöverföringsmetod och som vid behov kan sparas i skriftlig form. Med elektroniskt dokument avses ett elektroniskt meddelande som hänför sig till anhängiggörandet eller behandlingen av ett ärende eller till delgivningen av ett beslut. Enligt förarbetena till lagen utestänger kravet på att det ska finnas en lagringsfunktion den muntliga telefonkommunikationen från lagens tillämpningsområde. Lagringsfunktionen understryker behovet att kunna spara de elektroniska dokument som inkommer till myndigheterna. (RP 17/2002 rd, s. 36)

Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation är teknikneutrala i och med att lagen gör det möjligt att använda olika elektroniska metoder vid delgivning. En myndighet kan således i regel använda en elektronisk metod som den anser vara ändamålsenlig, förutsatt att den uppfyller de krav som anges i lag. Den elektroniska delgivningen kan alltså genomföras till exempel per e-post eller via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, myndighetens e-tjänst eller någon

annan tjänst som uppfyller de krav som anges i lagstiftningen. Kraven på bland annat informationssäkerhet och sekretess kan dock ställa vissa begränsningar på delgivningssättet.

2.5.3 Krav på skriftlig form och elektronisk signering

I 9 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det om uppfyllandet av kravet på skriftlig form i fråga om elektroniska dokument. Vid anhängiggörande och behandling av ärenden uppfyller också elektroniska dokument som sänts till en myndighet kravet på skriftlig form. Ett elektroniskt dokument som kommit in till en myndighet behöver inte kompletteras med en underskrift, om dokumentet innehåller uppgifter om avsändaren och om det inte finns anledning att betvivla dokumentets autenticitet eller integritet. Om ett elektroniskt dokument som sänts till en myndighet innehåller utredning om ett ombuds behörighet, behöver ombudet inte lämna in fullmakt. Myndigheten kan dock förordna att en fullmakt ska lämnas in, om den har anledning att betvivla ombudets behörighet eller behörighetens omfattning.

I lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det således separat om att också ett elektroniskt dokument som inkommit till en myndighet uppfyller kravet på skriftlig form, varför elektroniska dokument i regel inte behöver kompletteras med en underskrift. Bestämmelsen om signering motsvarar 22 § 2 mom. i förvaltningslagen.

Varken förvaltningslagen, lagen om elektronisk kommunikation eller någon annan allmän lagstiftning innehåller dock bestämmelser om att också ett elektroniskt dokument som upprättats av en myndighet uppfyller kravet på skriftlig form. Enligt 43 § i förvaltningslagen ska förvaltningsbeslut ges skriftligen. I förvaltningslagens systematik avses dock med skriftlig form motsatsen till muntlig form, inte det att ett förvaltningsbeslut inte kan upprättas i elektronisk form. Av bestämmelserna om elektronisk signering och delgivning i lagen om elektronisk kommunikation följer dessutom att en myndighetshandling kan upprättas och delges i elektronisk form. På motsvarande sätt är definitionen av myndighetshandling i 5 § 1 mom. i offentlighetslagen teknikneutral, och den omfattar också myndigheternas elektroniska handlingar.

I 16 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det separat om elektronisk signering av beslutshandlingar och i 20 § om maskinell underskrift av stämningsansökningar, stämningar samt domstolarnas expeditioner och andra rättegångshandlingar. Bestämmelserna förutsätter dock inte i sig att en handling som upprättats av en myndighet ska undertecknas elektroniskt eller maskinellt, utan de möjliggör dessa metoder, om annan lagstiftning kräver att handlingen ska undertecknas av en tjänsteman, eller till exempel i fråga om domstolar av rättskipningspersonal (t.ex. 24 kap. 9 § 1 mom. i rättegångsbalken). Förvaltningslagen innehåller inte heller någon separat bestämmelse om att exempelvis ett förvaltningsbeslut eller någon annan myndighetshandling ska undertecknas.

2.5.4 När av myndigheterna inbegärda handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid

I 11 § i lagen om elektronisk kommunikation anges när av myndigheterna inbegärda handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid. Utlåtanden, redogörelser, svaromål, bemötanden och andra motsvarande handlingar som en myndighet begärt vid behandlingen av ett ärende anses ha kommit in inom utsatt tid, om handlingen kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden på ett i denna lag angivet sätt. Detta tillämpas också i fråga om handlingar som en myndighet berett någon tillfälle att lämna in. I 10 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det om ankomsttidpunkten för ett elektroniskt meddelande, och enligt paragrafen anses ett elektroniskt meddelande ha kommit in till en myndighet när det finns tillgängligt för

myndigheten i en mottagaranordning eller ett datasystem på ett sådant sätt att meddelandet kan behandlas.

Innehållet i 11 § 1 mom. i lagen om elektronisk kommunikation motsvarar 3 § 3 mom. i den upphävda lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden (594/1993). Den ovannämnda bestämmelsen grundar sig i sin tur på regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om utnyttjande av elektronisk telekommunikation och automatisk databehandling vid domstolarna (RP 97/1997 rd) och lagutskottets betänkande om denna (LaUB 1/1998 rd). I propositionen i fråga föreslogs det att lagen ska ändras så att bestämmelsen om när handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid ska gälla svar, skriftliga utsagor eller andra rättegångshandlingar. Enligt lagutskottet skulle ordalydelsen i förslaget dock ha lett till att den utsatta tiden för alla handlingar som ska tillställas en domstol förlängs till slutet av den utsatta dagen, det vill säga till klockan 24, vilket dock enligt utskottet inte var syftet med bestämmelsen. Av denna anledning begränsades bestämmelsen till att gälla endast handlingar som begärs av en domstol för behandlingen av ett ärende.

I lagen om elektronisk kommunikation utgör 11 § en specialbestämmelse i förhållande till 6 § 1 mom. i lagen om beräkning av laga tid (150/1930), enligt vilket missnöjesanmälan, inlämnande av ändringsansökan, bemötande därav, tjänsteansökan och andra åtgärder, som ska vidtas inom en bestämd tid vid domstol eller någon annan myndighet eller vid en officiell förrättning, ska ske senast den sista dagen av den bestämda tiden. Ska åtgärden vidtas i ett ämbetsverk, ska det ske före utgången av verkets öppettid, och ska åtgärden vidtas vid en domstols sammanträde eller någon annan förrättning, ska det ske före sammanträdet eller förrättningens slut.

Handlingen ska således i regel ha kommit in till myndigheten på den sista dagen av tidsfristen inom myndighetens öppettid. Ett elektroniskt dokument kan emellertid lämnas in samma dag även efter myndighetens öppettid, när det är fråga om en handling som myndigheten har inbegärt. Ett elektroniskt dokument som lämnats in på eget initiativ, såsom besvär eller någon annan handling om anhängiggörande, ska dock i likhet med en handling som lämnats in fysiskt eller per post ha kommit in till myndigheten inom myndighetens öppettid.

I rättspraxis har det ansetts att en besvärshandling som inkommit i elektronisk form har anlänt för sent, om den inkommit på den sista dagen av besvärstiden, men efter domstolens öppettid (t.ex. HFD 10.3.2016/780). Däremot har särskilt bristfälliga besvärsguidor tolkats till den berörda partens fördel, så att en handling om anhängiggörande som inlämnats i elektronisk form inte har kunnat lämnas obehandlad på den grund att handlingen har inkommit på utsatt dag men efter ämbetsverkets öppettid (t.ex. HFD:2024:22, MAD:474/2024 28.8.2024).

2.5.5 Bevislig och vanlig elektronisk delgivning

I 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det om bevislig och vanlig elektronisk delgivning, som huvudsakligen kan användas vid delgivning av motsvarande handlingar som avses i 59 och 60 § i förvaltningslagen, som gäller vanlig och bevislig delgivning. Förvaltningslagen tillämpas inte på bland annat rättskipning och utsökning, och därför bestäms användningen av vanlig och bevislig elektronisk delgivning på grundval av lagstiftningen om rättskipning och utsökning.

I förvaltningslagen föreskrivs det om delgivning med privata personer (56 §), delgivning med sammanslutningar, stiftelser, dödsbon och konkursbon (57 §) och delgivning med myndigheter (58 §). Till denna del lämpar sig de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen också för elektronisk delgivning enligt lagen om elektronisk kommunikation. Bestämmelserna om

mottagare av delgivning i förvaltningslagen tillämpas i princip via hänvisningsbestämmelser också på utsökning och förvaltningsprocesser. Vidare innehåller 11 kap. 11–16 § i rättegångsbalken vissa bestämmelser som på motsvarande sätt som förvaltningslagen gäller mottagare av delgivning. I förvaltningslagen är huvudregeln att vanlig delgivning ska användas, och bevislig delgivning ska i enlighet med det som sägs ovan i avsnitt 2.4.3 användas enligt 60 § i förvaltningslagen särskilt när delgivningen gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs.

Enligt 18 § 1 mom. i lagen om elektronisk kommunikation, där det föreskrivs om bevislig elektronisk delgivning, får en handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt med partens samtycke delges också som ett elektroniskt meddelande, dock inte per telefax eller på därmed jämförbart sätt. Myndigheten ska då meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta handlingen från en av myndigheten anvisad server, databas eller någon annan fil. Bevislig elektronisk delgivning kan enligt ordalydelsen således användas efter myndighetens prövning, och myndigheten kan exempelvis i behandlingen av ett förvaltningsärende använda antingen det i 60 § i förvaltningslagen avsedda förfarandet med mottagningsbevis som sker per post eller det elektroniska förfarande som avses i lagen om elektronisk kommunikation. Enligt gällande lag förutsätter användningen av elektronisk delgivning dock att parten gett sitt samtycke därtill.

Enligt 18 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation ska parten eller dennes företrädare identifiera sig när handlingen hämtas. Vid identifieringen ska då användas en identifieringsteknik som är datatekniskt tillförlitlig och bevislig. I momentet förutsätts dock inte att en viss identifieringsteknik ska användas, såsom stark autentisering.

Enligt 3 mom. anses en handling ha delgivits när den har hämtats från den länk som myndigheten anvisat enligt 1 mom. Om handlingen inte har hämtats inom sju dagar från myndighetens meddelande, iakttas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning. I praktiken kan delgivningen då förrättas till exempel i enlighet med 60 § i förvaltningslagen per post mot ett mottagningsbevis, som stämningsdelgivning eller med hjälp av något annat lämpligt delgivningssätt som anges i lag.

Enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation, som gäller vanlig elektronisk delgivning, får andra handlingar än de som avses i lagens 18 § med samtycke av den som saken gäller delges som ett elektroniskt meddelande. Om det emellertid krävs för att tillgodose skyddet för den personliga integriteten eller av ett särskilt behov av skydd eller säkerhet hos den som saken gäller, eller för att trygga dennes rättigheter, ska vid delgivning av handlingar iakttas vad som i 18 § eller annars föreskrivs om delgivning. I likhet med bevislig elektronisk delgivning kan även vanlig elektronisk delgivning användas efter myndighetens prövning. Myndigheten kan exempelvis vid delgivning av en handling som gäller ett förvaltningsärende använda ett brev enligt 59 § i förvaltningslagen eller vanlig elektronisk delgivning enligt lagen om elektronisk kommunikation. I fråga om elektronisk delgivning förutsätter den gällande lagen dock att den som saken gäller har gett sitt samtycke till elektronisk delgivning.

I 19 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det bland annat om ett tilläggskrav på tillgodoseende av skyddet för den personliga integriteten hos den som saken gäller, varvid bevislig delgivning ska användas i stället för vanlig elektronisk delgivning. Vanlig elektronisk delgivning enligt lagen om elektronisk kommunikation kan således inte användas i alla de situationer där vanlig delgivning är möjlig exempelvis enligt förvaltningslagen. Kravet har precisats i specialmotiveringen av lagen om elektronisk kommunikation, där det konstateras att när myndigheterna använder sig av ett delgivningssätt som den som saken gäller angett måste

de särskilt se till att detta delgivningssätt inte leder till att material som ska hållas hemligt avslöjas eller att någon utomstående får känsliga uppgifter om den som saken gäller, en närstående till denne eller dennes verksamhet, exempelvis uppgifter om ekonomiska svårigheter eller hälsotillstånd. I praktiken kräver bestämmelsen ett delgivningssätt som är bevisligt på något sätt. (RP 17/2002 rd, s. 49) Samtidigt kan även vanlig elektronisk delgivning verkställas tekniskt på olika sätt. Till exempel tjänsten Suomi.fi-meddelanden är ett mer informationssäkert delgivningssätt jämfört med bland annat vanlig e-post, eftersom informationen i Suomi.fi-meddelanden alltid förmedlas i krypterad form via en informationssäker kanal. Dessutom förutsätter inloggning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden stark autentisering, och därför är det endast mottagaren av delgivningen eller personer som denna har befullmäktigat eller, till exempel när det gäller en minderårig person, vårdnadshavaren, som har tillgång till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Enligt 19 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation anses en handling ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas. Enligt förarbetena påminner de föreslagna bestämmelserna om 59 § 2 mom. i förvaltningslagen. Eftersom elektronisk kommunikation sker smidigt föreslås det dock att tidpunkten mellan avsändandet och mottagandet ska vara tre dagar och inte sju så som fallet är enligt förvaltningslagen. (RP 111/2010 rd, s. 7) På samma sätt som bestämmelsen om vanlig delgivning i 59 § i förvaltningslagen grundar sig således också vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation på ett antagande om delfående, varvid myndigheten inte separat behöver förvisa sig om att personen faktiskt har öppnat och läst det elektroniska meddelandet. I förarbetena till förvaltningslagen konstateras dessutom i fråga om delfåendeantagandet att utgångspunkten är att den som hävdar att delgivningen har skett senare än detta ska förete tillräcklig bevisning till stöd för sitt påstående (RP 72/2002 rd, s. 121). I fråga om delgivning som sker per post har mottagandet av delgivningar i viss mån bedömts också inom rättspraxis (t.ex. HD 2022:40).

2.5.6 Elektronisk delgivning förutsätter samtycke

Elektronisk delgivning får enligt 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation endast användas med samtycke från den som saken gäller. Enligt förarbetena håller man i lagen fast vid den utgångspunkten att myndigheten inte ensidigt själv kan fatta beslut om att använda elektronisk delgivning. Regleringen har bland annat sin grund i att omständigheterna kring den elektroniska kommunikationen kan vara av mycket varierande slag. Ett ärende kan anhängiggöras med hjälp av utrustning som är i sambruk. Härvid är det möjligt att personen i fråga inte oavbrutet kan följa med den elektroniska post som är adresserad till honom eller henne. Därför är det enligt förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation klarare att kräva att personen i fråga ger sitt uttryckliga samtycke till att delgivningen sker på elektronisk väg, antingen med tanke på delgivningen i ett enskilt fall eller mera allmänt. Samtycke kan erhållas till exempel på så sätt att den elektroniska blankett som utformats för ärendet innehåller en speciell punkt där den som saken gäller kan ange vilket delgivningssätt denne önskar eller ändra ett tidigare meddelat delgivningssätt. (RP 17/2002 rd, s. 47–48)

I förarbetena till en ändring av 19 § i lagen om elektronisk kommunikation konstateras det att om exempelvis en elektronisk processadress uppges i samband med rättegång betyder det att samtycke har getts (RP 111/2010 rd, s. 6). På motsvarande sätt konstateras det i förarbetena till lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019, nedan förvaltningsprocesslagen) att det enklaste sättet för en part att ge det samtycke till elektronisk delgivning som lagen förutsätter är att meddela också sina elektroniska kontaktuppgifter i besvär eller andra handlingar som lämnas in till domstolen. (RP 29/2018 rd, s. 160)

Kravet på samtycke har tolkats på motsvarande sätt också i rättspraxis. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg i ett avgörande att ändringssökanden, med beaktande av dels den utredning om den elektroniska servicen och dess användarvillkor som framförts i högsta förvaltningsdomstolen, dels det att ändringssökanden i tjänsten hade uppgett sin e-postadress, måste anses ha godkänt att en eventuell begäran om komplettering kunde sändas som ett elektroniskt meddelande. Ämbetsverket hade under dessa omständigheter kunnat lita på att ändringssökanden fick del av kompletteringsbegäran. Det att ändringssökanden uppgett att en annan person i verkligheten, på grund av ändringssökandens analfabetism, hade loggat in sig i den elektroniska servicen i stället för ändringssökanden, var inte en orsak till att bedöma ärendet annorlunda. (HFD 6.9.2018/4025, se även HFD 3.6.2020/2414)

2.5.7 Lagen om elektronisk kommunikation i förhållande till annan lagstiftning och elektronisk delgivning

Som det konstaterats ovan är lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet en allmän lag om elektronisk kommunikation. Det är i allmänhet inte nödvändigt att hänvisa till allmän lagstiftning om man inte avviker från denna. När det gäller bevislig elektronisk delgivning konstateras det i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation att en handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt får delges också som ett elektroniskt meddelande. Enligt 19 §, som gäller vanlig elektronisk delgivning, får andra handlingar än de som avses i lagens 18 § delges elektroniskt. Vanlig elektronisk delgivning kan således användas vid delgivningen av andra handlingar än sådana handlingar som ska delges bevisligen.

Bestämmelserna om delgivning i lagen om elektronisk kommunikation bildar allmän lagstiftning som gör det möjligt att använda elektronisk delgivning med de myndigheter och andra aktörer som hör till lagens tillämpningsområde. Det är således inte nödvändigt att föreskriva separat om elektronisk delgivning eller dess användning, utan myndighetshandlingar kan delges elektroniskt direkt med stöd av allmän lagstiftning, såvida inte annan lagstiftning, internationella överenskommelser eller till exempel EU-lagstiftning utgör ett separat hinder för detta. Ibland kan också delgivningssituationen leda till att elektronisk delgivning av en handling inte är möjlig, till exempel på grund av att delgivningen verkställs i en situation där personen inte har tillgång till en elektronisk enhet.

Speciallagstiftningen innehåller många bestämmelser till exempel om delgivning av en handling ”per brev” eller ”per post”. Lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), som föregick förvaltningslagen, förutsatte en separat reglering om delgivningssätt. I samband med att förvaltningslagen stiftades 2003 togs allmänna bestämmelser om vanlig och bevislig delgivning in i förvaltningslagen. Delgivning per brev eller post, som det föreskrivs om i speciallagstiftning, utgör dock inget hinder för användning av elektronisk delgivning, utan lagen om elektronisk kommunikation kan tillämpas som allmän lag parallellt med speciallagstiftningen. Motsvarande bestämmelser om delgivning av en handling per post ingår också till exempel i fråga om rättskipning i rättegångsbalken och i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Också i dessa fall är delgivning av en handling genom sådan vanlig eller bevislig elektronisk delgivning som avses i lagen om elektronisk kommunikation möjlig direkt med stöd av 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation utan att det är nödvändigt att föreskriva separat om detta eller att användning av elektronisk delgivning förutsätter att denna typ av bestämmelser måste ändras.

Den enda skillnaden mellan tillämpningen av 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation är delgivningens bevislighet. Eventuella bestämmelser om delgivningssätt som ingår i speciallagstiftning ska beaktas vid användningen av elektronisk delgivning. Vid

elektronisk delgivning ska således till exempel eventuella bestämmelser om uppgivande av processadress eller delgivningsadress beaktas. I lagstiftningen om domstolar förutsätts det till exempel ofta att en delgivning ska skickas till en processadress som delgivningens mottagare separat har meddelat domstolen (t.ex. 90 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen och 11 kap. 3 a § i rättegångsbalken). Vid delgivning ska således i regel användas en elektronisk adress eller annan adress som delgivningens mottagare har meddelat. Samtidigt konstateras det till exempel i 11 kap. 1 § 3 mom. i förundersökningslagen (805/2011) att ett förundersökningsbeslut kan sändas också till en adress som förundersökningsmyndigheten annars känner till. Denna typ av bestämmelser möjliggör också användning av elektronisk delgivning om myndigheten känner till en elektronisk adress.

2.6 Central lagstiftning om delgivning särskilt i samband med rättskipning och förundersökning

Lagen om elektronisk kommunikation och dess bestämmelser om elektronisk delgivning tillämpas som det konstaterats ovan på elektronisk delgivning förutom av förvaltningsärenden även av domstolsärenden, åtalsärenden och utökningsärenden, dock inte på förundersökning och polisundersökning. Förvaltningslagen tillämpas dock inte på bland annat rättskipning, förundersökning, polisundersökning eller utökning. Till dessa delar har det föreskrivits separat om delgivning bland annat i lagstiftningen om domstolar, Åklagarmyndigheten och förundersökningsmyndigheter.

Rättskipningen utgör en del av det rättsskydd som tillgodoses i efterskott och vars funktion är att avgöra rättstvister och säkerställa att den materiella rättens normer tillämpas rätt. Rättskipningen indelas enligt rättsområden i rättegångsförfarande och förvaltningslagskipning. De grundläggande bestämmelserna om civil- och straffrättslig rättegång finns i rättegångsbalken och i lagen om rättegång i brottmål. Rättegångsbalken tillämpas på brott- och tvistemål och ansökningsärenden som behandlas vid de allmänna domstolarna. Med stöd av hänvisningsbestämmelser tillämpas paragraferna om delgivning i rättegångsbalken också till exempel på ärenden som behandlas vid arbetsdomstolen och vissa ärenden som behandlas vid marknadsdomstolen. I 11 kap. i rättegångsbalken föreskrivs det om delgivning, och även annanstans i lagen finns det specialbestämmelser om delgivning. Vid en rättegång ska parten meddela domstolen en adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet eller ärendet kan sändas (processadress). Processadressen kan vara en postadress eller en e-postadress. I lagen om rättegång i brottmål hänvisas det i fråga om delgivning på flera ställen till 11 kap. i rättegångsbalken, och dessutom innehåller lagen med anledning av straffprocessens särdrag vissa särskilda bestämmelser om delgivning.

Bestämmelser om förfarandet vid förvaltningsrättslig rättskipning finns i förvaltningsprocesslagen. I 9 kap. i förvaltningsprocesslagen föreskrivs det om delgivning, och dessutom innehåller lagen i likhet med rättegångsbalken bestämmelser om meddelande av en processadress.

Trots att utökning, som det föreskrivs om i utökningsbalken (705/2007), har vissa drag av förvaltning betraktas det ändå som rättskipning. Bestämmelser om delgivning av en handling finns i 3 kap. 37–42 § i utökningsbalken. I utökningsbalken föreskrivs det separat att man som delgivningsadress i stället för den postadress som uppgetts också kan använda en adress som är avsedd för dataöverföring inom det riksomfattande elektroniska ärendesystemet, vilket i nuläget avser tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Som det konstaterats ovan ingår förundersökning och polisundersökning inte i tillämpningsområdet för vare sig förvaltningslagen eller lagen om elektronisk kommunikation.

Förundersökning utgör inte rättskipning, men samtidigt kan det inte heller betraktas som förvaltningsförfarande. Förundersökning är ett separat förfarande före en rättegång, i vilket polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet skaffar utredning om huruvida det finns skäl att anse att ett brott har begåtts samt att misstänka någon viss person för brottet, och om skälen är tillräckliga för att anhängiggöra en egentlig rättegång. Bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid förundersökning finns i förundersökningslagen. Med polisundersökning avses annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Bestämmelser om polisundersökning finns i polislagen (872/2011), och på förrättandet av polisundersökning tillämpas dessutom i tillämpliga delar bestämmelserna i förundersökningslagen. Polislagen innehåller inte separata bestämmelser om delgivning i fråga om polisundersökning. I 11 kap. 1 § 3 mom. i förundersökningslagen föreskrivs det bland annat om delgivning av förundersökningsbeslut. Förundersökningslagen innehåller dock inga separata bestämmelser om användning av elektronisk delgivning.

2.7 Tjänsten Suomi.fi-meddelanden och information

Av flera olika lagar följer krav på att myndigheterna ska informera förvaltningens kunder om olika detaljer i anslutning till deras rättigheter och skyldigheter också i samband med elektronisk kommunikation. Inom kontexten för tjänsten Suomi.fi-meddelanden ingår denna typ av bestämmelser främst i förvaltningslagen, offentlighetslagen, lagen om stödtjänster, lagen om digitala tjänster och dataskyddsförordningen. De ovannämnda lagarna innehåller krav som gäller produktionen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller mer allmänt planeringen och tillhandahållandet av myndigheternas digitala tjänster. I 22 § i grundlagen föreskrivs det om en positiv handlingsskyldighet för myndigheter när det gäller att främja tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna. Denna handlingsskyldighet innebär att myndigheterna vid planeringen och genomförandet av varje digital tjänst på ett konkret sätt ska beakta lagstiftning som tryggar förvaltningskundernas grundläggande fri- och rättigheter, såsom principerna om god förvaltning som ingår i förvaltningslagen, liksom även annan tillämplig lagstiftning.

Enligt 20 § 2 mom. i offentlighetslagen ska en myndighet informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till dess verksamhetsområde. Myndigheternas allmänna informationsskyldighet kompletterar den information som ges på ett mer personligt plan vid behandlingen av ett enskilt ärende eller i samband med en myndighetstjänst.

Den serviceprincip som det föreskrivs om i 7 § i förvaltningslagen tillämpas på planeringen och genomförandet av myndigheternas digitala tjänster. Med tanke på serviceprincipen ska myndigheternas digitala tjänster planeras så att de är användarvänliga och så att olika användargrupper beaktas i planeringen. Tydlig information om vilka rättsverkningar eller andra betydande verkningar som de åtgärder som vidtas i myndighetens digitala tjänst har främjar tillgodoseendet av användarnas rättigheter. Principen om användarvänlighet eller användarorientering fastställs genom begreppet *design för alla*, som definieras i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och som betyder sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.

Enligt 4 § 1 mom. i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna planera sina digitala tjänster så att det säkerställs att de är lätta att använda. I fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan det att tjänsten ska vara lätt att använda anses innebära att serviceproducenten redan i planeringsskedet ska säkerställa att åtgärderna i anslutning till ibruktagandet av tjänsten är lätta att vidta. På motsvarande sätt kan lättanvända tjänster också anses innebära att

genomsnittsanvändaren i rätt tid ska få tydlig information om vad ibruktagandet av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och de alternativ som användaren erbjuds i praktiken leder till. Syftet med att erbjuda åskådliga funktioner samt anvisningar och information till användarna är att ge dem rätt uppfattning om vad de har gjort i myndighetens digitala tjänst. På så sätt försöker man förhindra att användarna gör felaktiga tolkningar som i värsta fall kan leda till negativa konsekvenser med tanke på deras rättigheter eller till rättsförluster.³

Vidare innefattar de tillgänglighetskrav som det föreskrivs om i 3 kap. i lagen om digitala tjänster, och mer specifikt 7 §, krav på att myndigheternas digitala tjänster ska vara möjliga att uppfatta och förstå, hanterbara och driftsäkra. När det gäller informationen om ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan kravet på förståeligt innehåll anses vara särskilt viktigt. Med andra ord måste det datainnehåll som erbjuds användaren vara begripligt. Det att ibruktagandet av tjänsten även till andra delar utgör en så tydlig och konsekvent helhet som möjligt främjar också principen om förståeligt innehåll, i och med att användaren lätt kan bilda sig en uppfattning om vilka konsekvenser det får när tjänsten tas i bruk och på vilket sätt man kan få råd av myndigheten. Möjligheten att uppfatta helheten, hanterbarheten och driftssäkerheten bidrar också till att användaren bättre förmår notera vilken information som han eller hon erbjuds i användargränssnittet och med hjälp av den göra informerade val när det gäller användningen av tjänsten.

De informationskrav som gäller tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan anses ingå också i 16 § 1 mom. i lagen om stödtjänster, enligt vilket Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i egenskap av serviceproducent ansvarar för kvaliteten på den stödtjänst som myndigheten producerar och för att tjänsten är så användarvänlig och tillgänglig som möjligt.

I dataskyddsförordningen föreskrivs det om den information om behandling av personuppgifter som ska ges till en registrerad. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ansvarar i egenskap av serviceproducent för att användaren informeras om behandlingen av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I artikel 12 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om allmänna regler som tillämpas på den information som ska tillställas den registrerade. Öppenhetsprincipen kräver bland annat att informationen om behandling av personuppgifter ska vara kortfattad, lättåtkomlig och lättbegriplig samt utformad på ett tydligt och enkelt språk. Principerna om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard förutsätter att uppfyllandet av dataskyddskraven, såsom informerandet av den registrerade, beaktas till exempel redan i samband med att användargränssnitten planeras (artikel 25 och skäl 78).

Artikel 13 i dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser om information som ska tillhandahållas den registrerade om personuppgifterna samlas in från den registrerade. Enligt artikel 13.1 ska den personuppgiftsansvarige, när personuppgifterna erhålls, till den registrerade lämna information bland annat om följande: identitet och kontaktuppgifter för den personuppgiftsansvarige och i tillämpliga fall för dennes företrädare, kontaktuppgifter för dataskyddsombudet, i tillämpliga fall, ändamålen med den behandling för vilken personuppgifterna är avsedda och den rättsliga grunden för behandlingen samt mottagarna eller de kategorier av mottagare som ska ta del av personuppgifterna. Enligt artikel 13.2 ska den personuppgiftsansvarige dessutom lämna den registrerade till exempel följande ytterligare information, vilken krävs för att säkerställa rättvis och transparent behandling: den period under vilken personuppgifterna kommer att lagras, den registrerades rätt att av den personuppgiftsansvarige begära tillgång till och rättelse eller radering av personuppgifter eller

³ Tomi Voutilainen, *Digitaalisten palvelujen sääntely* 2023, s. 120–121.

begränsning av behandling som rör den registrerade eller att invända mot behandling samt rätten till dataportabilitet.

2.8 Postningskostnader inom den offentliga förvaltningen

Ett enskilt brev som sänts via den utskrifts-, kuverterings- och distributionstjänst (TKJ) som är integrerad i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har, utan utskrift av tilläggssidor, på 2023 års kostnadsnivå kostat i genomsnitt 0,94 euro i Economy-klass och 2,81 euro i Priority-klass. Cirka 98 procent av alla de brev från myndigheter som sänts via TKJ-tjänsten har varit brev i den förmånligare Economy-prisklassen. Utöver det postningsavtal som gäller TKJ-tjänsten har myndigheterna också utarbetat andra postningsavtal, där det genomsnittliga enhetspriset varierar enligt meddelandevolymen beroende på myndigheten. Vidare har en del av myndigheterna redan i nuläget utnyttjat privata meddelandeförmedlingstjänster, där det genomsnittliga priset för ett sänt meddelande har varit 0,20–0,30 euro. En elektronisk delgivning som sänds via tjänsten Suomi.fi-meddelanden är avgiftsfri för myndigheten efter ibruktagningskostnaderna. Administrationen och vidareutvecklingen av meddelandeförmedlingstjänsten, kundservicen i anslutning till produktionen av tjänsten och ibruktagningsstödet till myndigheterna samt andra stödåtgärder finansieras centraliserat från moment 28.70.03, omkostnader för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Enligt statens bokslutsuppgifter för 2023 uppgick de olika förvaltningsområdenas totala kostnader för brevpostning till 40,9 miljoner euro. De totala kostnaderna täcker inte endast myndigheternas delgivningar utan inkluderar också alla myndigheters postningskostnader för brev och annat kommunikationsmaterial som sänts förutom till medborgarna även till sammanslutningar och andra organisationer. De totala kostnaderna innefattar också material som sänds till förvaltningens kunder utifrån en avgift, varvid kostnaden för brevpostningen har beaktats i priset på prestationen enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Av de totala kostnaderna var enbart Skatteförvaltningens årliga kostnader 14,1 miljoner euro, det vill säga omkring en tredjedel av alla kostnader för ministeriernas förvaltningsområden. Den totala kostnad som anges i statens bokslut 2022 var 36,3 miljoner euro, medan den i bokslutet 2021 var 34,7 miljoner euro. Statsförvaltningens totala kostnader för brevpostning har under de senaste åren ökat med 5–10 procent trots att antalet elektroniska meddelanden som förmedlats via tjänsten Suomi.fi-meddelanden och andra digitala posttjänster samtidigt har ökat och ersatt pappersbrev. Bakom de stigande kostnaderna ligger prisstegringen i fråga om postning av pappersbrev, och priserna förväntas fortsätta stiga allt mer under de kommande åren. År 2023 sände myndigheterna inom statsförvaltningen via tjänsten Suomi.fi-meddelanden sammanlagt cirka 13 miljoner elektroniska meddelanden, och 5,9 miljoner av dessa sändes av Skatteförvaltningen.

För kommunerna i Fastlandsfinland uppgick kostnaderna för brevpostning 2023 enligt bokslutsprognosen till sammanlagt 15,9 miljoner euro. Samkommunernas motsvarande totala kostnader 2023 var 1,9 miljoner euro, vilket innebär att sammanlagt cirka 17,8 miljoner euro användes för post- och kurirtjänster inom kommunsektorn 2023. Konteringen inkluderar dock förutom postningen av pappersbrev till medborgarna även övriga kommunikationskostnader, som enligt de uppgifter som fås från kommunerna uppskattats utgöra omkring en tredjedel av kommunernas totala kostnader. Den årliga kostnaden för pappersbrev som skickats till medborgarna 2023 var alltså cirka 12 miljoner euro.

I genomsnitt har en delgivning som en myndighet sänt via tjänsten Suomi.fi-meddelanden inneburit en inbesparing på cirka en euro per brev på 2023 års kostnadsnivå. Förutom direkta inbesparingar bidrar propositionen också till att dämpa ökningen av kostnaderna för brevpostning inom den offentliga förvaltningen. De stigande kostnaderna för brevpostning är

en följd av att postavgifterna höjts, och avgifterna kan antas fortsätta stiga med åtminstone 10–20 procent även under kommande år. Propositionen uppskattas också få konsekvenser som påverkar prishöjningarna i fråga om postning av pappersbrev i och med att miljoner myndighetsbrev ersätts med elektroniska delgivningar. Höjningarna av priserna på postningen av pappersbrev kan ha en minskande effekt på sparpotentialen inom den offentliga ekonomin beroende på den reella prisutvecklingen och hur stora volymer pappersbrev myndigheterna efter reformen fortsätter att sända, det vill säga hur stor del av de medborgare som trots att de använder e-tjänster i fortsättningen väljer att på begäran avvika från den prioriterade praxisen med elektroniska delgivningar.

Enligt välfärdsområdenas bokslutsprognoser uppgick de totala kostnaderna för post- och kurirtjänster 2023 till sammanlagt 28,8 miljoner euro. Motsvarande totala kostnader för välfärdssamkommunerna var 7,2 miljoner euro, vilket sammanräknat med de totala kostnaderna för välfärdsområdena blir sammanlagt 36 miljoner euro. På samma sätt som i fråga om kommunerna innefattar kostnaderna på detta konto även andra kommunikationskostnader än bara pappersbrev till medborgarna. Den största kostnadsposten är dock enligt uppgifterna från välfärdsområdena pappersbreven och postningen av dessa, som utgör uppskattningsvis 70 procent av de totala konterade kostnaderna. Välfärdsområdenas och välfärdssamkommunernas totala årliga kostnader för pappersbrev som skickats till medborgarna 2023 var alltså uppskattningsvis cirka 25 miljoner euro.

2.8.1 Postningskostnader och delgivningar inom justitieministeriets förvaltningsområde

I samband med projektet har postningskostnaderna för aktörerna inom justitieministeriets förvaltningsområde analyserats närmare som en del av bedömningen av lagstiftningsändringarna inom förvaltningsområdet.

Tingsrätterna. Tingsrätternas postningskostnader var enligt uppgifterna från domstolsverket 2,255 miljoner euro 2023 och drygt 1,2 miljoner euro under den första halvan av 2024. Enligt uppgifterna från domstolsverket sände tingsrätterna 2018 sammanlagt cirka 354 850 delgivningar till privatpersoner, exklusive delgivningar i summariska tvistemål. Delgivningarna fördelade sig enligt följande: delgivningar genom stämningsman 117 600 (cirka 33 procent), delgivningar med delgivningskvitto 97 250 (cirka 27 procent), delgivningar per brev 62 000 (cirka 17 procent), delgivningar genom efterlysning 26 600 (cirka 7 procent), delgivningar per telefon 14 300 (cirka 4 procent), kungörelsedelgivningar 550 (cirka 0,2 procent) och delgivningar mot mottagningsbevis 280 (cirka 0,1 procent). Resten var andra delgivningssätt eller delgivningar som statistikförts utan angivet delgivningssätt. Uppgifterna är från 2018, eftersom färskare uppgifter om tvistemål inte finns att tillgå på grund av domstolarnas informationssystem. Det finns dock ingen orsak att anta att situationen skulle ha förändrats nämnvärt, framför allt med tanke på att inga stora förändringar har skett i antalet ärenden. Uppgifterna gäller privatpersoner, eftersom reformen kan bedömas ha konsekvenser i första hand för dem. Delgivningarna till juridiska personer sänds i stor utsträckning i elektronisk form redan nu. De erhållna uppgifterna visar att också delgivningar per brev i nuläget till stor del sker per e-post. Dessutom levereras uppskattningsvis tio procent av alla delgivningar med delgivningskvitto redan nu på elektronisk väg med stöd av 11 kap. 3 § 3 mom. i rättegångsbalken.

Förvaltningsdomstolarna. Förvaltningsdomstolarnas postningskostnader uppgick 2023 till cirka 208 000 euro, medan de 2024 uppgick till cirka 204 000 euro.

Enligt distributionsuppgifterna i förvaltnings- och specialdomstolarnas ärendehanteringssystem Haipa verkställde förvaltningsdomstolarna 2023 cirka 60 600 delgivningar, av vilka cirka 52

900 var vanliga delgivningar och cirka 7 700 bevisliga delgivningar. Av de vanliga delgivningarna verkställdes cirka 55 procent per e-post, cirka 29 procent per brev och cirka 15 procent via e-tjänsten. Sammanlagt sände domstolarna ut cirka 15 500 brev. Av de bevisliga delgivningarna verkställdes cirka 72 procent per brev, cirka 12 procent genom stämningsman och cirka 11 procent per e-post. Sammanlagt sände domstolarna ut cirka 5 600 brev om bevisliga delgivningar, och i dessa är det huvudsakligen delgivning mot mottagningsbevis som har använts.

Förvaltningsdomstolarna har strävat efter att öka användningen av förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst som kanal för inledande av ärenden och delgivning. Den har dock tills vidare inte använts i så hög grad som eftersträfvats. Det skickas en notifikation om delgivningen i e-tjänsten till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, till mottagarens e-post eller per sms.

I förvaltningsdomstolarna sänds delgivningarna till största delen till en processadress, eftersom förvaltningsdomstolarna i regel behandlar besvärärenden, med undantag av vissa ansökningsärenden (t.ex. ansökan om omhändertagande, beslut om vård oberoende av patientens vilja). I ett besvärärende uppger ändringssökanden en processadress i samband med att besvären lämnas in.

Hovrätterna. Enligt uppgifter från Domstolsverket kan hovrätternas postningskostnader uppskattas uppgå till cirka 145 000 euro. År 2023 verkställde hovrätterna cirka 12 700 delgivningar. Av dessa var 7 800 (cirka 61 procent) delgivningar med delgivningskvitto, 1 470 (cirka 12 procent) delgivningar genom stämningsman och 30 (cirka 0,2 procent) delgivningar per telefon. Resten har till största delen (2 500, dvs. cirka 20 procent) klassificerats som delgivningar som skett per e-post.

Utsökningsverket. År 2023 uppgick Utsökningsverkets postningskostnader till sammanlagt cirka 4,4 miljoner euro. När det gäller utsökningsärenden har det varit möjligt att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden som delgivningskanal sedan 2016, och i nuläget används tjänsten i hög grad för delgivningar. Utsökningsverket prioriterar redan nu Suomi.fi-meddelanden som delgivningssätt i fråga om vanliga delgivningar, förutsatt att kunden har ett Suomi.fi-konto och inte har sänt utmätningssmannen ett meddelande om förbud enligt 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken.

Enligt uppgifter från Utsökningsverket sände Utsökningsverket 2023 ut 2 340 000 handlingar via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. År 2024 hade antalet ökat till 2 780 000 handlingar, vilket innebär en ökning på cirka 19 procent. Under perioden januari–mars 2025 sände Utsökningsverket ut cirka 750 000 handlingar via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, vilket innebär cirka 46 procent av alla handlingar som Utsökningsverket sände ut. Om antalet handlingar fortsätter att öka i samma takt förväntas det i slutet av 2025 uppgå till cirka 3 000 000 handlingar, vilket innebär cirka 55 procent av alla handlingar som Utsökningsverket sänder ut.

Rättshjälps- och intressebevakningsbyråerna. År 2023 var de totala postningskostnaderna för sektorn sammanlagt cirka 560 000 euro, och de härrörde huvudsakligen från kundkommunikation som faller utanför 54 § i förvaltningslagen. De handlingar inom sektorn som omfattas av delgivningsskyldigheten enligt 54 § i förvaltningslagen delges redan nu huvudsakligen på annat sätt än per post. Oftast består dessa handlingar av beslut om rättshjälp, som sänds per e-post till ett privat biträde som sköter ärenden på sökandens vägnar. I fortsättningen ska dessa beslut delges via rättshjälpsbyråernas e-tjänst.

2.9 Bedömning av nuläget

2.9.1 Utnyttjande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden

I lagen om stödtjänster föreskrivs det inte med någon större exakthet om förfarandena och ansvarsfördelningen mellan serviceproducenten och användarorganisationen vid användningen av meddelandeförmedlingstjänsten. Detta har lett till att användningen av tjänsten är förknippad med vissa oklarheter och tolkningsfrågor. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har i egenskap av serviceproducent tagit fram handlingsmodeller i anslutning till användningen av tjänsten. Olika användarorganisationer använder dock tjänsten på mycket olika sätt. Behovet av en mer exakt reglering om förfarandena och ansvarsfördelningen i anslutning till användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har lyfts fram och det har bedömts att detta behov kommer att öka i synnerhet om tjänsten börjar användas i avsevärt högre grad inom myndigheternas delgivningsförfarande.

Myndigheterna har inte uppfyllt sin skyldighet enligt 5 § i lagen om stödtjänster fullt ut när det gäller att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Statens revisionsverk konstaterar i sin revisionsberättelse för 2022 att tjänsten tills vidare används i begränsad omfattning i myndigheternas verksamhet och att utnyttjandegraden av tjänsten är avsevärt lägre i Finland än i de övriga nordiska länderna när det gäller motsvarande tjänster (Statens revisionsverks revisionsberättelser 10/2022). En förklaring till det begränsade utnyttjandet av tjänsten är att medborgarna och företagen inte har börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i någon större grad och antalet slutanvändare av tjänsten således är begränsat. Avsaknad av någon viss teknisk funktion, parallella kommunikationssätt och reserverade uppfattningar om tjänsten är andra exempel på orsaker som begränsat ibruktagandet av tjänsten vid olika myndigheter. Vissa myndigheter kan också använda andra elektroniska sätt att sända meddelanden och delgivningar. Dessutom använder en del myndigheter också egna elektroniska tjänster till vilka de skickar meddelanden och handlingar. Det är dock oklart i vilken omfattning myndigheter som är skyldiga att använda tjänsten har bedömt användningen av andra kommunikationstjänster i förhållande till nödvändighetskriteriet när det gäller undantag från användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster, eftersom inga ansökningar om undantag från användningsskyldigheten har lämnats in i fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Trots den lagstadgade användningsskyldigheten används tjänsten Suomi.fi-meddelanden endast begränsat till exempel inom kommunsektorn. Den kartläggning av kommunernas digitalisering (2024) som Kommunförbundet gjort visar att endast ett fåtal kommuner har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden i omfattande grad i de tjänster som används inom olika funktioner och sektorer. Endast 4 procent av alla kommuner som deltog i Kommunförbundets enkät bedömde att digitaliseringen av pappersposten hade genomförts fullt ut i kommunen. Av kartläggningen framgick att ju större kommunen är, desto större fördelar anses digitaliseringen av pappersposten medföra. Totalt 23 procent av alla som besvarade enkäten konstaterade att det inte lönar sig att digitalisera försändelserna av papperspost på grund av att så små volymer av post sänds ut. Detta gäller särskilt kommuner med färre än 5 000 invånare.

Dessutom används tjänsten Suomi.fi-meddelanden ännu mer begränsat inom välfärdsområdena jämfört med kommunsektorn, trots att även välfärdsområdena är skyldiga enligt lag att använda meddelandeförmedlingstjänsten. I nuläget använder en fjärdedel av välfärdsområdena inte tjänsten Suomi.fi-meddelanden över huvud taget. Hälften av de välfärdsområden som har tagit i bruk tjänsten sänder årligen endast några hundratal Suomi.fi-meddelanden, vilket innebär att tjänsten används inom en mycket begränsad del av välfärdsområdenas funktioner. Välfärdsområdena har framfört vissa utvecklingsbehov i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden till exempel i sina utlåtanden om Suomi.fi-tjänsternas strategi fram till 2030. För

att tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska börja användas fullt ut i välfärdsområdena behöver framför allt ibruktagandet löpa smidigare.

Antalet medborgare som med sitt samtycke börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden har i flera år ökat med cirka 15 000 användare per månad, det vill säga cirka 180 000 användare per år. Strävan har varit att öka antalet användare genom myndigheternas kommunikationsåtgärder, men trots dessa åtgärder används tjänsten Suomi.fi-meddelanden alltså endast i begränsad omfattning och den är fortfarande relativt okänd.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata började den 12 maj 2025 (som en del av programmet för att prioritera digitala myndighetstjänster) uppmana personer som inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden att i samband med Suomi.fi-identifikation ta denna tjänst i bruk. Tack vare denna kampanj hade antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden fram till början av september 2025 ökat med cirka 550 000 nya användare, och det sammanlagda antalet användare var vid den tidpunkten 2,2 miljoner. Den största ökningen i antalet användare skedde under de första veckorna efter att myndigheten inledde sin ibruktagningskampanj. Sannolikt kommer antalet användare emellertid att fortsätta öka, och det uppskattas att tjänsten Suomi.fi-meddelanden i bästa fall kan ha 2,5 miljoner användare i slutet av 2025. Ökningen i antalet användare grundar sig dock alltså på frivillighet, och därför är det utmanande att förutse hur snabbt antalet kommer att öka. Utan de ändringar som föreslås i propositionen är det dock osannolikt att en fullskalig ökning i antalet användare kan uppnås enbart genom de åtgärder som möjliggörs genom den gällande lagstiftningen. För att de inbesparingar som eftersträvas genom propositionen ska kunna uppnås fullt ut måste den gällande lagstiftningen således ändras. I Statens revisionsverks ställningstagande om Suomi.fi-tjänsternas nuläge och utveckling⁴ framförs dessutom observationen att förutom att tjänsten Suomi.fi-meddelanden bör utvecklas i en kundorienterad riktning bör också lagstiftningen om användningen av tjänsten ses över i syfte att öka utnyttjandegraden.

Gränssnittet för tjänsten Suomi.fi-meddelanden har ansetts vara bristfälligt i förhållande till företagsanvändarnas och företagsmeddelandenas behov. Det är till exempel inte möjligt att från företagets sida avgränsa kommunikationen ärendespecifikt inom företaget eller exempelvis i en situation där företaget anlitar en bokföringsbyrå. Den som har rätt att teckna företagets firma eller en befullmäktigad person kommer i nuläget åt att behandla samtliga meddelanden som sänds till eller av företaget, vilket har upplevts vara problematiskt. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden har i nuläget bedömts betjäna främst ensamföretagare eller småföretag, i vilka den som har rätt att teckna företagets firma sköter alla myndighetsärenden för företagets del. Gränssnittet för tjänsten Suomi.fi-meddelanden är för närvarande i fråga om juridiska personer förknippad med utmaningar som alltså kräver betydande utvecklingsarbete, och därför är det inte möjligt att inom ramen för det aktuella projektet se över lagen om stödtjänster ur de juridiska personernas synvinkel.

2.9.2 Regleringen om elektronisk delgivning

Som det har konstaterats ovan innehåller förvaltningslagen allmänna bestämmelser om delgivning. I förvaltningslagen föreskrivs det dessutom om det förfarande som ska tillämpas vid användningen av andra delgivningssätt än ett elektroniskt delgivningssätt. Bestämmelserna om

⁴ Statens revisionsverk, Suomi.fi-tjänsternas nuläge och utveckling. Statens revisionsverks ställningstagande 10/2022.

delgivning i förvaltningslagen bedöms inte vara föremål för ändringsbehov i samband med detta projekt.

Lagen om elektronisk kommunikation stiftades 2003. Efter det har den elektroniska kommunikationen med myndigheterna ökat kraftigt bland kunderna inom förvaltningen. Samtidigt har också användningen av elektronisk delgivning ökat avsevärt i takt med att myndigheternas digitala tjänster har utvecklats. Myndigheterna använder i sin elektroniska delgivning nuförtiden förutom e-post särskilt tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt sina egna elektroniska tjänster. Samtidigt har till exempel användningen av telefax vid delgivning i praktiken upphört.

Den gällande lagen om elektronisk kommunikation innehåller bestämmelser som tidigare fanns i lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden (1318/1999), lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden (594/1993) samt specialbestämmelser om elektronisk kommunikation vid utsökning och annan myndighetsverksamhet. Det fanns ingen motsvarande lagstiftning om elektronisk kommunikation vid förundersökning eller polisundersökning, och inga bestämmelser om detta togs heller in i lagen om elektronisk kommunikation.

Utvecklingen och den ökande användningen av elektroniska delgivningssätt medför behov av att ändra och förtydliga även bestämmelserna om elektronisk delgivning i lagen om elektronisk kommunikation, som delvis är föråldrade. I samband med att lagen om stödtjänster, som gäller tjänsten Suomi.fi-meddelanden, ses över ska även kravet på samtycke när det gäller elektronisk delgivning i lagen om elektronisk kommunikation bedömas, så att användningen av elektronisk delgivning kan utökas i enlighet med målsättningarna för projektet.

Det register över samtycken i anslutning till elektroniskt delgivningsförfarande som det föreskrivs om i lagen om stödtjänster har huvudsakligen upplevts fungera väl. Kravet på samtycke enligt lagen om elektronisk kommunikation har allmänt taget varit förknippat med vissa tolkningsutmaningar, som beskrivits ovan (HFD 6.9.2018/4025, HFD 3.6.2020/2414, BJO 2954/4/12, 28.5.2013). När ett samtycke till elektronisk delgivning har getts via registret över samtycken har det emellertid ur myndigheternas synvinkel varit tillförlitligt.

Lagen om elektronisk kommunikation är en allmän lag, och som det har beskrivits ovan i avsnitt 2.5.7 är det möjligt för en myndighet att direkt med stöd av den lagen använda ett i lagen föreskrivet bevisligt eller vanligt elektroniskt delgivningssätt utan att det behöver föreskrivas separat om elektronisk delgivning. De omnämnanden av till exempel delgivning per post eller brev som finns i speciallagstiftningen utgör inte heller något hinder för användning av ett elektroniskt delgivningssätt, och de har i allmänhet inte heller ansetts göra det. I fråga om vanlig elektronisk delgivning verkar det dock finnas ett behov av att förtydliga delgivningssättet i förhållande till bestämmelser annanstans i lag och att harmonisera detta med 18 §, som gäller bevislig delgivning, för att undvika tolkningsoklarheter.

Allteftersom den elektroniska kommunikationen ökar behöver också bestämmelserna om tidsfristen i fråga om elektroniska handlingar ses över. Enligt gällande lagstiftning varierar tidsfristen för inlämnande av en elektronisk handling beroende på om det är fråga om en handling som myndigheten har begärt eller en handling som personen lämnar in på eget initiativ. Eftersom myndigheternas elektroniska tjänster i regel är tillgängliga även utanför myndigheternas öppettider verkar det inte vara motiverat att binda tidsfristen för inlämnande av en elektronisk handling till myndighetens öppettider. I detta avseende finns det skäl att på nytt se över den i avsnitt 2.5.4 beskrivna motiveringen att begränsa bestämmelsen till att gälla enbart handlingar som inbegärs av en myndighet.

Lagen om elektronisk kommunikation och 2 kap. i lagen om digitala tjänster tillämpas inte på förundersökning och polisundersökning. Av förundersökningsmyndigheterna har emellertid särskilt polisen under de senaste åren kraftigt utvecklat också de elektroniska tjänsterna i anslutning till förundersökning, och i nuläget görs till exempel redan drygt hälften av alla polisanmälningar elektroniskt. Förundersökningslagen innehåller inte heller separata bestämmelser om till exempel elektronisk delgivning. Den gällande lagstiftningen om förundersökningsmyndigheternas elektroniska tjänster är i viss mån inkonsekvent, eftersom även förundersökningsmyndigheterna bland annat är skyldiga att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden bland annat enligt lagen om stödtjänster.

Med anledning av de ändringar som ska göras i lagen om stödtjänster och lagen om elektronisk kommunikation behöver också särskilt lagstiftningen om rättskipning ses över och förtydligas så att det blir lättare att *använda* elektronisk delgivning och användningen av detta delgivningssätt ökar.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att främja det mål som anges i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket lagstiftningsåtgärder ska vidtas för att myndigheternas kommunikation och delgivningar i första hand ska skötas digitalt i fråga om de kunder för vilka det är möjligt.

Målet främjas genom lagstiftningsåtgärder som förtydligar regleringen om elektronisk delgivning och den elektroniska meddelandeförmedlingstjänsten (Suomi.fi-meddelanden), i syfte att öka den elektroniska myndighetskommunikationen avsevärt. Ändringarna i lagstiftningen ska göras med beaktande av kraven på rättssäkerhet, jämlikhet och god förvaltning. Målet är att säkerställa att alternativa service- och kommunikationskanaler även framöver ska erbjudas dem som inte kan använda e-tjänster. Det ska skapas förutsättningar dels för en öppen och konkurrensutsatt marknad också i fråga om verkställandet av myndigheternas elektroniska delgivningar, dels för ett mer omfattande utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande.

Målet med propositionen är dessutom att minska klimatavtrycket för organisationer som tillhandahåller offentliga tjänster genom att stärka deras skyldighet att prioritera digital kommunikation med sina kunder. Propositionen är en fortsättning på arbetet med att främja målen i den digitala kompassen. Genom ändringarna i lagstiftningen eftersträvas också effektivare myndighetsförfaranden och en bättre produktivitet, samt möjligheter att uträtta ärenden hos myndigheterna oberoende av plats. Ett annat mål med ändringarna är att säkerställa att ärenden kan uträttas elektroniskt hos myndigheterna på ett informationssäkert sätt.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Utgångspunkter

I propositionen föreslås det att lagstiftningen ska ändras så att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till de förvaltningskunder som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. I nuläget skickar myndigheterna i regel sina delgivningar som papperspost till kunden om kunden inte gett något separat samtycke till elektronisk delgivning. Samtidigt ska det säkerställas att det finns alternativa service- och kommunikationskanaler för dem som inte kan använda e-tjänster. Propositionen innehåller förslag till ändringar i

förfarandebestämmelserna om delgivning. Däremot föreslås ingen ändring av utgångspunkten för vilka handlingar som omfattas av myndigheternas delgivningsskyldighet och vilka som inte gör det. I förvaltningslagen och i speciallagstiftningen anges vilka handlingar som ska delges.

4.1.2 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

Det föreslås att bestämmelserna om meddelandeförmedlingstjänsten i lagen om stödtjänster ska ändras så att ett nytt 2 a kap. fogas till lagen. Vidare ska den gällande lagstiftningen förtydligas med avseende på skyldigheten att använda stödtjänster och ansökan om undantagstillstånd, och dessutom ska bestämmelserna om behandling av personuppgifter preciseras så att det föreskrivs mer ingående om användarregistret och hur länge meddelandena ska bevaras.

Genom denna ändring verkställs myndigheternas delgivningar i fortsättningen i första hand via meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I propositionen preciseras det att meddelandeförmedlingstjänsten ska användas i användarorganisationens elektroniska delgivningsförfarande.

Nedan beskrivs dels vilka ändringar som föreslås när det gäller ibruktagandet och användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt avslutandet av användningen ur förvaltningskundens synvinkel, dels hur dessa ändringar förändrar nuläget. I avsnitt 2.2.4 ovan beskrivs ur förvaltningskundens synvinkel nuläget i fråga om ibruktagandet och användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt avslutandet av användningen.

4.1.2.1 Ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft

Den största ändringen är det att ibruktagandet av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, det vill säga öppnandet av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten, till skillnad från nuläget kan ske genom två olika förfaranden:

1. Ibruktagandet av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan ske på myndighetsinitiativ, i samband med att den fysiska personen använder Suomi.fi-identifikation, utan att personen i fråga begär det
2. Ibruktagandet av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan ske på begäran av ett företag, en sammanslutning eller en fysisk person

Det första förfarandet gäller endast en fysisk person,

- som är myndig,
- som har en finländsk personbeteckning som har antecknats i befolkningsdatasystemet,
- som har ett sådant verktyg för stark autentisering som används vid Suomi.fi-identifikation och som i samband med identifieringen förmedlar information om personens finländska personbeteckning
- för vilken det enligt uppgifter i registret över förmynderskapsärenden, som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), har förordnats en intressebevakare eller fastställts en intressebevakningsfullmäktig,
- som använder Suomi.fi-identifikation efter den 12 januari 2026, och

- som inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden efter den 12 januari 2026.

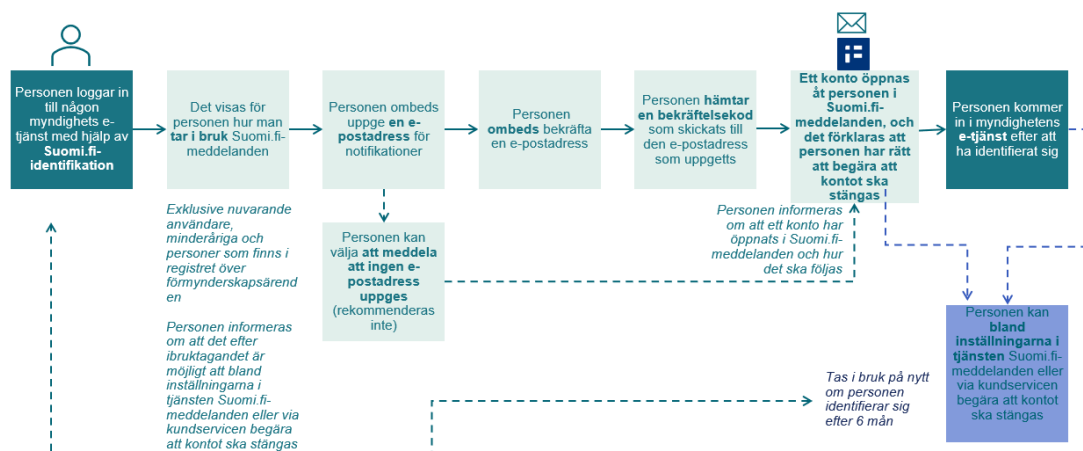
Det första förfarandet gäller endast den fysiska personen själv i samband med att han eller hon identifierar sig med hjälp av Suomi.fi-identifikation. Förfarandet gäller således inte till exempel en person som den som identifierar sig har vårdnaden om, en huvudman, en fullmaktsgivare eller en sammanslutning för vars räkning den fysiska personen ska sköta ärenden i en e-tjänst, vilket leder till att tjänsten Suomi.fi-meddelanden tas i bruk i samband med identifieringen.

När personen identifierar sig informeras han eller hon om tjänsten Suomi.fi-meddelanden och konsekvenserna av att den tas i bruk. Innan personen de facto blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ombeds han eller hon uppge en e-postadress för mottagande av notifikationer eller bekräfta att han eller hon inte vill uppge en e-postadress. Om personen uppger en e-postadress ska han eller hon bekräfta den med hjälp av en bekräftelsekod som skickas till e-postadressen. Personen blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden om han eller hon bekräftar sin e-postadress i användargränssnittet eller bekräftar att han eller hon inte vill uppge en e-postadress för mottagande av notifikationer. I den sistnämnda situationen ska det i samband med ibruktagandet betonas att personen ska följa sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden i en webbläsare eller med hjälp av notifikationer via mobilapplikationen.

Om identifikationshändelsen till exempel avbryts innan e-postadressen har bekräftats eller innan personen har bekräftat att han eller hon inte vill uppge en e-postadress blir personen i fråga inte användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det förstnämnda förfarandet tillämpas på nytt när personen identifierar sig följande gång.

Efter att tjänsten Suomi.fi-meddelanden har tagits i bruk kan personen alltjämt i samband med samma identifikationshändelse avsluta användningen av tjänsten. Om personen avslutar användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden upprepas det förstnämnda förfarandet i hans eller hennes fall sex månader efter att användningen av tjänsten avslutats, om förutsättningar för tillämpning av förfarandet alltjämt finns.

Bild 1. Öppnande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ

Det andra förslaget, det vill säga ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på begäran, innebär att tjänsten tas i bruk på motsvarande sätt som i nuläget. En fysisk person kan således alltså på egen begäran ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden under de förutsättningar som beskrivs i avsnittet om nuläget, förutsatt att till exempel det ovannämnda första förslaget inte tillämpas på honom eller henne. Även ett företag eller en sammanslutning kan alltså ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden på egen begäran. Ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden för en annan persons räkning sker också på motsvarande sätt som beskrivs i avsnittet om nuläget. En central skillnad från det som beskrivs i avsnittet om nuläget är emellertid att det efter att ändringarna trätt i kraft inte längre är obligatoriskt att uppges en e-postadress. I samband med ibruktagandet ska personen uppges och bekräfta en e-postadress för mottagande av notifikationer, eller bekräfta att han eller hon inte vill uppges en e-postadress.

4.1.2.2 Användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft

Alla de fysiska personer, företag och sammanslutningar som har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden före den 12 januari 2026 fortsätter att vara användare av tjänsten.

För företag, sammanslutningar, fysiska personer och personer som sköter ärenden för dessa personers räkning bibehålls i praktiken alla funktioner i tjänsten Suomi.fi-meddelanden oförändrade jämfört med nuläget, trots att vissa funktioner i och med ändringarna kommer att anges på lagnivå. Ansvar för att till exempel uppges en e-postadress och uppdatera denna och för att följa notifikationer om meddelanden ligger alltså hos användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, det vill säga företaget, sammanslutningen, den fysiska personen eller den som sköter ärenden för denna persons räkning.

En betydande ändring med tanke på användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden är dock att företag, sammanslutningar och fysiska personer i fortsättningen inte längre förutsätts uppges en e-postadress i samband med att tjänsten tas i bruk. Om ingen e-postadress har uppgetts skickar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inga notifikationer om meddelanden som inkommit till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Företaget, sammanslutningen, den fysiska personen eller den som sköter ärenden för denna persons räkning kan i så fall senare lägga till en e-postadress på kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, varefter Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata börjar skicka notifikationer till adressen i fråga. Även om en fysisk person inte har uppgett någon e-postadress på sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden kommer personen ändå att få push-meddelanden till Suomi.fi-mobilapplikationen, om han eller hon har tagit i bruk applikationen och tillåtit push-meddelanden.

De ändringar som föreslås i lagen om elektronisk kommunikation påverkar användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden för alla användare, genom att det i fortsättningen också med stöd av lagen om elektronisk kommunikation kan komma in fler notifikationer till tjänsten Suomi.fi-meddelanden om meddelanden som skickats till olika myndigheters eller andra organisationers e-tjänster.

4.1.2.3 Avslutande av användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft

Efter att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft kan användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden avslutas, det vill säga kontot i meddelandeförmedlingstjänsten stängas, på motsvarande sätt som i nuläget. Personen eller den som sköter ärenden för hans eller hennes

räkning kan avsluta användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden elektroniskt i mobilapplikationen, webbtjänsten eller vid behov via Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas kundtjänst. På samma sätt som i nuläget leder avslutandet av användningen till att inga delgivningar eller andra meddelanden längre skickas elektroniskt till personen via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan personen övergår till att ta emot papperspost.

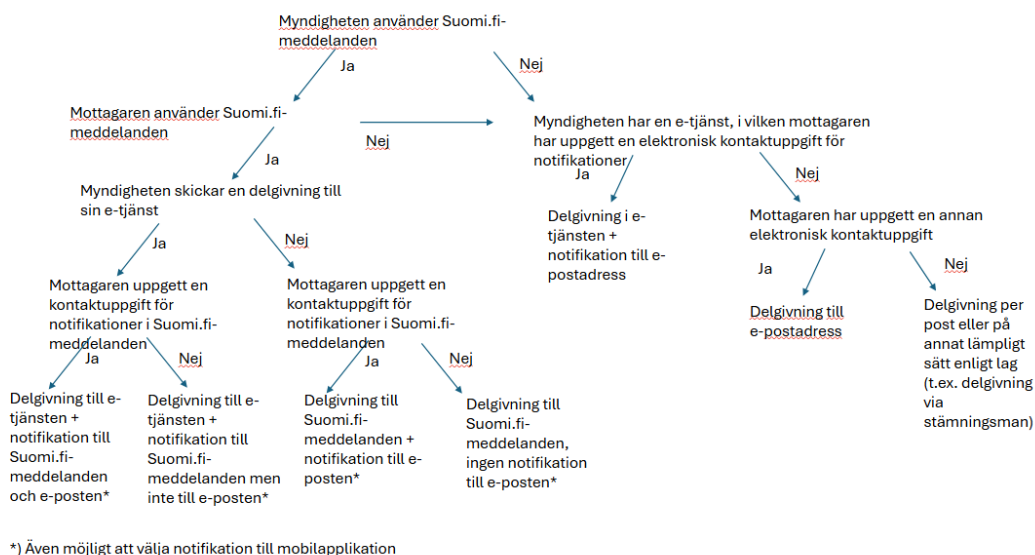
När användningen avslutas på begäran för en sådan fysisk persons del på vilken det ovan beskrivna första förfarandet för ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska tillämpas leder avslutandet av användningen till att en tidsfrist på sex månader börja löpa, efter vilken det första förfarandet för ibruktagande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden tillämpas på nytt på personen i fråga. På andra personer tillämpas inte det första förfarandet ens efter sex månader.

4.1.3 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

De föreslås att bestämmelserna om bevislig och vanlig elektronisk delgivning i 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet ska ändras och att det till lagen fogas nya 19 a och 19 b §, som gäller notifikation om elektronisk delgivning. De föreslagna bestämmelserna förtydligar lagstiftningen om elektronisk delgivning, och syftet med dem är att göra det möjligt att i större omfattning använda elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet. De gör det möjligt för myndigheterna att sända en elektronisk delgivning till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan mottagarens separata samtycke, om mottagaren använder meddelandeförmedlingstjänsten. Bestämmelserna förutsätter att om mottagaren har uppgett en elektronisk kontaktuppgift i meddelandeförmedlingstjänsten ska det till mottagarens elektroniska adress i fråga sändas en notifikation om att en ny delgivning inkommit till tjänsten.

Genom bestämmelserna blir det möjligt för en myndighet att sända en elektronisk delgivning utan mottagarens separata samtycke också till myndighetens egen e-tjänst, förutsatt att en notifikation om detta sänds till personens konto i meddelandeförmedlingstjänsten (tjänsten Suomi.fi-meddelanden). Annan elektronisk delgivning till exempel direkt till personens e-postadress förutsätter att personen har meddelat en elektronisk kontaktuppgift till myndigheten.

Bild 2. Myndigheters elektroniska delgivning enligt lagen om elektronisk kommunikation (förenklad presentation)

Vidare föreslås det att lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta också förundersökning och polisundersökning. Förslaget gör det bland annat möjligt att använda elektronisk delgivning i förundersökningar och polisundersökningar samt i ett bötesförfarande. Det föreslås också att lagen ska innehålla definitioner av termerna meddelandeförmedlingstjänst och elektronisk tjänst. Vidare utvidgas bestämmelsen om när en elektronisk handling som begärts av en myndighet anses ha inkommit inom utsatt tid så att den också omfattar handlingar som lämnas till myndigheter på eget initiativ, såsom handlingar om anhängiggörande. I fortsättningen gäller bestämmelsen således alla elektroniska handlingar som lämnas till myndigheter.

4.1.4 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om digitala tjänster ska utvidgas så att den gällande begränsningen av tillämpningsområdet i 2 kap. som utesluter polisundersökning och förundersökning stryks. Därmed tillämpas lagen om digitala tjänster i fortsättningen på samma sätt som lagen om elektronisk kommunikation i sin helhet också på förundersökningar och polisundersökningar.

4.1.5 Bestämmelserna om justitieförvaltningens myndigheter och domstolarna

Det föreslås att de bestämmelser om delgivning av handlingar som ingår i regleringen om justitieförvaltningens myndigheter och domstolarna ska ändras så att möjligheterna att använda elektronisk delgivning utvidgas och att prioriteringen av detta delgivningssätt ska lyftas fram parallellt med delgivning per brev och andra delgivningssätt. I syfte att förbättra förutsättningarna för elektronisk delgivning föreslås det också att bestämmelserna om processadress ska ändras och att en part ska åläggas att till domstolen meddela sin personbeteckning eller sitt företags- och organisationsnummer samt personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret för en part, ett vittne eller någon annan som ska höras samt i vissa fall även för motparten, om parten känner till beteckningen eller numret. Ändringar föreslås i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, rättegångsbalken, lagen om ändring av rättegångsbalken 96/2022, lagen om rättegång i brottmål, utskökningsbalken, fastighetsbildningslagen (554/1995), lagen om grupptalan om åtgärder för förbuds föreläggande (1101/2022), lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014), lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010), förundersökningslagen, rättshjälpslagen (257/2002), lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013), lagen om rättegång i arbetsdomstolen (646/1974), lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/1965) och vallagen (714/1998). Tillsammans med de allmänna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation och i lagen om stödtjänster underlättar dessa bestämmelser elektronisk delgivning av handlingar.

I syfte att öka användningen av elektronisk delgivning föreslås det att lagen om rättegång i förvaltningsärenden ska ändras när det gäller besvärens innehåll och verkställandet av delgivning. Om ändringssökanden har lämnat in besvären eller senare medan ärendet är anhängigt någon annan handling till förvaltningsdomstolens e-tjänst, föreslås det att den e-tjänst som uppgetts ska betraktas som processadress. Vidare föreslås det att domstolen kan delge en handling i en elektronisk tjänst, om delgivningens mottagare är användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I så fall sänds en notifikation om delgivningen till den elektroniska adress som mottagaren uppgett som processadress.

Enligt propositionen ska 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken, enligt vilket en person får förbjuda att handlingar från utsökningsverket sänds till meddelandeförmedlingstjänsten, upphävas. Genom upphävandet av bestämmelsen harmoniseras bestämmelserna om möjligheten att förbjuda att utsökningsverkets handlingar sänds elektroniskt med de allmänna bestämmelser som i denna proposition föreslås i lagen om stödtjänster.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna

4.2.1.1 Allmänt

Propositionen har positiva ekonomiska konsekvenser för de offentliga finanserna. Direkta ekonomiska inbesparingar uppnås i och med att myndigheternas delgivningar i pappersform framöver i första hand ersätts med delgivningar som verkställs elektroniskt. Dessa förmedlas i regel med hjälp av förvaltningens gemensamma meddelandeförmedlingstjänst som omfattas av användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster, det vill säga tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Enligt 5 § 1 mom. i lagen om stödtjänster är majoriteten av myndigheterna inom den offentliga förvaltningen redan skyldiga att utnyttja meddelandeförmedlingstjänsten, vilket innebär att sparmålen grundar sig på gällande lagstiftning som är förpliktande för myndigheterna.

Enligt logguppgifterna i tjänsten Suomi.fi-identifikation utnyttjade sammanlagt 4,4 miljoner privatpersoner tjänsten under 2024. I inledningsskedet av beredningen av programmet för att prioritera digitala myndighetstjänster använde cirka 1,3 miljoner personer tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Tillväxtpotentialen i fråga om antalet användare har således i början av beredningsprocessen varit drygt tre miljoner personer. Utifrån detta har man inom ramen för programmet satt upp ett mål på att spara sammanlagt cirka 40 miljoner euro per år inom hela den offentliga förvaltningen. Av den nämnda summan ska statsförvaltningen stå för 30 miljoner euro, Folkpensionsanstalten för 6 miljoner euro, välfärdsområdena för 2 miljoner euro och kommunerna för 1–3 miljoner euro. Sparmålet har beräknats utifrån myndigheternas årliga kostnader för postning, när papperspostning ersätts av elektronisk delgivning. Som en del av programmet började Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata den 12 maj 2025 i samband med Suomi.fi-identifikation uppmana personer som inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden att ta denna tjänst i bruk. Tack vare denna kampanj ökade antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden fram till början av juni 2025 med cirka 550 000 användare, och det sammanlagda antalet användare var vid den tidpunkten cirka 2,2 miljoner. I slutet av 2025 uppskattas användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ha ökat till högst 2,5 miljoner. Följaktligen uppskattas cirka 15 miljoner euro av det ovannämnda sparmålet kunna uppnås redan innan lagändringarna träder i kraft, vilket innebär att man genom de ändringar som föreslås i denna proposition strävar efter att spara cirka 25 miljoner euro per år. Det är dock svårt att uppskatta ökningen i antalet användare, eftersom det är utmanande att förutse i vilken utsträckning personerna kommer att samtycka till att ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Dessutom är en förutsättning för att sparmålet ska uppnås fullt ut att de personer åt vilka det öppnas konton för Suomi.fi-meddelanden förblir användare av tjänsten och inte stänger kontona.

I genomsnitt innebär en delgivning som en myndighet sänder via tjänsten Suomi.fi-meddelanden inbesparade postkostnader på cirka en euro per brev (på 2023 års kostnadsnivå). Förutom direkta inbesparingar bidrar propositionen också till att dämpa ökningen av kostnaderna för brevpостning inom den offentliga förvaltningen. De stigande kostnaderna för brevpостning är en följd av att postavgifterna höjts, och avgifterna kan antas fortsätta stiga med tiotals procent även under kommande år. Propositionen uppskattas också få konsekvenser som påverkar prishöjningarna i fråga om postning av pappersbrev i och med att miljoner myndighetsbrev ersätts med elektroniska delgivningar. Höjningarna av priserna på postningen av pappersbrev kan ha en minskande effekt på sparpotentialen inom den offentliga ekonomin beroende på den reella prisutvecklingen och hur stora volymer pappersbrev myndigheterna efter reformen fortsätter att sända, det vill säga också på hur stor del av de medborgare som trots att de använder e-tjänster i fortsättningen väljer att på begäran avvika från den prioriterade praxisen med elektroniska delgivningar.

I bedömningen gäller det också att beakta den postverksamhet som Posti Distribution Ab bedriver som samhällsomfattande tjänst, och i synnerhet postlagens bestämmelser om beräkning av nettokostnaderna för den samhällsomfattande tjänsten och eventuell ersättning av dessa nettokostnader av statsmedel (32–35 § i postlagen). Med stöd av 33 § i postlagen ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster (Posti) av statsmedel få ersättning för den del av nettokostnaderna för samhällsomfattande tjänster som för tillhandahållaren utgör en orimlig ekonomisk belastning. Enligt lagen är det kommunikationsministeriet som beslutar om kostnadsersättningen på basis av en nettokostnadsberäkning som utarbetats av Transport- och kommunikationsverket. Ansökan om ersättning för kostnaderna ska göras hos kommunikationsministeriet, och ersättning betalas retroaktivt för högst ett år från det att yrkandet framställdes. De inbesparingar som eftersträvas för statsförvaltningen uppnås inte nödvändigtvis i enlighet med propositionen, om staten delvis till följd av de föreslagna ändringarna blir tvungen att understöda tillhandahållandet av den samhällsomfattande tjänst som tryggas genom postlagen. Tills vidare har Posti klarat av att sköta distributionen av de brev och paket som hör till den samhällsomfattande tjänsten utan att kostnaderna för den samhällsomfattande tjänsten har behövt ersättas med statens budgetmedel. När tiotals miljoner brev försvinner från marknaden påverkar detta i betydande grad kostnadsfördelningen i fråga om distributionen av papperspost och därmed enhetskostnaderna för den samhällsomfattande tjänsten. Samtidigt påverkas Postis verksamhet förutom av de ändringar som föreslås i denna proposition också av den övriga digitaliseringsutvecklingen.

De direkta ekonomiska inbesparingar som följer av de föreslagna ändringarna påverkas av hur många personer som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden innan de föreslagna ändringarna träder i kraft. Antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har ökat i och med den ovannämnda ibruktagningskampanjen, och i början av september 2025 hade tjänsten cirka 1,9 miljoner användare. Ökningen kan antas fortsätta också under resten av 2025.

Efter att de föreslagna ändringarna trätt i kraft påverkas de ekonomiska inbesparingarna av hur många av användarna av Suomi.fi-identifikation som beslutar att på egen begäran avvika från den prioriterade praxisen och fortsätta ta emot pappersbrev. Möjligheten att avvika från den prioriterade praxisen på egen begäran gör det svårt att uppskatta hur stora inbesparingarna kan bli. En enkätundersökning som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genomförde i augusti 2024 visar att av dem som inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden är cirka hälften beredda att åtminstone pröva att ta emot elektroniska delgivningar, och 14 procent är

beredda att direkt bli användare av tjänsten. Enligt undersökningen uppgav en tredjedel (30 %) att de skulle be att få breven i pappersform, men i denna andel ingår i undersökningen också de respondenter som inte uträttar ärenden hos myndigheter via elektroniska kanaler, det vill säga som egentligen inte omfattas av reformen. De faktiska inbesparingarna kommer också att påverkas av i hur stor omfattning de minderåriga personer som använder Suomi.fi-identifikation samtycker till att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I vilket fall som helst kan inbesparingar beräknas uppnås endast delvis under det år lagen träder i kraft, eftersom de är beroende av att personerna utnyttjar Suomi.fi-identifikation för att ett konto ska öppnas för dem i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på det sätt som anges i propositionen. För att sparmålet ska uppnås fullt ut förutsätts det dessutom att myndigheterna har kapacitet att skicka delgivningar med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Särskilt inom kommunsektorn och i välfärdsområdena används tjänsten endast i begränsad utsträckning. Avsikten har varit att programmet för att prioritera digitala myndighetstjänster alltjämt ska understöda ibruktagandet av tjänsten Suomi.fi-meddelanden i myndigheternas verksamhet. Om fördelningen av understöd uteblir kan detta i praktiken leda till mindre inbesparingar inom den offentliga förvaltningen.

Inga direkta anslagsminskningar har gjorts i statsbudgeten till följd av propositionen. De anslagsminskningar som gäller statsförvaltningens produktivhetsprogram och de omkostnadsbesparingar som där anges har gjorts genom beslut som är helt oberoende av denna proposition som en del av statsbudgeten och planen för de offentliga finanserna. Propositionen fungerar som en strukturell reform som är förenlig med statsförvaltningens produktivhetsprogram och gemensam för den offentliga förvaltningen, och som bidrar till att olika momentspecifika omkostnadsbesparingar kan uppnås.

4.2.1.2 Statsförvaltningen och offentliga samfund

Målet med reformen är att öka antalet personer som tar emot elektroniska delgivningar och på så sätt ersätta största delen av de myndighetsdelgivningar som sänds i form av pappersbrev med elektroniska meddelanden. Om det mål på tre miljoner nya användare som satts upp i programmet uppnås leder det till att myndigheterna inom statsförvaltningen sänder ut uppskattningsvis cirka 30 miljoner fler meddelanden via tjänsten Suomi.fi-meddelanden jämfört med utgångsnivån 2023. Räknat i euro innebär det cirka 30 miljoner euro i årliga inbesparingar för statsfinanserna, och dessa fördelas mellan omkostnadsmomenten för de myndigheter som sänder meddelandena. Som det konstaterats ovan har antalet användare under programmets gång redan ökat jämfört med utgångsnivån 2023, och det uppskattas uppgå till 2,5 miljoner i slutet av 2025. Denna propositions spareffekt inom statsförvaltningen uppskattas därmed bli högst 20 miljoner euro.

Den största nyttotagaren bland statsförvaltningens ämbetsverk är Skatteförvaltningen, som strävar efter att kunna spara in 10 miljoner euro per år genom prioriteringen av elektronisk delgivning. För att detta mål ska uppnås har Skatteförvaltningen uppskattat att elektronisk delgivning måste prioriteras i mycket stor omfattning bland de medborgare som använder Suomi.fi-identifikation. Propositionen har ansetts möjliggöra dessa inbesparingar till den del de personer som sköter sina ärenden elektroniskt faktiskt fortsätter att utnyttja elektronisk delgivning utan att begära stängning av kontot. Möjligheten att avvika från den prioriterade praxisen på egen begäran gör det svårt att uppskatta hur stora inbesparingarna kan bli. För att Skatteförvaltningen ska uppnå de eftersträfvade inbesparingarna förutsätts en speciallagstiftning om beskattningsförfarande som är förenlig med de föreslagna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation, enligt vilka det inte krävs ett separat samtycke från förvaltningskunden för att en elektronisk delgivning ska kunna sändas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Under beredningen har det bestämts att en speciallagstiftning om beskattningsförfarande ska börja beredas. Målet är att den reglering som föreslås i denna

proposition ska tillämpas på beskattningsförfarandet, med beaktande av särdragen i beskattningsförfarandet.

Transport- och kommunikationsverket Traficom beräknas spara cirka 2,8 miljoner euro per år i sina omkostnader. De ovannämnda inbesparingarna som fördelar sig mellan myndigheternas omkostnadsmoment har beaktats i planeringen av förvaltningsområdenas ekonomi och verksamhet som en del av budget- och ramberedningen. Förvaltningsområdenas åtgärder och sparmål har beskrivits i ministeriernas förvaltningsområdesspecifika produktivitetsprogram, som publicerades den 23 september 2024.⁵ Samtidigt uppskattas reformen ha en inverkan på enhetspriserna för papperspost, vilket innebär att enhetspriset per brev som levererats i pappersform stiger ytterligare, utöver den rådande kostnadstrenden.

Inbesparingarna har uppskattats i förhållande till den nuvarande utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden vid myndigheterna inom statsförvaltningen, utifrån vilken den ursprungliga uppskattningen från 2023 har preciserats. Sparpotentialen kan öka i takt med att allt fler myndigheter tar i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden som en del av sina e-tjänster och system. En kraftig ökning av antalet användare antas leda till att tjänsten blir en attraktivare meddelandeförmedlingskanal än tidigare också för myndigheterna, vilket förväntas resultera i en högre utnyttjandegrad av tjänsten i förhållande till nuläget, också organiskt sett. Av aktörerna inom statsförvaltningen använder till exempel Försvarsmakten, som verkar inom försvarsministeriets förvaltningsområde, tjänsten Suomi.fi-meddelanden begränsat endast som en del av sin nätbaserade utbildningsmiljö (cirka 13 000 Suomi.fi-meddelanden per år), men Försvarsmaktens postningskostnader har på 2023 års kostnadsnivå varit 2,3 miljoner euro och årligen ökat med cirka 20 procent. En betydande del av kostnadsposten hänför sig till uppbådsrelaterat material som sänds ut till medborgarna.

Av aktörerna utanför förvaltningsområdena är Folkpensionsanstalten en självständig offentligrättslig inrättning och vid sidan av Skatteförvaltningen den mest betydande myndigheten som sänder ut delgivningar, mätt i meddelandevolym. Folkpensionsanstaltens årliga kostnader i anslutning till postningen av pappersbrev ligger kring 13–14 miljoner euro per år (på 2023 års kostnadsnivå). Folkpensionsanstalten är med stöd av 5 § 1 mom. i lagen om stödtjänster inte skyldig att utnyttja meddelandeförmedlingstjänsten. Folkpensionsanstalten utnyttjar inte heller tjänsten med stöd av den användningsrätt som följer av 5 § 2 mom. i den lagen. Enligt 20 a § 2 mom. i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) får Folkpensionsanstalten med partens samtycke delge ett beslut som ett elektroniskt meddelande. För att möjliggöra elektronisk delgivning som grundar sig på samtycke för Folkpensionsanstalten ett register över givna samtycken. Enligt det produktivitetsprogram för förvaltningsområdet som social- och hälsovårdsministeriet publicerade den 23 september 2024 är målet att andelen elektroniskt meddelade beslut ska öka till 80 procent för Folkpensionsanstaltens del (i början av 2024 cirka 27 procent). En förutsättning för att sparmålet ska uppnås anges vara att den digitala prioriteringen beaktas i lagstiftningen. En risk när det gäller att realisera besparingarna uppges vara Postis prishöjningar. Folkpensionsanstalten utnyttjar sin egen e-tjänst MittFPA för elektronisk delgivning av beslut. Fler än en miljon personer hade i slutet av 2024 gett Folkpensionsanstalten sitt samtycke till elektronisk delgivning. Antalet personer som gett sitt samtycke har under två månader ökat med cirka 30 procent.

⁵ Ministeriernas förvaltningsområdesspecifika produktivitetsprogram <<https://vm.fi/valtioniinnon-tuottavuusohjelma>>, läst 9.10.2024.

Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet bereder ministeriet en ändring av 20 a § i lagen om Folkpensionsanstalten (STM117:00/2023). Syftet är att ändra bestämmelserna i samma riktning som den allmänna lagstiftning som föreslås i denna proposition. Avsikten är att 20 a § 2 mom. i lagen om Folkpensionsanstalten ska ändras så att den innehåller en hänvisning till bestämmelserna om elektronisk delgivning i lagen om elektronisk kommunikation, varvid den gällande allmänna lagstiftningen tillämpas på Folkpensionsanstalten. Ändringen innebär att elektronisk delgivning inte längre förutsätter ett uttryckligt samtycke från den berörda parten, utan det räcker att personen har uppgett en elektronisk adressuppgift. I statsförvaltningens produktivetsprogram har det uppskattats att ändringen medför inbesparingar på sex miljoner euro räknat i omkostnader. I lagen kvarstår dock med avvikelse från den allmänna lagstiftningen ett antagande om delfående inom sju dagar.

Enligt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som är serviceproducentorganisation för tjänsten Suomi.fi-meddelanden, uppgick de årliga direkta kostnaderna för tjänsten 2023 till cirka 4,7 miljoner euro, vilket inkluderar alla direkta kostnader i anslutning till produktionen, administreringen och vidareutvecklingen av tjänsten när det gäller köptjänster, personal, administrering av infrastrukturen och avskrivningar. Angående vidareutveckling genomfördes under 2023 betydande investeringar bland annat i förnyandet av gränssnittet för mobilapplikationer och arkitekturen. Dessutom har budgeten innefattat gemensamma kostnader för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som överförts till årsbudgeten för tjänsten Suomi.fi-meddelanden och som gäller kundservice och kundstöd som erbjuds både myndigheter och medborgare, ämbetsverkets gemensamma stödtjänstfunktioner samt marknadsföring och kommunikation.

Kostnaderna för tjänsten Suomi.fi-meddelanden täcks med medel från moment 28.30.03. Omkostnader för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, för vilket inget nytt anslag föreslås. Kostnaderna täcks med hjälp av det befintliga anslaget genom att omkostnaderna prioriteras eller genom att investeringsbehoven när det gäller den kontinuerliga utvecklingen av tjänsten periodiseras. Propositionen får konsekvenser för infrastruktur- och kapacitetskostnaderna i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden allteftersom antalet användare och antalet meddelanden ökar. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata uppskattar att molntjänstkostnaderna för tjänsten Suomi.fi-meddelanden kommer att öka med 130 000–170 000 euro per år när lagstiftningen träder i kraft. Syftet med de gemensamma stödtjänsterna för den offentliga förvaltningen, inklusive meddelandeförmedlingstjänsten, är att producera kostnadseffektivitet genom att erbjuda gemensamma och centraliserade lösningar för hela den offentliga förvaltningens behov i stället för flera separata lösningar för de enskilda ämbetsverken och sektorerna. Regeringens finanspolitiska ministerutskott har vid sitt sammanträde den 6 februari 2024 i anslutning till verkställandet av det produktivetsprogram för statsförvaltningen som ingår i regeringsprogrammet bestämt att IKT- och digitaliseringsprojektens produktivitet ska förbättras genom att förvaltningens gemensamma tjänster börjar utnyttjas i högre grad än tidigare. Även ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse har vid sitt sammanträde den 17 maj 2024 fastställt att gemensamma stödtjänster i första hand ska utnyttjas i myndigheternas elektroniska delgivningar.

Prioriteringen av elektronisk delgivning leder också till att antalet elektroniska identifieringar ökar, och därmed även kostnaderna för elektronisk identifiering. Kostnaderna för elektronisk identifiering täcks med det separata förslagsanslagsmomentet 28.30.04, för vilket inget nytt anslag föreslås. Kostnaderna har bedömts kunna täckas med den nuvarande anslagsnivån för förslagsanslagsmomentet. Enligt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan propositionen leda till att kostnaderna för elektronisk identifiering ökar med 400 000–500 000 euro per år. Kostnadsökningen beror på att identifiering börjar utnyttjas i allt större utsträckning när personer identifierar sig allt oftare i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. De ökande kostnaderna

för elektronisk identifiering är dock förknippade med vissa osäkerhetsmoment och variabler, och dessa kan de facto ha en dämpande effekt på kostnadsökningen. Mobilapplikationen för tjänsten Suomi.fi-meddelanden kräver färre identifieringssessioner än då tjänsten används med hjälp av webbläsare. Om mobilapplikationsversionen blir populärare än det webbläsarbaserade gränssnittet kommer kostnaderna för elektronisk identifiering att öka i måttligare takt än väntat. Strävan är att mobilapplikationsversionen ska marknadsföras aktivt i samband med genomförandet. I nuläget utnyttjar redan majoriteten av användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden (85 %) mobilapplikationen i stället för det webbläsarbaserade gränssnittet. Även nya identifieringslösningar, bland annat digitala plånböcker, kan stävja kostnadsökningen om de börjar utnyttjas i omfattande grad i stället för identifiering med hjälp av bankkoder.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Propositionen innehåller förslag till ändringar i lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde i syfte att främja elektronisk delgivning. Den underarbetsgrupp som ansvarar för beredningen av dessa har separat bedömt vilka konsekvenser ändringsförslagen har för myndighetsaktörerna inom justitieministeriets förvaltningsområde. Av denna anledning har också de kostnadsinbesparingar som ändringsförslagen medför bedömts på en mer detaljerad nivå i fråga om justitieministeriets förvaltningsområde jämfört med de övriga förvaltningsområdena. Projektet uppskattas inom justitieministeriets förvaltningsområde leda till årliga inbesparingar på 2–4 miljoner euro när det är tekniskt möjligt att utnyttja tjänsten Suomi.fi-meddelanden fullt ut. Hur stora inbesparingarna blir beror i synnerhet på i vilken takt antalet konton i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar, hur vanligt det blir att kunderna använder en elektronisk processadress vid domstolarna samt hur den tekniska utvecklingen av de allmänna domstolarnas ärendehanteringssystem (AIPA) framskrider.

Tingsrätterna. Trots att tjänsten Suomi.fi-meddelanden har tagits i bruk i domstolarnas ärendehanteringssystem AIPA kan inbesparingar i fråga om de allmänna domstolarna uppnås endast om det mellan tjänsten Suomi.fi-meddelanden och domstolarnas AIPA-system skapas en anslutning, via vilken tjänsten Suomi.fi-meddelanden automatiskt sänder ett meddelande till AIPA-systemet om att en person har bekräftat ett mottagande av en handling i meddelandeförmedlingstjänsten. Domstolsverket har uppgett att målet är att en anslutning mellan tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ärendehanteringssystemet AIPA med den ovannämnda funktionen kan tas i bruk 2026.

Däremot kan tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte utnyttjas i ärenden som behandlas i andra system än ärendehanteringssystemet AIPA utan att systemet vidareutvecklas, vilket enligt uppgifter från Domstolsverket inte torde ske inom de närmaste åren. Den med tanke på reformen viktigaste ärendegruppen som behandlas utanför AIPA-systemet är summariska tvistemål. Med tanke på att summariska tvistemål behandlas i stora volymer, under den senaste tiden cirka 400 000 fall per år, skulle det i hög grad kunna påverka antalet bevisliga elektroniska delgivningar som verkställs i tingsrätterna om tjänsten Suomi.fi-meddelanden börjar utnyttjas i fråga om dessa mål.

Nedan beskrivs propositionens spareffekt i tingsrätterna utgående från att den ovannämnda anslutningen mellan ärendehanteringssystemet AIPA och tjänsten Suomi.fi-meddelanden används.

I tingsrätterna leder propositionen till mindre arbete för stämningsmännen och lägre postningskostnader. Kostnaderna vid delgivningar genom stämningsman består till stor del av årsverken, och av den anledningen är det särskilt relevant att de ekonomiska konsekvenserna bedöms med tanke på årsverken i fråga om denna typ av delgivningar. Allmänt taget kan man

konstatera att stämningsmän verkställer delgivningar genom stämningsman och delgivningar per telefon, och att den övriga personalen vid tingsrätterna sköter andra delgivningar. Enligt uppgifter från Domstolsverket var antalet årsverken för stämningsmän 270 år 2023, och av dessa hänförde sig 254 årsverken till delgivningar. Utifrån de uppgifter om kalkylmässiga kostnader för delgivning som fås från Domstolsverket kan priset för en delgivning genom stämningsman uppskattas till cirka 46,50 euro, och priset för en delgivning per telefon till cirka 19,90 euro.

Grovt sett kan man anta att ungefär en tiondel av de delgivningar som i nuläget verkställs genom stämningsman och ungefär en fjärdedel av de delgivningar som verkställs per telefon i fortsättningen tack vare propositionen kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Det innebär att uppskattningsvis cirka 15 000 delgivningar som i nuläget verkställs som delgivningar genom stämningsman eller delgivningar per telefon i tingsrätterna framöver kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Detta motsvarar en kalkylmässig inbesparing på cirka 545 000 euro per år i och med att stämningsmännens arbete och postningskostnaderna i anslutning till detta arbete minskar.

Det ovannämnda scenariot där delgivningar genom stämningsman och delgivningar per telefon i fortsättningen kan verkställas som elektroniska delgivningar inkluderar också de postningskostnader som följer av dessa delgivningar. Beloppet av postningskostnader kan emellertid antas minska också av den orsaken att de delgivningar som för närvarande verkställs som delgivningar med delgivningskvitto framöver kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Till denna del kan det uppskattas att bevislig elektronisk delgivning i fortsättningen kan utnyttjas i cirka 90 procent av de situationer i vilka man i nuläget utnyttjar delgivning med delgivningskvitto. Propositionen kan bedömas leda till att cirka 80 000 delgivningar som i nuläget verkställs som delgivningar med delgivningskvitto per post i fortsättningen verkställs som bevisliga elektroniska delgivningar. Reformens konsekvenser för tingsrätternas postningskostnader uppgår således i fråga om delgivningar med delgivningskvitto till cirka 240 000 euro per år.

I fråga om delgivningar genom stämningsman, delgivningar per telefon och delgivningar med delgivningskvitto uppskattas de årliga inbesparingarna i tingsrätterna således uppgå till sammanlagt knappt 800 000 euro, när den ovannämnda anslutningen börjar användas. När det gäller andra delgivningssätt än de som anges ovan är de ekonomiska konsekvenserna av reformen obetydliga. Inbesparingar kan uppnås också på den grund att ett effektivare delgivningsförfarande kan minska antalet inställda huvudförhandlingar i tingsrätten, i och med att stämningsmännen kan koncentrera sig på svårare delgivningar. En inställd huvudförhandling orsakar ekonomiska förluster både för staten och för parterna, och dessa förluster minskar till följd av propositionen.

Förvaltningsdomstolarna. Om elektroniska processadresser börjar användas i större omfattning innebär det att förvaltningsdomstolarnas postningskostnader minskar och delgivningsförfarandet effektiviseras. Förvaltningsdomstolarna är dock i fråga om delgivningssättet bundna till att använda den processadress som ändringssökanden har uppgett. Målet med projektet är att genom ändringar i förvaltningsprocesslagen styra ändringssökandena till att oftare uppge en elektronisk adress som processadress, men dessa har även i fortsättningen möjlighet att som processadress uppge enbart en postadress.

Om till exempel hälften av alla vanliga och bevisliga delgivningar som i nuläget verkställs per brev i fortsättningen kan verkställas elektroniskt, innebär det att förvaltningsdomstolarnas postningskostnader i fråga om delgivningar minskar med 90 000–110 000 euro. Inbesparingar uppstår särskilt på grund av att användningen av delgivningar med mottagningsbevis minskar. Postningskostnaderna för en delgivning med mottagningsbevis är 13,11 euro. Beloppet av

inbesparade postningskostnader är i betydande grad kopplat bland annat till användningen av e-tjänsten och till att användningen ökar.

Hovrätterna, högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen. Reformen inverkar också på hovrätternas postningskostnader, eftersom en stor del av alla delgivningar med mottagningsbevis i fortsättningen kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Om man antar att andelen personer som faller utanför systemet med elektronisk delgivning blir cirka tio procent kan man, utifrån de antaganden som beskrivits ovan i fråga om tingsrätterna, beräkna att det minskande antalet delgivningar med mottagningsbevis som hovrätterna måste posta kan leda till att hovrätternas postningskostnader minskar med cirka 20 000 euro per år. Propositionen leder också till mindre postningskostnader för högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen. Denna effekt beräknas dock bli obetydlig, eftersom de totala postningskostnaderna för domstolarna i fråga enligt uppgifter från Domstolsverket är relativt låga.

Åklagarmyndigheten. År 2023 meddelades beslut om åtalseftergift i cirka 32 500 mål, och beslutet delgavs den misstänkte per post. Det kan finnas flera misstänkta i ett mål, och beslut delges också målsäganden per post. Om man grovt antar att ett beslut postas för kännedom förutom till den misstänkte ens till en annan person i drygt hälften av målen, kan ett scenario där elektronisk delgivning börjar användas i större omfattning i fråga om beslut om åtalseftergift sannolikt leda till inbesparingar på uppskattningsvis några tiotusentals euro per år i och med att postningskostnaderna minskar. År 2022 utfärdade åklagaren cirka 34 000 strafforder genom bötesförfarande, och om elektronisk delgivning börjar utnyttjas i större omfattning är det möjligt att uppnå motsvarande inbesparingar också i fråga om bötesförfarande.

Utsökningsverket. Enligt uppgifter från Utsökningsverket är ett centralt problem med tanke på utsökningen det att inte tillräckligt många medborgare har börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden på eget initiativ. Allteftersom nya konton i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas och förbuden enligt 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken slopas i enlighet med propositionen kan man anta att inbesparingar kan uppstå för utsökningen i form av minskade postningskostnader, men i det här skedet är det svårt att uppskatta exakt hur stora inbesparingar det blir fråga om.

Enligt uppgifter från Utsökningsverket uppgår antalet kunder som blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden för närvarande till cirka 170 000. Antalet förbud enligt 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken som meddelats av utsökningsgäldenärer uppgår i sin tur till cirka 15 000. Under 2023 var cirka 574 000 olika gäldenärer utsökningskunder, och 520 000 av dessa var fysiska personer.

Enligt en försiktig uppskattning som bygger på de ovannämnda siffrorna kan inbesparingen för utsökningsverkets del mätt i postningskostnader beräknas uppgå till cirka 850 000 euro per år, om antalet utsökningskunder som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med 50 procent och antalet konton därmed uppgår till 255 000. I kalkylen ökar också antalet förbud med 50 procent, varvid antalet förbud uppgår till 22 500.

Om antalet utsökningskunder som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med 100 procent och antalet konton uppgår till 340 000, innebär det en årlig inbesparing på cirka 2 000 000 euro i postningskostnader. Antalet förbud i detta scenario är 30 000. Om däremot antalet utsökningskunder som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med 150 procent och antalet konton uppgår till 425 000, innebär det en årlig inbesparing på cirka 3 100 000 euro i postningskostnader. I detta scenario är antalet förbud 37 500.

De ovannämnda kalkylerna över inbesparade postningskostnader är endast grova uppskattningar av potentiella inbesparingar, men de ger åtminstone en allmän bild av läget. Ett osäkerhetsmoment i kalkylerna kan anses vara till exempel antalet förbud. Det är mycket utmanande att på förhand uppskatta hur ett eventuellt upphävande av 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken i fortsättningen kan påverka antalet förbud.

Rättshjälps- och intressebevakningsbyråerna. Propositionen leder i viss mån till minskade postningskostnader för rättshjälps- och intressebevakningsbyråerna, men denna effekt uppskattas bli obetydligt, eftersom de handlingar som omfattas av delgivningsskyldigheten enligt 54 § i förvaltningslagen redan nu delges huvudsakligen på annat sätt än per post. Ett annat faktum som inverkar på postningskostnaderna är det att meddelanden som skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden i nuläget inte lämpar sig som delgivningssätt när ett biträde sköter ärenden för en sökande. Inbesparingar i form av minskade postningskostnader är således möjliga endast till den del sökandena själva sköter sina ärenden direkt med rättshjälpsbyrån. Ingen statistik om antal finns att tillgå. Om antalet medborgare som utnyttjar tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar i enlighet med de mål som satts upp för reformen kan man dock anta att det ökande antalet Suomi.fi-meddelanden kommer att synas också inom denna sektor.

Postningskostnaderna inom denna sektor består huvudsakligen av kundkommunikation som inte omfattas av 54 § i förvaltningslagen, och strävan är att den ska styras till nya meddelandetjänster. Inom rättshjälpen har den elektroniska meddelandetjänsten tagits i bruk sommaren 2024, och det är meningen att meddelandetjänsten ska tas i bruk inom intressebevakningen under 2025. Det är möjligt att detta kan leda till inbesparingar i form av mindre postningskostnader, men det är svårt att i det här skedet uppskatta hur stora inbesparingar det kan bli fråga om.

Förundersökningsmyndigheterna

På grund av ändringen av tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation och 2 kap. i lagen om digitala tjänster har de ekonomiska konsekvenserna bedömts separat från förundersökningsmyndigheterna särskilt när det gäller polisen.

Polisen. Polisen meddelar förundersökningsbeslut som ska sändas till parterna i uppskattningsvis 200 000 ärenden per år. Eftersom det kan finnas flera parter i ett ärende sänder polisen ut uppskattningsvis cirka 360 000 beslut, och majoriteten av dessa, hela 75 procent, sänds i nuläget per brev. Enligt en grov uppskattning kan antalet brev i och med prioriteringen av elektronisk delgivning således minska med cirka 200 000 per år, vilket innebär att reformen kan leda till en inbesparing på 200 000 euro enbart i form av mindre postningskostnader. Dessutom har man inom polisen uppskattat att inbesparingen i arbetstid uppgår till cirka 10 minuter/beslut. Detta motsvarar sammanlagt cirka 20 årsverken, det vill säga flera hundratusentals euro i sparade arbetskostnader. Antalet polisundersökningar utgör cirka 15 procent av antalet förundersökningar. Således kan det också uppskattas att inbesparingar på några tiotusentals euro kan uppnås i fråga om polisundersökningar, dock med de ovannämnda reservationerna när det gäller förundersökning. Polisen sänder ut uppskattningsvis 75 000 ordningsböter per år, och om elektronisk delgivning börjar utnyttjas i större utsträckning leder det på motsvarande sätt till inbesparingar på uppskattningsvis några tiotusentals euro inom bötesförfarandet. En total övergång till elektroniska handlingsmodeller inom polisens verksamhet är beroende av bland annat också informationssäkerhetsfrågor och systemutveckling. Det är således inte sannolikt att så stora inbesparingar kommer att uppnås, åtminstone inte omedelbart efter att reformen träder i kraft.

Tullen, Gränsbevakningsväsendet och Försvarsmakten. Tullen, Gränsbevakningsväsendet och Försvarsmakten utför betydligt färre förundersökningar jämfört med polisen. Om elektronisk delgivning börjar utnyttjas i fråga om förundersökningsbeslut leder det till små inbesparingar även för dessa aktörer.

4.2.1.3 Kommuner

Propositionens direkta ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn har uppskattats också i förhållande till den nuvarande utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden vid de kommunala myndigheterna, utifrån vilken den ursprungliga uppskattningen från 2023 har preciserats. Enligt uppgifter från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skickade de kommunala myndigheterna 2024 ut cirka 290 000 Suomi.fi-meddelanden. År 2024 ökade antalet skickade meddelanden med drygt 40 procent jämfört med året innan. Det finns alltså en stor outnyttjad potential för att öka användningen av tjänsten, och denna observation stöds också av en utredning som Kommunförbundet gjorde 2024. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden används inom kommunsektorn mest i de största städerna, och Kommunförbundets utredning visar också att tjänsten används i allt större utsträckning ju större kommun det är fråga om. Enbart de tre största kommunerna som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden, det vill säga städerna Esbo, Vanda och Uleåborg, står för cirka 40 procent av den totala årliga meddelandevolymen inom kommunsektorn. Till exempel i Esbo sänds Suomi.fi-meddelanden som gäller tjänster inom småbarnspedagogiken och ekonomi-tjänster.

Utifrån antalet meddelanden 2024 kan det bedömas att i den grad som kommunerna i nuläget utnyttjar tjänsten Suomi.fi-meddelanden har propositionen relativt obetydliga konsekvenser för den kommunala ekonomin. Direkta konsekvenser uppstår om antalet medborgare som tar emot Suomi.fi-meddelanden ökar till cirka 4 miljoner, vilket med den nuvarande utnyttjandegraden innebär att antalet meddelanden som sänds till tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med cirka 0,5 miljoner. Dessutom har de offentliga arbetskrafts- och företagstjänsterna (AN-tjänsterna) överförts till kommunerna i början av 2025, varvid cirka 600 000 årliga elektroniska delgivningar överfördes från statsförvaltningen till kommunerna med det nuvarande antalet mottagare av elektroniska delgivningar. Propositionen leder till att 1,5 miljoner fler elektroniska delgivningar i anslutning till AN-tjänsterna verkställs jämfört med nuläget, vilket resulterar i att inbesparingarna inom den kommunala ekonomin ökar till cirka 2 miljoner euro per år. Utifrån Kommunförbundets utredning och statistiken över användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan den oanvända potentialen inom kommunsektorn anses vara betydande när det gäller elektronisk myndighetskommunikation. I beredningen har det också bedömts att om antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar avsevärt kommer tjänsten att bli en betydligt attraktivare meddelandeförmedlingskanal för kommunerna, vilket förväntas leda till en organisk fortsatt ökning av kommunernas användningsvolym. Om en betydande del av kommunerna i Finland börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i lika omfattande grad som till exempel Karleby stad, som utnyttjar tjänsten i hög grad inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen (cirka 0,2 meddelanden per invånare per år), innebär det att kommunerna utgående från utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden i inledningsskedet av beredningen (1,4 miljoner personer som meddelat sitt samtycke) sänder cirka 0,75 miljoner fler Suomi.fi-meddelanden som gäller 15 år fyllda finländare än i nuläget. Om antalet användare ökar till cirka 4 miljoner innebär detta en ökning på uppskattningsvis cirka 2,2 miljoner Suomi.fi-meddelanden jämfört med läget i inledningsskedet av beredningen. Med tanke på den ökning i antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som skett efter detta och den prognostiserade ökningen för 2025 är det möjligt för kommunerna att med beaktande av den nuvarande utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden bland kommunerna, potentialen att öka utnyttjandegraden och AN-reformen uppnå en årlig inbesparing på 1–3 miljoner euro. För att den uppskattade inbesparingen ska realiseras förutsätts

dock att en stor del av kommunerna börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i mer omfattande grad. Utifrån de ändringar som föreslås i propositionen görs dock inga ändringar i kommunernas statsandelar.

4.2.1.4 Velfärdsområden

På samma sätt som i fråga om kommunsektorn kan det utifrån antalet Suomi.fi-meddelanden 2024 bedömas att i den grad som velfärdsområdena i nuläget utnyttjar meddelandeförmedlingstjänsten har propositionen obetydliga konsekvenser för velfärdsområdenas ekonomi. Enligt uppgifter från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skickade velfärdsområdena under 2024 ut cirka 100 000 elektroniska Suomi.fi-meddelanden. Antalet meddelanden ökar dock snabbt hos velfärdsområdena, och social- och hälsovårdsministeriet har som en del av Finlands program för hållbar tillväxt (RRP) anvisat projektfinansiering för att främja ibruktagandet av Suomi.fi-tjänsterna (inkl. tjänsten Suomi.fi-meddelanden) i velfärdsområdena. Under 2024 nästan tredubblades antalet Suomi.fi-meddelanden som velfärdsområdena skickade ut jämfört med året innan. Antalet sända Suomi.fi-meddelanden förväntas emellertid fortsätta att öka avsevärt årligen jämfört med 2024 års nivå. Samtidigt använder fortfarande tre velfärdsområden trots den lagstadgade användningsskyldigheten inte tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Propositionen bedöms leda till att tjänsten Suomi.fi-meddelande blir attraktivare för velfärdsområdena, på samma sätt som för kommunsektorn, i och med att antalet användare ökar avsevärt. Om alla velfärdsområden går in för att utnyttja tjänsten Suomi.fi-meddelanden i lika omfattande grad som Norra Savolax velfärdsområde, som använder tjänsten i relativt stor utsträckning i sina patientbrev (cirka 0,16 meddelanden per invånare per år), innebär det att velfärdsområdena, i den grad tjänsten Suomi.fi-meddelanden utnyttjades i inledningsskedet av beredningen, sänder ut cirka 730 000 fler meddelanden. Målsättningen med propositionen är att antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska öka till cirka 4 miljoner användare, varvid velfärdsområdena, enligt samma utnyttjandegrad som Norra Savolax velfärdsområde, sänder cirka 2,1 miljoner fler Suomi.fi-meddelanden jämfört med läget i inledningsskedet av beredningen och de årliga inbesparingarna därmed uppgår till cirka 2 miljoner euro. Cirka en halv miljon euro av denna inbesparing uppskattas uppnås redan innan lagändringarna träder i kraft. För att den uppskattade inbesparingen ska realiseras förutsätts dock att velfärdsområdena börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i mer omfattande grad. Utifrån de ändringar som föreslås i propositionen görs dock inga direkta ändringar i finansieringen av velfärdsområdena.

4.2.2 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna

4.2.2.1 Konsekvenser för jämlikheten

Det föreslås att det ska föreskrivas om att ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på myndighetsinitiativ åt en person som identifierar sig i en myndighets digitala tjänst med hjälp av Suomi.fi-identifikation. Efter att kontot har öppnats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden får personen myndighetsdelgivning i elektronisk form i tjänsten i stället för delgivning som sänds per post, och det krävs inte att personen har gett sitt separata samtycke till detta. Eftersom detta förfarande avsevärt ökar andelen människor som tar emot myndighetsdelgivning i elektronisk form i stället för per brev, kan propositionen bedömas ha betydande konsekvenser för jämlikheten.

Konsekvenserna för jämlikheten bedöms gälla främst dem, som använder tjänsten Suomi.fi-identifikation när de utövar ärenden via myndigheters elektroniska tjänster, och som det till följd av propositionen på myndighetsinitiativ öppnas ett konto för i tjänsten Suomi.fi-

meddelanden. Dessa personer får därefter myndighetsdelgivningar i elektronisk form i stället för per brev. Däremot har propositionen sannolikt inga betydande direkta konsekvenser för personer som redan tidigare genom sitt samtycke har börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Dessa personer får alltså myndigheternas delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Propositionen förväntas emellertid leda till att antalet myndigheter som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden och omfattningen av deras användning kommer att öka, varvid det är möjligt att antalet myndighetshandlingar som sänds till tjänsten kan öka också i fråga om de personer som redan genom sitt eget samtycke har blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Propositionen har inte heller direkta konsekvenser för dem som i nuläget inte använder elektroniska myndighetstjänster över huvud taget, eftersom det föreslås att det ska föreskrivas att ett konto öppnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden åt en person på myndighetsinitiativ och elektroniska delgivningar börjar sändas till kontot endast i samband med att personen använder Suomi.fi-identifikation vid inloggning i en myndighets, till exempel Skatteförvaltningens eller Folkpensionsanstaltens, elektroniska tjänst. De som inte använder Suomi.fi-identifikation får alltså sina delgivningar i brevform per post eller, om de så önskar, på något annat sätt i elektronisk form. De kan emellertid bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden senare, om de börjar använda Suomi.fi-identifikation eller begär att få börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Detta förutsätter emellertid att de har verktyg för stark autentisering, som behövs för Suomi.fi-identifikation. För att få verktyg för stark autentisering måste personen ha en finsk personbeteckning. Således är det inte möjligt för alla att bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Kravet på att en person ska ha verktyg för stark autentisering för att kunna använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden tryggar emellertid tillgodoseendet av användarens grundläggande rättigheter till exempel genom att det säkerställer att användaren i princip själv har kontroll över åtkomsten till de elektroniska handlingar som inkommit och innehållet i dessa.

Propositionen har inte heller direkta konsekvenser för dem för vars ekonomiska angelägenheter en intressebevakare har förordnats eller en intressebevakningsfullmäktig har fastställts, eftersom inget konto öppnas för dem på myndighetsinitiativ i samband med en identifieringsprocess. Denna grupp kan uteslutas utifrån en uppgift som införts i registret över förmynderskapsärenden. Det är emellertid möjligt för dessa personer att på begäran ta i bruk kontot. För personer för vilka en intressebevakare har förordnats eller en intressebevakningsfullmäktig har fastställts i ett ärende som endast gäller personen i fråga öppnas ett konto på myndighetsinitiativ, om personen sköter ärenden elektroniskt och använder Suomi.fi-identifikation. Det finns ingen registerbaserad information om dessa personer, och därför är det inte möjligt att utesluta dem från förfarandet för öppnande av ett konto på myndighetsinitiativ. Detta förklaras närmare nedan i avsnitt 4.2.2.5.

Propositionen bedöms ha positiva konsekvenser för jämlikheten i fråga om de personer för vilka delgivning per brev i nuläget lämpar sig rätt dåligt och som har tillräckliga digitala färdigheter men tills vidare saknar ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden når myndighetens elektroniska delgivning fram mycket snabbt och tillförlitligt. När en person blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan han eller hon läsa alla inkomna elektroniska handlingar helt oberoende av plats med hjälp av en enhet som lämpar sig för läsning av Suomi.fi-meddelanden, en internetuppkoppling och ett verktyg för stark autentisering. Det elektroniska delgivningssättet kan förbättra möjligheterna att delgivningarna når fram till personer som till exempel reser mycket och tillfälligt vistas på någon annan adress än på sin postadress. Dessa personer kan de facto ha relativt dåliga förutsättningar att få vetskap om delgivningar som verkställts i brevform per post. En elektronisk delgivning kan nå fram snabbare och tillförlitligare till en person också i samband

med en flytt eller om postadressen ändras av någon annan orsak, varvid det ofta är osäkert om posten faktiskt levereras till rätt adress.

Möjligheten att bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningningar kan i vissa fall också hjälpa personer i utsatt ställning att på lika grunder få tillgång till myndighetsmeddelanden. Till exempel för vissa personer som hör till en funktionsnedsättningsgrupp kan förslagen om att främja elektronisk kommunikation med myndigheter medföra positiva konsekvenser för jämlikheten. Bland annat för många personer med hörselnedsättning kan det vara ett lämpligt alternativ att sköta myndighetsärenden elektroniskt. En person kan ha lättare att ta emot elektroniska delgivningningar också med anledning av en funktionsnedsättning eller sjukdom som begränsar personens rörlighet. Till exempel för den som tar sig fram i rullstol eller med något annat hjälpmedel kan det vara lättare att ta emot elektroniska delgivningningar än delgivningningar som sänds per post. Livscykeln för en elektronisk delgivning är i och med dess arkiveringsegenskaper också i många fall längre än livscykeln för ett traditionellt pappersbrev, eftersom ett pappersbrev kan försvinna eller förstöras till följd av att livssituationen förändras eller har förändrats eller till följd av utmaningar i vardagen som följer av detta. Om en persons livssituation plötsligt förändras kan till exempel möjligheten att utträta ärenden för en annan persons räkning vara ett smidigt alternativ, i och med att personen kan ge någon annan fullmakt att läsa viktiga delgivningningar i hans eller hennes ställe. Eftersom ett elektroniskt meddelande också kan tas emot oberoende av var personen befinner sig stöder det elektroniska delgivningssättet dessutom möjligheterna för exempelvis personer med funktionsnedsättning eller seniorer att utträta sina ärenden självständigt till exempel mellan tillfälliga vårdperioder.

Det elektroniska delgivningssättet kan också ha positiva konsekvenser för jämlikheten för personer som bor på landsbygden och som har tillräckliga digitala färdigheter men tills vidare saknar ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. På landsbygden är det mer sällsynt än i städerna att bo i höghus och därmed att posten levereras ända till bostaden, och avståndet mellan personens bostad och postlådan kan vara långt. Således kan elektroniska delgivningningar i tjänsten Suomi.fi-meddelanden i vissa fall förbättra åtkomsten till handlingar som sänts av en myndighet, när det handlar om personer som bor på landsbygden. Samtidigt kan det på grund av de långa avstånden vara svårare för personer som bor på landsbygden och som har sämre digitala färdigheter att få det digitala stöd som de behöver för att kunna använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Eventuella risker med tanke på jämlikheten som kan följa av propositionen är särskilt det faktum att de personer som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden i praktiken har olika möjligheter att använda tjänsten och ta emot delgivningningar elektroniskt samt att därmed komma åt handlingar och andra meddelanden från myndigheter som gäller deras rättigheter, intresse och skyldigheter. Förslaget att en person kan bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden i samband med en Suomi.fi-identifikationstransaktion när personen använder en myndighets elektroniska tjänst kan emellertid anses utesluta en stor del av de personer som har ytterst begränsade eller obefintliga digitala färdigheter. Kopplingen till en Suomi.fi-identifikation säkerställer således att personer med sämre digitala färdigheter har jämlika möjligheter att få delgivningningar i fortsättningen också på något annat sätt än i elektronisk form. Från ibruktagandet av meddelandeförmedlingstjänsten på myndighetsinitiativ utesluts också de personer för vilka en intressebevakare har förordnats eller en intressebevakningsfullmäktig har fastställts för skötseln av ekonomiska ärenden. Orsaken till att en intressebevakare förordnas eller en intressebevakningsfullmäktig fastställs är i allmänhet att personens funktionsförmåga är nedsatt, vilket också påverkar hans eller hennes förmåga att använda digitala tjänster. Riskerna i anslutning till propositionens konsekvenser för jämlikheten gäller således i första hand personer som har nedsatt digital funktionsförmåga men som trots detta inte har någon intressebevakare

eller intressebevakningsfullmäktig och därmed i princip anses vara handlingsbehöriga. Det är alltså fråga om en splittrad grupp personer som inte kan definieras entydigt, eftersom de nedsatta digitala färdigheterna kan antas bero på flera olika orsaker och nivån på personens funktionsförmåga också kan förändras. Propositionen får också konsekvenser för personer om vilka det inte finns någon uppgift om förordnad intressebevakare eller fastställd intressebevakningsfullmäktig i registret över förmynderskapsärenden.

Om en person använder Suomi.fi-identifikation en enda gång till exempel för att identifiera sig i MinSkatt eller MittKanta ska det leda till att ett konto öppnas för personen i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ. Därmed kan man anta att propositionen leder till att personer med synnerligen varierande nivå på digitala färdigheter kan bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och börja få elektroniska delgivningar. Eftersom propositionen gör det möjligt att verkställa delgivningar också på så sätt att det till tjänsten Suomi.fi-meddelanden endast sänds en notifikation som informerar mottagaren om att en handling har delgetts, medan själva handlingen finns att läsa i myndighetens egen elektroniska tjänst, kan tillgången till elektroniska handlingar de facto ofta förutsätta att personen har tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda inte bara tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan också andra elektroniska tjänster som erbjuds av olika myndigheter.

En persons digitala färdigheter kan anses utgöra en helhet av olika egenskaper, färdigheter och kunskaper. De digitala färdigheterna påverkas först och främst av personens kognitiva färdigheter, såsom läskunnighet, en förståelse för funktionslogiken bakom digitala gränssnitt samt finmotoriska färdigheter, såsom fingerfärdighet. Vidare förutsätts personen ha tillräckliga språkkunskaper i åtminstone ett av gränssnittsspråken i tjänsten. Användningen av elektroniska myndighetstjänster har ansetts förutsätta förutom allmän digital kompetens även andra mer specifika färdigheter, såsom en uppfattning av det nationella systemet med offentliga tjänster samt förståelse av myndighetsspråk.⁶

Europeiska kommissionen poängterar i sin rapport om det digitala decenniet från 2024⁷ att Finlands centrala styrka inom digitaliseringspolitiken är medborgarnas digitala färdigheter, som enligt rapporten är på europeisk toppnivå. Enligt rapporten har 82 procent av finländarna i åldern 16–74 år åtminstone digitala grundfärdigheter, vilket är en klart högre nivå än genomsnittet i EU (55,6 %). Finländarnas digitala färdigheter är enligt rapporten dessutom klart mer avancerade jämfört med danskarna (69,6 %), trots att Danmark övergick till obligatorisk elektronisk delgivning redan 2014.

Även Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata konstaterar i sin rapport om digital kompetens 2023⁸ att finländare i åldern 16–89 år i genomsnitt har mycket goda digitala färdigheter. Färdigheternas andel och deras grundläggande eller mer avancerade art varierar dock mellan de olika åldersgrupperna. Finländare under 45 år har i genomsnitt mycket goda digitala färdigheter, och de flesta har mer avancerade färdigheter än grundfärdigheter. Andelen personer med digital kompetens börjar dock minska redan inom gruppen 45-åringar. Av

⁶ THL, Hyvinvointiyhteiskunnan digitaaliset palvelut yhdenvertaisiksi — 9 kriittistä toimenpidettä haavoittuvassa asemassa olevien huomioimiseksi, Päättösten tueksi 1/2022, s. 2, <www.julkari.fi/handle/10024/143708> läst 30.7.2024.

⁷ Europeiska kommissionens, Digital Decade 2024: Country reports <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-decade-2024-country-reports>> läst 30.9.2024.

⁸ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Rapport om digital kompetens 2023 <<https://dvv.fi/-/digitaitoraportti-2023-digi-ensin-mutta-ei-yksin>> läst 30.9.2024.

finländarna i åldern 65–74 år har bara hälften åtminstone digitala grundfärdigheter, och av dem har de flesta också endast grundfärdigheter. I åldersgruppen 75–89 år har endast 22 procent åtminstone digitala grundfärdigheter, och av dessa har så gott som alla endast grundfärdigheter. Resultaten för den äldsta åldersgruppen beror delvis på att omkring en tredjedel av dem inte använder internet över huvud taget. Enligt Statistikcentralens uppgifter från 2023 använde 82 procent av finländarna i åldern 65–74 år och cirka hälften av finländarna i åldern 75–89 år en telefon med pekskärm. Samtidigt observerade Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata också i sin rapport om digital kompetens att finländarnas digitala kompetens har fortsatt att öka inom alla åldersgrupper, även bland de äldre.

Trots att största delen av befolkningen har goda digitala färdigheter är det med andra ord ändå möjligt att en del av de nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har klart sämre digitala färdigheter och därmed svagare förutsättningar än andra att ta emot elektroniska delgivningar. Oberoende av sina digitala färdigheter har alla människor inte heller lika lätt och god tillgång till it-utrustning såsom personliga datorer och smarttelefoner, vilket i studier har konstaterats leda till att olika människor har olika möjligheter att använda digitala myndighetstjänster.⁹ Det kan till exempel hända att en person använder en myndighets elektroniska tjänst på en dator i sam användning men saknar en egen enhet för att regelbundet kunna följa elektroniska delgivningar. Vidare har personer som avtjänar ovillkorligt fängelsestraff med stöd av fängelselagen (767/2005) mycket begränsad tillgång till internet, vilket gör det synnerligen svårt för dem att regelbundet kontrollera elektroniska delgivningar.

Eftersom många olika orsaker kan ligga bakom det att ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ öppnas för en person utan tillräckliga faktiska digitala färdigheter, är det svårt att på förhand uppskatta hur stor andel av alla nya användare denna grupp personer blir. En person kan till exempel ha fått hjälp av en närstående för att kunna logga in i en myndighets elektroniska tjänst, till exempel MittKanta eller MinSkatt. Enligt äldreombudsmannen är det vanligt att en närstående hjälper en äldre person att utreda ärenden i digitala tjänster.¹⁰ I vissa fall kan en person också ha tillräckliga digitala färdigheter för att klara av att sporadiskt använda en viss myndighets e-tjänst som är bekant, men det blir svårt när personen ska lära sig använda en ny och särskild tjänst, såsom tjänsten Suomi.fi-meddelanden och andra myndigheters e-tjänster, samt övergå till att mer allmänt ta emot elektroniska delgivningar. Någon kan också av andra orsaker tillfälligt ha möjlighet att använda Suomi.fi-identifikation utan att ha mer bestående förutsättningar att följa meddelandetraffiken på sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

I propositionen minskas de negativa konsekvenser för jämlikheten som eventuellt kan uppstå för denna grupp av personer med sämre digitala färdigheter framför allt genom att det görs möjligt också för personer som börjar få elektroniska delgivningar, i och med att ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har öppnats för dem på myndighetsinitiativ, att vägra använda tjänsten. Myndighetsdelgivningen i den föreslagna lagstiftningen begränsas således för ingens del enbart till elektronisk delgivning. I syfte att göra det möjligt att vägra ta emot elektroniska delgivningar föreskrivs det om en möjlighet att begära att ens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs. I så fall upphör myndigheterna att sända elektroniska delgivningar till

⁹ Lotta Virtanen m.fl., Hyvinvointiyhteiskunnan erilaiset digipalveluiden käyttäjät – Katsaus digipalveluiden hyödyntämiseen liittyvistä yksilötason tekijöistä, Työpaperi 31/2023, s. 14, <www.julkari.fi/handle/10024/146888> läst 29.7.2024.

¹⁰ Äldreombudsmannen, Äldreombudsmannens berättelse till riksdagen 2024, B 3/2024 rd, s. 29, <<https://vanhusasia.fi/julkaisut>> läst 29.7.2024.

personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, kontot passiveras och personen får i fortsättningen sina delgivningar igen i regel per post eller eventuellt på något annat elektroniskt sätt som personen önskar.

Förfarandet med begäran om stängning av kontot när det gäller att stoppa användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden innebär att en person som inte har tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden men som på myndighetsinitiativ har blivit användare av tjänsten måste vidta aktiva åtgärder för att användningen av tjänsten ska upphöra. Personer med mer avancerade digitala färdigheter, som fortsätter att vara användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, orsakas inte detta besvär. Personen behöver emellertid inte betala något för att få göra begäran, som dessutom är lätt att göra, och rådgivning och stöd för detta fås särskilt från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, vilket minskar det besvär som orsakas av själva förfarandet. Dessutom informeras personen tydligt om möjligheten att göra begäran redan i det skedet då ett konto öppnas för honom eller henne i samband med en Suomi.fi-identifikation. Personen kan således göra begäran vid behov genast efter att kontot har öppnats. Det besvär som orsakas av begäran kan också minskas genom att allmänheten informeras om ändringarna. Då kan en person till exempel på förhand förbereda sig på att göra en begäran, om personen inte vill ta emot elektroniska delgivningar i tjänsten Suomi.fi-meddelanden men vet att han eller hon ändå kommer att använda Suomi.fi-identifikation.

I vissa fall kan sämre digitala färdigheter räcka till för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men det kan ändå ta längre tid och vara besvärligt för personen att lära sig använda den nya tjänsten till exempel om han eller hon måste be om digitalt stöd. Personer med bättre digitala färdigheter behöver inte lika mycket tid och orsakas inte lika mycket besvär för att lära sig använda nya elektroniska tjänster och bli van vid dem. Således har digitalt stöd, såsom rådgivning och olika kurser om användningen av digitala system och tjänster, stor betydelse när det gäller att minska jämlikhetsskillnader som beror på digitala färdigheter i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheterna är dessutom skyldiga att ge medborgarna råd om användningen av sina egna elektroniska tjänster. Denna skyldighet gäller också Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som ger råd om användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och de andra Suomi.fi-tjänsterna. Även biblioteken, kommunerna och olika organisationer ordnar i nuläget digitalt stöd på grundval av frivillig finansiering. I propositionen föreslås det dock inga bestämmelser om finansiering av digitalt stöd eller ett utökat utbud av stöd, utan det digitala stöd som ska ges för användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden är beroende av befintliga stödmöjligheter. En utredning om digitalt stöd som utförts av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata visar att många är omedvetna om att det finns digitalt stöd att få och brukar begära inofficiell hjälp av sina närstående.¹¹ Genom att informera om det digitala stöd som finns att tillgå kan man öka stödets genomslag som en mekanism som tryggar jämlikheten. Samtidigt har inte alla jämlik tillgång till vare sig inofficiellt stöd från närstående eller digitalt stöd som erbjuds av utomstående aktörer. Digitalt stöd som erbjuds av utomstående aktörer finns inte nödvändigtvis att få i lika stor utsträckning eller lika lätt till exempel på landsbygden eller på svenska eller samiska. Det stöd som står till buds eliminerar inte heller alla de negativa konsekvenser för jämlikheten som beror på de faktiska skillnaderna i människornas digitala färdigheter.

¹¹ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Digitalisering först, men inte endast: Rapport om digital kompetens 2023, s. 17, <<https://dvv.fi/digitaitoraportti>> läst 30.7.2024.

Den digitala färdighetsnivån och tillgången till enheter för elektronisk kommunikation varierar både mellan individer och mellan människogrupper. En lägre nivå på digitala färdigheter kan i vissa situationer ha samband med att personen har en utsatt ställning i samhället. Även om användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden enligt vad som konstaterats ovan kan förbättra möjligheterna för vissa personer i utsatt ställning att uträtta sina ärenden till och med i hög grad, kan man också anta att det finns en grupp människor i utsatt ställning för vilka användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och elektronisk kommunikation överlag inte lämpar sig särskilt väl. Förutom vissa äldre kan också till exempel en del av dem som hör till vissa funktionsnedsättningsgrupper, marginaliserade eller personer som riskerar att bli marginaliserade, långtidssjuka, rehabiliteringsklienter inom mentalvården samt demenssjuka personer vara delvis digitalt kompetenta, på så sätt att de emellanåt klarar av att uträtta sina ärenden själva eller med hjälp av elektroniska tjänster, men samtidigt också upplever att det är utmanande att sköta ärenden hos myndigheter på elektronisk väg.¹² Diskrimineringsombudsmannen har i sin berättelse betonat att till exempel personer med funktionsnedsättning som hör till olika funktionsnedsättningsgrupper inte nödvändigtvis klarar av att agera i en digital verksamhetsmiljö, trots att applikationerna har planerats så att de ska vara tillgängliga för alla.¹³ Till exempel personer med intellektuell funktionsnedsättning kan uppleva vissa utmaningar när de ska använda digitala tjänster på egen hand. Samtidigt är alla de som hör till olika funktionsnedsättningsgrupper en brokig skara av människor med varierande digitala färdigheter. Vissa personer med funktionsnedsättning, till exempel personer med hörselnedsättning eller rörelsebegränsning, har goda digitala färdigheter, och för dem kan användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden vara ett bättre alternativ än att få delgivningar per brev på posten.

En del personer med funktionsnedsättning kan klara av att använda digitala tjänster som har planerats på ett tillgängligt sätt. Genom serviceplanering av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, såsom användning av ett tydligt och lättbegripligt språk samt förbättring av tillgängligheten i övriga avseenden, kan man lindra konsekvenser för jämlikheten som uppstår till följd av olikheter i digitala färdigheter. Genom att se till att tjänsten är språkligt tillgänglig kan man främja tjänstens funktion för personer med sämre språk- eller läskunnighet eller för personer vars utmaningar med användningen av myndigheters elektroniska tjänster hänger samman med ett svårbegripligt språk. Ett annat sätt att trygga jämlikhetsaspekten i tjänsten är att se till att tjänsten kan användas med informationstekniska hjälpmedel för synskadade. På tjänsten Suomi.fi-meddelanden tillämpas de tillgänglighetskrav som anges i lagen om digitala tjänster samt andra kvalitetskrav som ställs på planeringen och administreringen av tjänster. I propositionen föreslås det inte att nivån på dessa krav ska sänkas eller att tillämpningsområdet för kraven ska inskränkas. Dessutom har elektroniska meddelanden i många situationer identifierats som ett mer tillgängligt meddelandeförmedlingssätt än exempelvis traditionella

¹² Anne Kouvonon, Vaikeus käyttää digitaalisia julkispalveluja ei aina johdu digitaitojen puutteesta (DigiIN, 19.6.2024) <<https://digiin.fi/kategoria-monikulttuurisuus/vaikeus-kayttaa-digitaalisia-julkispalveluja-ei-aina-johdu-digitaitojen-puutteesta/>> läst 30.10.2024; Lotta Virtanen m.fl., Hyvinvointiyhteiskunnan digitaaliset palvelut yhdenvertaisiksi — 9 kriittistä toimenpidettä haavoittuvassa asemassa olevien huomioimiseksi (2022) THL Päätöksenteon tueksi 1/2022 <<https://www.julkari.fi/handle/10024/143708>> läst 30.10.2024; Anu Kaihlanen m.fl., Haavoittuvat ryhmät etäpalvelujen käyttäjinä: kokemuksia COVID-19-epidemian ajalta (2021) THL Tutkimuksesta tiiviisti 33/2021 <<https://www.julkari.fi/handle/10024/142805>> läst 30.10.2024.

¹³ Diskrimineringsombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannens årsberättelse 2023, s. 48 <<https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/julkaisut>> läst 29.7.2024.

brev i pappersform antingen som sådana eller i kombination med ett tekniskt hjälpmedel, såsom en applikation som konverterar text till ljud.

Vidare kan också vissa utlänningar med sämre språkkunskaper klara av att i begränsad omfattning använda myndigheters elektroniska tjänster, men för dem kan det vara svårt att bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, bland annat på grund av att de inte är förtrogna med hur det finländska samhället och det offentliga servicesystemet fungerar och inte har hunnit integrera sig i samhället.¹⁴ Genom att tillhandahålla tjänsten Suomi.fi-meddelanden, stöd för användningen av tjänsten samt information om tjänsten på ett så jämlikt sätt som möjligt på de lagstadgade språken, och om möjligt även på andra språk, främjas principen om jämlikhet i tjänsten. Det betyder att även tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i tjänsten Suomi.fi-meddelanden utgör en central del av arbetet med att genomföra tjänsten på ett jämlikt sätt. Möjligheterna för personer med ett främmande språk som modersmål att använda till exempel digitala översättningstjänster är bättre om det är fråga om elektronisk kommunikation i stället för pappersblanketter. Främjandet av möjligheterna för personer med ett främmande språk som modersmål att sköta ärenden hos myndigheter stärker dessa personers delaktighet i samhället och tillgång till tjänster inom den offentliga förvaltningen.

I vissa fall kan personer i utsatt ställning ha tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda tjänsten i kombination med digitalt stöd från en annan person, men de har inte nödvändigtvis tillgång till fortlöpande digitalt stöd, som skulle göra det möjligt för dem att kontinuerligt följa sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och reagera på eventuella meddelanden. Dessutom kan en persons digitala kompetens försvagas under livets gång, antingen gradvis eller plötsligt till exempel på grund av åldrande, sjukdom eller funktionsnedsättning. Till exempel hos personer med demens leder sjukdomen till att den kognitiva funktionsförmågan försvagas gradvis. Demenssjukdomen försvagar förutom minnesfunktionerna även bland annat personens gestaltsförmåga, exekutiva förmåga och förmåga att hantera information. Allteftersom sjukdomen framskrider kan personen förlora sin förmåga att sköta sina ärenden självständigt.¹⁵ Denna nedsatta funktionsförmåga, som orsakas av sjukdomen, påverkar således också den demenssjuka personens förmåga att självständigt använda myndigheternas elektroniska tjänster.

En person kan ha nedsatta digitala färdigheter också med anledning av flera samverkande faktorer. De nedsatta digitala färdigheterna kan till exempel bero på både hög ålder och en funktionsnedsättning, svaga språkkunskaper eller en sjukdom. Dessa faktorer kan dessutom sammanfalla till exempel med en svag socioekonomisk ställning, varvid personen också har sämre möjligheter att skaffa och upprätthålla digital utrustning och kompetens. Enligt Statistikcentralen korrelerar användning av informations- och kommunikationsteknik med utbildningsnivå på så sätt att 2023 var användningen av informations- och kommunikationsteknik genomgående lägre bland personer som bara har grundskoleutbildning än bland personer med en högre utbildning. Även i studier har det konstaterats finnas ett

¹⁴ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Invandrades digitala kompetens och sysselsättning: Översikt över upplevelserna av digitalisering, den egna digitala kompetensen och behovet av digitalt stöd hos arbetslösa invandrade i arbetsför ålder i Finland, 21.5.2024
<<https://dvv.fi/documents/16079645/20502009/Maahanmuuttaneiden+digiosaaminen+ja+ty%C3%B6llistyminen.pdf/4e4644aa-732b-1c4b-6396-ba7245448141/Maahanmuuttaneiden+digiosaaminen+ja+ty%C3%B6llistyminen.pdf?t=1716262260957>> läst 19.9.2024.

¹⁵ Minnesförbundet, Symptom på demenssjukdomar,
<<https://muistiliitto.fi/sv/minnesjukdomar/symptom-pa-demenssjukdomar/>> läst 2.6.2025.

samband mellan låg utbildnings- och inkomstnivå samt sämre möjligheter att utnyttja digitala tjänster.¹⁶ För alla de personer i utsatt ställning som har sämre digitala färdigheter och utmaningar med att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, trots att de använder Suomi.fi-identifikation, är den ovan beskrivna möjligheten att meddela om upphörande av användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och om mottagande av elektroniska delgivningar i tjänsten antingen självständigt eller med hjälp av digitalt stöd är en synnerligen viktig mekanism som tryggar jämlikheten i propositionen.

När en person efter att ett konto har öppnats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden begär att användningen av tjänsten ska upphöra är detta meddelande ändå inte nödvändigtvis en slutlig vägran att använda tjänsten. Enligt propositionen kan personen bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt antingen genom myndighetsinitiativ eller på eget initiativ genom att begära att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska aktivera kontot på nytt i tjänsten. Genom myndighetsinitiativ blir en person användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt och börjar ta emot elektroniska delgivningar sex månader efter att begäran om upphörande av användning har gjorts, om personen efter detta använder Suomi.fi-identifikation vid inloggning till någon myndighets elektroniska tjänst. När personen blir användare av tjänsten på nytt öppnas kontot på motsvarande sätt. Med andra ord aktiveras kontot inte för personens del utan att han eller hon vet om det, utan en motsvarande vy öppnas för användaren som när ett konto öppnas för första gången, och användaren ska också vidta motsvarande åtgärder för att kontot ska öppnas på nytt. Förfarandet för öppnande av ett konto på nytt gäller således inte heller personer för vilka en intressebevakare har förordnats eller en intressebevakningsfullmäktig har fastställts efter begäran om upphörande. När en person på myndighetsinitiativ och utifrån Suomi.fi-identifikation har blivit användare av Suomi.fi-meddelanden på nytt, har personen ändå möjlighet att lämna en ny begäran om upphörande av användningen av tjänsten. Det att en person blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt genom myndighetsinitiativ förpliktar alltså inte personen att använda tjänsten. Det innebär dock att en person som sporadiskt utträttar myndighetsärenden på elektronisk väg men som inte kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden sannolikt flera gånger behöver begära att användningen av tjänsten ska upphöra, allra tätast två gånger om året. Sådana personer med sämre digitala färdigheter som sporadiskt klarar av att uträtta ärenden elektroniskt hos myndigheter men som inte klarar av att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden orsakas extra besvär då de upprepade gånger måste lämna en begäran om upphörande av användningen av tjänsten för att de ska kunna sköta ärenden på ett sätt som motsvarar deras faktiska färdigheter. Personer för vilka tjänsten Suomi.fi-meddelanden lämpar sig väl eller för vilka det är lätt att lämna en begäran upprepade gånger orsakas inte något sådant extra besvär.

Den belastning som orsakas dessa personer med sämre digitala färdigheter kan dock lindras om lagstiftningen gör det möjligt för dem att använda Suomi.fi-identifikation fritt utan att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt sex månader efter att begäran om upphörande av användningen av tjänsten har gjorts. På så sätt blir personen inte nödvändigtvis användare av tjänsten på nytt genom myndighetsinitiativ i samband med varje Suomi.fi-identifikationstransaktion, utan personen kan under ett halvt år efter behov sköta ärenden i myndigheternas elektroniska tjänster utan att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt gång på gång. Dessutom informeras personen också efter ett halvt år, när han eller hon använder Suomi.fi-identifikation, tydligt dels om att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden

¹⁶ Lotta Virtanen m.fl., Hyvinvointiyhteiskunnan erilaiset digipalveluiden käyttäjät – Katsaus digipalveluiden hyödyntämiseen liittyvistä yksilötason tekijöistä, Työpaperi 31/2023, s. 13, <www.julkari.fi/handle/10024/146888> läst 29.7.2024.

öppnas på nytt i samband med användningen av Suomi.fi-identifikation, dels om möjligheten att lämna en ny begäran om upphörande av användning av tjänsten. Därmed kan en person som upplever utmaningar med att använda elektroniska tjänster på egen hand och som använder Suomi.fi-identifikation till exempel med stöd av en digitalstödsperson vid behov med hjälp av stödpersonen lämna en ny begäran i tjänsten Suomi.fi-meddelanden genast efter att personen blivit användare av tjänsten på nytt. För lämnande av begäran erbjuds personen anvisningar och digitalt stöd enligt beskrivningen ovan. Också personer som inte har en egen dator med hjälp av vilken de skulle kunna följa sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden regelbundet utan som använder Suomi.fi-identifikation till exempel med hjälp av en lånedator, kan lämna en ny begäran genast i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Eftersom det är möjligt att när som helst utan någon motiverad orsak lämna en begäran om upphörande av användningen av Suomi.fi-meddelanden har kravet på upprepade begäranden ansetts vara viktigt för att en så omfattande utnyttjandegrad av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som möjligt ska uppnås bland de personer som har tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda tjänsten.

I fråga om personer med försvagade digitala färdigheter måste det beaktas att personen kan befullmäktiga en annan person att sköta ärenden elektroniskt för hans eller hennes räkning. Fullmakten kan göras antingen elektroniskt eller på papper på det sätt som beskrivs i avsnitt 2.2.3. En person som använder elektroniska tjänster sporadiskt kan således befullmäktiga en annan person att följa vilka meddelanden som inkommer till tjänsten och besvara dessa meddelanden. Personen kan också befullmäktiga en annan person att lämna en begäran om upphörande av användningen av meddelandeförmedlingstjänsten.

I lagförslaget föreskrivs det också om en notifikation som ska sändas till en elektronisk adress som personen har uppgett. Notifikationen till e-postadressen informerar användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden om att ett nytt myndighetsmeddelande har inkommit. Eftersom en person inte alltid nödvändigtvis aktivt följer det konto som öppnats för honom eller henne i tjänsten Suomi.fi-meddelanden fungerar notifikationen som ett verktyg för att informera personen om en handling som ska delges eller något annat meddelande som inkommit till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Personen kan uppge en e-postadress som kontaktuppgift för notifikationer i samband med att han eller hon blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelande, men det föreslås inte att lämnandet av kontaktuppgift för notifikationer ska vara obligatoriskt.

Ur jämlikhetssynvinkel är det dock anmärkningsvärt att alla inte nödvändigtvis har ett e-postkonto och därför inte kan lämna någon kontaktuppgift för notifikationer. Samtidigt har det i beredningsarbetet inte varit möjligt att vare sig på ett noggrant avgränsat sätt identifiera en användargrupp som använder Suomi.fi-identifikation men som saknar ett e-postkonto eller bedöma problemets faktiska betydelse. Det bör dessutom noteras att om en notifikation per e-post är en lösning som lämpar sig dåligt för en person på grund av sämre digitala färdigheter eller någon annan orsak, har personen också i dessa situationer den ovan angivna möjligheten att begära att mottagandet av elektroniska delgivningar via tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska upphöra. Då behöver personen inte längre aktivt följa sin e-post eller sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för att kontrollera om eventuella nya delgivningar inkommit, utan han eller hon kan få alla delgivningar per post. Personer som inte använder ett e-postkonto kan också ta emot notifikationer till exempel via mobilapplikationen för tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

I propositionen föreslås det också att bestämmelserna om tidsfristen för handlingar ska ändras så att en elektronisk handling anses ha inkommit till myndigheten inom utsatt tid, om handlingen når fram till myndigheten under den sista dagen av tidsfristen. I nuläget tillämpas motsvarande bestämmelse om tidsfrist på en handling som myndigheten begärt, oberoende av på vilket sätt den lämnas till myndigheten. I praktiken har detta dock inneburit att en handling som en myndighet har begärt har kunnat lämnas in på den sista dagen av tidsfristen uttryckligen i

elektronisk form till exempel till myndighetens e-tjänst även efter öppettiden för myndighetens verksamhetsställe. Den föreslagna ändringen innebär till exempel i fråga om ändringssökande att en något avvikande tidsfrist tillämpas på en besvärsskrift som lämnas i elektronisk form än på en besvärsskrift som lämnats fysiskt eller per post. Den sistnämnda ska vara framme hos myndigheten senast på den sista dagen inom myndighetens öppettid. I elektronisk form kan besvär anföras ännu senare samma dag.

Ändringen skapar således tillsammans med de allmänna bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid en formell skillnad mellan de sätt på vilka handlingar kan lämnas, så att personen får en något längre tidsfrist för handlingar som lämnas elektroniskt jämfört med handlingar som lämnas fysiskt eller per post, eftersom personen i fråga om det elektroniska inlämningssättet inte behöver iaktta myndigheternas öppettider på den sista dagen av tidsfristen. En person som har sämre digitala färdigheter och därför inte kan lämna en handling elektroniskt får i sin tur en något kortare tidsfrist för inlämnandet av handlingarna. Detta kan ha en negativ effekt på jämlikheten med tanke på dem som utträttar sina ärenden på annat sätt än elektroniskt. Skillnaden mellan tidsfristerna gäller dock endast på den sista dagen av tidsfristen, och den kan räknas i timmar. Det kan således bedömas vara fråga om en relativt obetydlig skillnad.

4.2.2.2 Konsekvenser för tillgodoseendet av rättsskyddet

Eftersom användningen av elektronisk delgivning ökas avsevärt genom propositionen ändrar den i många fall det sätt på vilket människor får del av myndighetshandlingar som gäller deras rättigheter och skyldigheter. Därmed bedöms propositionen ha konsekvenser för människors rättsskydd. Myndighetens delgivningsskyldighet enligt 54 § i förvaltningslagen är en del av den rätt till rättsskydd och god förvaltning som garanteras i 21 § i grundlagen. Effektiv delgivning främjar också den serviceprincip som föreskrivs i 7 § i förvaltningslagen, enligt vilken den som vänder sig till förvaltningen ska få behörig service. Propositionens konsekvenser för rättsskyddet och god förvaltning är således förknippade med hur effektiva myndigheternas delgivningar är, det vill säga med hur snabbt, tillförlitligt och tillgängligt en person får information om en delgivning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden jämfört med delgivningar som levereras som brev per post.

I propositionen föreslås det att en person på myndighetens initiativ överförs till mottagare av elektroniska delgivningar genom att ett konto för Suomi.fi-meddelanden öppnas åt personen när han eller hon använder Suomi.fi-identifikation till exempel för att logga in i en myndighets e-tjänst. Då kan i princip vilken myndighet som helst skicka elektroniska delgivningar till personens konto för Suomi.fi-meddelanden och personens delgivningar per brev minskar eller upphör helt. Enligt förslaget förutsätter skapandet av ett konto för meddelanden och mottagningen av elektroniska delgivningar inte separat samtycke av personen. Eftersom tjänsten Suomi.fi-identifikation för närvarande används av 4,4 miljoner medborgare men tjänsten Suomi.fi-meddelanden av 2 miljoner medborgare, är den grupp medborgare som ska överföras till användare av Suomi.fi-meddelanden och mottagare av elektroniska delgivningar potentiellt mycket stor även om antalet användare kan antas öka ännu under slutet av 2025.

Propositionen bedöms ha konsekvenser som stärker rättsskyddet och ger bättre förvaltning för de personer som har åtminstone måttliga digitala färdigheter och som i fortsättningen föreslås få delgivningar elektroniskt. Sådana personer kommer i och med förslaget att få sina delgivningar snabbare än då de levereras som brev per post, eftersom en elektronisk delgivning finns i tjänsten Suomi.fi-meddelanden nästan omedelbart efter att den sänds. Snabbare delgivning kan ge kunden inom förvaltningen mer tid att fundera på planeringen och utförandet av de åtgärder som följer av delgivningen. Personen kan till exempel få mer tid att bereda sig

inför ett hörande, att lämna en utredning eller att vidta de åtgärder som ett beslut som är till personens fördel möjliggör, såsom att planera och utföra behövliga anskaffningar.

Snabbare delgivning kan också stärka rättsskyddet när en person reser mycket eller vistas på flera adresser. En sådan person har inte nödvändigtvis möjlighet att följa sin brevpост regelbundet. En person som har tillräckliga digitala färdigheter kommer dessutom lätt åt alla sina elektroniska handlingar på en enhet i princip var som helst där det finns tillgång till internet. Det är möjligt att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden både med webbläsare på internet och med mobilapplikation på telefonen. Därmed kan elektroniska delgivningar också minska vissa personers behov att överföra postutdelningen till en ny adress eller avbryta utdelningen till exempel när personen vistas på flera adresser under året.

Samtidigt kommer alla myndigheter inte nödvändigtvis att använda Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar i alla sina kundgrupper, om de av grundad anledning ansöker om undantag från användning av Suomi.fi-meddelanden. En person kan således inte helt lita på att alla delgivningar är elektroniska ens efter att tjänsten Suomi.fi-meddelanden tagits i bruk, trots att största delen av myndigheterna inom den offentliga förvaltningen i princip är skyldiga att utnyttja meddelandeförmedlingstjänsten. I och med lagförslaget väntas antalet myndigheter som använder Suomi.fi-meddelanden och omfattningen av användningen ändå öka, varvid antalet handlingar som myndigheter skickar till tjänsten kan öka också för dem som redan med eget samtycke blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Elektronisk delgivning är också i princip ett tillförlitligare delgivningssätt än brevpост, trots att det kan förekomma tillfälliga störningar i informationssystemen som påverkar sändandet av delgivningar. Delgivningarna bevaras tillförlitligt och centraliserat i tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan att det förutsätter åtgärder av användaren.

På grund av förslaget om övergång till elektroniska delgivningar på myndigheternas initiativ kan propositionen dock bedömas orsaka också risker för rättsskyddet redan i samband med övergången till Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar. En person förutsätts förstå att när ett konto för Suomi.fi-meddelanden har öppnats åt honom eller henne på en myndighets initiativ kan rent av alla personens delgivningar per brev överföras till tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan separat samtycke och att personen därmed ska följa tjänsten med tanke på delgivningar som eventuellt kommer från olika myndigheter. Personen är ändå inte nödvändigtvis medveten om propositionen och de ändringar den medför och förstår följaktligen inte heller nödvändigtvis vilka mer omfattande konsekvenser en identifieringstransaktion i tjänsten Suomi.fi har. Personen förstår inte nödvändigtvis till exempel det att i princip vilken myndighet som helst som använder Suomi.fi-meddelanden, efter att personens konto för Suomi.fi-meddelanden har öppnats, kan skicka delgivningar till tjänsten, och med andra ord inte enbart den myndighet, i vars digitala tjänst personen identifierade sig i samband med att personen började använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därmed är det möjligt att en ny användare av tjänsten inte nödvändigtvis märker handlingar som delges i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det här kan ha negativa konsekvenser för tillgodoseendet av personens rättsskydd.

Således förutsätter en smidig övergång till användning av Suomi.fi-meddelanden att mottagaren har digitala färdigheter oavsett om personen över huvud taget är medveten om ändringarna och kan bereda sig på eller annars reagera på dem. Detta gäller också situationer där ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt på myndighetsinitiativ på grund av en Suomi.fi-identifikation som sker efter att personen begärt att hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs. Med tanke på eventuella rättsskyddskonsekvenser är det således en viktig fråga huruvida en person förstår att hans eller hennes brevdeltagningar kan omvandlas till elektroniska delgivningar som skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Biträdande

justitieombudsmannens avgörandepraxis visar att risken är verklig i samband med övergången till elektroniska delgivningar. I biträdande justitieombudsmannens avgörande (EOAK/3370/2017) behandlades ett fall där klaganden inte var medveten om att brev från utökningsverket styrts till personens elektroniska medborgarkonto och därmed inte heller om indrivning genom utökning som riktats mot klaganden. I ett annat avgörande (EOAK/4818/2017) behandlades ett fall där klaganden inte var medveten om att det att klaganden tagit i bruk det elektroniska medborgarkontot för att betala tullavgifter innebar att också utökningsmyndigheten flera år senare kunde skicka meddelanden om utökning till medborgarkontot. Det bör också noteras att eftersom det vanliga elektroniska delgivningssätt som i regel används bygger på ett antagande om delfående behöver myndigheten inte heller i de flesta fall försäkra sig om att personen faktiskt har fått kännedom om en handling som skickats till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Den rättsskyddsrisk som eventuellt orsakas av övergången till Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar förebyggs framför allt genom att det inte öppnas något konto automatiskt för personer för vilka det har förordnats en intressebevakare eller fastställts en intressebevakningsfullmäktig för ekonomiska ärenden. För dessa personer grundar sig användningen av kontot också i fortsättningen på samtycke. I övrigt förebyggs rättsskyddsrisken genom både allmän information och personlig information om de ändringar som propositionen orsakar. I syftet att kontrollera rättsskyddsriskerna ska medborgarna informeras om ändringarna redan i god tid innan ändringarna träder i kraft, när de träder i kraft och efter att de trätt i kraft. Genom information kan man öka den allmänna medvetenheten om ändringarna och deras betydelse och också den allmänna förändringsberedskapen. Den allmänna informationen innehåller information om ändringen och dess konsekvenser i olika kommunikationskanaler, såsom sociala medier och tryckmedier. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ansvarar som serviceproducent för informationen. Dessutom ska en ny användare informeras personligen om övergången till elektroniska delgivningar både i samband med att personen första gången blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och i samband med att personens konto i tjänsten öppnas på nytt. Personlig information kan innebära till exempel att en person i samband med att kontot öppnas tydligt informeras om vilka konsekvenser det får när kontot öppnas eller när personen uppger eller låter bli att uppge kontaktinformation för notifikationer. Informationen har en central betydelse i förebyggandet av rättsskyddsrisken i synnerhet när ett konto för Suomi.fi-meddelanden öppnas åt en person i samband med Suomi.fi-identifikation.

Informationen eliminerar inte helt risken för att personen inte förstår betydelsen av övergången till elektroniska delgivningar. Den förbättrar ändå personens möjligheter att bli medveten om ändringen och förbereda sig inför den till exempel genom att lära sig använda Suomi.fi-meddelanden, ladda ner mobilapplikationen Suomi.fi och lägga in en skrivbordsnotifikation för sig själv i e-posten och i notifikationerna i mobilapplikationen. Information stöder också utnyttjandet av möjligheten att förbjuda elektronisk delgivning. Allmän information och personlig information är också sammankopplade så att den allmänna informationen hjälper personen att bättre förstå den information han eller hon får personligen när meddelandekontot öppnas. På det här sättet kan personen få information om ändringarna stegvis, vilket kan göra det enklare att ta till sig vad de innebär.

Efter att en person blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan myndigheterna sända elektroniska delgivningar till tjänsten utan separat samtycke eller förhandsanmälan. I tjänsten Suomi.fi-meddelanden är det möjligt att delge handlingar både genom bevislig elektronisk delgivning enligt 18 § i lagen om elektronisk kommunikation och genom vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i den lagen. Ingen ändring föreslås i denna grundläggande indelning i vanligt och bevisligt delgivningssätt. Det kan bedömas att lagförslaget

rättsskyddskonsekvenser de facto i högre grad gäller ärenden där det används vanlig elektronisk delgivning än ärenden där det används bevislig elektronisk delgivning. Vid bevislig elektronisk delgivning ska myndigheten försäkra sig om att mottagaren faktiskt har fått del av handlingen. Myndigheten ska försäkra sig om att delfäendet faktiskt skett också när strävan är att sända delgivningen elektroniskt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I praktiken kan en person till exempel bekräfta sitt delfäende av handlingen med en separat funktion för bekräftelse i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten ska emellertid försöka göra delgivningen på ett annat sätt om den inte med hjälp av Suomi.fi-meddelanden kan försäkra sig om delfäendet inom den utsatta tiden. På så sätt äventyras inte personens rättsskydd även om han eller hon inte är medveten om att bevisliga elektroniska delgivningar har kommit till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, eftersom saken slutligen ändå delges på annat sätt, till exempel i ett brev med mottagningsbevis.

På vanlig elektronisk delgivning tillämpas antagandet om delfäende, varvid myndigheten inte separat behöver försäkra sig om att personen de facto får den handling som delges. Mottagaren av en vanlig elektronisk delgivning anses enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation ha fått handlingen för kännedom den tredje dagen efter avsändandet, om inte annat visas. Vid vanlig elektronisk delgivning vilar det på personens eget ansvar att följa delgivningar som kommer till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därmed förutsätter vanlig elektronisk delgivning större vaksamhet av en kund inom förvaltningen än bevislig delgivning. Vanlig elektronisk delgivning omfattar emellertid också ärenden som eventuellt kan förutsätta åtgärder. I situationer med vanlig delgivning orsakar ändringar i fråga om det praktiska delgivningssättet således fler tänkbara rättsskyddsrisiker än situationer med bevislig delgivning används.

Vid vanlig elektronisk delgivning är effektiviteten i den delgivning som myndigheten skickar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden och rättsskyddskonsekvenserna i praktiken beroende också av användarens digitala färdigheter. Därmed är rättsskyddskonsekvenserna av lagförslaget bundna till förslaget konsekvenser för jämlikheten. Förslaget kan bedömas ha både positiva och negativa rättsskyddskonsekvenser beroende på personens faktiska möjligheter att använda Suomi.fi-meddelanden. Även om övergången till att ta emot delgivningar som sänds till tjänsten Suomi.fi-meddelanden på det sätt som bedöms ovan kan anses förbättra effektiviteten i delgivningarna och därmed rättsskyddet för många, kan lagförslaget också ha konsekvenser som försämrar rättsskyddet för dem som i och med förslaget blir användare av Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ, men vilkas faktiska digitala färdigheter inte möjliggör ett effektivt delfäende via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Vid användning av vanligt elektroniskt delgivningssätt är det därmed möjligt att en person de facto inte får kännedom om myndigheternas handlingar och inte vid behov kan utnyttja sin rätt till ändringssökande eller annars reagera i rätt tid. Samtidigt kan man inte heller i fråga om pappersbrev vara säker på att mottagaren faktiskt får del av handlingen.

Det är möjligt att en person som smidigt använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden exempelvis insjuknar eller får en funktionsnedsättning så att han eller hon inte längre har tillräcklig funktionsförmåga för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, stark autentisering och e-tjänster. En person kan förlora sina möjligheter att kommunicera elektroniskt också på grund av att han eller hon avtjänar fängelsestraff, om åtkomsten till smarta enheter begränsas avsevärt. En sådan situation kan uppstå redan i nuläget för personer som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden, och den föreslagna regleringen ändrar inte till den delen nuläget. Om en person annars har funktionsförmåga kan han eller hon stänga sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden genom att kontakta kundtjänsten hos serviceproducenten. Om en persons funktionsförmåga har försämrats så att han eller hon inte självständigt kan stänga kontot, kan en annan person sköta ärendet för hans eller hennes räkning på det sätt som beskrivs i avsnitt 2.2.3 med stöd av fullmakt eller intressebevakningsfullmakt eller förordnande om

intressebevakning. Då kan den som sköter ärendet stänga kontot på det sätt som föreslås i lagförslaget eller sköta ärenden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för personen. Dessutom har myndigheten prövningsrätt vid elektronisk delgivning, om myndigheten till exempel utifrån ett meddelande från en närstående till personen har vetskap om att personens digitala funktionsförmåga har blivit nedsatt. En rättsskyddsmekanism i sista hand är förfarandet för återställande av försutten tid.

I remissvaren lyftes det fram ett behov av att i lagen ta in bestämmelser om särskilda rättsskyddsmekanismer för personer med nedsatt (digital) funktionsförmåga. Det är på det sätt som bedöms ovan fråga om en heterogen grupp av människor som inte kan identifieras till exempel genom registeranteckningar eller på något annat motsvarande sätt. En reglering som specifikt avser denna grupp förutsätter således en noggrannare definition och specificering av personer med sämre digitala färdigheter för att särskilda rättsskyddsmekanismer ska kunna riktas uttryckligen till de personer som behöver sådana. Det är emellertid inte ändamålsenligt att specificera och definiera dessa personer i samband med lagstiftningen om en enskild tjänst, eftersom det skulle förutsätta att någon form av allmänna kriterier eller annan motsvarande klassifikation skapas, vilket har samband med den allmänna lagstiftningen om avgränsning av funktionsduglighet. Propositionen utgår från att avgränsningen av en persons funktionsduglighet ska avgöras i enlighet med lagen om förmyndarväsendet eller lagen om intressebevakningsfullmakt (648/2007). Därför föreslås det inte att särskilda riktade rättsskyddsmekanismer införs för andra än personer med intressebevakning, utan i fråga om andra personer än sådana som har intressebevakning grundar sig bestämmelserna på allmänna rättsskyddsmekanismer som gäller alla användare.

Under beredningen ansågs en metod för att minska de särskilda rättsskyddsriskerna för personer med nedsatt digital förmåga kunna vara att ge tjänstetillhandahållaren möjlighet att följa en persons användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och personens olästa meddelanden. Detta betraktades emellertid som problematiskt, eftersom en sådan mekanism inte tillförlitligt kan avgränsas till att – på det sätt som beskrivs i föregående stycke – gälla endast gruppen i fråga. Det att någon använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden anger de facto inte heller att personen har tillräcklig förmåga att ta emot delgivning elektroniskt, eftersom delgivningarna i de enskilda fallen kan läsas direkt i myndighetens e-tjänst. Personen kan också få tillräcklig information om delgivningen genom notifikationen. Mekanismen strider dessutom mot antagandet om delfående vid vanlig delgivning, varvid det delgivningssättet i praktiken förlorar sin betydelse. Om myndigheten måste försäkra sig om att en person verkligen har tagit emot delgivningen ska myndigheten delge personen handlingen bevisligen och detta orsakar inte myndigheten merkostnader vid elektronisk delgivning. Däremot skulle uppföljningsförfarandet orsaka betydande administrativ börda och således merkostnader för serviceproducenten. Av dessa orsaker föreslås det inte någon uppföljningsmekanism i anslutning till användningen av tjänsten.

Rättsskyddsrisiker som beror på situationer som dessa kan kontrolleras framför allt genom den möjlighet som behandlas närmare ovan i samband med bedömningen av konsekvenserna för jämlikheten och som föreslås i propositionen, nämligen att sluta använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot myndighetsmeddelanden som sänds till tjänsten. En persons begäran om att hans eller hennes konto i tjänsten stängs avses således fungera inte bara som en mekanism som tryggar jämlikheten utan också som en rättsskyddsmekanism i alla situationer där ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har öppnats åt en person på myndighetsinitiativ, men personen ändå har behov av delfående på annat sätt. Den här föreslagna möjligheten att välja mellan olika delgivningssätt säkerställer också en fortsatt möjlighet att sköta ärenden hos myndigheter på flera sätt, eftersom en person som har begärt att få sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten stängt om han eller hon så vill kan få en enskild handling för kännedom även elektroniskt till

exempel till myndighetens e-tjänst. Således kan möjligheten att sluta använda tjänsten bedömas främja också myndighetens serviceprincip, eftersom avstående från Suomi.fi-meddelanden inte hindrar en person från att med sitt samtycke ta emot en elektronisk delgivning till exempel i myndighetens egen e-tjänst. Det bör dock noteras att användning av Suomi.fi-identifikation i en myndighets e-tjänst ett halvt år efter att personen begärt att hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs som standardvärde aktiverar personens konto i tjänsten, och då ska personen börja använda Suomi.fi-meddelanden på nytt eller göra en ny begäran om att kontot i tjänsten stängs. Det enkla förfarandet för begäran om stängning av kontot och det stöd som erbjuds för detta förbättrar emellertid dess effektivitet som rättsskyddsmekanism.

Det är möjligt att en person, som av en eller annan orsak inte vill eller kan ta emot delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, redan har hunnit få delgivningar till sitt konto när personen begär att kontot i tjänsten stängs. Även om personen vet att han eller hon har ett konto för Suomi.fi-meddelanden och vill sluta använda tjänsten, inte nödvändigtvis medveten om dessa enskilda delgivningar. Med tanke på rättsskyddet är det viktigt att även om handlingar som redan skickats som vanliga elektroniska delgivningar inte skickas på nytt per brev efter att personen har begärt att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs, ska personen också efter detta ha möjlighet att granska handlingar som redan sänts till tjänsten. Begäran leder således inte till att personens konto för Suomi.fi- Begäran tas bort helt. Enligt förslaget informeras personen dessutom om möjligheten att göra begäran redan när kontot för Suomi.fi-meddelanden öppnas och han eller hon kan börja ta emot myndigheternas elektroniska delgivningar. Genom personlig och allmän information kan man förebygga rättsskyddsrisiker i situationer där en person som de facto inte kan använda tjänsten, hinner få många elektroniska delgivningar innan han eller hon lyckas begära att få återgå till delgivningar per brev.

Med tanke på delgivningens effektivitet och rättsskyddet har också innehållet i meddelanden som skickas till konton för Suomi.fi-meddelanden betydelse. För närvarande skickar myndigheterna i praktiken delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden på två sätt. I meddelandet kan man skicka den handling som ska delges antingen som en text i meddelandet eller som en separat bilaga, eller alternativt bara information om att personen har en handling att hämta i någon myndighets egen e-tjänst, såsom MinSkatt. I propositionen föreslås inga separata bestämmelser om hur delgivningen ska göras i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten får därmed själv avgöra hur delgivningen görs. Tillgodoseendet av personens rättsskydd kan emellertid främjas genom att så informativa meddelanden som möjligt skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden också när den handling som ska delges finns att hämta i en annan tjänst, det vill säga den avsändande myndighetens e-tjänst.

När en person har tillräckliga digitala färdigheter för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningar, är delgivningarnas effektivitet i praktiken beroende också av hur snabbt personen faktiskt får veta om en ny delgivning i tjänsten. Även om en elektronisk delgivning är framme nästan omedelbart efter avsändandet kontrollerar mottagaren, oavsett sina digitala färdigheter, inte nödvändigtvis på eget initiativ och regelbundet sina Suomi.fi-meddelanden med tanke på nya delgivningar. I synnerhet när delgivningen skickas om ett ärende där myndigheten är initiativtagare kan personen inte nödvändigtvis ens vänta sig en delgivning. Vid delgivning som sker per post får personen i praktiken sitt brev antingen genom postluckan i dörren till bostaden eller i en separat postlåda. Jämfört med brevpост kan kontroll av Suomi.fi-meddelanden genom särskild inloggning i tjänsten bedömas förutsätta något större egen aktivitet av medborgaren, även om den möda som inloggningen orsakar i någon mån kan påverkas av de inloggningstekniker som står till buds. Med telefon är det ofta möjligt att logga in i tjänsten Suomi.fi-meddelanden till exempel med fingeravtryck eller ansiktigenkänning, även om tjänsten med bestämda intervaller förutsätter inloggning med identifiering. Separat inloggning kan emellertid anses effektivisera tillgodoseendet av medborgarnas grundläggande

fri- och rättigheter så att meddelandet faktiskt tas emot av den person som meddelandet är avsett för. Att kontrollera postlådan förutsätter också en viss aktivitet, men det är ändå ett mycket vanligt förfarande. Att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden förutsätter för sin del att man tar till sig ett nytt förfarande, även om en person som har tillräckliga digitala färdigheter också kan anses bära ansvar för att följa sina egna elektroniska meddelanden.

Att följa ankomsten av nya delgivningar kan emellertid underlättas genom de föreslagna bestämmelserna om notifikationer som ska skickas till den e-postadress som personen har angett eller i framtiden eventuellt också till någon annan elektronisk adress som personen angett. Detta sker automatiskt alltid när personen får en delgivning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det ska vara möjligt för personen att ge en elektronisk adress för notifikationer genast när han eller hon börjar använda Suomi.fi-meddelanden. Enligt förslaget ska en notifikation till en elektronisk adress skickas också när det till tjänsten Suomi.fi-meddelanden kommer bara ett meddelande om en ny delgivning och den handling som ska delges kan tillgås i en annan tjänst, det vill säga myndighetens egen e-tjänst.

En person som får en notifikation om en ny elektronisk delgivning kan kontrollera sina Suomi.fi-meddelanden och öppna delgivningen. Eftersom e-posten för närvarande är det allmänna verktyget för elektronisk kommunikation för många kan man bedöma att största delen av de nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har ett e-postkonto, dit notifikationer om nya delgivningar kan skickas. Det kan också bedömas att en person med relativt goda digitala färdigheter rätt regelbundet följer sin inkommande e-post och sannolikt mer regelbundet än sina Suomi.fi-meddelanden. Enligt Statistikcentralen hade mer än 90 procent av alla 16–64-åringar 2023 använt e-post under de senaste tre månaderna, även om användningen av e-post är mindre i gruppen personer över 64 år. I de äldre åldersgrupperna finns också fler personer som inte alls använder internet. En notifikation om delgivning som skickas till e-posten kan således bedömas förbättra rättsskyddet för användaren. Den kan också anses förbättra förvaltningens kvalitet och främja serviceprincipen. När en person har tagit i bruk mobilapplikationen Suomi.fi kan han eller hon få en notifikation till telefonen genom att aktivera funktionen för notifikationer om inkomna meddelanden i mobilapplikationen. Propositionen föreslås dock inte innehålla separata bestämmelser om notifikationer i mobilapplikationen, utan det är fråga om en frivillig tilläggstjänst som användaren själv kan överväga att ta i bruk.

Samtidigt kan det antas att notifikationer till e-posten eller i framtiden till en eventuell annan elektronisk adress inte i praktiken kan utnyttjas som rättsskyddsmekanism i alla situationer. Lagförslaget innehåller inga bestämmelser om att det är obligatoriskt att ange en elektronisk adress när ett konto för Suomi.fi-meddelanden öppnas åt en person på myndighetsinitiativ. Det är möjligt att användaren inte vill ha notifikationer. Samtidigt kan personen på grund av brådskande glömma att ange en adress eller så kanske han eller hon inte förstår betydelsen av en elektronisk adress med tanke på delgivningen. En eventuell riskfaktor som påverkar rättsskyddet kan i detta sammanhang anses vara den föreslagna lösningen att användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska kopplas till en situation där medborgaren använder Suomi.fi-identifikation för att logga in i en viss e-tjänst. Då är personen inte nödvändigtvis beredd på att allmänt börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ange en elektronisk adress och fokuserar därmed inte heller på att börja använda meddelandena. I samband med att en person identifierar sig i tjänsten Suomi.fi och blir användare av meddelandena kan det emellertid vara bra att personen påminns om att det är viktigt att följa meddelandena om han eller hon väljer att inte ange en kontaktuppgift för notifikationer och att personen uppmanas att i första hand ange en kontaktuppgift för notifikationer. Risken minskas också om personen förutsätts ange uttryckligen om han eller hon inte vill ange sin elektroniska adress för notifikationer. Då aktiveras kontot inte för användning förrän personen har angett sin elektroniska adress eller meddelat att han eller hon inte vill ange sin adressuppgift. Risken för att användaren till exempel

av misstag anger fel e-postadress i systemet på grund av ett skrivfel, kan för sin del förebyggas genom att den angivna e-postadressen måste bekräftas till exempel via en separat bekräftelsekod som skickas till adressen i fråga. Dessutom kan man genom vyer i användargränssnitten när en person börjar använda tjänsten förbättra sannolikheten för att personen tar till sig betydelsen av kontaktuppgift för notifikationer. I propositionen föreslås dock inga separata bestämmelser om bekräftelse av angiven elektronisk adress för notifikationer eller om information om kontaktuppgift för notifikationer.

Det kan också finnas personer som använder Suomi.fi-identifikation för inloggning i myndigheternas e-tjänster och som därmed blir användare av Suomi.fi-meddelanden, men som av en eller annan orsak inte har något e-postkonto. Samtidigt har man inte vid beredningsarbetet exakt lyckats identifiera en användargrupp som använder Suomi.fi-identifikation och som inte har ett e-postkonto i bruk eller bedöma problemets verkliga relevans. Den e-postadress en person använder kan också ändras från den som anmälts eller helt tas ur bruk. Om användaren inte senare lägger till eller korregerar sin e-postadress i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, kan notifikationer inte sändas. Betydelsen av e-postadressen kan emellertid understrykas genom information i samband med att en person blir användare av Suomi.fi-meddelanden och senare i själva meddelandena. Användaren kan också regelbundet påminnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller i samband med Suomi.fi-identifikation om hur viktigt det är att kontaktuppgiften för notifikationer är uppdaterad. Det bör noteras att om kontaktuppgift för notifikationer saknas hindrar det ändå inte myndigheten från att skicka delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

I vissa fall är notifikation till e-posten inte heller tillförlitlig även om personen har gett rätt adress och följer sin e-post. Notifikationen kan till exempel hamna i skräppostmappen i e-posten, där användaren inte nödvändigtvis märker den. I alla situationer där notifikationer om vanliga elektroniska delgivningar inte av en eller annan orsak kan sändas till personens e-post, är rättsskyddet för den som använder Suomi.fi-meddelanden i sista hand beroende av att personen på eget initiativ kontrollerar sina Suomi.fi-meddelanden. Samtidigt kan man trots möjligheten till notifikationer anta att en person med tillräckliga digitala färdigheter åtminstone ibland kontrollerar också sina Suomi.fi-meddelanden. Den myndighet som skickat delgivningen bedömer i sista hand från fall till fall vilken juridisk betydelse det har för genomförandet av delgivningen om personen eventuellt inte får någon notifikation.

4.2.2.3 Konsekvenser för de språkliga rättigheterna

Jämfört med brevpост har utöver språket i de egentliga elektroniska delgivningarna även användningsspråket i tjänsten Suomi.fi-meddelanden en stor betydelse både för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och för hur effektiva de elektroniska delgivningarna är. Också språket i den information om tjänsten som i olika sammanhang ges till användaren har en särskild betydelse när ett konto för Suomi.fi-meddelanden öppnas åt en person i samband med Suomi.fi-identifikation. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna är då förknippat med tillgodoseendet av personens rättsskydd, eftersom personens förståelse för den information som ges om öppnandet av kontot är ytterst viktig för huruvida personer blir medveten om förändringen och dess följder. Enligt Språkbarometern 2024 ansåg 80 procent av den svenskspråkiga minoriteten, 92 procent av den finskspråkiga minoriteten och 80 procent av den svenskspråkiga majoriteten att de har goda eller utmärkta möjligheter att använda statens digitala tjänster på sitt eget språk. Även om man i allmänhet var nöjd med statens digitala tjänster var andelen svenskspråkiga som var nöjda något mindre. Enligt barometern är den

vanligaste orsaken till problem i de offentliga digitala tjänsterna bristfälliga svenskspråkiga översättningar och att det saknas länkar till den svenskspråkiga informationen.¹⁷

För närvarande är det möjligt att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden på finska, svenska och engelska. På Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillämpas språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003), som förutsätter att myndigheternas tjänster tillhandahålls på nationalspråken och på samiska språk. I propositionen föreslås inga ändringar i tillämpningsområdet för språklagen eller samiska språklagen och inte heller bestämmelser om inskränkning av medborgarnas språkliga rättigheter. Således försämrar ändringarna enligt propositionen inte formellt medborgarnas språkliga rättigheter. Om utbudet i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ändå är bristfälligt på olika språk kan detta de facto försämma tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, när kretsen av medborgare som använder tjänsten Suomi.fi-meddelandena i och med propositionen ökar avsevärt på myndighetsinitiativ. Till exempel om användningen av Suomi.fi-meddelanden eller information till en ny användare om de ändringar som propositionen orsakar är bristfällig på svenska eller på samiska språk försämrar det rätten för dem som har de här språken som modersmål och blir användare av meddelandena att sköta sina ärenden hos myndigheterna på sitt eget språk. Det kan eventuellt försämma också tillgodoseendet av dessa personers rättsskydd om en person inte heller har tillräckliga kunskaper i finska för att förstå betydelsen av ändringarna.

För närvarande stöder applikationen för Suomi.fi-meddelanden eller användargränssnittet till nättjänsten och postlådan inte samiska språk. Tjänsten stöder och identifierar ändå det enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska alfabetet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata erbjuder redan i nuläget telefon- och e-posttjänst på samiska i anslutning till Suomi.fi-meddelanden. Inför ikraftträdandet av lagstiftningen om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet görs information och användaranvisningar på samiska språk tillgängliga för samiskspråkiga användare. Samiskspråkiga användare kommer att få information och anvisningar på alla tre samiska språk om att ett användargränssnitt och en postlåda på samiska tas i bruk, hur de vid behov får postlådan ur bruk och hur tjänsten ska användas. Också meddelanden publiceras på alla tre samiska språk, fränsett allmän information, som ges bara på nordsamiska.

Eftersom det kan bedömas att en del av de nya svensk- eller samiskspråkiga nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden behöver digitalt stöd för att komma in i och lära sig använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden är dessutom också den faktiska tillgången till digitalt stöd på olika språk viktig för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Det är möjligt att tillgången till digitalt stöd som olika aktörer ger på svenska eller på samiska språk de facto är till och med avsevärt mindre än på finska, även om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata erbjuder olika språkversioner av sina anvisnings- och utbildningsmaterial i anslutning till digitalt stöd. Det finns inte heller nödvändigtvis lika mycket hjälpmedel för användning av elektroniska tjänster på samiska språk, såsom skärmläsningsprogram. Då kan en persons möjligheter att använda tjänsten på svenska eller på samiska språk försämmas när det inte finns tillräcklig tillgång till stöd som behövs för användning av tjänsten på personens språk.

Möjligheterna för personer som talar ett annat språk än finska, svenska eller samiska språk som modersmål att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden på sitt modersmål eller på ett språk som de förstår är beroende av utbudet av andra användningsspråk i tjänsten. Eftersom tjänsten

¹⁷ Språkbarometern 2024, Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2025:8, 28.02.2025, s. 62–64, <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166148>> läst 3.6.2025.

Suomi.fi-meddelanden och den information som finns i tjänsten är tillgänglig också på engelska förutsätter användningen av tjänsten inte till exempel att en person med utländsk bakgrund kan finska eller svenska. Således kan också personer som kan engelska använda tjänsten om de har ett verktyg för stark autentisering. Eftersom alla människor som potentiellt använder tjänster dock inte nödvändigtvis behärskar ett enda av användningsspråken i tjänsten kan det vara svårt eller omöjligt för en del att använda tjänsten när den inte är tillgänglig på ett språk som de förstår. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har emellertid identifierat att möjligheterna för personer som talar främmande språk att använda till exempel digitala översättningstjänster i fråga om elektroniska meddelanden är bättre jämfört med delgivningar på papper, när den text som myndigheterna levererar är i digital form.

4.2.2.4 Konsekvenser för minderåriga

Som det beskrivits ovan i avsnitt 2.2.4 kan en person under 18 år för närvarande börja använda ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med ett personligt verktyg för stark autentisering, förutsatt att personen ger sitt samtycke till att ta emot delgivningar. På motsvarande sätt kan kontot tas i bruk för en minderårigs del av dennes vårdnadshavare. Den gällande lagen om stödtjänster innehåller inga bestämmelser om minderårigas ställning, och den nuvarande handlingsmodellen, som beskrivs i avsnitt 2.2.4, bygger på en tolkning gällande minderårigas talan som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata gjort utifrån allmän reglering.

I propositionen föreslås det bestämmelser om att serviceproducenten öppnar ett konto för förmedling av meddelanden åt en myndig person som använder identifieringstjänsten. På grund av konsekvenserna av att ett konto öppnas har man under beredningen bedömt att det inte ska vara möjligt att öppna ett konto på motsvarande sätt åt en minderårig. Att ett konto öppnas åt en minderårig och att delgivningar sänds till en minderårigs konto förutsätter i fortsättningen en begäran. I propositionen föreslås inte någon speciallagstiftning om minderåriga, utan för deras del ska öppnandet av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten också i fortsättningen grunda sig på den allmänna regleringen i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) och lagen om förmyndarverksamhet.

4.2.2.5 Konsekvenser för personer med intressebevakare eller intressebevakningsfullmäktig

Enligt lagförslaget ska de bestämmelser som gör att personer blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ inte gälla personer för vilka en intressebevakare eller intressebevakningsfullmäktig har förordnats eller fastställts på basis av en uppgift som införts i det i lagen om förmyndarverksamhet avsedda registret över förmyndarskapsärenden. För närvarande finns det mer än 90 000 sådana personer.¹⁸ Dessa personer faller alltså i sin helhet utanför den ibruktagning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ som föreslås, även om de själva identifierar sig med Suomi.fi-identifikation för att sköta ärenden i en myndighets digitala tjänst.

Enligt 8 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet kan en intressebevakare förordnas för en sådan myndig person som till exempel på grund av sjukdom eller störningar i de psykiska funktionerna saknar förmåga att bevaka sina intressen eller sköta sådana personliga eller ekonomiska angelägenheter som kräver åtgärder och som inte annars blir skötta på ändamålsenligt sätt. Enligt lagen om intressebevakningsfullmakt kan en person upprätta en

¹⁸ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Maistraattirekisterien avoin tieto, <<https://dvv.fi/mare>> läst 13.6.2025.

intressebevakningsfullmakt som fullmaktsgivaren förordnar att ska träda i kraft, om han eller hon förlorar förmågan att sköta sina angelägenheter på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna eller försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

I 65 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet finns bestämmelser om situationer där intressebevakningen ska införas i registret över förmynderskapsärenden. I 2 mom. anges det ändå att intressebevakning dock inte ska införas i registret över förmynderskapsärenden, om intressebevakarens uppdrag inte omfattar egendomsförvaltning eller bevakning av någons rätt i ett oskiftat bo. Enligt 27 § 1 mom. i lagen om intressebevakningsfullmakt införas en intressebevakningsfullmakt i registret över förmynderskapsärenden om intressebevakningsfullmakten gäller företrädande av fullmaktsgivaren i hans eller hennes ekonomiska angelägenheter. Avgränsningen i lagförslaget täcker inte de situationer där en intressebevakare har förordnats eller en intressebevakningsfullmäktig har fastställts för en person, men ingen anteckning om detta har gjorts i registret över förmynderskapsärenden. I dessa situationer är det i praktiken fråga om att intressebevakarens eller intressebevakningsfullmäktigens uppdrag inte gäller skötsel av huvudmannens eller fullmaktsgivarens ekonomiska angelägenheter. Registreringen av dessa situationer i registret över förmynderskapsärenden har behandlats till exempel i justitieministeriets projekt för att uppdatera regleringen av intressebevakning och intressebevakningsfullmakter (OM102:00/2023) och närmare ställningstaganden om detta finns i kapitel 5.1.3 i arbetsgruppens promemoria (presentationsblad på svenska).¹⁹

Eftersom alla situationer där intressebevakare har förordnats eller intressebevakningsfullmäktig har fastställts för en person inte införas i registret över förmynderskapsärenden kan inte alla personer för vilka intressebevakare har förordnats eller intressebevakningsfullmäktig har fastställts uteslutas från användningen av Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ. Det finns emellertid förhållandevis få personer för vilka intressebevakare har förordnats eller intressebevakningsfullmäktig har fastställts för skötsel av andra än ekonomiska angelägenheter. I praktiken utesluts därmed en stor del av de personer som har intressebevakning eller för vilka intressebevakningsfullmakt har fastställts från användningen av kontot på myndighetsinitiativ.

Orsaken till att intressebevakare förordnas och intressebevakningsfullmakt fastställs är i allmänhet försämrade funktionsförmåga som också påverkar förmågan att använda digitala tjänster. Avsikten med avgränsningen i anslutning till att börja använda Suomi.fi-meddelanden är att trygga rättsskyddet i synnerhet för dessa huvudmän och fullmaktsgivare, som kan klara av att sköta vissa ärenden elektroniskt antingen på egen hand eller med stöd, men som allmänt taget inte klarar av att använda e-tjänster. Om huvudmannen eller fullmaktsgivaren saknar verktyg för stark autentisering eller inte själv alls sköter ärenden i myndighetens digitala tjänst utesluts han eller hon givetvis redan på denna grund från att bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ.

Avgränsningen anses inte ha negativa konsekvenser för jämlikheten, eftersom de huvudmän och fullmaktsgivare som förmår och vill använda Suomi.fi-meddelanden fortfarande kan börja använda tjänsten på sin begäran. Dessutom kan också en intressebevakare, intressebevakningsfullmäktig eller någon annan aktör som huvudmannen eller fullmaktsgivaren

¹⁹ Edunvalvontalainsäädännön ajantasaistaminen, Työryhmän mietintö, Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:1, 10.01.2025, <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166019>> läst 16.6.2025.

har gett fullmakt börja använda tjänsten för huvudmannens och fullmaktsgivarens räkning. Dessa situationer har behandlats närmare i avsnittet 2.2.4 om Suomi.fi-meddelanden.

4.2.2.6 Konsekvenser för äldre

Konsekvenserna av de ändringar som föreslås i propositionen konkretiseras för äldre i synnerhet när en äldre persons digitala färdigheter är svaga eller försvagas på grund av sjukdom eller försämring av den allmänna funktionsförmågan till följd av åldrandet. Om en äldre person inte använder offentliga digitala tjänster eller stark autentisering påverkas han eller hon inte av de ändringar som föreslås i propositionen. Om en äldre person däremot använder den offentliga förvaltningens elektroniska tjänster och stark autentisering, öppnas ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden åt honom eller henne på det sätt som föreslås i propositionen. Såsom det beskrivs ovan i avsnitt 4.2.2.1 minskar andelen personer med digitala färdigheter i de äldre åldersgrupperna jämfört med andra åldersgrupper. Bland de äldre finns således mest personer som har eller löper ris för försvagade digitala färdigheter. De digitala färdigheterna kan emellertid vara försvagade eller försvagas på grund av sjukdom eller av någon annan motsvarande orsak bland personer i alla åldrar. Som det konstateras i avsnitt 4.2.2.2 utgör personer med försvagade digitala färdigheter en splittrad grupp och även när det gäller äldre personer aktualiseras de tillvägagångssätt och rättsskyddsmekanismer för att minimera riskerna som beskrivs i avsnittet. I synnerhet i fråga om äldre personer är det viktigt att på förhand vidta de åtgärder som behövs med tanke på att de digitala färdigheterna försvagas genom att göra det möjligt för en annan person att med fullmakt sköta ärenden för den äldre personens räkning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller genom att upprätta en intressebevakningsfullmakt.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna lagstiftningsändringarna ökar inte antalet organisationer som är skyldiga eller har rätt att använda stödtjänster. Det föreslås inte heller ändringar i omfattningen av skyldigheten att använda meddelandeförmedlingstjänsten, förutsättningarna för avvikande från skyldigheten eller förfarandet vid ansökan om undantag. De föreslagna ändringarna bedöms således inte ha konsekvenser för myndigheternas lagstadgade skyldighet att använda Suomi.fi-meddelanden i sin verksamhet.

Myndigheterna har inte tills vidare uppfyllt användningsskyldigheten i enlighet med lagen om stödtjänster i den utsträckning som man bedömde när den lagen stiftades. Meddelandeförmedlingstjänsten används aktivt av ungefär hälften av de organisationer som är skyldiga att använda den. Med aktiv användning avses att organisationen inte bara har tagit tjänsten i bruk, utan också faktiskt använder den i minst en av organisationens tjänster. Utnyttjandet av meddelandeförmedlingstjänsten har för myndigheternas del upplevts vara delvis oklart. Den föreslagna tydligare lagstiftningen om på vilket sätt och för vilket syfte det är meningen att myndigheterna ska använda meddelandeförmedlingstjänsten bedöms leda till att användningen av meddelandeförmedlingstjänsten ökar hos olika myndigheter. Användningen av tjänsten i myndigheternas verksamhet bedöms öka också i och med att antalet användare av meddelandeförmedlingstjänsten ökar kraftigt.

Myndigheterna kan i framtiden allt oftare utnyttja elektronisk delgivning i stället för delgivning per post, vilket förväntas effektivisera verksamheten. Till exempel brevpост som returneras på grund av felaktiga adressuppgifter och mängden anknytande utredningsarbete är betydande hos vissa myndigheter. I fråga om elektronisk delgivning bedöms mängden motsvarande utredningsarbete vara mindre. Att elektronisk delgivning utnyttjas i stället för brev i

pappersform bedöms också minska de kundkontakter som gäller dröjsmål. Samtidigt kan också elektroniska delgivningar vara förknippade med utmaningar när det gäller att nå kunder inom förvaltningen, och de kan leda till utredningsarbete för myndigheterna.

Också myndigheternas administrativa börda vid elektroniskt delgivningsförfarande bedöms bli lättare när utnyttjandet av elektronisk delgivning i fortsättningen inte längre i de flesta fall förutsätter att samtycke inhämtas av den berörda parten.

I propositionen föreslås det att tillämpningsområdet i 2 kap. i lagen om elektronisk kommunikation och lagen om digitala tjänster utvidgas så att tillämpningsområdet omfattar också förundersökning och polisutredning. Ändringen har konsekvenser för verksamheten hos polisen, Tullen, Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet. Ändringen av tillämpningsområdet bedöms ändå inte medföra några betydande nya skyldigheter för dessa myndigheter. Ändringen av tillämpningsområdet i 2 kap. i lagen om digitala tjänster innebär i synnerhet att förundersökningsmyndigheterna måste erbjuda en möjlighet för alla att i anslutning till behov av att sköta ärenden lämna in elektroniska meddelanden och handlingar med hjälp av digitala tjänster eller andra elektroniska metoder för meddelandeöverföring. Förundersökningsmyndigheterna har redan i nuläget elektroniska kontaktuppgifter som kan utnyttjas för kontakter till myndigheterna och för inlämnande av handlingar. Dessutom är det bland annat möjligt att göra brottsanmälan i polisens e-tjänst. Sett utifrån lagen om elektronisk kommunikation innebär ändringen av tillämpningsområdet i synnerhet att förundersökningsmyndigheterna vid delgivning av till exempel förundersökningsbeslut i enlighet med 11 kap. 1 § i förundersökningslagen kan använda kostnadseffektivare elektronisk delgivning och i sina elektroniska tjänster till denna del stödja sig på allmän lagstiftning. Ändringen förtydligar också skyldigheterna gällande elektronisk skötsel av ärenden hos polisen och andra förundersökningsmyndigheter och kundernas rättigheter samt främjar digitaliseringsutvecklingen i samhället.

Ändringsförslaget avseende bestämmelsen om tidsfrist i 11 § i lagen om elektronisk kommunikation bedöms förutsätta ändringar i vissa myndigheters och domstolars informationssystem till exempel i anslutning till registreringen av hur dokument inkommit. Ändringen kan också ha konsekvenser för domstolarnas verksamhet i ärenden där det i lag anges en tidsfrist för domstolen som räknas från anhängiggörandet eller när ett ärende ska behandlas skyndsamt. Till exempel enligt 31 § 3 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) ska tingsrätten ta upp ett ärende som är föremål för ändringssökande till behandling utan dröjsmål och senast inom fyra dygn från det att besvären har kommit in till tingsrätten. Enligt 123 § 4 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ska ett förordnande om verkställigheten av beslut samt andra interimistiska förordnanden behandlas skyndsamt. Domstolen kan i praktiken ha mindre tid för behandlingen om det dokument som inleder ärendet anländer till myndigheten elektroniskt den sista dagen under tidsfristen efter domstolens öppettid och tidsfristen för domstolens behandling börjar löpa från detta ögonblick. Konsekvensen av detta kan vara större i förvaltnings- och specialdomstolarna, som för närvarande inte har något jourssystem för behandling av ärenden vid behov till exempel under veckoslut. Bestämmelser om jour vid tingsrätterna finns särskilt i justitieministeriets förordning om handläggning av häktningsärenden och andra brådskande ärenden vid tingsrätter i vissa fall (953/2013). Ytterligare bedöms förslaget om ändring av bestämmelserna om tidsfrister samt förslagen till ändring i bestämmelserna om vissa myndigheter inom justitieförvaltningen och domstolarna förutsätta att också myndigheternas anvisningar om sökande av ändring ändras så att de motsvarar ändringarna i lagstiftningen.

De föreslagna ändringarna bedöms ha konsekvenser för verksamheten hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Privatpersoners behov av kundservice och rådgivning hos

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedöms öka. Som en del av genomförandet av prioritering av digital myndighetskommunikation förbereder sig Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på att effektiviserat tillhandahålla kundservice för att svara på behov av servicerådgivning som uppkommer i och med att prioriteringen träder i kraft. Dessutom utvecklar ämbetsverket som nationell samordnare det digitala stödet så att det motsvarar de rådgivningsbehov som prioriteringen förutsätter. Stödet för användning av digitala tjänster utvecklas i samarbete med aktörer som tillhandahåller digitalt stöd så att instruktions- och utbildningsmaterial som utvecklar det digitala stödet utarbetas för dessa aktörer utifrån identifierade behov.

Den kundservice som behövs tillhandahålls också i fortsättningen genom att man erbjuder anvisningar som personer kan använda för att lösa sina problem själva samt genom rådgivning per telefon. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata erbjuder redan i nuläget anvisningar som användarorganisationernas egen kundservicepersonal kan använda för att ge råd åt användarna i de vanligaste frågor som gäller användningen av meddelandeförmedlingstjänsten. De föreslagna ändringarna kan medföra en del uppdateringsbehov i de befintliga anvisningarna och utbildningsmaterialen.

Behovet av kundservice förväntas öka kraftigt i början av 2026, då största delen av dem som använder identifieringstjänsten identifierar sig första gången. Efter det fortsätter det årliga behovet att vara något större än för närvarande som en följd av att antalet användare av meddelandeförmedlingstjänsten ökar samt av att användare eventuellt slutar använda tjänsten med bestämda mellanrum. De föreslagna ändringarna bedöms också öka den mängd stöd som de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten behöver av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata till exempel när tjänsten tas i bruk i större utsträckning eller när föremålen för användningen utvidgas. Ytterligare bedöms det att när antalet användare av meddelandeförmedlingstjänsten ökar avsevärt växer också behovet av utbildning för de utomstående tillhandahållare av digitalt stöd som ger råd åt användarna. Ökningen av kundservicen, rådgivningen och utbildningsbehovet bedöms ändå inte ha konsekvenser som ökar behovet av personal eller anslag, utan uppgifterna antas kunna skötas med de nuvarande resurserna.

4.2.3.2 Konsekvenser för myndigheternas informationshantering

Konsekvenser för myndigheternas uppgifter, ansvar och processer

Konsekvenserna av de föreslagna ändringarna för myndigheternas informationshantering är närmast av teknisk natur och en fråga om preciseringar i förhållande till nuläget. I propositionen föreslås inga ändringar i de grundläggande principerna i anslutning till lagen om stödtjänster och lagen om elektronisk kommunikation, så ändringarna uppskattas inte i regel medföra några betydande ändringar i myndigheternas uppgifter eller ansvar.

Arbetet för utveckling av informationssystemen inriktas direkt på förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (Suomi.fi-tjänsterna). Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har infört ett nytt gränssnitt i meddelandeförmedlingstjänsten som ska lösa de problem som i nuläget varit förknippade med organisationernas ibruktagning av meddelandeförmedlingstjänsten. Gränssnittets egenskaper har planerats i samarbete med kundorganisationerna och med utnyttjande av metoder inom servicedesign. Anvisningarna och dokumentationen i anslutning till gränssnittet förnyades och publicerades under hösten 2024.

Även om propositionen inte innehåller några förslag om nya skyldigheter för organisationerna inom den offentliga förvaltningen i anslutning till e-tjänster, är det på en praktisk nivå fråga om

en potentiellt betydande ändring. Genomförandet av den föreslagna regleringen väntas nämligen innebära att största delen av de meddelanden och delgivningar som myndigheterna skickar ut börjar överföras elektroniskt. I nuläget skickas största delen av meddelandena fortfarande som papperspost. Ändringen har eventuellt stora konsekvenser för antalet användare och ärenden i myndigheternas egna e-tjänster, om delgivningar eller andra meddelanden inte delges direkt i meddelandeförmedlingstjänsten, utan finns att tillgå i myndigheternas egna e-tjänster. Den ökande kommunikationen i form av meddelanden kräver sannolikt att de myndigheter som administrerar e-tjänsterna vidtar åtgärder i anslutning till teknisk utveckling för att kapaciteten i e-tjänsterna ska kunna utökas. Den ökade användningen av e-tjänster har ändå inte samma inverkan på verksamheten i myndigheternas egna e-tjänster, om delgivningarna och andra meddelanden från myndigheterna delges direkt i meddelandeförmedlingstjänsten och om delgivningen inte leder till ett direkt behov av att utträta ytterligare ärenden i myndighetens egen e-tjänst.

Konsekvenser för datalager och informationssystem

De uppgifter som ingår i en tjänst för identifiering enligt lagen om stödtjänster utnyttjas i åtgärder enligt 2 a kap. i den föreslagna lagen om stödtjänster, såsom vid öppnande och stängning av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten. I anslutning till dessa åtgärder behöver meddelandeförmedlingstjänsten i fortsättningen få information om den senaste identifieringstidpunkten och om åldern på den som identifierar sig. Därför bör ett gränssnitt skapas mellan identifieringstjänsten och meddelandeförmedlingstjänsten.

De föreslagna ändringarna inverkar inte på de uppgifter som lämnas ut eller på utlämningsätten mellan den ansvariga myndigheten och andra myndigheter. Det bör dock noteras att uppgifter i och med de föreslagna ändringarna eventuellt lämnas ut till flera nya användarorganisationer allteftersom användningsgraden för tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar. Det ökade antalet användare kan således ha faktiska konsekvenser för det sätt på vilket uppgifter förmedlas mellan myndigheterna och kunderna inom förvaltningen. Målet är att en kund som sköter ärenden elektroniskt i fortsättningen får myndighetsmeddelandena elektroniskt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därför ska myndigheterna integrera sina egna e-tjänster i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och eventuellt i det sammanhanget göra ändringar i sina processer för skötsel av ärenden, i gränssnitten i informationssystemen och i meddelandestrukturerna.

Ändringarna enligt propositionen kräver att de gemensamma tjänsterna utvecklas. Statens informations- och kommunikationsteknikcentral ansvarar för användningstjänsterna avseende de tjänster som ska utvecklas. Utvecklingen ställer ytterligare krav på tjänsterna, eftersom det uttryckligen är tjänsterna inom förvaltningens gemensamma e-tjänster (Suomi.fi-meddelanden, Suomi.fi-identifikation, Suomi.fi-nättjänsten) som ska utvecklas. Enligt förslaget utvecklas i samband med genomförandet tjänsterna Suomi.fi-meddelanden och Suomi.fi-identifikation med avseende på tjänsternas funktioner, anslutningsgränssnitt och anknytande stödfunktioner. Utvecklingen har eventuellt konsekvenser också för andra Suomi.fi-tjänster.

Konsekvenser för informationssäkerheten och kontinuitetshanteringen

I fråga om informationssäkerheten ändrar de föreslagna ändringarna inte det nuvarande sättet att producera Suomi.fi-meddelanden. Reformen har emellertid konsekvenser för dataskyddet och bevaringstiden för uppgifter. Enligt 13 § i lagen om stödtjänster är bevaringstiden för meddelanden som förmedlas med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten två år om användaren inte har raderat dem före det. I propositionen föreslås det att bevaringstiden förlängs till fem år för att bevarandet av behövliga uppgifter ska kunna säkerställas åtminstone under den straffrättsliga preskriberingstiden för de vanligaste tjänstebrotten. Den nuvarande

bevaringstiden på två år har i praktiken visat sig vara för kort. En stor del av myndighetsprocesserna hos de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten är betydligt långvarigare än den nuvarande bevaringstiden. En alltför kort bevaringstid för de handlingar och andra meddelanden som anknyter till processerna kan således orsaka bland annat oklarheter och eventuellt rättsförluster för både slutanvändarna och de myndigheter som använder tjänsten, om användarna inte själva har förstått att för sig själv spara de handlingar och den kommunikation som gäller ärendet. Motiveringen i anslutning till bevaringstiden för uppgifter och propositionens konsekvenser för skyddet av personuppgifter behandlas närmare i avsnitten 4.2.3.3 och 11.5.

De ändringar i infrastrukturen som den väntade ökningen av antalet användare förutsätter har till största delen redan genomförts i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Också i fråga om befolkningsdatasystemet har åtgärder för ökning av kapaciteten vidtagits redan tidigare med tanke på den ökande direktanvändningen av uppgifter och förberedelserna inför detta. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bereder sig på att vid behov öka kapaciteten senare efter hand som antalet användare och meddelanden ökar. En betydande ökning av antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och antalet meddelanden i tjänsten leder dock till en anhopning av uppgifter i synnerhet om de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten i fortsättningen skickar sina delgivningar och andra meddelanden direkt till meddelandeförmedlingstjänsten. Uppgifternas säkerhet ska enligt förslaget också i fortsättningen bedömas som en del av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas etablerade processer för informationssäkerhet och dataskydd samt beredskap och kontinuitetshantering. I samband med alla väsentliga ändringar som anknyter till meddelandeförmedlingstjänsten görs också informationssäkerhetsrevisioner i enlighet med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas etablerade processer.

4.2.3.3 Konsekvenser för informationssamhället och dataskyddet

Myndigheternas beslut och andra viktiga meddelanden når i och med de föreslagna ändringarna i allt fler fall fram till mottagaren i rätt tid utan brevpostrelaterade fördröjningar. Antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kommer att öka betydligt, varför myndigheterna har bättre möjligheter att nå sina kunder elektroniskt. Därmed har myndigheterna möjlighet att erbjuda medborgarna digitala tjänster av allt bättre kvalitet. När den elektroniska kommunikationen ökar minskar den tid det tar att sköta alla ärenden avsevärt. Man kan bedöma att de föreslagna ändringarna har effekter som på ett betydande sätt främjar utvecklingen inom informationssamhället.

Tjänsten Suomi.fi-meddelanden får i och med propositionen en allt viktigare ställning i kommunikationen mellan myndigheterna och medborgarna. Det här ökar avsevärt också mängden personuppgifter som sparas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och annars behandlas i tjänsten. Propositionen ökar avsevärt den mängd personuppgifter som behandlas av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som administrerar tjänsten Suomi.fi-meddelanden, i och med att antalet användare av tjänsten ökar från nuvarande cirka 2,2 miljoner till eventuellt så mycket som 4,4 miljoner. En målbild är också att allt fler myndigheter övergår till att utnyttja Suomi.fi-meddelanden i sina elektroniska delgivningar i enlighet med den användningsskyldighet som föreskrivs för dem i lagen om stödtjänster. Det här utvidgar avsevärt mängden personuppgifter som registreras och behandlas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Användningen av högklassiga och datasäkra stödtjänster för e-tjänster kan anses ha konsekvenser som huvudsakligen förbättrar skyddet för personuppgifter i förhållande till den nuvarande behandlingen av personuppgifter i brevpост. Den ökande mängden personuppgifter som behandlas ökar emellertid också den samhälleliga verksamhetens beroende av att den digitala tekniken fungerar samt allvarlighetsgraden av eventuella påföljder till exempel när ett

eventuellt omfattande dataintrång eller någon annan dataskyddsrisk realiseras. Ansvar för att förmedla delgivning och upprätthålla nivån på informationssäkerheten i olika myndigheters delgivning övergår således i viss mån från de företag som tillhandahåller delgivningsförfarande per post till producenten av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, det vill säga till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Detta innebär dock inte att avsändarorganisationens egen omsorgsplikt i fråga om att delgivningen äger rum eller i fråga om informationssäkerheten ändras.

Det föreslås inga ändringar i datainnehållet i de personuppgifter som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata behandlar för att tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska kunna användas och tjänstens funktion ska kunna säkerställas. När allt fler myndigheter övergår till att använda Suomi.fi-meddelanden kan ändå karaktären hos de personuppgifter som ingår i delgivning och andra meddelanden ändras från det nuvarande så att mer sekretessbelagda uppgifter och i artikel 9 i dataskyddsförordningen avsedda uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter förmedlas med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelandena. Dessutom fattas till exempel vid kommunala myndigheter nuförtiden beslut i sådana processer där det inte har ansetts behövt att samla in parternas personbeteckningar. I tjänsten Suomi.fi-meddelanden används personbeteckningen för att identifiera användarna. Volymen av behandling av personbeteckningar kan därmed öka hos vissa myndigheter, om de på grund av de föreslagna ändringarna i större utsträckning övergår till att utnyttja Suomi.fi-meddelanden i sina elektroniska delgivning i enlighet med den användningsskyldighet som redan i nuläget föreskrivs i lagen om stödtjänster.

När antalet registrerade personer ökar används tjänsten Suomi.fi-meddelanden också av allt fler personer som har en svag ställning i förhållande till de personuppgiftsansvariga, såsom exempelvis äldre eller barn. Till denna del behandlas alltså i fortsättningen i större utsträckning sådana personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden som i nuläget behandlas via papperspost. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden har ursprungligen planerats som en tjänst som i stor omfattning används av olika myndigheter och av medborgarna, vilket har beaktats också i de lösningar som säkerställer informationssäkerheten i tjänsten. Enligt förarbetena till lagen om stödtjänster var avsikten redan från början att tjänsten Suomi.fi-meddelanden uppfyller kraven på förhöjd informationssäkerhet så att den även lämpar sig för förmedling av känsliga personuppgifter (RP 59/2016 rd, s. 38).

I fråga om personuppgifter som ingår i delgivning som myndigheterna skickar bedöms lagförslaget ha också positiva effekter på skyddet för privatlivet och personuppgifter. Att granska och läsa delgivning som skickas som Suomi.fi-meddelanden förutsätter stark autentisering i tjänsten, i praktiken med Suomi.fi-identifikation. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är som producent av tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte part i e-tjänsten och myndigheten har i princip inte rätt att läsa meddelanden som skickas till fysiska personer eller företag eller meddelanden som dessa skickar i tjänsten. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden bedöms bättre än brevpost garantera att brevhemligheten uppfylls och att åtkomsten till informationen i delgivning till en person kontrolleras av personen själv. Bevarandet av inkomna delgivning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden tryggar i de flesta fall bättre än brevpost skyddet för personuppgifter och privatlivet. Att radera delgivning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan också oftast anses trygga integriteten och skyddet för personuppgifter bättre än att förstöra brevpost som avfall eller genom återvinning.

Allvarlighetsgraden i konsekvenser som följer av olika eventuella personuppgiftsincidenter bedöms dock öka när mängden personuppgifter som behandlas i tjänsten ökar. Till exempel kan den allt större mängden uppgifter som behandlas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden leda till att tjänsten blir ett ännu attraktivare föremål för dataintrång. Man strävar efter att bemästra de risker

som behandlingen av personuppgifter orsakar skyddet för personuppgifter och privatlivet genom olika informationssäkerhetsåtgärder som lagstiftningen om informationshantering och dataskydd förutsätter. Av den allmänna dataskyddslagstiftningen följer för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i dess egenskap av personuppgiftsansvarig och för personuppgiftsbiträdena ett flertal krav och skyldigheter som gäller behandlingen av personuppgifter och som för sin del minskar riskerna i anslutning till skyddet för personuppgifter. I den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det även om informationssäkerhet. En fysisk person ska också ha tillgång till de rättigheter och rättsmedel för en registrerad som anges i den allmänna dataskyddsförordningen, inklusive möjlighet att vid behov få sitt ärende behandlat av dataombudsmannen. Dessutom tillämpas på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (informationshanteringslagen, 906/2019) och särskilt informationssäkerhetskraven i 4 kap. i den lagen. Också 4 kap. i lagen om stödtjänster ställer krav i anslutning till genomförandet av informationssäkerheten på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som producent av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det föreslås inte i propositionsutkastet att lagstiftningen i anslutning till informationssäkerhet ska ändras, men när mängden uppgifter som behandlas och uppgifternas karaktär ändras måste Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedöma om informationssäkerhetsåtgärderna är tillräckliga och ändamålsenliga. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden genomförs i nuläget som en molntjänstlösning. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska också i fortsättningen bedöma vilka konsekvenser det tekniska genomförandet av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har till exempel för kontinuitetshanteringen, beredskapen och överföringen av personuppgifter till tredjeländer i enlighet med kapitel V i dataskyddsförordningen.

Utbytet av meddelanden mellan myndigheter och medborgare innehåller vissa risker i anslutning till skyddet för personuppgifter och privatlivet som har att göra med en annan persons olovliga åtkomst till personuppgifterna. Sådana risker är förknippade exempelvis med situationer, där en handling behandlas på en offentlig plats eller där en annan person assisterar en person som sköter ärenden hos en myndighet. I en elektronisk miljö kan åtkomsten till post som en annan person har mottagit av myndigheterna vara mer omfattande än i fråga om brev i pappersform i situationer, där personen har gett sitt verktyg för stark autentisering till en annan person. Samtidigt kan en motsvarande risk realiseras också i fråga om pappersbrev i en situation där personen förvarar handlingar som han eller hon har mottagit av myndigheter i sitt hem och har gett sin hemnyckel till en annan person. På grund av de föreslagna ändringarna överförs alltså denna typ av risker som är knutna till en persons eget agerande och metoderna för att hantera riskerna från papperspost allt mer till den elektroniska miljön. Användaren kan påverka riskhanteringen till exempel genom att använda bara pålitliga assistenter och genom att öppna sin elektroniska postlåda bara på ställen där utomstående inte har åtkomst till den. I den elektroniska miljön har användaren dessutom möjlighet att kontrollera risken i anslutning till åtkomsten till uppgifter genom att ta hand om sina verktyg för stark autentisering.

Den i lagförslaget föreslagna skyldigheten att skicka notifikationer till den e-postadress som personen gett när det inkommer en ny delgivning till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan i vissa fall bedömas orsaka risker för skyddet för mottagarens privatliv och personuppgifter. Den användarorganisation som skickar delgivningar ansvarar enligt förslaget för innehållet i notifikationen och användarorganisationen ska bedöma hurdan datainnehåll som kan inbegripas till exempel i en notifikation som skickas från en e-tjänst till ett konto för Suomi.fi-meddelanden och hurdan datainnehåll kan vara i en notifikation som skickas till användarens e-post. En notifikation som skickas till e-posten ska till exempel inte innehålla sekretessbelagda uppgifter. Lösningen att sända en notifikation om en ny delgivning eller ett

nytt meddelande som kommit in har ansetts vara viktig med tanke på tillgodoseendet av personens rättsskydd.

I den gällande lagen om stödtjänster föreskrivs det att bevaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden är två år om användaren inte har raderat dem före det. Efter de föreslagna ändringarna ska meddelandena bevaras i fem år om inte användaren raderar dem före det. De föreslagna ändringarna förlänger alltså bevaringstiden för personuppgifter som behandlas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Användaren kan ändå fortfarande radera meddelanden på sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten tidigare om han eller hon så vill. Om personen behöver handlingar som har raderats från kontot i Suomi.fi-meddelanden efter den fem år långa tidsfristen kan han eller hon begära dem av den myndighet som behandlat handlingarna. Den föreslagna regleringen påverkar inte de skyldigheter för förvaring och arkivering som föreskrivs för olika myndigheter.

I fråga om minderåriga grundar sig användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden också i fortsättningen på samtycke. Liksom i nuläget är grunden för behandling av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden också i fortsättningen i regel lagstadgad uppfyllelse av skyldigheten enligt artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Dessutom grundar sig behandling av personuppgifter för statistiska ändamål eller för utredning av kostnaderna för och omfattningen av användningen av Suomi.fi-meddelanden på artikel 6.1 i den allmänna dataskyddsförordningen, där det föreskrivs om utförande av en uppgift av allmänt intresse. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden erbjuder minderåriga personer en elektronisk kanal för att sköta myndighetsärenden. Användarorganisationerna ska, när de skickar meddelanden till en minderårig person, se till att skyddet för barnets integritet uppfylls. Samtidigt ska användarorganisationen också se till att vårdnadshavaren ges tillräckliga möjligheter att delta i beslutsfattande som gäller barnet. Den föreslagna regleringslösningen gör det möjligt för användarorganisationer som huvudsakligen använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden för delgivningar att överväga ändamålsenligheten i att sända enskilda elektroniska delgivningar. Användarorganisationen kan till exempel, när den sänder meddelanden i anslutning till hälsovårdstjänster, bedöma om skyddet för barnets integritet tillgodoses tillräckligt om meddelandet sänds till ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden som barnets vårdnadshavare har öppnat eller om organisationen måste använda ett annat sätt att sända meddelandet.

4.2.3.4 Konsekvenser för företagen och konkurrensen mellan företag samt marknadens funktion

De föreslagna lagstiftningsändringarna har betydande konsekvenser i synnerhet för Posti Distribution Ab (en del av Posti Group Abp). Bolaget ska som företag för samhällsomfattande tjänster se till att det delgivningsförfarande för myndighetsbeslut som föreskrivs i 21 § i postlagen och annanstans i lagar som gäller förvaltningen kan användas, det vill säga att delgivningsbrev förmedlas i hela landet via deras distributionssystem. Övergången till prioritering av digital myndighetskommunikation minskar avsevärt antalet delgivningar som myndigheter sänder per post. Eventuellt minskar mängden andra pappersbrev som myndigheter skickar (t.ex. fakturor och hälsovårdsbrev). Posti Group Abp har bedömt att 50–60 miljoner brev som kan klassificeras som myndighetsmeddelanden för närvarande sänds via bolaget. I fortsättningen skickas största delen av de här breven elektroniskt, vilket kommer att ha en betydande inverkan på enhetskostnaderna för de återstående breven, som fortsättningsvis bärs ut i pappersform. Posti Group Abp bedömer att prioriteringen av elektronisk delgivning dubblar trycket på att höja priserna för pappersbrev för att möjligheten till delgivningsförfarande per post ska kunna säkerställas på ett kostnadseffektivt sätt. Mängden traditionell brevpост har redan i nuläget kontinuerligt minskat med cirka 10 procent per år i takt med att företagens och medborgarnas tillvägagångssätt ändras. Mängden post som sänds

elektroniskt har i motsvarande grad ökat. Från 2000 har mängden adresserade brev som delats ut av Posti minskat med 70–75 procent. De föreslagna ändringarna har en minskande effekt inte bara på mängden pappersbrev som förmedlas av Posti Group Abp utan också på andra posttjänstföretag, med vilka olika myndigheter med stöd av 21 § 2 mom. i postlagen har avtalat om ett delgivningsförfarande som genomförs per post, och som bär ut andra pappersbrev inom den offentliga sektorn. I nuläget har totalt 15 postföretag anmält sig till det postverksamhetsregister som Transport- och kommunikationsverket Traficom för. Största delen av dessa hör till Jakeluyhtiö Suomi Oy, som är den huvudsakliga säljaren av utdelningstjänster medan utdelningsarbetet utförs av dessa lokalt verksamma utdelningsbolag. Många av företagen ägs av en tidningsförläggare och deras verksamhet har tidigare i första hand bestått av tidig utdelning av de egna dagstidningarna. Minskningen av pappersposten påverkar också i hög grad kostnaderna för tidningsutdelningen, i synnerhet i glesbygden.

De föreslagna ändringarna ökar avsevärt antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheterna är redan enligt gällande lagstiftning förpliktade att använda tjänsten. Myndigheterna har inte i någon betydande utsträckning använt privata digitala posttjänster i sitt delgivningsförfarande. Därmed bedöms de föreslagna ändringarna inte medföra några betydande ändringar för de privata företag som tillhandahåller digitala posttjänster. Det här kan för sin del bero på att genomförandet av delgivning är en offentlig förvaltningsuppgift, och det finns inte lagstiftning om överföring av uppgiften på privata tillhandahållare av digitala posttjänster på det sätt som förutsätts i 124 § i grundlagen. Myndigheterna kan också i fortsättningen enligt sitt eget övervägande utnyttja privata digitala posttjänster för andra meddelanden än delgivning och de föreslagna lagstiftningsändringarna eliminerar inte den här möjligheten. Enligt en utredning som finansministeriet låtit göra vilar affärsverksamheten hos företag i andra jämförelseländer som bedriver digital postverksamhet i stor utsträckning på betalningar som tas ut av företagskunder och andelen avgifter som tas ut av staten är liten i företagens verksamhet.

Den betydande ökningen av antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden skapar en grund också för utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande. En mer omfattande mottagarbas för myndigheternas elektroniska delgivning skapar förutsättningar för en konkurrensutsatt marknad och för möjligheter till affärsverksamhet för företagen. Avsikten är att införa prioriteringen av digital myndighetskommunikation som två samtidiga projekt på så sätt att också privata digitala posttjänster lyfts fram och kan utnyttjas vid sidan av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Till dessa kan användare som så önskar välja att utöver annan digital meddelandetrafik ta emot också delgivning och andra meddelanden som myndigheterna sänder.

Konsekvenserna av den reglering som föreslås i propositionen har bedömts också med tanke på reglerna för statligt stöd i EU-lagstiftningen (artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt) och lagstiftningen om nationell konkurrensneutralitet (kap. 4 a i konkurrenslagen). Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden till den del det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. I samband med beredningen av propositionen bedömdes dessa frågor i förhållande till huruvida myndigheternas delgivning handlar om ekonomisk verksamhet och vilken betydelse det har att myndigheternas delgivning senare möjliggörs i privata digitala posttjänster.

Med tanke på den rättsliga aspekten av konkurrens och statligt stöd anses en enhet utöva offentlig makt när verksamheten i fråga hör till statens centrala uppgifter eller anknyter till dessa uppgifter i fråga om karaktär, målsättning eller tillämplig reglering. Allmänt taget är funktioner

som naturligt är en del av myndigheternas särskilda rättigheter och för vilkas utförande staten ansvarar, inte ekonomiska funktioner, om inte medlemsstaten har beslutat att ta i bruk marknadsmekanismer.

För att förtydliga skillnaden mellan ekonomisk och annan än ekonomisk verksamhet har unionens domstol konsekvent ansett att ekonomisk verksamhet är all verksamhet där varor eller tjänster tillhandahålls på marknaden. Huruvida det finns en marknad för vissa tjänster kan bero på hur tjänsterna har ordnats i medlemsstaten i fråga och kan därför variera från en medlemsstat till en annan. Dessutom kan klassificeringen av en viss verksamhet ändras över tid på grund av politiska val eller en ekonomiska utvecklingen.

Något som vid tidpunkten för granskningen inte är ekonomisk verksamhet kan bli sådan i framtiden och tvärtom (Kommissionens meddelande om definitionen av statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (2016/C262, 12–13 punkten). Om ett offentligt samfund bedriver ekonomisk verksamhet som kan åtskiljas från myndighetsutövande verkar samfundet som företag i fråga om denna verksamhet. Om den ekonomiska verksamheten däremot inte kan åtskiljas från myndighetsutövandet är sammanslutningens alla funktioner fortsättningsvis kopplade till myndighetsutövandet och omfattas därför inte av begreppet företag (Kommissionens meddelande 2016/C262, 18 punkten).

Utöver lagstiftningen om statligt stöd ska det noteras att om en medlemsstat har beslutat att ta i bruk marknadsmekanismer och verksamheten till sin karaktär betraktas som ekonomisk, ska också konkurrenslagens 4 a kap. om konkurrensneutralitet tillämpas. Målet för regleringen om konkurrensneutralitet i 4 a kap. i konkurrenslagen är att ge en nationell myndighet behörighet i ärenden som gäller konkurrensneutralitet och som ofta har lett till att klagomål riktats till kommissionen. På detta sätt vill man skapa förutsättningar för att avgöra dylika konkurrensproblem på nationell nivå. Enligt 30 b § i lagen tillämpas 4 a kap. i konkurrenslagen inte om förfarandet eller verksamhetens struktur följer direkt av lagstiftningen eller om tillämpningen hindrar skötseln av en uppgift i anslutning till medborgarnas välbefinnande, säkerhet eller ett annat sådant allmänt intresse.

Bestämmelser om myndigheternas delgivningar finns i förvaltningslagen och i lagen om elektronisk kommunikation. Bestämmelser om en meddelandeförmedlingstjänst som är avsedd för genomförande av elektronisk delgivning finns för sin del i lagen om stödtjänster. Myndigheters delgivningar handlar således om en uppgift som föreskrivits för myndigheten. Privata aktörers förutsättningar att genomföra uppgiften kräver därmed separat reglering. Med stöd av den gällande lagstiftningen är det vid delgivning således inte fråga om ekonomisk verksamhet på vilken EU:s lagstiftning om konkurrens och statligt stöd kan tillämpas. Det att genomförandet av delgivning i framtiden genom lagstiftning möjliggörs för privata aktörer har ingen inverkan på förhållandet mellan de bestämmelser som föreslås i denna proposition och regleringen om konkurrens och statligt stöd.

4.2.4 Miljökonsekvenser

Lagförslaget bedöms ha positiva klimat- och miljökonsekvenser. De direkta miljökonsekvenserna uppkommer då de brev som myndigheterna skickar per post ersätts med delgivningar och andra anmälningar som i första hand levereras elektroniskt. Pappersbrev och leveransen av dem är förknippade med flera direkta och indirekta utsläppskonsekvenser i samband med logistiken, pappersproduktionen och avfallshanteringen, det vill säga under brevförändelsens livscykel.

De huvudsakliga miljökonsekvenserna av postande av pappersbrev uppkommer inom den logistik som är förknippad med utdelningen av breven samt inom tillverkningen av papper och brev. Miljökonsekvenserna av logistiken kring pappersbrev påverkas av omfattningen av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inom postutdelningen och de fasta utdelningsdagar som skapas i och med distributionsstödet för dagstidningar. Tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster enligt postlagen, det vill säga Posti, ska samla in och dela ut de postförsändelser som hör till samhällsomfattande tjänster under minst tre vardagar i veckan oavsett antalet brev som ska samlas in och delas ut. Dessutom har Posti och andra utdelningsbolag beviljats statsunderstöd för viss tid i syfte att skapa förutsättningar för genomförande av dagstidningsutdelningen fem vardagar i veckan i områden där det inte på marknadsvillkor finns tillgång till heltäckande tidig utdelning av dagstidningar fem dagar i veckan. De bestämda fasta utdelningsdagarna begränsar klimat- och miljökonsekvenserna av övergången till digital myndighetskommunikation från att realiseras fullt ut när det gäller de logistiska utsläpp som orsakas av slopandet av pappersbrev.

Också till exempel de fordon som används i logistiken inverkar i betydande grad på klimat- och miljökonsekvenserna av brevpостandet. I Finland har till exempel Posti Group Abp som mål att transportera alla postförsändelser fossilfritt 2030 och att minska utsläppen av sin verksamhet till netto noll fram till 2040. Posti Group Abp har inte bedömt klimat- och miljökonsekvensen av ett enskilt brev i papperspost, men samarbetsorganisationen för nationella posttjänster Post Corporation (IPC) bedömde i sin ansvarsrapport för 2023²⁰ att enhetsvärdet för livscykeln för ett pappersbrev i medeltal är cirka 40,4 gram koldioxidutsläpp. IPC-medlemsländerna avviker emellertid avsevärt från varandra till exempel i fråga om postlagstiftningen, volymen av papperspost och de geografiska avstånden i postleveransen. Posti Group Abp definierar inte myndighetsbrev som en kategori för sig, men enligt Postis bedömning förmedlas via bolaget årligen 50–60 miljoner brev som kan klassificeras som myndighetsbrev. Dessutom sköts kommersiell postutdelning på marknadsvillkor av ett flertal andra utdelningsföretag. Med beaktande av volymen på tiotals miljoner myndighetsbrev kan klimatkonsekvensen av brev i papperspost kalkylmässigt bedömas vara betydande mätt i koldioxidton.

Miljökonsekvenserna av elektroniska delgivningar påverkas av kapacitetskrav i anslutning till meddelandeförmedlingstjänstens funktion när det gäller serverlokalen, informations- och kommunikationstekniken och livscykeln för dessa samt anknytande energibehov. Med avseende på miljökonsekvenserna kan elektronisk delgivning emellertid i medeltal betraktas som ett alternativ med mindre utsläpp än traditionell pappersbrevpost. Till exempel företaget Kivra Oy, som förmedlar post digitalt i Finland, har i sin klimatkonsekvensrapport för 2023 bedömt att enhetseffekten av en delgivning som förmedlats elektroniskt via företagets tjänster är cirka 14,6 CO₂e. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har inte bedömt klimatkonsekvenserna av de Suomi.fi-tjänster myndigheten producerar, men med beaktande av att volymen av meddelandetrafik i tjänsten Suomi.fi-meddelanden är mer än tiofaldig jämfört med den ovannämnda privata tjänsten (situationen 2023) och att Kivra Oy:s uppskattning innefattade också bland annat utsläpp av affärsresande i anslutning till företagets affärsrörelse kan man bedöma att det kalkylerade enhetsvärdet per förmedlat Suomi.fi-meddelande är uppskattningsvis 5–10 gram CO₂e. När volymen av meddelandetrafik ökar leder det till att enhetskostnaderna för koldioxidutsläpp minskar, vilket enligt målbilden för reformen ytterligare minskar enhetsvärdet av ett meddelande som förmedlats via tjänsten mätt i koldioxidutsläpp.

²⁰ IPC Postal Sector Sustainability Results 2023,
<<https://www.ipc.be/services/sustainability/smms/group-results/results-summary>>, läst 9.10.2024.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Förpliktande modell

Under beredningen bedömdes en modell där i princip alla medborgare (och sammanslutningar) åläggs att ta emot elektronisk myndighetspost (den s.k. danska modellen) oavsett om de över huvud taget använder elektroniska tjänster. I Danmark fick digitala meddelanden lagstiftningsmässigt samma ställning som brev 2012. Det blev obligatoriskt för företag att ta emot myndigheternas digitala meddelanden 2013 och för medborgare 2014. Lagstiftningen och förfarandet i Danmark redovisas närmare i avsnitt 5.2.2.

Att tillämpa den danska modellen i Finland skulle innebära att ett meddelandeförmedlingskonto, det vill säga ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden skapas åt alla medborgare (över 15 år) (och åt alla sammanslutningar) och att myndigheterna skickar sina delgivningar till kontot. I fortsättningen är då myndigheternas delgivningssätt elektronisk delgivning och delgivningar skickas inte per post annat än i undantagsfall som fastställts i lag. Modellen förutsätter samtidigt att myndigheterna har förmåga att skicka delgivningar till meddelandeförmedlingstjänsten.

Under beredningen har det framkommit att alla myndigheter och privata aktörer som sköter offentliga förvaltningsuppgifter och som omfattas av förvaltningslagens tillämpningsområde inte har beredskap att skicka elektroniska delgivningar till meddelandeförmedlingstjänsten. Vid beredningen bedömdes dessutom att ett sådant förfarande kräver tekniskt utvecklingsarbete och ytterligare resurser av flera myndigheter och privata aktörer som sköter offentliga förvaltningsuppgifter, och utvecklingen skulle ta flera år. Modellen förutsätter också att medborgarna kan ansöka om befrielse från elektronisk delgivning av en särskilt angiven myndighet på lagstadgade grunder. Under beredningen bedömdes det att ansökan om befrielse förutsätter betydande tilläggsresurser för den myndighet som handlägger ansökningarna.

Även om modellen i princip innebär att alla som har fyllt 15 år börjar omfattas av elektronisk delgivning skulle mängden ansökningar om undantag åtminstone till en början vara mycket stor. På grund av de uppskattade kostnadseffekterna av ansökningsförfarandet bedöms det inte vara ekonomiskt lönsamt att inrätta ett undantagsförfarande jämfört med den nytta det skulle ge. Det skulle också vara en utmaning att reglera undantagsgrunderna. Under beredningen konstaterades det att alla som har fyllt 15 år inte har förmåga att ta emot delgivningar elektroniskt. Att förplikta alla till detta innebär en stor risk för att personers rättsskydd äventyras om de inte förstår att de ska ansöka om befrielse från elektronisk delgivning. Av denna anledning anses det inte vara motiverat att införa en skyldighet att ta emot elektroniska delgivningar. Med stöd av det som nämns ovan slöt man sig vid en helhetsbedömning till att det inte för närvarande finns förutsättningar för att i Finland lagstifta på motsvarande sätt som i Danmark om en skyldighet att ta emot elektroniska delgivningar som gäller alla medborgare (som fyllt 15 år).

5.1.2 Modell med återställande av konto

I propositionen föreslås det att serviceproducenten stänger en persons konto i meddelandeförmedlingstjänsten på personens begäran. Serviceproducenten öppnar emellertid kontot för personen på nytt om personen använder en identifieringstjänst för fysiska personer, det vill säga Suomi.fi-identifikation, inom sex månader efter att kontot har stängts. Då öppnas för personen en motsvarande vy som i samband med att kontot öppnades. Personen ska i första hand meddela sin elektroniska kontaktinformation för notifikationer eller meddela att han eller

hon inte vill ha notifikationer om inkomna meddelanden. Detta innebär att ett konto som stängts på användarens begäran öppnas på nytt, varefter meddelanden och delgivningar till personen kan skickas elektroniskt till kontot. Att kontot öppnas på nytt förutsätter alltså inte personens samtycke, utan tidsfristen på sex månader är tillräcklig som grund för att kontot öppnas på nytt.

Under beredningen utreddes en alternativ modell, där kontot i meddelandeförmedlingstjänsten inte öppnas på nytt på grund av att personen använder en tjänst för identifiering av fysiska personer sex månader efter att kontot stängdes. I stället ska kontot öppnas på nytt utifrån personens samtycke. Då behöver personen inte vidta några separata åtgärder med bestämda mellanrum om han eller hon inte vill ha elektroniska delgivningar. Personen kan ändå genom att ge samtycke till det få kontot öppnat på nytt. Det här strider emellertid mot propositionens mål att göra elektronisk delgivning heltäckande i fråga om alla myndiga personer som använder elektroniska tjänster.

I samband med beredningen bedömdes det att en modell som bygger på samtycke inte de facto skulle göra elektroniska delgivningar till det primära sättet att ta emot delgivningar. Enligt modellen i propositionen blir en person som begärt att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten stängs, men som använder elektroniska tjänster regelbundet på nytt användare av meddelandeförmedlingstjänsten. Det här understryker att elektronisk delgivning är det primära alternativet. En person kan ändå alltid efter att kontot öppnas begära att det stängs, vilket innebär att ingen de facto förpliktas att använda meddelandeförmedlingstjänsten.

I fråga om modellen med att personen blir användare på nytt övervägde man också en modell, där kontot öppnas på nytt med tre månaders i stället för sex månaders mellanrum. För en person som använder en identifikationstjänst för fysiska personer tre månader efter att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten stängdes öppnas då på nytt ett konto i tjänsten. Öppning av kontot med tre månaders mellanrum bedömdes särskilt med tanke på besparingar. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedömde att beroende på beräknings sättet kan en modell med öppning av konto på nytt med tre månaders mellanrum proportionellt sett kan ge fler användare av meddelandeförmedlingstjänsten än modellen med öppning av konto på nytt med sex månaders mellanrum. Bedömningarna bygger på att upprepade begäranden om att kontot stängs relativt sett görs mera sällan än i modellen med öppning av konto på nytt med sex månaders mellanrum. Antagandet bygger på att personer snabbare vänjer sig vid meddelandeförmedlingstjänsten och således mer sannolikt fortsätter att använda tjänsten hellre än att begära stängning av kontot med täta mellanrum.

Det bedömdes att den längre tidsfristen (6 månader) minskar besväret för dem som är tvungna att upprepa begäran om stängning av kontot självständigt, dem som återkommande behöver söka stöd för det eller dem som ofta behöver hjälpa någon närstående. För dem som återkommande använder digitala tjänster innebär den längre tidsfristen samtidigt en effektivare metod för att undvika att digital myndighetskommunikation prioriteras. Den kortare tidsfristen (3 månader) skapar mera negativa användarupplevelser hos dem som blir tvungna att självständigt upprepa begäran om stängning av kontot, dem som återkommande behöver söka stöd för det här eller dem som ofta behöver hjälpa en närstående. För dem som upprepat använder digitala tjänster innebär en kortare tidsfrist samtidigt en starkare signal om att digital myndighetskommunikation prioriteras. Under den längre tidsfristen minskar också risken för att brev inte noteras. Om tidsfristen är längre uppstår det sannolikt mera sällan variation i leveranssättet för myndighetsmeddelanden. Det är mer sannolikt att en person hinner slutföra ett enskilt ärende innan tidsfristen löper ut. Det har bedömts att det vid en modell med återställande av konto efter tre månader oftare kan uppstå situationer där leveranssättet för myndighetsmeddelanden ändras om begäran om stängning av konto fördröjs till exempel på grund av stödbehov eller avsaknad av verktyg.

Under beredningen gick man in för modellen med återställande av konto med det längre mellanrummet på sex månader trots de eventuella förlusterna av besparingar. Det bedömdes att den kortare tidsfristen för öppning av konto på nytt inte automatiskt garanterar ytterligare besparingar, eftersom personer i båda modellerna har möjlighet att när som helst begära att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten stängs. Det är således svårt att bedöma hur många som slutligen slutar använda tjänsten oavsett tidsfristen i modellen för öppnande av konto på nytt. Samtidigt är det klart att en kortare tidsfrist innebär mera utmaningar för personer med bristfällig digital förmåga, eftersom de blir tvungna att begära stängning av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten relativt ofta, om man går in för modellen med öppning av konto på nytt med tre månaders mellanrum. Då är den nytta som eventuellt uppnås inte motiverad i förhållande till jämlikhetsaspekterna.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

Infrastrukturen för digital myndighetskommunikation i Sverige regleras av förordningen om myndighetsgemensam infrastruktur för digital post (2018:357). Enligt förordningen har Myndigheten för digital förvaltning, Digg) till uppgift att tillhandahålla en myndighetsgemensam infrastruktur för digital post från offentliga aktörer till enskilda. Myndigheten för digital förvaltning förvaltar infrastrukturen för digital post (Mina Meddelanden). Tjänstens primära uppgift är att administrera förmedlingen av digitala meddelanden och föra register över medborgarnas digitala brevlådor. Meddelandetrafiken eller meddelandedata förmedlas inte genom den centraliserade infrastrukturen, utan de egentliga meddelandena förvaras i den mottagande brevlådan. Infrastrukturen möjliggör endast enkelriktad meddelandetrafik från myndigheten till medborgaren.

Myndigheten för digital förvaltning har också en central administrativ roll i leveransen av digital post. Ämbetsverket beslutar på ansökan om godkännande av privata digitala brevlådor som införs i infrastrukturen och kvalitetsreviderar tjänsterna vad gäller kraven på informationssäkerhet. För närvarande kan medborgarna utöver tjänsten Min Myndighetspost för digital post, som förvaltas av Myndigheten för digital förvaltning, ta i bruk två privata digitala brevlådor. Till privata digitala brevlådor är det möjligt att utöver myndighetspost ta emot också annan meddelandetrafik till exempel från företag. Mottagandet av digital myndighetspost grundar sig på frivillighet för medborgarna.

Användningen av digitala brevlådor är utbredd i Sverige och de används av cirka 6,2 miljoner medborgare. År 2023 skickade myndigheterna cirka 100 miljoner elektroniska meddelanden. Den frivillighetsbaserade användningsgraden har kunnat höjas betydligt bland annat genom marknadsföring och kampanjer som initierats av privata aktörer inom digital post. Under 2023 bedömdes antalet brev i pappersform på brevmarknaden i Sverige vara sammanlagt ungefär 1,2 miljarder och antalet minskar varje år.

En utmaning som identifierats i Sverige är att det för närvarande är svårt att flytta digital post från en tjänst till en annan, eftersom det saknas en centraliserad bakgrundstjänst för meddelandetrafiken. Det här anses försvåra bytet av tjänst och främja centralisering av marknaden. I nuläget sparas meddelanden huvudsakligen på en server hos den som tillhandahåller den digitala brevlådan, vilket anses utgöra en risk också med tanke på informationssäkerheten och tryggheten av en kontinuerligt fungerande tjänst. I Sverige har en enskild marknadsaktör, Kivra, nästan 95 procent av användarna, det vill säga i praktiken dominerar marknaden av en stor privat operatör. Myndigheten för digital förvaltning har föreslagit en övergång till ett system enligt den danska modellen, där meddelandena skickas

genom ett centraliserat bakgrundssystem. Då minskar beroendet av privata tjänster för digital post. De privata tjänstetillhandahållarna får åtminstone inte tills vidare någon separat ersättning för digital förmedling av myndighetspost, även om lagstiftning som möjliggör kompensation till företagen har beretts i Sverige.

Tills vidare är det inte obligatoriskt för myndigheterna att använda Mina Meddelanden i den gemensamma infrastrukturen för meddelandeförmedling och många myndigheter använder stödtjänsten bara delvis eller har gjort upp förmedlingsavtal direkt med privata brevlådeoperatörer. En betydande del av meddelandena förmedlas då inte genom den nationella infrastrukturen. I betänkandet av Utredningen om digital post²¹ i juni 2024 föreslås det att det ska bli krav för myndigheterna att använda den myndighetsgemensamma infrastrukturen för digital post. I fråga om meddelanden som förmedlas direkt genom privata brevlådeoperatörer har man som risker identifierat att uppgifterna koncentreras till privata företags servrar och att systemet innebär en risk för att man fastnar hos privata operatörer. Utredningen rekommenderar inte att det ska bli obligatoriskt för medborgarna att använda de digitala posttjänsterna, delvis på grund av att användningen av digitala brevlådor redan sedan tidigare är utbredd bland svenskarna. Utredningen anser också att ett sådant krav på medborgarna skulle höja de administrativa kostnaderna till exempel i fråga om handläggningen av ansökningar om undantag. Utredningen föreslår också att den digitala brevlåda som staten tillhandahåller (Min Myndighetspost) tillhandahålls också i fortsättningen och att bestämmelserna om den förtydligas så att fortsatt tillgång till tjänsten tryggas.

I Sverige tillämpas på behandlingen av förvaltningsärenden delgivningslagen (2010:1932) och delgivningsförordningen (2011:154), när delgivning ska ske i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet eller när delgivning i annat fall ska ske enligt lag eller annan författning. Enligt delgivningslagen ska delgivning ske på ett ändamålsenligt sätt och medföra så lite kostnader och besvär som möjligt. Myndigheten kan skicka delgivningar elektroniskt genom en centraliserad meddelandeförmedlingstjänst om mottagaren har samtyckt till detta. Enligt förordningen om en myndighetsgemensam infrastruktur för digital post från offentliga aktörer till enskilda är det frivilligt för enskilda att ta emot digital post av offentliga aktörer som har anslutit sig till den myndighetsgemensamma infrastrukturen. Delgivningslagen och delgivningsförordningen innehåller inte bestämmelser om att samtycke är en förutsättning för elektronisk delgivning.

I förvaltningsförfarandet är elektroniska delgivningssätt vanlig delgivning och förenklad delgivning. Av dessa motsvarar vanlig delgivning i stor utsträckning bevislig delgivning i Finland och förenklad delgivning motsvarar vanlig delgivning. Ett villkor för framgångsrik vanlig elektronisk delgivning är att mottagaren skickar en undertecknad delgivningsbekräftelse till myndigheten eller elektroniskt eller muntligt bekräftar mottagandet av handlingen. Förenklad elektronisk delgivning förutsätter ingen mottagningsbekräftelse, men personen ska på förhand informeras på ändamålsenligt sätt om att han eller hon kan delges handlingar i målet eller ärendet i fråga i form av förenklad delgivning.

Bestämmelser om domstolars delgivning finns också i delgivningslagen och delgivningsförordningen, vilkas innehåll anges ovan. Domstolarna i Sverige skickar i praktiken

²¹ Betänkande av Utredningen om digital post,
https://www.regeringen.se/contentassets/a358f464e0f04c818f466b0191124525/sou_2024_47_ny-kopia.pdf. Läst 29.10.2024.

elektroniska delgivningar per e-post. För närvarande har domstolarna inte någon e-tjänst i bruk och domstolarna använder inte heller den centraliserade meddelandeförmedlingstjänsten.

5.2.2 Danmark

I Danmark är det obligatoriskt för medborgare och företag att använda en digital brevlåda för myndighetspost. Danmarks lagstiftning om offentlig digital post (lov om Digital Post fra offentlige afsendere) ålägger medborgare och företag att med vissa undantag använda elektroniska servicekanaler. Enligt lagens 3 § ska fysiska personer som fyllt 15 år och är bosatta eller permanent vistas i Danmark ansluta sig till den offentliga digitala posten om de inte är befriade från anslutning till den primära lösningen. Enligt lagens 4 § kan danska medborgare som är bosatta utomlands frivilligt ansluta sig till den digitala posten, varvid de också omfattas av lagens rättsverkningar.

Enligt lagens 5 § fastställer finansministeriet reglerna för undantag för fysiska personer eller sammanslutningar från obligatorisk anslutning till den digitala posten. Paragrafen innehåller dessutom villkor för undantag och bestämmelser om förfarandet. Undantag kan beviljas om en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning hindrar användningen av digital post, personen inte har möjlighet att använda dator eller smart apparat eller digitala identifieringsverktyg, personen inte vistas i Danmark eller inte kan danska eller av någon annan motiverad orsak. Undantag ska sökas genom ett personligt besök vid kommunens verksamhetsställe eller genom att en annan person befullmäktigas att besöka kommunens verksamhetsställe för att sköta ärendet. Ansökningar om undantag handläggs i kommunerna. Ett beviljat undantag är giltigt tills vidare. I samband med reformen var målet att andelen personer över 15 år som är bosatta i Danmark som beviljats undantag ska vara 4 procent. I slutet av 2023 hade 6,5 procent, det vill säga något under 300 000 personer som är bosatta i Danmark beviljats undantag från digital post som primär lösning.

I lagens 10 § föreskrivs det om postens rättsverkningar. Enligt paragrafen anses ett meddelande som har skickats genom Digital Post ha anlänt vid den tidpunkt då meddelandet är tillgängligt för adressaten i postsystemet. Kontohavaren har dessutom möjlighet att ge en elektronisk fullmakt till en annan person att läsa meddelanden på kontohavarens konto, men ändå inte att annars agera för kontohavarens del, det vill säga använda kontot för att svara på meddelanden.

I slutet av 2023 använde cirka 5,2 miljoner danskar som fyllt 15 år den elektroniska meddelandeförmedlingstjänst (Digital Post) som staten tillhandahåller. Danmarks digitaliseringsmyndighet (Digitaliseringsstyrelsen) svarar för förvaltningen och utvecklingen av tjänsten. Medborgare och företag har möjlighet att välja digital brevlåda bland dem som digitaliseringsmyndigheten har godkänt. Den digitala brevlådan är ett användargränssnitt som erbjuder visningsklient för systemet Digital Post. De som kan väljas är utöver den statliga lösningen (borger.dk för medborgare, virk.dk för sammanslutningar) för närvarande två privata digitala brevlådor. Således kan man till privata brevlådor utöver privata företags digitala meddelanden genom visningsklienten ta emot också meddelanden från offentliga aktörer. Myndigheterna har inte i Danmark separat ålagts att använda systemet, men i och med modellen med obligatorium för medborgare och företag har meddelanden som myndigheterna skickar digitalt blivit etablerade.

Det blev obligatoriskt för företag att ta emot digitala meddelanden från myndigheter 2013 och för medborgare blev det obligatoriskt 2014. Reformen grundade sig på en bedömning om att medborgarna redan använder digitala tjänster i stor utsträckning också vid skötsel av myndighetsärenden och att de minskade postkostnaderna kan innebära betydande besparingar för den offentliga förvaltningen. För närvarande skickas i Danmark mer än 200 miljoner

elektroniska myndighetsmeddelanden om året. Vid verkställandet av obligatoriet satsades det kraftigt på kommunikation och marknadsföring också tillsammans med civilsamhällesorganisationerna.

Fram till 2022 utvecklades och förvaltades Danmarks infrastruktur för digital post (Digital Post) efter konkurrensutsättning av en privat aktör, e-Boks. Sedermera har Danmark utvecklat en statlig infrastrukturlösning som fungerar som en gemensam meddelandeförmedlingstjänst för privata digitala brevlådor, det vill säga för användargränssnittslösningar. Projektet har räknat i euro haft en omfattning på cirka 50 miljoner euro, vilket i Danmark har väckt också kritisk offentlig debatt. Lösningen i Danmark har motiverats med bättre informationssäkerhet och faktorer som har med försörjningsberedskap att göra samt med att den tidigare lösningen innebar en risk för att fastna hos en viss leverantör och för monopolställning för en privat aktör. Eftersom all digital post sparas i ett datalager som förvaltas av staten och inte i privata brevlådor bevaras posten även om den aktör som tillhandahåller systemet eller brevlådan byts ut eller upphör med verksamheten. Posten lagras i fem års tid efter en medborgares död och i tio års tid efter att ett företag lags ned. Enligt en användarenkät 2021 var 83 procent av medborgarna ytterst nöjda eller nöjda med Digital Post och motsvarande siffra för företagen var 64 procent.

Digitaliseringsmyndigheten har rätt att bevilja privata operatörer tillstånd att genom visningsklient förmedla myndigheternas digitala meddelanden till medborgare och företag. Privata digitala brevlådeoperatörer regleras av krav på funktion, teknik och säkerhet som operatören måste uppfylla för att få tillstånd, och en privat operatör som ansöker om tillstånd ska till digitaliseringsmyndigheten lämna dokumentation om hur kraven uppfylls. Kommersiella operatörer förutsätts möjliggöra grundläggande funktioner för alla användare. I Danmark har privata digitala brevlådeoperatörer årligen anvisats ett anslag på cirka 1,25 miljoner euro, som företagen konkurrerar om i enlighet med sina marknadsandelar.

I anslutning till användningen av Digital Post finns det i Danmark en separat stödtjänst som tillhandahåller stöd per telefon och e-post. Dessutom finns det i alla danska kommuner också medborgarservicekontor (borgerservicekontor) som tillhandahåller tjänster inom den offentliga förvaltningen inklusive stöd och rådgivning om användning av digital post och elektronisk identifiering. Också biblioteken är i Danmark en central kanal för kundservice och vägledning i användningen av elektroniska tjänster. Under de senaste åren har uppmärksamhet i ökande grad ägnats också åt att stödja dem som ger digitalt stöd.

I och med reformen har mängden traditionella brev i pappersform i Danmark minskat mest i en nordisk jämförelse. År 2023 skickades sammanlagt cirka 160 miljoner brev i Danmark. Under samma år skickade myndigheterna cirka 200 miljoner elektroniska meddelanden. I och med utvecklingen har Danmark förnyat lagstiftningen om postverksamhet. I Danmark delas post ut en dag i veckan. Skyldigheten att utse en postoperatör som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster slopades vid ingången av 2024 och uppdraget har överlåtits på marknaden.

Den danska förvaltningsrätten har godkänt en princip om att medborgare ska kunna sköta ärenden hos myndigheterna med så små formalitetskrav som möjligt. Enligt lagen om Digital Post får organisationer inom den offentliga förvaltningen använda Digital Post för kommunikation med fysiska personer som är användare av tjänsten. Som kommunikation betraktas skickande av alla slag av handlingar och meddelanden, inklusive beslut. Ett meddelande som har skickats genom Digital Post anses ha kommit fram vid den tidpunkt då meddelandet är tillgängligt för adressaten i postsystemet.

Om en person har beviljats undantag från användning av Digital Post får han eller hon delgivning i förvaltningsärenden fysiskt som brev eller digitalt på annat sätt än genom Digital Post.

I Danmark sker delgivning från rättegångar enligt rättegångslagen (retsplejeloven, LBK nr 250). En domstol kan enligt rättegångslagen kommunicera digitalt bland annat genom att göra rättegångshandlingar tillgängliga i domstolens e-tjänst eller genom delgivning i Digital Post, när adressaten inte har beviljats undantag från att använda Digital Post. Elektronisk delgivning kan ske som digital delgivning eller som förenklad digital delgivning. En digital delgivning anses ha skett den dag då adressaten har bekräftat mottagandet av delgivningen. En förenklad digital delgivning anses ha skett när adressaten öppnar eller annars behandlar det meddelande som gäller delgivningen.

En person som har beviljats undantag från domstolarnas elektroniska delgivning och annan elektronisk kommunikation kan ge allmänt eller specifikt samtycke till mottagande av elektroniska meddelanden från domstolar.

5.2.3 Norge

I Norge är det frivilligt för medborgarna att ta i bruk en digital brevlåda och för närvarande tar cirka 3 miljoner medborgare emot sin myndighetspost digitalt. Statliga myndigheter ska utnyttja digital meddelandeförmedling om den medborgare som tar emot meddelandet har tagit i bruk en digital brevlåda. I praktiken innebär modellen ett obligatorium för statliga myndigheter att tillhandahålla medborgarna ett digitalt meddelandeförmedlingsalternativ. I Statsministerns kontors digitaliseringscirkulär (Digitaliseringsrundskrivet, 24/474-1) instrueras aktörer inom statsförvaltningen i avsnitt 1.8 att utnyttja ett elektroniskt sätt att skicka delgivning om en person har en digital brevlåda i bruk.

Digitaliseringsmyndigheten i Norge (Digitaliseringsdirektoratet, Digdir) ansvarar för det centraliserade registret över kontaktuppgifter, som innehåller uppgifter om brevlådor, andra elektroniska kontaktuppgifter samt medborgarnas samtycken till och förbud mot elektroniska delgivning. Det centraliserade elektroniska registret över kontaktuppgifter har inrättats med stöd av 29 § 1 mom. i förordningen om elektronisk myndighetskommunikation (eFörvaltningsförförordningen, FOR-2004-06-25-988). I registret ingående kontaktuppgifter och förbud som gäller elektronisk delgivning kan användas vid handläggningen av förvaltningsärenden och skötsel av andra offentliga förvaltningsuppgifter. Om en persons elektroniska kontaktuppgifter finns i registret ska de användas när en elektronisk delgivning skickas till personen. Med stöd av 31 § i förordningen om elektronisk myndighetskommunikation kan i det elektroniska registret över kontaktuppgifter utan en persons samtycke utöver personens identifierande uppgifter sparas bland annat behövliga elektroniska kontaktuppgifter samt uppgifter om eventuella förbud som gäller elektronisk kommunikation, övriga uppgifter som behövs vid handläggning av förvaltningsärenden och i elektronisk kommunikation i anslutning till skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter.

I Norge finns det två separata system för digitalt skickande och mottagande av myndighetspost. En del av myndigheterna utnyttjar i stället för digitala brevlådor portalen Altinn för att skicka digitala meddelanden. När digitala brevlådor togs i bruk i Norge 2012 var målet att samla all myndighetspost på ett ställe, men portalen Altinn används fortfarande och fungerar jämsides med de digitala brevlådorna. Till exempel den norska skattemyndigheten använder Altinn i stället för digitala brevlådor. I praktiken utnyttjar myndigheterna inom statsförvaltningen i sina elektroniska delgivning också Altinn i situationer där en person inte har en digital brevlåda i bruk och inte separat har meddelat att han eller hon tar emot delgivning endast som brev i

pappersform. På grund av den kommunala självstyrelsen får kommunala myndigheter själva besluta vilka kanaler de använder. Kommunerna har sin egen lösning för meddelandehantering, SvarUt, som har kopplats samman med Altinn och de digitala brevlådorna.

Norge har ingen digital brevlåda som tillhandahålls av staten. Medborgarna måste för närvarande välja mellan två kommersiella brevlådor. Digipost, som förvaltas av norska posten, är den största brevlådeoperatören med en marknadsandel på cirka 90 procent. Företagen får betalt för varje meddelande som skickas. Det går att ta emot digitala meddelanden till brevlådorna också från företag och andra aktörer. De statliga myndigheterna ska också sträva efter att medborgarna tar i bruk en digital brevlåda, vilket innebär att digital meddelandeförmedling marknadsförs till exempel på myndigheternas webbplatser och i deras e-tjänster.

Trots att största delen av myndigheterna inom den offentliga förvaltningen i nuläget använder digitala brevlådor har man i Norge på grund av den splittrade modellen och överlappande system inte lyckats få ut full nytta av digital myndighetskommunikation. När de digitala brevlådorna togs i bruk var avsikten att en person ska kunna få all sin post till ett ställe. Så har det ändå inte gått, utan en person kan vara tvungen att hantera flera olika postlösningar beroende på myndighet. Den splittrade och ur medborgarens synvinkel komplicerade modellen grundar sig på att användningen av meddelandeförmedlingstjänster inom förvaltningen i stället för genom reglering har styrts genom information från myndigheterna. Tills vidare är inte heller tvåvägskommunikation möjlig genom de digitala brevlådorna.

Mängden traditionell post har i Norge minskat med 80 procent sedan millennieskiftet. Enligt Posten i Norge är digitaliseringen den grundläggande orsaken till minskningen, men till skillnad från situationen i Danmark har minskningen inte varit dramatisk, utan relativt jämn. Enligt Posten i Norge hade exempelvis kravet på myndigheter att skicka post digitalt inte någon tydlig inverkan på mängden traditionell post. Inte heller inrättandet av Digipost 2011 eller övergången till postutdelning varannan dag hade någon tydlig effekt. Prognosen är emellertid att antalet pappersbrev fortsätter att minska i framtiden.²²

I Norge finns bestämmelser om elektronisk delgivning i förvaltningsärenden i lagen om förvaltningsförfarande (förvaltningsloven, LOV-1967-02-1) och i förordningen om elektronisk myndighetskommunikation (eFörvaltningsförfarandet, FOR-2004-06-25-988). Myndigheten kan delge ett beslut i det informationssystem som är lämpligt. Till en part ska skickas ett meddelande med information om var och hur parten kan få del av beslutets innehåll. För enskilda ska den elektroniska kontaktuppgift som har sparats i Norges centraliserade elektroniska register över kontaktuppgifter användas. Det här innebär att myndigheten till den digitala brevlåda som parten använder eller till en annan elektronisk adress som har sparats i det elektroniska registret över kontaktuppgifter ska skicka ett meddelande om ett beslut som delges, om parten inte har förbjudit delgivningar till den elektroniska adressen i fråga.

Det informationssystem som används vid delgivningen ska lagra uppgift om tidpunkten då parten får tillgång till beslutshandlingen och även uppgifter som bekräftar personens rätt att ta

²² Betänkande av Utredningen om digital post,
https://www.regeringen.se/contentassets/a358f464e0f04c818f466b0191124525/sou_2024_47_ny-kopia.pdf. Läst 29.10.2024.

del av beslutet. Om parten inte har tagit del av beslutet inom en vecka och en notifikation har skickats, görs ett nytt delgivningsförsök.

De ovan beskrivna kraven tillämpas utöver på beslut också på förhandsmeddelanden som avses i 16 § i lagen om förvaltningsförfarande, på andra meddelanden som är viktiga med tanke på en parts rättigheter eller handläggningen av ett ärende samt på meddelanden som det av någon annan anledning är särskilt viktigt att mottagare får del av.

På partens begäran kan delgivning i stället för genom myndighetens informationssystem ske genom en elektronisk adress som parten uppgett, om delgivningen kan ske tryggt och annan lagstiftning inte utgör ett hinder för detta. Då tillämpas inte de ovan beskrivna kraven gällande bevislig delgivning.

I Norge sker anmälningar och delgivningar i anslutning till rättegång i princip enligt domstolslagen (lov om domstolene, LOV-1915-08-13). På elektronisk delgivning tillämpas som kompletterande författningar förordningen om elektronisk kommunikation med domstolarna (forskrift om elektronisk kommunikasjon med domstolene, FOR-2016-10-28-125) och förordningen om postdelgivning (forskrift om postforkynning, 1985-10-11-1810). En domstol kan sköta en delgivning som elektroniskt meddelande om den tekniska lösning som används är tillräckligt tillförlitlig. Systemet ska automatiskt skicka en bekräftelse till myndigheten på att meddelandet har öppnats, eller alternativt ska mottagaren bekräfta mottagandet av meddelandet. Domstolen kan också ålägga en person att vara anträffbar under en viss tidsperiod för mottagande av en elektronisk delgivning.

Elektronisk delgivning kan ske i domstolens e-tjänst om personen har registrerat sig som användare av tjänsten. När en handling inkommer till e-tjänsten ska ett meddelande skickas till den elektroniska adress som användaren har uppgett. Om den handling som delges är förknippad med en tidsfrist ska det i meddelandet anges när handlingen blir tillgänglig. Systemet skickar en automatisk bekräftelse till domstolen (mottagningsbevis) när personen öppnar meddelandet.

I straffprocesser är elektronisk delgivning förknippad med vissa begränsningar. Enligt 159 b § i domstolslagen ska bland annat förhandskallelser till huvudförhandlingar delges en åtalad personligen.

5.2.4 Estland

I Estland grundar sig den digitala myndighetskommunikationen på statens e-postsystem där en e-postadress med slutdelen @eesti.ee har skapats för myndigheternas digitala meddelanden för alla medborgare och företag. Början av e-postadressen bildas av medborgarens personbeteckning eller företagets företagsnummer. Riigi Infosüsteemi Amet (RIA), som lyder under närings- och kommunikationsministeriet svarar för förvaltningen och utvecklingen av tjänsten. Från den e-posttjänst som staten tillhandahåller är det möjligt för användaren att förmedla meddelanden från myndigheterna till en eller flera e-postadresser enligt eget val. I vissa fall kan ett meddelande också i sin helhet styras vidare till en traditionell e-postadress.

Den centraliserade digitala e-postlösningen har varit i bruk i Estland i 20 år, men enligt RIA motsvarar den ursprungligen lösningen inte dagens behov och den används inte heller av alla myndigheter. En del av myndigheterna har utvecklat delgivningssätt direkt i myndigheternas egna e-tjänster i stället för genom den statliga e-postlösningen.

RIA har utvecklat en ny digital postlösning, State Mailbox 2.0, som togs i bruk successivt i oktober 2024. Det system som tas i bruk fungerar enligt principerna för decentraliserad

arkitektur där medborgarnas och företagens uppgifter lagras decentraliserat, det vill säga i de olika myndigheternas e-tjänster och it-system. Den som använder tjänsten kan läsa meddelanden från myndigheterna också direkt i myndigheternas egna e-tjänster utan att logga in i en separat digital posttjänst. Målet med lösningen är att göra det möjligt att använda olika e-tjänster smidigt och sömlöst. Verksamhetsmodellen möjliggör integrering av den digitala brevlåda som staten utvecklat direkt i myndigheternas egna system. Därmed är det möjligt för användaren att komma åt all myndighetspost genom vilken integrerad e-tjänstportal som helst. Bakgrunden till arkitekturen är minimering av riskerna i anslutning till informationssäkerhet. Den nya digitala postlösningen väntas ge årliga besparingar på cirka 2 miljoner euro bland annat för rätts- och polisväsendet. Tills vidare skickas i Estland en del av de handlingar som förutsätter mottagningsbekräftelse på papper, eftersom det e-postbaserade systemet inte tillräckligt stöder till exempel stark bevislig elektronisk underskrift. På den här punkten väntas den nya digitala postlösningen medföra nya funktioner. Tills vidare finns det inga planer på förmedling av meddelanden till privata digitala posttjänster.

Målet för Estlands ursprungliga och förnyade digitala postlösning är att myndigheterna inte alla ska skicka brev i pappersform. Medborgarna och företagen ska i vissa fall bekräfta att de tagit emot meddelanden som skickats till brevlådan och vidta behövliga åtgärder i ärendet i enlighet med meddelandet. Mottagarens tillgång till systemet och till digitala tjänster kan förhindras om angivna skyldigheter, trots påminnelser, inte har fullgjorts. Tillgången återställs när de åtgärder som förutsatts har vidtagits. Tjänster inom hälso- och sjukvården omfattas inte av den här begränsningen.

I Estland finns vissa särskilda tjänster genom vilka till exempel äldre personer fortfarande kan få sin post i pappersform. I Estlands plan ingår emellertid att åtminstone minimera behovet av traditionell papperspost. Det nya digitala postsystemet möjliggör också hantering av exakta åtkomsträttigheter till olika tjänster.

Enligt den estniska lagen om förvaltningsförfarande (haldusmenetluse seadus) kan förvaltningsbeslut, kallelser, anmälningar och andra handlingar som skickas till parterna i förvaltningsärenden delges bland annat elektroniskt.

Vid elektronisk delgivning görs en handling tillgänglig i det aktuella informationssystemet eller i Estlands digitala ingång eller skickas per e-post till parten. Handlingen ska innehålla en digital underskrift och vid behov ett digitalt sigill, samt i vissa fall enbart ett digitalt sigill. En handling som gjorts tillgänglig eller skickats elektroniskt anses vara delgiven när informationssystemet har registrerat att handlingen har öppnats eller godkänts eller när mottagaren har bekräftat mottagandet. Om en handling har skickats till en e-postadress som en person har uppgett anses handlingen vara delgiven när mottagaren har bekräftat mottagandet av handlingen.

I Estland sker delgivningar som gäller civil- och förvaltningsärenden enligt civilprocesslagen (tsiviilkohtumenetluse seadustik). Delgivningar kan ske i elektronisk form genom att en handling görs tillgänglig i domstolarnas e-tjänst. Då skickas ett meddelande om den inkomna handlingen till mottagarens e-postadress eller telefonnummer. Meddelandet kan skickas per e-post på basis av personbeteckningen. Om en person inte har estnisk personbeteckning kan meddelandet skickas exempelvis till en e-postadress eller ett telefonnummer som meddelats domstolen.

En rättegångshandling anses vara delgiven när mottagaren eller en person som mottagaren befullmäktigat öppnar handlingen eller utan att öppna den bekräftar mottagandet. Elektronisk delgivning är möjlig också på annat sätt än i domstolarnas e-tjänst, men kraven på bevislig delgivning ska också i sådana fall uppfyllas på ett sätt som regleras närmare i civilprocesslagen.

I brottmål finns det bestämmelser om elektronisk delgivning i straffprocesslagen (kriminaalmenetluse seadustik). När stämning i ett brottmål skickas genom en e-tjänst informeras mottagaren om detta med ett elektroniskt meddelande. Om mottagaren eller en person som mottagaren befullmäktigat inte inom tre dagar öppnar handlingen eller utan att öppna den bekräftar mottagandet, övergår domstolen till att använda andra delgivningssätt.

6 Remissvar

6.1 Remissbehandling

6.1.1 Begäran om yttrande och inkomna yttranden

Utkastet till regeringens proposition var ute på remiss från den 5 mars till den 16 april 2025. Sammanlagt inkom 130 yttranden. En remissinstans meddelade att den inte lämnar något yttrande och fem meddelade att de inte har något att påpeka. Ett sammandrag av yttrandena och yttrandena finns i projektfönstret (VM085:00/2024).

6.1.2 Lagen om stödtjänster

En stor del av remissinstanserna ansåg att målet att prioritera elektronisk delgivning i princip kan understödjas. Flera remissinstanser fäste dock uppmärksamhet vid utmaningarna med rättssäkerhet och jämlikhet när det gäller att skapa ett meddelandeförmedlingskonto på myndighetsinitiativ. I synnerhet *riksdagens biträdande justitieombudsman* ansåg att elektronisk delgivning ska grunda sig på personens samtycke, för att faktisk jämlikhet och faktiskt rättsskydd samt tillgodoseendet av den grundläggande rättigheten till god förvaltning ska kunna säkerställas. Likaså ansåg bland annat *Helsingfors hovrätt*, *Synskadades förbund rf*, *Östermark kommun* och *social- och hälsovårdsministeriet* att skapandet av ett konto bör förutsätta en aktiv insats av personen.

Riksdagens biträdande justitieombudsman och *Handikappforum rf* fäste uppmärksamhet vid att det i propositionsutkastet i samband med skapandet av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten inge nämns något om skötsel av ärenden för en annan persons räkning med hjälp av Suomi.fi-fullmakt, och inte heller vilken inverkan de föreslagna ändringarna eventuellt har för personer som står under intressebevakning eller för personer som har en intressebevakningsfullmäktig. Dessutom fäste en del av remissinstanserna (*Kehitysvammaisten Tukiliitto ry*, *Människorättscentret*, *riksdagens biträdande justitieombudsman*, *Närståendevårdarnas förbund rf*, *Minnesförbundet rf*) uppmärksamhet vid personer med nedsatt funktionsförmåga och anknytande utmaningar med att använda kontot. Enligt remissvaren bör regleringen vara exaktare och innehålla rättsskyddsmekanismer för situationer där en person blir oförmögen att följa sina elektroniska meddelanden.

På grund av de ovannämnda remissvaren har de föreslagna bestämmelserna i lagen om stödtjänster preciserats i den fortsatta beredningen och element som säkerställer rättsskyddet och jämlikheten har lagts till. Ett konto ska inte öppnas på myndighetsinitiativ för en person för vilken det enligt uppgifter i registret över förmynderskapsärenden, som avses i lagen om förmyndarverksamhet, har förordnats en intressebevakare eller fastställts en intressebevakningsfullmäktig. Öppnande av konto ska förutsätta ett uttryckligt meddelande från personen om en elektronisk adress för notifikationer eller om att personen inte vill uppges någon adress. Dessutom har det i motiveringen lagts till ett förtydligande om att serviceproducenten med stöd av lagen är skyldig att informera om användningen av kontot och om möjligheten att stänga kontot. I avsnitt 2.2.4 om nuläget har det dessutom preciserats hur skötseln av ärenden sker för personer som står under intressebevakning och för minderåriga. Ytterligare har ett nytt

avsnitt 4.2.2.5 lagts till med en preciserad beskrivning av konsekvenserna för personer för vilka det har förordnats en intressebevakare eller fastställts en intressebevakningsfullmäktig. I den fortsatta beredningen har konsekvenserna för rättsskyddet kompletterats i avsnitt 4.2.2.2 för de personer, vilkas (digitala) funktionsförmåga är nedsatt, men för vilka det inte har förordnats en intressebevakare eller fastställts en intressebevakningsfullmäktig.

Enligt *Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* innehåller de bestämmelser som i propositionsutkastet föreslås om skapande och stängande av konto för minderåriga många slag av administrativa, operativa och tekniska utmaningar på en praktisk nivå. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föreslog att de särskilda bestämmelserna om minderåriga slopas. I den fortsatta beredningen bedömdes det att det inte i det här skedet behövs särskilda bestämmelser om minderåriga, utan i fråga om minderåriga grundar sig öppnande och användning av konto i meddelandeförmedlingstjänsten på motsvarande sätt som i nuläget på de allmänna bestämmelserna i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och lagen om förmyndarverksamhet.

Riksdagens biträdande justitieombudsman anmärkte att det inte av propositionsutkastet entydigt framgår vid vilken tidpunkt kontot stängs på en persons begäran och att det med tanke på tillgodoseendet av personens rättigheter är viktigt att han eller hon vet när kontot i meddelandeförmedlingstjänsten stängs. Till denna del har motiveringen i 8 e § i lagen om stödtjänster preciserats.

En del av remissinstanserna (*HUS-sammanslutningen, Synskadades förbund rf, äldreombudsmannen, Transport- och kommunikationsverket Traficom, försäkringsdomstolen, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Minnesförbundet rf, Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf, Finlands Kommunförbund rf, Finska Hörsselförbundet rf, Synskadades förbund rf, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry*) såg det som ett problem att en persons konto öppnas på nytt sex månader efter att det stängts. Enligt dessa remissinstanser borde tiden vara längre eller så borde kontot inte alls öppnas på nytt. Samtidigt talade *Polisstyrelsen* och *Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* för en kortare tid. I den fortsatta beredningen har bestämmelserna om att öppna kontot på nytt förtydligats så att där hänvisas till förfarandet för öppnande av konto som aktualiseras om personen använder en identifieringstjänst för fysiska personer, det vill säga Suomi.fi-identifikation sex månader efter att han eller hon har begärt att kontot stängs. Dessutom har specialmotiveringen till 8 e § i lagen om stödtjänster preciserats. I den fortsatta beredningen bedömdes det att tidsfristen på sex månader är en skälig tid med beaktande av de besparingar som eftersträvas med propositionen och målet att prioritera elektronisk delgivning.

I yttrandena fästes också uppmärksamhet vid att det ska vara obligatoriskt att meddela kontaktuppgift för notifikationer i samband med att kontot för meddelandeförmedlingstjänst öppnas (bland annat *Minnesförbundet rf, Skatteförvaltningen, Statskontoret, Villmanstrands stad, Konkurrens- och konsumentverket*). Vissa remissinstanser påpekade också att om notifikationer förutom som e-post skickas också som sms innebär det att delgivningar når mottagarna bättre (*Skatteförvaltningen, social- och hälsovårdsministeriet, Garantistiftelsen sr, Kyrkostyrelsen, Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry, SOSTE Finlands social och hälsa rf, HUS-sammanslutningen, Synskadades förbund rf, Vanda och Kervo välfärdsområde, Utsökningsverket*). I den fortsatta beredningen infördes det i specialmotiveringen till 8 b § i lagen om stödtjänster ett omnämnande av orsakerna till att kontaktuppgift för notifikationer inte kan vara en obligatorisk uppgift i samband med det föreslagna öppnandet av konto på myndighetsinitiativ. Av motiveringen framgår dessutom att de föreslagna bestämmelserna i sig gör det möjligt att använda notifikationer per sms, men att genomförandet förutsätter separat finansiering.

Riksdagens biträdande justitieombudsman tog dessutom upp att propositionsutkastet inte närmare behandlar huruvida serviceproducenten kan observera om leveransen av de i lagförslaget angivna notifikationerna om meddelanden som har inkommit till meddelandeförmedlingstjänsten misslyckas och vilket förfarande som tillämpas i sådana situationer. Till denna del har en beskrivning lagts till i avsnitt 2.2.4 om de tillvägagångssätt som serviceproducenten redan i nuläget tillämpar i sådana situationer. Dessutom har specialmotiveringen till 8 b § i lagen om stödtjänster preciserats till denna del.

Organisationer som inte är skyldiga att använda meddelandeförmedlingstjänsten (bland annat *Olycksfallsförsäkringscentralen*, *Pensionsskyddscentralen*, *Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf*, *Keva*, *Finanssiala ry*) påpekade att den föreslagna bestämmelsen om skyldigheten att använda meddelandeförmedlingstjänsten är otydlig och står i strid med principen om frivillig användning av tjänster. I den fortsatta beredningen har den föreslagna regleringen förtydligats i fråga om 8 a § på så sätt att paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om användningsändamålet för meddelandeförmedlingstjänsten och ingen separat bestämmelse om skyldighet att använda tjänsten.

Till exempel enligt *Esbo stad* och *Finlands Kommunförbund rf* ökar den föreslagna ändringen kommunernas kostnader, eftersom tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska integreras i kommunernas system. På den grunden föreslog många kommuner och också en del välfärdsområden och några statliga ämbetsverk en övergångstid för regleringen. Det är dock fråga om en reglering som är förpliktande för myndigheterna redan i nuläget och i denna proposition föreslås det inte några nya skyldigheter för kommunerna eller andra myndigheter. Dessutom är det redan med stöd av den gällande lagstiftningen möjligt för myndigheterna att ansöka om undantag från användningsskyldigheten. Därför saknas grunder för den övergångstid som föreslås i yttrandena.

Riksdagens biträdande justitieombudsman fäste uppmärksamhet vid förhållandet mellan den i lagen om stödtjänster föreslagna 8 f § om hindrande av användning och 272 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation. I den fortsatta beredningen har man avstått från att föreslå särskilda bestämmelser om hindrande av användning i lagen om stödtjänster, eftersom den reglering som nämns i yttrandet bedömdes var lämplig för detta. *Justitiekanslersämbetet* och *Domstolsverket* ansåg att den föreslagna lagstiftningens förenlighet med dataskyddslagstiftningen ännu måste preciseras, i synnerhet avseende den behandlingsgrund som gäller fullgörandet av den i propositionen nämnda lagstadgade skyldigheten enligt artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen och huruvida den är tillämplig på all behandling av personuppgifter hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i kontexten av den föreslagna lagstiftningen. I den fortsatta beredningen har beskrivningen av nuläget, konsekvensbedömningen i anslutning till dataskyddet och motiveringen till lagstiftningsordningen preciserats med ett omnämnande av att en del av behandlingen av personuppgifter hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata grundar sig på utförande av en uppgift som gäller ett allmänt intresse som avses i artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen.

Enligt några remissinstanser (bl.a. *Tullen*, *Transport- och kommunikationsverket Traficom*, *Domstolsverket*) bör propositionen innehålla en beskrivning av olika organisationers dataskyddsrättsliga roll, det vill säga till exempel organisationernas ansvar som personuppgiftsansvariga. I den fortsatta beredningen har beskrivningen av nuläget kompletterats med ett omnämnande av fördelningen av personuppgiftsansvaret.

Det föreslås i propositionen att förvaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten förlängs från nuvarande två år till fem år. Några av

remissinstanserna (*Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab, Kervo stad, Nådendals stad*) understöder den föreslagna ändringen. En del av de organisationer som lämnade yttrande (bland annat *Gofore Oyj, Suomen asianajajat, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Livsmedelsverket, Olycksfallsförsäkringscentralen, Försäkringsdomstolen, Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf*) ansåg att inte ens den förvaringstid på fem år som föreslås i propositionen är tillräcklig, utan att förvaringstiden borde förlängas ytterligare. I den fortsatta beredningen har avsnitt 7.1 kompletterats i fråga om motiveringen till förvaringstiden på fem år.

I synnerhet en del av de remissinstanser som representerar kommunala myndigheter (bl.a. *Finlands Kommunförbund rf, Esbo stad, Nådendals stad*) påpekade att de meddelar beslut i processer där personbeteckningar inte samlas in och att behandlingsvolymen i fråga om personbeteckningar i dessa processer av den anledningen kan öka. I den fortsatta beredningen har bedömningen av dataskyddskonsekvenserna kompletterats till denna del.

Enligt *riksdagens biträdande justitieombudsman* borde propositionen utöver den kumulativa effekten också innehålla en bedömning av vilka konsekvenser det förändrade säkerhetsläget har för molnlösningen. I den fortsatta beredningen har konsekvenserna för informationssamhället och dataskyddet preciserats till denna del.

6.1.3 Lagen om elektronisk kommunikation

Flera myndigheter och domstolar understödde förslagen till ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Myndigheterna ansåg att förslagen effektiviserar den offentliga förvaltningen och ökar användningen av elektronisk delgivning. Samtidigt konstaterade *Työllisyysrahasto* och *Patent- och registerstyrelsen* att bestämmelserna inte nödvändigtvis effektiviserar delgivningen i lika hög grad när förvaltningens kunder är sammanslutningar.

I en del av yttrandena önskades det att formuleringarna i och motiveringarna till 18–19 b § i lagen om elektronisk kommunikation som gäller delgivning, till exempel under vilka förutsättningar elektronisk delgivning kan skickas till en annan elektronisk adress än till tjänsten *Suomi.fi*-meddelanden, när myndigheten känner till en persons elektroniska kontaktinformation, såsom en e-postadress (*Finanssiala ry, Transport- och kommunikationsverket Traficom, Suomen metsäkeskus - Finlands skogscentral, Lantmäteriverket, social- och hälsovårdsministeriet, Lojo stad, försäkringsdomstolen, Livsmedelsverket, Västra Nylands välfärdsområde, Folkpensionsanstalten, Tullen, Nådendals stad, Säkerhets- och kemikalieverket, Olycksfallsförsäkringscentralen*). I den fortsatta beredningen har bestämmelserna om delgivning i lagen om elektronisk kommunikation och motiveringen preciserats och förtydligats. Dessutom föreslogs det i vissa yttranden att förhållandet mellan bestämmelserna om delgivning i lagen om elektronisk kommunikation och lagen om stödtjänster samt bestämmelserna i allmänna lagar om förvaltningen bedöms och förtydligas (*Finlands Kommunförbund rf, Nådendals stad, Helsingfors förvaltningsdomstol, Helsingfors stad, försäkringsdomstolen, Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab*). I den fortsatta beredningen har förhållandet mellan lagen om elektronisk kommunikation och annan lagstiftning förtydligats i motiveringen.

Remissinstanserna understödde förslagen om nya 19 a och 19 b § i lagen om elektronisk kommunikation när det gäller notifikation som skickas om elektronisk delgivning och förde fram vilken betydelse detta har för rättssäkerheten (*Finlands kommunförbund rf, Konkurrens- och konsumentverket, Verket för finansiell stabilitet, Egentliga Tavastlands tingsrätt, Östra Finlands förvaltningsdomstol, SOSTE Finlands social och hälsa rf*,

Olycksfallsförsäkringscentralen, Synskadades förbund rf, Statskontoret, Norra Finlands förvaltningsdomstol). Flera remissinstanser ansåg att det är viktigt att ett meddelande som en myndighet skickar inte blir oläst och föreslog en starkare reglering om uppgivande av kontaktinformation för notifikationer eller att notifikationer skickas också som sms (*Garantistiftelsen, Kyrkostyrelsen, Mellersta Finlands tingsrätt, Kervo stad, Gofore Oy, Finlands Kommunförbund rf, Skatteförvaltningen, Villmanstrands stad, Människorättscentret, Helsingfors hovrätt, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Statskontoret, Synskadades förbund rf, HUS-sammanslutningen, Vårldssamfundet Hyvil Ab*). Bestämmelserna om notifikationer i lagen om elektronisk kommunikation möjliggör också notifikationer per sms. Införande av notifikationer per sms i fråga om Suomi.fi-meddelanden förutsätter emellertid separat finansiering.

En del av remissinstanserna förde fram att det nuvarande antagandet om delfående inom tre dagar vid vanlig elektronisk delgivning är kort, när elektronisk delgivning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, om förslagen genomförs, kan användas utan personens separata samtycke (*Helsingfors hovrätt, riksdagens biträdande justitieombudsman, försäkringsdomstolen, Garantistiftelsen sr, Norra Finlands förvaltningsdomstol*). I den fortsatta beredningen har antagandet om delfående inom tre dagar bedömts och det har ansetts att utgångspunkten i den gällande lagen fortfarande är motiverad. Bestämmelsen fogades till lagen om elektronisk kommunikation efter att den antogs. Enligt förarbetena påminner regleringen om 59 § 2 mom. i förvaltningslagen. För att elektronisk delgivning ska kunna ske smidigt föreslås det dock att tidpunkten mellan avsändandet och mottagandet ska vara tre dagar och inte sju så som fallet är enligt förvaltningslagen (RP 111/2010 rd, s. 7). Med hänsyn till att elektronisk delgivning från en myndighet avviker från delgivning som sker exempelvis per post i praktiken kan läsas av mottagaren så fort den skickats, är det inte motiverat att ändra antagandet om delfående inom tre dagar. Det föreslås också att det till lagen om elektronisk kommunikation ska fogas en separat bestämmelse om notifikation om elektronisk delgivning, som för sin del tryggar att delgivningen når mottagaren.

Remissinstanserna ansåg att förslaget, enligt vilket en elektronisk handling anses ha inkommit inom utsatt tid om den inkommer senast under den sista dagen av tidsfristen oavsett myndighetens öppettider, förtydligar och förenhetligar regleringen om tidsfrister (*Rättsregistercentralen, högsta förvaltningsdomstolen, Helsingfors hovrätt, Museiverket, Norra Finlands förvaltningsdomstol, Transport- och kommunikationsverket Traficom, polisinspektionen i Helsingfors, Västra Nylands välfärdsområde, Finanssiala ry, Finlands Kommunförbund rf, Vanda och Kervo välfärdsområde, Vårldssamfundet Hyvil Ab, Esbo stad, Naturresursinstitutet, Birkalands välfärdsområde, Helsingfors stad, Villmanstrands stad, Egentliga Tavastlands tingsrätt, Lojo stad, Mellersta Finlands tingsrätt, Pensionsskyddscentralen, Nylands närings-, trafik- och miljöcentral*). *Marknadsdomstolen* och *Helsingfors förvaltningsdomstol* påpekades dock att mer komplicerade tidsfrister för överklagande också innebär mer ingående krav på anvisningarna om ändringssökande, vilket ökar riskerna för fel i besväransvisningarna. *Helsingfors förvaltningsdomstol* anmärkte att det utanför tjänstetid inte heller finns tillgång till råd av förvaltningsdomstolen för hur ett besvärssärende ska inledas. *Domstolsverket* ansåg att det i den fortsatta beredningen bör utredas vilka bestämmelser som behövs om de tim- och dygnsbundna skyldigheterna för domstolarna att vara verksamma, och som kan påverkas av de föreslagna bestämmelserna. I den fortsatta beredningen har dessa iakttagelser och de bestämmelser som förutsätter verksamhetsskyldighet av domstolarna bedömts och bedömningen av konsekvenserna för myndigheterna har kompletterats med förslagets eventuella konsekvenser för domstolarna. Förslaget anses fortfarande vara motiverat, eftersom det förtydligar regleringen av tidsfrister.

De aktörer som yttrade sig om utvidgningen av tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation och lagen om digitala tjänster understödde till största delen förslaget (*Polisstyrelsen, Handikappforum rf, Birkalands välfärdsområde, Nådendals stad, riksdagens biträdande justitieombudsman, Rättsregistercentralen, en privatperson*). Enligt riksdagens biträdande justitieombudsman beskrivs inte nuläget i anslutning till förslaget i propositionsutkastet och inte heller bakgrunden till den gällande lagstiftningen. I den fortsatta beredningen har bedömningen av nuläget kompletterats till denna del. Tullen fäste uppmärksamhet vid specialmotiveringen till 2 § i lagen om elektronisk kommunikation, där bötesförfarandet behandlas och det konstateras att polisen eller åklagaren påför påföljden beroende på brottet och fallet. Eftersom också Tullen som förundersökningsmyndighet kan utfärda bötesföreläggande i vissa situationer bör också Tullens roll som förundersökningsmyndighet beaktas i motiveringen. I den fortsatta beredningen har Tullens roll preciserats i motiveringen till 2 §.

6.1.4 Reglering som gäller myndigheterna inom justitieförvaltningen och domstolarna

Förslaget om gradering av rättegångsavgiften i förvaltnings- och specialdomstolarna på grundval av hur ärendet anhängiggörs fick både motstånd och understöd. I de yttranden där förslaget understöddes ansågs det att förslaget främjar elektronisk kommunikation i domstolarna och således målet för förslaget (*Polisstyrelsen, Folkpensionsanstalten, Tavastehus förvaltningsdomstol, Östra Finlands förvaltningsdomstol*). I flera yttranden som motsatte sig förslaget ansågs det emellertid att graderingen enligt hur ärendet sköts försätter dem som inte har möjlighet att kommunicera elektroniskt i en svagare ställning (*Posti- ja logistiikka- alan unioni PAU, Synskadades förbund rf, SVK Liitto ry, Rusmedelsombudsman, Birkalands välfärdsområde, Garantistiftelsen sr, Minnesförbundet rf*). Justitiekanslern i statsrådet och Människorättscentret ansåg i sina yttranden att förslaget inte som sådant nödvändigtvis på ett adekvat sätt uppfyller kraven på likabehandling enligt det finländska skyddet för grundläggande fri- och rättigheter eller internationella konventioner om mänskliga rättigheter. I domstolarnas yttranden konstaterades förslaget dessutom orsaka administrativt arbete vid domstolarna eller ändringar i informationssystemet och incitamenteffekten ansågs vara liten (*Domstolsverket, Helsingfors förvaltningsdomstol, Tavastehus förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen*). I den fortsatta beredningen har förslaget bedömts på nytt och det har ansetts att det genom den föreslagna graderingen i nuläget inte är möjligt att nå de mål som ställts upp för detta. Av den anledningen har det beslutats att förslaget slopas.

Av dem som yttrade sig om förslagen avseende bestämmelserna om processadresser och delgivning enligt rättegångsbalken och lagen om rättegång i förvaltningsärenden understödde majoriteten förslagen (*Rättsregistercentralen, Norra Finlands förvaltningsdomstol, Polisstyrelsen, Vanda och Kervo välfärdsområde, Folkpensionsanstalten, Helsingfors förvaltningsdomstol, Birkalands välfärdsområde, Helsingfors hovrätt, Rovaniemi hovrätt, försäkringsdomstolen, Olycksfallsförsäkringscentralen, Helsingfors tingsrätt, en privatperson*). Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att förslagen i den fortsatta beredningen ytterligare borde bedömas i situationer där en person har ett ombud. Domstolsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata poängterade enhetliga bestämmelser om processadresser och delgivning för alla domstolar om det inte finns en klar grund för olika bestämmelser. I den fortsatta beredningen har bestämmelserna om processadress bedömts och vissa preciseringar har gjorts i förslagen på grund av remissvaren.

Förslagen om meddelande av personbeteckning eller företags- och organisationsnummer i samband med domstolsärenden betraktades som motiverade (*Polisstyrelsen, Mellersta Finlands tingsrätt, Helsingfors hovrätt, Utökningsverket, riksdagens biträdande justitieombudsman*). Flera domstolar tog emellertid upp att meddelande av beteckning till exempel i en

stämningsansökan eller besvärsskrift eller i ett bemötande orsakar tilläggsarbete som beror på att beteckningarna ska raderas när de inte har meddelats i en separat handling och rättegångshandlingar exempelvis begärs av domstolen i ett senare skede. Därför bör bestämmelser om att personbeteckning eller företags- och organisationsnummer ska meddelas i en separat handling antas uttryckligen (*Egentliga Tavastlands tingsrätt, Östra Finlands förvaltningsdomstol, Mellersta Finlands tingsrätt, Helsingfors tingsrätt, Norra Karelen tingsrätt*). Riksdagens biträdande justitieombudsman anmärkte emellertid att det inte i lagen finns några bestämmelser med stöd av vilka slutdelen av personbeteckningar måste raderas när kopior av offentliga rättegångshandlingar lämnas ut, men på grund av de problem som eventuellt anknyter till ärendet borde ärendet bedömas närmare i propositionen. *Marknadsdomstolen* och *högsta förvaltningsdomstolen* ansåg att ett ombuds personbeteckning inte alla gånger behöver anges. Förslagen om meddelande av personbeteckning samt företags- och organisationsnummer har bedömts och preciserats i den fortsatta beredningen. Förslaget om lagen om rättegång i förvaltningsärenden har ändrats så att det inte förutsätts att ett ombud eller en företrädares personbeteckning eller företags- och organisationsnummer anges separat, på samma sätt som i fråga om allmänna domstolar. I den fortsatta beredningen har det inte bedömts vara ändamålsenligt att separat föreskriva om att personbeteckning eller företags- och organisationsnummer ska meddelas i en separat handling med beaktande också av lagstiftningen om offentlighet vid rättegång, offentlighetslagen och dataskyddslagstiftningen. Enligt förslagen om allmänna domstolar ska personbeteckning eller företags- och organisationsnummer meddelas på lämpligt sätt. Till denna del har också bestämmelserna i lagen om rättegång i förvaltningsärenden förenhetligats med bestämmelserna om allmänna domstolar. Personbeteckningars offentlighet när kopior av rättegångshandlingar ges ut fastställs bland annat på grundval av de gällande bestämmelserna om offentlighet vid rättegång och offentlighetslagen.

Rovaniemi hovrätt, Egentliga Tavastlands tingsrätt, Mellersta Finlands tingsrätt och Norra Karelen tingsrätt ansåg att lagen borde innehålla en bestämmelse med ett antagande om att e-postadressen för en part som använder e-post i kommunikationen med en domstol kan betraktas som partens processadress, eftersom många sådana personer sannolikt inte kommer att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I den fortsatta beredningen har detta förslag inte ansetts motiverat. Förslaget innebär ett ingripande i de grundläggande avgörandena i bestämmelserna om processadress och kräver till stöd en mer omfattande granskning och beredning än vad som är möjligt i den fortsatta beredningen av detta projekt.

Rovaniemi hovrätt, Mellersta Finlands tingsrätt, Helsingfors tingsrätt, Egentliga Tavastlands tingsrätt och Norra Karelen tingsrätt ansåg att 11 kap. 7 § 1 mom. i rättegångsbalken, där det föreskrivs om att delgivningen kan verkställas genom att handlingarna överlämnas till den lokala polisen bör ändras, eftersom det nuförtiden finns få polisstationer. I den fortsatta beredningen har synpunkten betraktats som motiverad och man har stannat för att föreslå att handlingarna i en sådan situation kan överlämnas också till domstolens kansli.

Riksdagens biträdande justitieombudsman fäste uppmärksamhet vid att det enligt 11 kap. 16 § i rättegångsbalken inte är möjligt att befullmäktiga ett ombud att ta emot en stämning eller en annan delgivning när det är fråga om ett brott för vilket har stadgats annat eller strängare straff än fängelse i sex månader. Också en handling där någon har förordnats att personligen infinna sig i domstolen ska delges personen själv och inte ett ombud. Bestämmelserna om delgivning i lagen om elektronisk kommunikation möjliggör prövning för myndigheter och domstolar i valet av leveransadress för delgivning av en enskild handling. Domstolarna ska vid delgivning följa tillämpliga bestämmelser och således vid behov bedöma om lagens krav uppfylls genom elektronisk delgivning. Det bör också noteras att uppgift om kvitteringstiden och den person som kvitterar mottagningen vid bevislig delgivning i fråga om Suomi.fi-meddelanden levereras

till den myndighet som skickat meddelandet. Då kan myndigheten säkerställa att rätt person har kvitterat mottagningen av den bevisliga delgivningen.

Utsökningsverket understödde förslagen till ändring av utsökningsbalken och ansåg att de minskar postningen vid utsökningsverket och främjar elektronisk kommunikation. *Riksdagens biträdande justitieombudsman* ansåg att förslagen till ändringar av utsökningsbalken ytterligare bör bedömas med tanke på kraven på adekvat utsökning samt rättssäkerhet och god förvaltning. I den fortsatta beredningen har förslagen gällande utsökningsbalken bedömts och preciserats i viss mån och motiveringen har kompletterats.

6.1.5 Övriga synpunkter

Många kommuner, såsom *Esbo stad* och *Helsingfors stad* samt *Finlands Kommunförbund rf*, konstaterade att de besparingar som nämns i propositionen inte är realistiska för kommunernas del, utan att sparpotentialen är mindre, eftersom kommunerna inte skickar så stora mängder papperspost som det konstateras i propositionen. Till denna del har sparpotentialen för kommuner preciserats i den fortsatta beredningen.

I *Helsingfors hovrätts*, *Egentliga Tavastlands tingsrätts* och *Norra Karelen tingsrätts* yttranden ansågs det att uppskattningarna av de besparingar som lagförslagen för med sig för domstolarna och myndigheterna inom justitieförvaltningen är för stora. Också *riksdagens biträdande justitieombudsman* ansåg att uppskattningarna i propositionen är alltför optimistiska när det gäller övergången till bevislig elektronisk delgivning i fråga om delgivningarna av utsökningsmän och delgivningarna per telefon. *Domstolsverket* förde fram att realiseringen av besparingarna är beroende av många faktorer och att domstolsverket orsakas kostnader bland annat för utveckling och administration av informationssystemen, för utbildning och för kundservice i anslutning till användningen.

Konkurrens- och konsumentverket samt bolagen *Kivra Oy* och *Posti Group Abp*, som tillhandahåller privata digitala posttjänster, anmärkte i sina yttranden att propositionen inte innehåller någon bedömning av den föreslagna lagstiftningens konkurrensrättsliga konsekvenser eller av konsekvenserna för lagstiftningen om statligt stöd. I den fortsatta beredningen har avsnitt 4.2.3.4 kompletterats med en beskrivning av dessa konsekvenser.

Flera remissinstanser poängterade betydelsen av information och kommunikation vid genomförandet för att man ska kunna säkerställa att ändringen är begriplig. I den fortsatta beredningen har i kapitlet om nuläget lagts till ett nytt avsnitt 2.7 i fråga om bestämmelserna om myndighetens informationsskyldighet.

Många av remissinstanserna fäste också uppmärksamhet vid behovet av digitalt stöd och vid att propositionen inte innehåller bestämmelser om digitalt stöd (till exempel *Människorättscentret*, *Finlands Kommunförbund rf*, *äldreombudsmannen*, *Moniheli ry*, *Polisstyrelsen*, *Finska Hörsselförbundet rf*, *Centralförbundet för de gamlas väl ry*, *Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf*). I den fortsatta beredningen har beskrivningen i avsnitt 2.3.2 om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas möjlighet att tillhandahålla stöd i samband med att lagändringen träder i kraft kompletterats.

Minnesförbundet rf ansåg att det i motiveringen till lagförslaget bör läggas till granskning och konsekvensbedömning med tanke på personer som har insjuknat i demenssjukdomar. En sådan bedömning har i den fortsatta beredningen lagts till i avsnitt 4.2.2.1.

Bland annat enligt *justitiekanslern i statsrådet, Föreningen Finlands Dövblinda rf* och *Synskadades förbund rf* bör konsekvenserna av propositionen bedömas också med tanke på kraven i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I propositionen har i den fortsatta beredningen lagts till ett avsnitt 11.3, där förslagets överensstämmelse med konventionen bedöms.

Svenska Finlands folkting framförde bland annat med hänvisning till Språkbarometern 2024, att propositionen bör utökas med en bestämmelse som säkerställer att de språkliga rättigheterna tillgodoses i enlighet med språklagen samt med hänvisningar till grundlagsutskottets betänkande (GrUB 5/2022 rd) om regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2021, nationalspråksstrategin (2021:87) och statsrådets redogörelse Finlands digitala kompass (SRR 10/2022 rd). Förslagen har bedömts i den fortsatta beredningen och i motiveringen till lagstiftningsordningen har det i fråga om språkliga rättigheter lagts till en hänvisning till grundlagsutskottets betänkande i fråga. Dessutom har konsekvensbedömningen gällande språkliga rättigheter kompletterats med forskningsbaserad information från Språkbarometern 2024. Det har ändå inte ansetts att det behövs en separat bestämmelse om tillämpning av språklagen, eftersom kraven i språklagen är tillämpliga också utan separat hänvisning.

Justitiekanslern i statsrådet anmärkte att det i propositionen inte motiveras tillräckligt väl varför den metod att uppmana till användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som togs i bruk våren 2025 inte är tillräcklig och varför det att meddelandena automatiskt tas i bruk för användarna på myndighetsinitiativ är ett bättre alternativ med tanke på rättsskyddet och likabehandlingen. I den fortsatta beredningen har avsnitt 2.9 med bedömning av nuläget kompletterats.

6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen lämnade den 1 juli 2025 sitt utlåtande utgående från det propositionsutkast som rådet fick den 13 juni 2025. I propositionsutkastet hade de yttranden som lämnades under remissbehandlingen och de ändringar som gjorts utifrån dem beaktats. Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg i sitt utlåtande att regeringens proposition till riksdagen tillräckligt väl följer anvisningarna för konsekvensbedömning för lagberedningen.

Rådet ansåg att exempelvis konsekvenserna för olika grupper av människor, såsom personer med sämre digitala färdigheter och personer som riskerar marginalisering bör beskrivas mer konkret. I propositionen behövs preciseringar till exempel av konsekvenserna för rättsskyddet och sättet på vilket de förebyggs samt av förebyggandet av risker genom allmän information. I avsnitt 4.2.2.2 beskrivs det vilka rättsskyddsrisker som är förknippade med de föreslagna ändringarna när det gäller personer med försvagade digitala färdigheter. I avsnittet konstateras det också att det är fråga om en splittrad grupp av människor och att konsekvenserna inte drabbar alla lika inom en grupp som kan definieras lika. Till exempel i gruppen av äldre personer eller personer som riskerar marginalisering finns det personer som har goda digitala färdigheter och också personer som inte alls använder elektroniska tjänster. Av denna anledning har konsekvensbedömningen presenterats avseende personer med försvagade digitala färdigheter i allmän bemärkelse. Utifrån utlåtandet har avsnittet kompletterats med vad som i praktiken avses med allmän information och personlig information.

Enligt rådet för bedömning av lagstiftningen behövs det i propositionen en beskrivning av vilka konsekvenser det har till exempel för rättsskyddet om en person som smidigt använder elektronisk kommunikation insjuknar eller får en funktionsnedsättning som gör att personen inte i fortsättningen har tillräcklig funktionsförmåga för att använda stark autentisering och e-tjänster, eller vilka konsekvenser förslaget har till exempel för en person som avtjänar

fängelsestraff och vars åtkomst till smarta enheter eventuellt har begränsats. Utifrån utlåtandet har avsnitt 4.2.2.2 kompletterats med information om vilka rättsskyddsmekanismer som ska tillämpas i sådana situationer.

Rådet påpekar att man vid bedömning av konsekvenserna för jämlikheten bättre ska beakta vilka risker förslaget är förknippat med för olika människor, om det till exempel inte går att återta en elektronisk delgivning eller om personen inte förstår de mer omfattande konsekvenserna av en Suomi.fi-identifikationshändelse. De risker som är förknippade med dessa situationer är inte direkt knutna till vissa grupper av människor, även om det är mest sannolikt att de konkretiseras i fråga om personer med försvagad digital förmåga. Det är snarare fråga om risker i anslutning till rättsskyddet som beskrivits ovan i avsnitt 4.2.2.2. I avsnittet i fråga påpekas det att de risker som är förknippade med förslaget kan realiseras när vanlig elektronisk delgivning används, varvid det är möjligt att en person i de situationer som beskrivs i utlåtandet inte de facto får kännedom om myndigheternas handlingar och inte vid behov kan utnyttja sin rätt att söka ändring eller reagera på annat sätt i rätt tid. De faktorer som minimerar riskerna beskrivs i avsnittet i fråga.

Dessutom anser rådet att de i propositionen angivna konsekvenserna för jämlikheten ska preciseras med hänsyn till tillgänglighetskonsekvenserna och att exempelvis äldre personers ställning måste granskas närmare i propositionen. I avsnitt 4.2.2.1 konstateras det att tillgänglighetskraven i lagen om digitala tjänster, liksom även andra kvalitetskrav som gäller utformningen och administrationen av tjänsterna, ska tillämpas på tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Dessa krav beskrivs närmare i avsnitt 2.3.1.2. I fråga om äldre personer har ett nytt avsnitt 4.2.2.6 fogats till propositionen.

Enligt rådet för bedömning av lagstiftningen ska det i propositionen också preciseras hur den inbesparing på 40 miljoner euro om året som propositionen ska medföra har uppskattats och exakt vad inbesparingen består av. Till denna del har avsnitt 4.2.1 kompletterats med en beskrivning av att de uppskattade inbesparingarna har beräknats utifrån myndigheternas årliga postningskostnader, när papperspostningen ersätts med elektronisk delgivning. En förutsättning för att sparmålet ska uppnås till fullo är dessutom att de personer för vilka ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas kvarstår som användare av tjänsten och inte begär att kontot stängs. Det skulle enligt rådet också vara bra att presentera de ekonomiska konsekvenserna samlade till exempel i en tabell. Vid den fortsatta beredningen har det ändå inte ansetts att en tabell är ett ändamålsenligt sätt att presentera inbesparingarna, eftersom de uppskattade konsekvenserna har presenterats samlade i avsnitt 4.2.1.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

3 §. Stödtjänster. Det föreslås att 1 mom. 7 punkten, som innehåller bestämmelser om meddelandeförmedlingstjänsten, förenklas jämfört med den gällande lagen. Detta är motiverat eftersom mer omfattande bestämmelser om meddelandeförmedlingstjänsten i fortsättningen föreslås i ett eget kapitel. I 1 mom. 7 punkten slopas omnämmandet av att en handling med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten kan delges elektroniskt eller per post. I fortsättningen ska det i punkten hänvisas till delgivning allmänt utan specificering av de olika delgivningssätt som meddelandeförmedlingstjänsten möjliggör. Det här behövs också på grund av de ändringar som föreslås i lagen om elektronisk kommunikation. Förenklingen av paragrafen påverkar inte sakinnehållet utan med meddelandeförmedlingstjänsten avses fortfarande tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

5 §. Användning av stödtjänster vid offentliga uppdrag. Det föreslås att skyldigheten enligt 1 mom. att använda stödtjänsterna förtydligas genom att förutsättningarna för att avvika från skyldigheten flyttas till 7 §. Användningsskyldigheten förtydligas också genom en enklare formulering än i det gällande 1 mom. Avsikten med de ändringar som föreslås i 1 mom. tillsammans med de ändringar som föreslås i 7 § är å ena sidan att förtydliga skyldigheten för statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk, myndigheter i välfärdsområden och myndigheter i välfärdssammanslutningar, kommunala myndigheter när de sköter sina lagstadgade uppgifter samt domstolar och andra rättskipningsorgan att använda stödtjänsterna och å andra sidan att förtydliga förfarandet för avvikande från användningsskyldigheten. Enligt förslaget ändras inte bestämmelserna i paragrafen jämfört med den gällande lagen i fråga om de myndigheter och de stödtjänster som användningsskyldigheten gäller.

Det föreslås dessutom att omnämmandet i 1 mom. av stödtjänstens tillgänglighet slopas liksom omnämmandet av att det serviceavtal för en tjänst som anskaffats självständigt och som motsvarar stödtjänsten i fråga har löpt ut. Alla gemensamma stödtjänster för e-tjänster som avses i 3 § 1 mom. 1–4, 7 och 8 punkten är tillgängliga och åtta år efter stiftandet av lagen bedöms det inte längre i någon större utsträckning finnas serviceavtal för tjänster som anskaffats självständigt. Denna typ av tjänster ska alltså redan inom ramen för gällande lagstiftning bedömas i relation till undantagsgrunderna gällande användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster. Om det i vissa situationer finns serviceavtal som ännu är i kraft föreslås myndigheterna ha möjlighet att ansöka om undantag från användningsskyldigheten med hänvisning till undantagsgrunderna, det vill säga om myndigheten av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektiviteten eller informationssäkerheten nödvändigtvis måste använda andra tjänster. Myndigheterna har inte i nuläget fullt ut uppfyllt användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster. Avsikten med de ändringar som förtydligar användningsskyldigheten är att öka användningsgraden för stödtjänsterna för att de syften som anges i 1 § ska uppfyllas bättre. En ökad användning av meddelandeförmedlingstjänsten hos allt fler myndigheter gynnar också de kunder inom förvaltningen som använder tjänsten, när delgivningar som förmedlas av olika myndigheter kan tillgås centraliserat i en tjänst.

7 §. Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras från Beslut som gäller skyldigheten att använda stödtjänster till Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster. I och med den föreslagna ändringen beskriver rubriken bättre vad paragrafen handlar om.

Det föreslås att paragrafen görs mer logisk genom att den delas upp i tre moment. I 1 mom. föreskrivs det om förfarandet för ansökan om undantag från användningsskyldigheten. En organisation som är användningsskyldig ska, liksom i nuläget, hos den som producerar stödtjänsten ansöka om undantag från användningsskyldigheten om den inte använder stödtjänsten i sin verksamhet. I nuläget har det gjorts väldigt få ansökningar om undantag från användningsskyldigheten, trots att myndigheterna har tillgång till egna tjänster som motsvarar stödtjänsterna. Av denna anledning föreslås det i 1 mom. en hänvisning till lagens 5 § 1 mom. som förtydligar kopplingen mellan paragraferna. Avsikten med ansökningsförfarandet är också i fortsättningen att främja användningen av gemensamma tjänster och på det sättet förbättra verksamheten inom den offentliga förvaltningen med avseende på tillgång, kvalitet, effektivitet, produktivitet och interoperabilitet. Det föreslås inte någon fastställd form för ansökan, men den som ansöker om undantag ska på serviceproducentens begäran lämna de uppgifter till serviceproducenten som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Organisationer som är skyldiga att använda stödtjänsten ska ansöka om undantag från sin användningsskyldighet om de i regel använder någon annan tjänst för sådan verksamhet som stödtjänsten är avsedd för.

Användningsskyldigheten uppfylls till exempel inte om en organisation som är skyldig att använda tjänsten skapar en integration till stödtjänsten som gäller bara en av organisationens ärendegrupper, men i andra ärendegrupper använder en annan tjänst för motsvarande ändamål. I en sådan situation ska organisationen alltså ansöka om undantag från användningsskyldigheten. Ansökan om undantag från användningsskyldigheten kan göras på en gång gällande flera ärendegrupper. För att undvika en administrativ börda är det motiverat att organisationer som är skyldiga att använda tjänsten och som ansöker om undantag från användningsskyldigheten gör bara en ansökan om undantag från användningsskyldigheten som gäller alla sådana ärendegrupper där organisationen inte avser att använda stödtjänsten.

För att få avvika från skyldigheten att använda gemensamma stödtjänster för e-tjänster ska en myndighet som är användningsskyldig också i fortsättningen kunna påvisa objektiva grunder för avvikelsen. Bestämmelser om grunder för avvikelse finns i nuläget i 5 § 1 mom. i lagen om stödtjänster. För tydlighetens skull flyttas grunderna för avvikelse till 7 § och där till ett nytt 2 mom. som gäller avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster. Avsikten är inte att ändra grunderna för undantag från de gällande grunderna, utan också i fortsättningen kan en serviceproducent bevilja undantag från användningsskyldigheten, om den organisation som är skyldig att använda tjänsten av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektiviteten eller informationssäkerheten nödvändigtvis måste använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den. Grunderna för undantag från användningsskyldigheten ska även i fortsättningen tolkas snävt. För att undantag ska kunna beviljas måste avvikelsen utgående från någon eller några av de grunder för undantag som nämns i bestämmelsen vara nödvändig enligt en objektiv bedömning. Innehållet i grunderna för undantag beskrivs närmare i samband med den proposition som ledde till att lagen om stödtjänster stiftades (RP 59/2016 rd, s. 42–43).

I 3 mom. föreslås det bestämmelser om ett förfarande, där finansministeriet kan överta ett ansökningsärende som gäller undantag från användningsskyldigheten för avgörande eller serviceproducenten kan föra ärendet till ministeriet för avgörande. Bestämmelser om motsvarande förfarande finns i nuläget bland annat i 1 mom., varifrån de alltså nu flyttas till 3 mom. I momentet stryks samtidigt möjligheten för den som gjort ansökan om undantag från användningsskyldigheten att föra ärendet till finansministeriet för avgörande. På det sättet minskas den administrativa bördan i situationer där antalet ansökningar om undantag bedöms öka. Samtidigt uppdateras hänvisningen i momentet till styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen i enlighet med lagen om informationshantering till en hänvisning till styrningen av informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen.

2 a kap. Meddelandeförmedlingstjänst

I lagen föreslås det ett nytt 2 a kap. med bestämmelser om meddelandeförmedlingstjänsten. I kapitlet finns noggrannare bestämmelser än i den gällande lagstiftningen om användningen av meddelandeförmedlingstjänsten som en del av användarorganisationens verksamhet samt om förmedling av brevpост med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten. Kapitlet innehåller noggrannare bestämmelser än den gällande lagstiftningen och delvis bestämmelser av ett nytt slag också om att öppna ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en kund inom förvaltningen, om att sända en notifikation om ett nytt meddelande som har kommit till kontot i meddelandeförmedlingstjänsten samt om att stänga kontot i meddelandeförmedlingstjänsten.

8 a §. *Användning av meddelandeförmedlingstjänsten.* Utnyttjandet av meddelandeförmedlingstjänsten upplevs i nuläget för myndigheternas del vara delvis oklart. Avsikten är att med hjälp av den föreslagna paragrafen precisera vad

meddelandeförmedlingstjänsten används för. Också innehållet i skyldigheten att använda meddelandeförmedlingstjänsten preciseras således i den föreslagna paragrafen.

Enligt *1 mom.* ska meddelandeförmedlingstjänsten användas vid användarorganisationens elektroniska delgivningsförfarande. Föremålen för elektronisk delgivning kan vara till exempel förvaltningsbeslut, förfarandebeslut, anmälningar, kallelser eller andra handlingar som påverkar behandlingen av ett ärende, såsom myndigheters och andras krav samt utredningar som kan påverka avgörandet av ett ärende. En användarorganisation som i lagens 5 § 1 mom. åläggs att använda meddelandeförmedlingstjänsten ska i regel använda tjänsten som en del av sitt elektroniska delgivningsförfarande. Avsikten med bestämmelsen är att en användarorganisation som är skyldig att använda meddelandeförmedlingstjänsten också utnyttjar den så heltäckande som möjligt när den delger handlingar elektroniskt. Avsikten är emellertid inte att begränsa myndigheternas möjligheter att utnyttja också andra elektroniska delgivningssätt i situationer där sådana är ändamålsenliga. Till exempel på grund av informationssäkerheten, när det är fråga om att nå en person eller av någon annan motsvarande orsak kan det i enskilda fall vara mer ändamålsenligt att använda något annat delgivningssätt, även om mottagaren är användare av meddelandeförmedlingstjänsten. Användning av meddelandeförmedlingstjänsten i elektroniskt delgivningsförfarande innebär såväl att besluten delges elektroniskt direkt i meddelandeförmedlingstjänsten som att det nya förfarande tillämpas som föreslås ingå i den nya lagen om elektronisk kommunikation, enligt vilken användarorganisationen delger ett beslut elektroniskt i sin egen e-tjänst, men skickar en notifikation om saken till meddelandeförmedlingstjänsten.

Enligt det föreslagna *2 mom.* kan meddelandeförmedlingstjänsten användas också för sändning och mottagande av andra elektroniska meddelanden mellan användarorganisationen och användarna. Det förekommer en stor mängd elektronisk kommunikation mellan myndigheterna och kunder inom förvaltningen som det inte alla gånger är ändamålsenligt att sköta via meddelandeförmedlingstjänsten. Sådan kommunikation sköts till exempel per e-post eller via myndigheternas egna e-tjänster. Meddelandeförmedlingstjänsten kan ändå också i fortsättningen användas även för kommunikation av det slaget. Med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten har en kund inom förvaltningen också möjlighet att inleda sitt ärende hos användarorganisationen om organisationen har gjort detta möjligt. Enligt 2 punkten i momentet kan meddelandeförmedlingstjänsten användas också för delgivningsförfarande som sker per post samt för sändning av andra brev. Med detta avses den nuvarande utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten som användarorganisationen, om den så vill, kan använda för att ordna utdelningen av sin brevpост centraliserat med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten.

8 b §. Sändning av notifikation. Den föreslagna paragrafen innehåller närmare bestämmelser om förfarandena och ansvaren vid sändning av anmälningar, det vill säga så kallade notifikationer, när användarorganisationen använder meddelandeförmedlingstjänsten i sitt elektroniska delgivningsförfarande. När användarorganisationen sänder en ny delgivning till användarens konto i meddelandeförmedlingstjänsten ska den bifoga en notifikation enligt den nya 19 a § som föreslås i lagen om elektronisk kommunikation. Serviceproducenten för meddelandeförmedlingstjänsten ansvarar för det tekniska sändandet av notifikationen till användaren av tjänsten. Serviceproducenten ska i enlighet med 19 a § i lagen om elektronisk kommunikation skicka en notifikation till användaren av meddelandeförmedlingstjänsten när en handling som ska delges har kommit till meddelandeförmedlingstjänsten, om användaren har meddelat en elektronisk adress för detta ändamål till meddelandeförmedlingstjänsten. I paragrafen tas det inte separat ställning till hur meddelandet tekniskt sänds eller till den elektroniska adress som anges. I praktiken används notifikationer per e-post för närvarande i

meddelandeförmedlingstjänsten, men regleringen möjliggör också till exempel notifikationer som sms.

Serviceproducenten skickar till användaren av meddelandeförmedlingstjänsten en notifikation som den ansvariga användarorganisationen definierat också om andra meddelanden som inkommer till meddelandeförmedlingstjänsten. Med hjälp av paragrafen elimineras den oklarhet och tolkningsbarhet som tidvis råder i nuläget i anslutning till användarorganisationens och serviceproducentens ansvar när användarorganisationen använder meddelandeförmedlingstjänsten som en del av sin verksamhet. Det vilar på användarorganisationens ansvar att definiera den notifikation om att ett nytt meddelande har skickats till användaren från meddelandeförmedlingstjänsten och serviceproducenten ansvarar för det tekniska sändandet till användarens elektroniska adress.

Möjligheten att få en notifikation gagnar i synnerhet dem som använder meddelandeförmedlingstjänsten. Den anmälan till en elektronisk adress om ett nytt meddelande som inkommit till meddelandeförmedlingstjänsten fungerar som en notifikation för användaren, som gör det lättare att följa det som händer i meddelandeförmedlingstjänsten. För närvarande är det obligatoriskt att ange en e-postadress för notifikationer i samband med att man börjar använda meddelandeförmedlingstjänsten. I fortsättningen, när ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten i enlighet med 8 d § öppnas på myndighetsinitiativ för dem som använder identifieringstjänsten för fysiska personer, kan angivande av en elektronisk adress inte längre förutsättas. En person måste kunna använda offentliga elektroniska e-tjänster med stark autentisering utan krav på att en elektronisk adress ska anges i samband med identifieringen. Om det är obligatoriskt att ange en adress innebär det i praktiken att personen innan kontot i meddelandeförmedlingstjänsten öppnas måste ha möjlighet att begära att kontot inte öppnas. Detta innebär i sin tur att öppnandet av ett konto de facto på motsvarande sätt som i nuläget grundar sig på personens uttryckliga samtycke. Då uppfylls de mål gällande prioritering av elektronisk delgivning och de besparingar som i propositionen eftersträvas genom ändringen sannolikt inte fullt ut.

En person ska på motsvarande sätt som i nuläget bekräfta sin elektroniska adress med en bekräftelsekod som skickas till adressen. Om personen inte bekräftar adressen i samband med öppnandet av kontot, öppnas kontot i meddelandeförmedlingstjänsten inte åt personen, men han eller hon kan fortsätta till den tjänst som han eller hon håller på att identifiera sig i. Om ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten inte öppnas åt en person av denna anledning, öppnas kontot på nytt på det sätt som avses i 8 d §, när personen följande gång använder identifieringstjänsten för fysiska personer. Personen informeras separat om detta i samband med identifieringshändelsen.

Den som använder meddelandeförmedlingstjänsten ansvarar för att hålla sin elektroniska adress uppdaterad i tjänsten. Ovan i avsnitt 2.2.4 beskrivs de åtgärder som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata vidtar för att säkerställa att användarens e-postadress är uppdaterad samt myndighetens ansvar i detta avseende. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata planerar en funktion med hjälp av vilken de som använder meddelandeförmedlingstjänsten regelbundet i meddelandeförmedlingstjänstens användargränssnitt kan påminnas om att uppdatera sin elektroniska adress. Dessutom planerar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata en funktion, med hjälp av vilken användare i samband med att de identifierar sig i meddelandeförmedlingstjänsten kan uppmanas att uppdatera sin elektroniska adress för kontot i meddelandeförmedlingstjänsten, om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har noterat att det inte går att skicka notifikationer till adressen. På detta sätt kan användarna stödjas i att hålla sin elektroniska adress uppdaterad och således kan det säkerställas att notifikationerna når användaren.

I andra hand ska användaren på det sätt som föreskrivs i 8 d § uttryckligen meddela att han eller hon inte vill ange en elektronisk adress. Då informeras personen om vilken betydelse notifikationerna har och om att personen aktivt ska följa sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten. Dessutom uppmanas personen att ta i bruk mobilapplikationen för Suomi.fi-meddelanden, där det också är möjligt för personen att med hjälp av push-meddelanden få vetskap om meddelanden som skickats till kontot.

8 c §. *Leverans av brevpост.* Paragrafen föreslås innehålla närmare bestämmelser om leverans av brevpост med hjälp av den utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänst som ingår i meddelandeförmedlingstjänsten. Det är frivilligt för användarorganisationerna att använda utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten. Meddelandeförmedlingstjänsten erbjuder redan i nuläget en möjlighet för användarorganisationen att leverera brevpост centraliserat med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten. Användarorganisationen kan i enskilda fall av skäl som gäller möjligheten att nå mottagaren, informationssäkerhet eller någon annan omständighet använda brevpост i pappersform i stället för elektroniskt meddelande.

Utnyttjandet av utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten är i nuläget brokigt och i vissa fall har det funnits en risk för att den användarorganisation som ansvarar för delgivningen inte i slutändan fått veta om delgivningen har levererats till kunden inom förvaltningen elektroniskt eller per post. Syftet med den föreslagna paragrafen är att förtydliga det förfarande som ska tillämpas vid utnyttjande av den centraliserade brevpостegenskapen i anslutning till meddelandeförmedlingstjänsten. Om användarorganisationerna vill utnyttja utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten, ska organisationen särskilt begära att få tjänsten i bruk. Utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten gäller användarorganisationens alla delgivningar och andra meddelanden som levereras till meddelandeförmedlingstjänsten.

Enligt den föreslagna paragrafen skickar serviceproducenten en delgivning eller ett annat brev per post endast i situationer där användarorganisationen har angett detta som delgivnings- eller sändningssätt. Det är alltså möjligt för användarorganisationen att uttryckligen ange att en delgivning ska levereras endast som brevpост och då kan användarorganisationen utnyttja tjänsten också i situationer där elektronisk delgivning inte enligt organisationens bedömning är möjlig som delgivningssätt. Dessutom betraktas användarorganisationens begäran om att ta utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten i bruk som ett i paragrafen avsett meddelande om delgivnings- eller sändningssätt. Då kan användarorganisationen på motsvarande sätt som i nuläget sända delgivningen till meddelandeförmedlingstjänsten, varvid den i första hand delges elektroniskt och, om personen inte har ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten, som brev per post. Användarorganisationen får då ett meddelande av serviceproducenten om på vilket sätt delgivningen genomförts.

8 d §. *Öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten.* I paragrafen föreslås det bestämmelser om öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en myndig fysisk person utan att personen har begärt detta. Paragrafen innehåller också bestämmelser om de myndiga fysiska personer på vilka detta förfarande inte tillämpas. Dessutom föreskrivs det om öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten som sker på begäran. Med öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten avses att en person får meddelandeförmedlingstjänsten i användning och att myndigheter som använder meddelandeförmedlingstjänsten kan skicka delgivningar och andra meddelanden till personen elektroniskt till kontot i meddelandeförmedlingstjänsten. Uppgift om att en person har ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten antecknas i det register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten som avses i 11 §. Också andra uppgifter om personen som är nödvändiga för öppnande av ett konto antecknas i samband med att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten öppnas i det register över användare av

meddelandeförmedlingstjänsten som avses i 11 §, om de inte redan har antecknats där. Uppgifterna kan redan ha antecknats i registret om kontot har varit öppnat tidigare men har stängts och serviceproducenten inte har raderat uppgifterna ur registret över användare av meddelandeförmedlingstjänsten, till exempel för att det har funnits meddelanden i tjänsten för vilka förvaringstiden ännu inte har löpt ut.

Enligt 1 mom. öppnar serviceproducenten ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en myndig person när personen identifierar sig med hjälp av den tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten. Öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten förutsätter att den person som identifierar sig är myndig och har ett verktyg för stark autentisering som kan användas i identifieringstjänsten för fysiska personer och som han eller hon identifierar sig med i en e-tjänst inom den offentliga förvaltningen, såsom MittKanta eller MinSkatt. Öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten förutsätter i praktiken också att personen har en finländsk personbeteckning som antecknats i befolkningsdatasystemet och som förmedlas till meddelandeförmedlingstjänsten i samband med identifieringen.

Öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten med stöd av 8 d § 1 mom. gäller sådana ovan avsedda personer som inte har börjat använda kontot med samtycke som de gett med stöd av den gällande lagstiftningen eller som har begärt att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten stängs och använder identifieringstjänsten för fysiska personer efter den tidsfrist som anges i 8 e §.

Förfarandet gäller endast den fysiska personen själv, då denna identifierar sig. Förfarandet gäller således inte till exempel en person som den som identifierar sig har vårdnaden om, en huvudman, en fullmaktsgivare eller en sammanslutning för vars räkning den fysiska personen ska sköta ärenden i en e-tjänst, vilket leder till att ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten öppnas i samband med identifieringen.

I samband med identifieringstransaktionen öppnas för personen en vy med information om att kontot öppnas och konsekvenserna av detta. I samband med vyn ska personen på det sätt som föreslås i momentet ange antingen sin elektroniska adress för sändande av notifikationer som avses i 8 b § eller att han eller hon inte vill ange en elektronisk adress. Om personen anger sin elektroniska adress ska han eller hon bekräfta den i samband med att kontot öppnas. Efter detta får personen en bekräftelse på att kontot öppnats. Efter vyn om öppnandet av kontot kan personen fortsätta att sköta det ärende i myndighetens tjänst som var orsaken till att han eller hon identifierade sig i identifieringstjänsten. Om personen redan har ett konto öppnat i meddelandeförmedlingstjänsten öppnas den nämnda vyn inte, utan personen fortsätter direkt till den tjänst som han eller hon identifierade sig i.

Ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten öppnas alltid i samband med elektronisk kommunikation, när identifieringstjänsten för fysiska personer används. Att en person identifierar sig i en e-tjänst inom den offentliga förvaltningen visar att personen förmår använda någon e-tjänst som administreras av en myndighet. Dessutom säkerställer det att personen använder något verktyg för stark autentisering som behövs för användning av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten.

I samband med att ett konto öppnas informeras personen om att kontot öppnats och om konsekvenserna av detta samt om möjligheten att begära att kontot i tjänsten stängs på det sätt som avses i 8 e §. Tydlig information om möjligheten att stänga kontot i enlighet med det förfarande som föreslås i den nya 8 e § är av största vikt då det gäller att garantera personers jämlikhet och rättsskydd. På så sätt kan till exempel personer som använder elektroniska tjänster

endast med assistans få information om öppnandet av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten och om möjligheten att stänga kontot så att den som assisterar finns till hands för att stödja dem. Med tillräcklig information i samband med att kontot öppnas säkerställs det att användaren förstår vilka konsekvenser det att kontot öppnas har för det sätt på vilket myndigheternas delgivningar i fortsättningen huvudsakligen levereras. Skyldigheten att informera grundar sig på den gällande lagstiftning som beskrivs i avsnitt 2.7 och som är tvingande för serviceproducenter och användarorganisationer. Således finns det inget behov av att i lagen om stödtjänster särskilt föreskriva om informerande.

Enligt 2 mom. öppnas ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten inte genom det förfarande som avses i 1 mom. åt en person som på basis av en uppgift som införts i det i lagen om förmyndarverksamhet avsedda registret över förmynderskapsärenden har förordnats en intressebevakare respektive fastställts en intressebevakningsfullmäktig. Serviceproducenten har rätt att behandla uppgifterna på den grund som föreskrivs i 9 § och 12 § 1 mom. i lagen om stödtjänster. Avgränsningen förutsätter att uppgiften kan hämtas registerbaserat, vilket i praktiken utesluter de personer, för vilka ingen uppgift om förordnad intressebevakare eller fastställd intressebevakningsfullmäktig har införts i registret över förmynderskapsärenden. I fråga om den sistnämnda gruppen finns det ingen registerbaserad information som kan utnyttjas i samband med att kontot öppnas. Det finns emellertid relativt få personer av det sistnämnda slaget, så en stor del av de personer som har intressebevakning eller av dem för vilka intressebevakningsfullmakt har fastställts utesluts de facto från öppnandet av konto på myndighetsinitiativ. På detta sätt tryggas att ett konto inte öppnas på myndighetsinitiativ för en person med nedsatt funktionsförmåga även om personen sköter ärenden elektroniskt och använder ett personligt identifieringsverktyg. För en sådan person är det möjligt att få ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten öppnat på sin begäran på det sätt som föreskrivs i 3 mom.

Enligt 3 mom. öppnar serviceproducenten ett konto på begäran i andra situationer än de som avses i 1 mom. Avsikten med momentet är att göra det möjligt att i fortsättningen öppna ett konto också för personer för vilka konto inte öppnas på det sätt som föreskrivs i 1 mom. Med stöd av momentet kan ett konto öppnas också av en person som avses i 1 mom. Då kan en person som så önskar börja använda kontot innan han eller hon använder identifieringstjänsten för fysiska personer eller efter en begäran om att kontot ska stängas på nytt före den tidsfrist på sex månader som avses i 8 e §. Dessutom kan ett konto med stöd av momentet också i fortsättningen öppnas åt en juridisk person. Likaså kan en serviceproducent liksom i nuläget på begäran öppna ett konto åt en minderårig eller en person för vilken har förordnats intressebevakare eller fastställts intressebevakningsfullmäktig.

Meddelandeförmedlingstjänsten är en allmän elektronisk kanal för myndigheternas delgivningar och andra meddelanden. Därför grundar sig öppnande och användning av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten för minderåriga och personer med intressebevakning också i fortsättningen på den allmänna regleringen i lagen om förmyndarverksamhet, lagen om intressebevakningsfullmakt och lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt, som gäller dessa personer.

8 e §. Stängning av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten. Enligt 1 mom. stänger serviceproducenten ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten på begäran av användaren eller efter att ha fått kännedom om att användaren har avlidit. Med stängning av ett konto avses att information om att kontot stängs förs in i det register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten som avses i 11 § och att det inte längre går att skicka delgivningar eller andra meddelanden elektroniskt till kontot. De meddelanden som finns på kontot bevaras dock på kontot tills de med stöd av 13 § ska avföras ur registret. Kontot kvarstår

alltså passivt i bakgrunden så att de delgivningar och andra meddelanden som sänts dit tidigare fortfarande kan läsas.

Personen kan begära att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten stängs genast efter att kontot har öppnats. I samband med att kontot öppnas informeras användaren om möjligheten att stänga kontot. Personen kan också när som helst efter att kontot öppnats begära att det stängs genom meddelande till serviceproducenten antingen i meddelandeförmedlingstjänsten eller på något annat sätt, såsom genom att besöka serviceproducentens serviceställe. Begäran om stängning av kontot kan för en persons räkning göras också till exempel elektroniskt av en person med fullmakt för detta med hjälp av den i 3 § 1 mom. 6 punkten i lagen om stödtjänster avsedda behörighetstjänsten eller av en person med fullmakt i pappersform som besöker ett serviceställe. Likaså kan en vårdnadshavare, intressebevakare eller intressebevakningsfullmäktig begära att kontot för den han eller hon har vårdnaden om, huvudmannen eller fullmaktsgivaren stängs, om företrädaren har rätt till detta enligt lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt, lagen om förmyndarverksamhet eller lagen om intressebevakningsfullmakt.

Begäran om stängning av kontot innebär inte någon prövningsrätt, utan serviceproducenten ska stänga kontot efter att ha fått en begäran om detta. På grundval av en begäran som gjorts i meddelandeförmedlingstjänsten stängs kontot i praktiken i samma stund som begäran har gjorts. Om begäran görs fysiskt i kundservicen, stänger serviceproducenten kontot när den har fått de uppgifter som behövs för stängningen. I båda fallen får personen en bekräftelse på att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten har stängts.

Serviceproducenten stänger kontot också i det fallet att den får kännedom om att användaren har avlidit. Detta motsvarar gällande praxis. I praktiken får serviceproducenten informationen om att användaren har avlidit från befolkningsdatasystemet.

Om användningen av kontot behöver förhindras av någon orsak som är kopplad till informationssäkerhet är detta möjligt med stöd av 272 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014). Om inte något annat föreskrivs i lagen om stödtjänster eller i någon annan lag ska enligt 1 § 3 mom. i lagen om stödtjänster lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation tillämpas på förmedlingen av kommunikation och på behandlingen av meddelanden och förmedlingsuppgifter. I förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 13/2016 rd) har bestämmelsen konstaterats gälla i synnerhet meddelandeförmedlingstjänsten. I lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation gör 272 § det möjligt för kommunikationsförmedlare och leverantörer av mervärdestjänster samt aktörer som handlar för deras räkning rätt att vidta nödvändiga åtgärder enligt 2 mom. för att sörja för informationssäkerheten. Paragrafens 2 mom. möjliggör bland annat automatiskt förhindrande eller automatisk begränsning av förmedling och mottagande av meddelanden,

Serviceproducenten kan på grund av denna reglering enligt sitt övervägande antingen stänga kontot på det sätt som avses i 8 e § eller låsa kontot så att det inte går att skicka meddelanden och delgivningar till kontot och det inte går att logga in på kontot för att läsa meddelanden. Detta kan aktiveras till exempel om det finns skäl att misstänka att någon annan än den åt vilken kontot har öppnats använder det obehörigt exempelvis på grund av dataintrång, personuppgiftsincident eller av någon annan orsak eller om en säker användning av kontot annars har äventyrats.

Enligt 2 mom. ska serviceproducenten ändå öppna kontot i meddelandeförmedlingstjänsten på nytt om de villkor som anges i 8 d § 1 och 2 mom. och det har förflutit sex månader efter att kontot stängdes på användarens begäran. Detta innebär i praktiken att ett konto som användaren har begärt att få stängt öppnas på nytt om personen sköter ärenden elektroniskt och identifierar

sig med hjälp av identifikationstjänsten för fysiska personer med ett verktyg för stark autentisering sex månader efter att kontot stängdes på personens begäran. Ett konto öppnas på nytt på motsvarande sätt som det öppnas på myndighetsinitiativ. I praktiken öppnas för personen då en motsvarande vy som i en situation där kontot öppnas enligt 8 d § 1 mom. Genom regleringen strävar man efter att säkerställa att de personer åt vilka det öppnats ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten och vilka i praktiken sköter ärenden elektroniskt tar kontot i meddelandeförmedlingstjänsten i aktiv användning. En person ska ändå ha möjlighet att också i denna situation begära att kontot stängs på det sätt som föreslås i 1 mom.

Personen kan i enlighet med 8 d § 3 mom. på sin begäran börja använda kontot i meddelandeförmedlingstjänsten på nytt inom den tidsfrist som avses i 2 mom. Om personen efter detta begär att kontot stängs, börjar en ny tidsfrist som avses i 2 mom. löpa från den tidpunkten.

Serviceproducenten kan helt ta bort ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten med stöd av 13 § 3 och 4 mom. i lagen om stödtjänster. Att kontot tas bort inverkar inte på tillämpningen av den föreslagna 8 d §.

11 §. Register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten. I det gällande 1 mom. föreskrivs det om registrering av det samtycke som gäller delgivningsförfarande. Med stöd av registeranteckningen kan myndigheten delge en person som är införd i registret en handling via personens konto i meddelandeförmedlingstjänsten. För detta syfte ska registret innehålla information om användarna av meddelandeförmedlingstjänsten oavsett om kontot grundar sig på samtycke som getts med stöd av den gällande regleringen eller på användning av identifieringstjänsten för fysiska personer enligt den föreslagna 8 d § eller på begäran om öppnande av kontot. Därför föreslås det att momentet ändras så att det är fråga om ett register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten, som serviceproducenten för i enlighet med gällande reglering för genomförande av elektronisk delgivning i anslutning till myndighetsverksamhet. Bestämmelser om bevarande och avförande av uppgifter i registret över användare av meddelandeförmedlingstjänsten finns i 13 § 3 och 4 mom. i lagen om stödtjänster. Serviceproducenten har också i fortsättningen med stöd av 12 § 5 mom. rätt att, när den tillhandahåller meddelandeförmedlingstjänsten till användarorganisationen lämna ut de uppgifter ur registret som är nödvändiga för att delgivningen ska kunna göras samt de uppgifter som behövs för att delgivningen med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten ska kunna verifieras.

I det gällande 2 mom. föreskrivs det att samtycken kan registreras också så att det register som avses i 10 § utnyttjas tekniskt. Det föreslås att momentet ändras så att där ingår en bestämmelse om att det som föreskrivs i 10 § 2–4 mom. om förfarandet vid registrering ska tillämpas när viljeyttringar registreras. Det är i fortsättningen fråga om en registrering som grundar sig både på användning av identifieringstjänsten för fysiska personer och på begäran om öppnande av konto. Vid registreringen kan man också utan omnämmandet i lagen tekniskt utnyttja det register som avses i 10 §, varför omnämmandet av detta enligt förslaget stryks i momentet.

Det föreslås att 3 mom. i paragrafen upphävs. I 3 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs det om registrets tillförlitlighet och om att det meddelas separata bestämmelser om delgivningssätten. Det är fråga om informativ reglering som det inte finns något särskilt behov för. När 1 mom. ändras så att det inte längre är fråga om registrering av samtycke till delgivningsförfarande, utan om ett register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten, anses det inte finnas någon motsvarande grund för en informativ bestämmelse om registeranteckningens tillförlitlighet som tidigare.

13 §. Bevarande av uppgifter som behandlas inom tjänsteproduktionen. Det föreslås att 3 mom. ändras i fråga om bevaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten. Serviceproducenten ska i fortsättningen bevara meddelanden som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten i fem år, om användaren inte har raderat dem före det. Enligt den gällande lagen ska meddelandena bevaras i två år, vilket har bedömts vara en för kort tid i förhållande till handläggningstiden för många myndighetsärenden, i synnerhet ärenden som leder till ändringssökande. En användare av meddelandeförmedlingstjänsten kan ha ett ärende under behandling hos en myndighet i flera års tid och under den tiden behöver användaren kunna se handlingar som anknyter till ärendet. Meddelandeförmedlingstjänsten är en informationssäker tjänst där användaren enligt den föreslagna ändringen kan förvara behövliga handlingar under hela den tid ett ärende är under behandling. En längre bevaringstid gör det möjligt för användaren att ha säker åtkomst till sina viktiga handlingar i stället för att till exempel behöva förvara dem i pappersform i hemmet. Den föreslagna bevaringstiden på fem år har bedömts vara tillräcklig i förhållande till livscykeln för handläggningen av de flesta myndighetsärenden.

Användaren föreslås fortfarande ha möjlighet att också på eget initiativ radera meddelanden i meddelandeförmedlingstjänsten som förmedlats med hjälp av tjänsten. Således kan användaren till exempel från sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten radera sådana handlingar som han eller hon inte längre har något behov av att förvara i anslutning till behandlingen av ärendet. Dessutom kan användaren ta till vara delgivningar och andra meddelanden som inkommit till meddelandeförmedlingstjänsten. Bevaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten inverkar inte på de bevaringstider som föreskrivs för myndigheterna i lag, utan uppgifterna och handlingarna ska i myndigheternas egna system bevaras hela den föreskrivna tiden. Uppgifter och handlingar som användaren raderat eller som utplånats från meddelandeförmedlingstjänsten efter den föreslagna tiden på fem år kan alltså fås av myndigheterna och ur deras informationssystem under hela den föreskrivna bevaringstiden. Om användaren till exempel på grund av den tid ändringssökandet tar behöver få handlingarna ännu efter att de har utplånats från meddelandeförmedlingstjänsten kan användaren begära dem av den myndighet eller besvärsinstans som behandlat ärendet. Meddelandeförmedlingstjänsten är inte myndighetens ärenderegister eller arkiveringstjänst, och bevaringstiden för handlingarna i tjänsten är således inte beroende av bevaringstiderna för delgivningar eller andra meddelanden som myndigheten levererar till tjänsten.

Momentet förbättras också språkligt på finska men det inverkar inte på innehållet.

24 §. Ändringssökande. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. Momentet innehåller en informativ hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som innehåller bestämmelser om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen. Därför föreslås det att också rubriken ”Begäran om omprövning” i den gällande paragrafen ändras till ”Ändringssökande” för att den ska motsvara paragrafens nya innehåll.

7.2 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

2 §. Tillämpningsområde. I 1 mom. föreskrivs det om tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation, som omfattar anhängiggörande och behandling av förvaltningsärenden, domstolsärenden, åtalsärenden och utökningsärenden samt delgivning av beslut i nämnda ärenden som sker på elektronisk väg.

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation ändras så att det omfattar också förundersökning och polisundersökning, som i den gällande lagen lämnats utanför tillämpningsområdet. Det föreslås att begreppet andra brottmål används i lagen.

Begreppet domstolsärende innefattar redan brottmål som behandlas i domstolarna. Det föreslås att begreppet andra brottmål innefattar åtalsärenden enligt den gällande lagen, och dessutom förundersökning och även brottmål som behandlas genom bötesförfarande. I momentet nämns inte längre separat åtalsärende, eftersom det ingår i begreppet andra brottmål.

Förundersökningsmyndigheter är enligt 2 kap. 1 § i förundersökningslagen utöver polisen Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Försvarsmakten. Lagen om elektronisk kommunikation är redan i nuläget tillämplig på dessa myndigheter när de handlägger förvaltningsärenden. Den gällande lagstiftningen om myndigheternas elektroniska tjänster är redan i nuläget i stor utsträckning tillämplig på förundersökningsmyndigheterna. Till exempel lagen om stödtjänster och lagen om informationshantering tillämpas också på förundersökningsmyndigheterna. Dessutom är regleringen i lagen om digitala tjänster fränsett 2 kap. tillämplig på förundersökningsmyndigheterna. I propositionen föreslås det att också tillämpningsområdet för 2 kap. i lagen om digitala tjänster ändras så att det gäller utförande av förundersökning och polisundersökning.

Polisundersökning utförs av polisen och avser enligt 6 kap. 1 § i polislagen (872/2011) annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Polisundersökning är till exempel undersökning av dödsorsak och undersökning av fall där personer försvunnit. Polisundersökning utförs med iakttagande av förundersökningslagen till tillämpliga delar på det sätt som undersökningens art förutsätter.

Med bötesförfarande avses behandling och avgörande av ett bötesärende som utförs summariskt utanför domstol det vill säga som behandlas skriftligt med begränsad undersökning. Bestämmelser om bötesförfarande finns i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Beroende på brottet och fallet påförs påföljden av förundersökningsmyndigheten eller åklagaren. Vid bötesförfarande utnyttjas så kallad masspostning, varvid delgivningen med mottagarens samtycke redan i nuläget görs elektroniskt. Ändringen av tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation förtydligar ändå rättsgrunden för delgivning av böter som föreläggs i bötesförfarande även i detta förfarande, där en betydande mängd brottmål behandlas.

Av förundersökningsmyndigheterna har i synnerhet polisen utvecklat också sina e-tjänster i anslutning till förundersökning. Polisen tar årligen emot mer än 200 000 polisanmälningar elektroniskt i e-tjänsten, per e-post eller via någon annan elektronisk kanal. Det här är mer än hälften av den totala mängden polisanmälningar.

Med tanke på harmonisering och förtydligande av regleringshelheten gällande myndigheternas e-tjänster och elektronisk kommunikation är det motiverat att lagen om elektronisk kommunikation tillämpas också på förundersökning och polisundersökning.

Ändringen av tillämpningsområdet medför inga betydande nya skyldigheter för förundersökningsmyndigheterna jämfört med den gällande lagstiftningen. Ändringen av tillämpningsområdet innebär bland annat att förundersökningsmyndigheterna vid delgivning av till exempel förundersökningsbeslut i enlighet med 11 kap. 1 § i förundersökningslagen kan använda kostnadseffektivare elektronisk delgivning och i sina elektroniska tjänster till denna del stödja sig på allmän lagstiftning. Ändringen förtydligar också skyldigheterna gällande elektronisk skötsel av ärenden hos polisen och andra förundersökningsmyndigheter och kunders rättigheter samt främjar digitaliseringsutvecklingen i samhället.

Vid förundersökning är det ändå även i fortsättningen nödvändigt att i vissa situationer delge en handling på annat sätt än elektroniskt. Till exempel en frihetsberövad person som är misstänkt för brott ska ha möjlighet att sätta sig in i underrättelsen om sina rättigheter enligt 4 kap. 17 § i

förundersökningslagen och personen ska få ha handlingen i sin besittning under hela den tid han eller hon är frihetsberövad. En sådan underrättelse måste således i praktiken lämnas på papper.

Det föreslås att 1 mom. för tydlighetens skull ändras också så att ordet beslut i samband med delgivning stryks i den första meningen, eftersom lagen om elektronisk kommunikation av hävd tillämpas också på delgivning av andra myndighetshandlingar än beslut. Enligt 54 § i förvaltningslagen ska myndigheten utöver beslut delge också meddelanden, kallelser eller andra handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet. Också till exempel allmänna domstolar delger i allmänhet andra handlingar än beslut, såsom stämningar och domar. Ändringen förtydligar lagens tillämpningsområde så att lagen om elektronisk kommunikation är tillämplig allmänt på delgivning av olika myndighetshandlingar. På grund av den föreslagna utvidgningen av lagens tillämpningsområde behöver ordalydelsen i momentet också i övrigt förtydligas.

Trots den föreslagna ändringen i tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation omfattas förundersökning och polisundersökning inte heller i fortsättningen av tillämpningsområdet för förvaltningslagen. Förundersökningslagen innehåller heltäckande bestämmelser om det förfarande som ska tillämpas vid förundersökning. Enhetliga grundläggande bestämmelser om polisundersökning ingår i 6 kap. i polislagen.

Det föreslås att 3 mom. upphävs på grund av ändringarna i 1 mom.

4 §. Definitioner. I paragrafen föreskrivs det om definitioner i lagen om elektronisk kommunikation, som är elektronisk dataöverföringsmetod, elektroniskt meddelande och elektroniskt dokument.

Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras tekniskt på grund av bestämmelserna i de nya 4 och 5 punkten.

Enligt förslaget ändras 1 mom. 3 punkten så att orden ”av ett beslut” stryks på motsvarande sätt som i lagens 2 § 1 mom. Ändringen behövs, eftersom lagen enligt praxis har tillämpats också på elektronisk delgivning av andra handlingar än beslut. Till denna del hänvisas det till motiveringen ovan i fråga om 2 § 1 mom. Vidare förtydligas ordalydelsen i bestämmelsen och momentet ändras i teknisk bemärkelse.

Det föreslås att det till 1 mom. fogas en ny 4 punkt där begreppet meddelandeförmedlingstjänst definieras. Med meddelandeförmedlingstjänst avses den meddelandeförmedlingstjänst som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om stödtjänster och som hänvisar till den elektroniska tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Med hjälp av tjänsten är det möjligt för myndigheten att delge myndighetshandlingar elektroniskt i enlighet med 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation. Också det lagförslag som gäller ändring av lagen om stödtjänster innehåller reglering som preciserar meddelandeförmedlingstjänsten och användningen av den.

Det föreslås att det till 1 mom. fogas också en ny 5 punkt där begreppet elektronisk tjänst definieras. Med elektronisk tjänst avses en e-tjänst som en myndighet ansvarar för. Som exempel på elektroniska tjänster kan nämnas Skatteförvaltningens tjänst MinSkatt och Folkpensionsanstaltens tjänst MittFPA.

I 2 § 1 mom. 4 punkten i lagen om stödtjänster definieras begreppet elektronisk tjänst på ett rätt liknande sätt som e-tjänster som en användarorganisation ansvarar för. Enligt förarbetena till lagen om stödtjänster är avsikten att definitionen av elektronisk tjänst ska täcka alla sådana tjänster där en person kommunicerar eller sköter förvaltnings- eller andra ärenden elektroniskt i riktning mot en användarorganisation (RP 59/2016 rd, s. 36).

I den elektroniska tjänsten kan man på samma sätt som i meddelandeförmedlingstjänsten delge myndighetshandlingar elektroniskt. En elektronisk tjänst är också en digital tjänst som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om digitala tjänster. I 6 § i lagen om digitala tjänster finns bestämmelser om elektronisk identifiering av en tjänsteanvändare. Av 6 § i lagen om digitala tjänster och bland annat av kravet på identifiering av mottagaren av en delgivning enligt 18 § i lagen om elektronisk kommunikation följer att en e-tjänst som används för elektronisk delgivning i praktiken ska vara sådan att användaren identifieras elektroniskt. Det föreslås att 18 § i lagen om elektronisk kommunikation ändras men att innehållet i kravet på identifiering i sak bevaras oförändrat.

11 §. *När dokument anses ha inkommit inom utsatt tid.* I paragrafen finns bestämmelser om när dokument som har lämnats in till myndigheten anses ha inkommit inom utsatt tid. Det föreslås att rubriken ändras på grund av de ändringar som görs i 1 mom., eftersom bestämmelsen i fortsättningen gäller också andra dokument än sådana som myndigheten inbegärt.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att bestämmelsen i stället för dokument som en myndighet inbegärt i fortsättningen gäller alla elektroniska dokument som har lämnats in till myndigheten. Detta förtydligar regleringen avseende tidsfristen för när elektroniska dokument inkommer jämfört med nuläget, eftersom tidsfristen för när ett elektroniskt dokument som en part lämnar in på eget initiativ har inkommit med stöd av gällande lagstiftning fastställs på ett annat sätt än tidsfristen för ett dokument som myndigheten inbegärt. De lagstiftningsändringar som föreslås i propositionen bedöms också öka antalet dokument som lämnas in till myndigheterna i elektronisk form, varför det är motiverat att harmonisera också regleringen av tidsfristerna för inlämnande av elektroniska dokument.

Enligt den gällande lagstiftningen fastställs tidsfristen för ankomst av ett annat dokument än ett sådant som en myndighet inbegärt, till exempel ett dokument som inleder ett ärende, i allmänhet utifrån myndighetens öppettider. Det saknar betydelse om det är fråga om ett dokument som lämnats in elektroniskt eller ett dokument som lämnats in på något annat sätt. Enligt 6 § 1 mom. i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) ska missnöjesanmälan, inlämnande av ändringsansökan, bemötande därav, tjänsteansökan och andra åtgärder som ska vidtas inom en bestämd tid vid domstol eller någon annan myndighet eller vid en officiell förrättning ske senast den sista dagen av den bestämda tiden. Ska åtgärden vidtas i ett ämbetsverk, ska det ske före utgången av verkets öppettid, och ska åtgärden vidtas vid en domstols sammanträde eller någon annan förrättning, ska det ske före sammanträdet eller förrättningens slut. Lagen om elektronisk kommunikation har stiftats efter lagen om beräkning av laga tid, och dess 11 § utgör en specialbestämmelse i förhållande till den ovannämnda 6 § i lagen om beräkning av laga tid. Lagen om beräkning av laga tid ska emellertid i övriga fall i fråga om tidsfristerna även för elektroniska handlingar tillämpas tillsammans med lagen om elektronisk kommunikation på så sätt att bland annat beräkningen av bestämd dag sker i enlighet med bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid. Om bestämd dag infaller bland annat på en söckenlördag eller en helgdag betraktas således som bestämd dag i enlighet med 5 § i lagen om beräkning av laga tid den första söckendagen därefter.

Bestämmelser om myndigheternas öppettider ingår i lagen om grunderna för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner (728/2021) samt statsrådets förordning om statliga myndigheters minimiöppethållning (1203/2022), som utfärdats med stöd av den lagen. Med stöd av den nämnda lagstiftningen är det möjligt för myndigheten att i viss mån själv bestämma om sina öppettider.

Det att den bestämda tid då en elektroniskt inlämnad handling har inkommit är beroende av om det är fråga om en handling som myndigheten inbegärt eller en handling som lämnats in på eget

initiativ kan bedömas orsaka förvirring i synnerhet bland andra än professionella aktörer. I allmänhet är användningen av myndigheternas elektroniska tjänster inte bunden till öppettiderna vid myndigheternas servicepunkter, vilket är ägnat att fördunkla betydelsen av en bestämd tid som är knuten till servicepunkternas öppettider. Enligt 4 § i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna se till att de digitala tjänster som de ansvarar för och de andra elektroniska dataöverföringsmetoder som de använder också finns tillgängliga vid andra tider än under myndigheternas servicepunkters öppettider. Således är det möjligt att yrka på rättelse eller anföra besvär till exempel i en myndighets elektroniska tjänst också under andra tider än myndighetens öppettider. I rättspraxis har till exempel bristfälliga anvisningar om sökande av ändring tolkats till partens fördel så att en elektroniskt inlämnad handling som inleder ett ärende inte har kunnat lämnas utan prövning på den grunden att handlingen har inkommit under tidsfristen, men efter ämbetsverkets öppettid (t.ex. HFD:2024:22, MAO:474/2024 28.8.2024).

Ändringen innebär till exempel i fråga om sökande av ändring att den tidsfrist som tillämpas på en besvärsskrift som lämnats in elektroniskt avviker något från den tidsfrist som tillämpas på en besvärsskrift som lämnats in fysiskt eller per post. Den sistnämnda ska vara framme senast den sista dagen under tidsfristen innan myndigheten stänger för dagen. Elektroniskt kan ändring sökas ännu senare under samma dag.

På grund av den föreslagna ändringen är det inte motiverat att i 1 mom. separat nämna typerna av handlingar vid namn. Också den sista meningen i 1 mom. blir överflödig på grund av ändringen och det föreslås därför att den stryks.

18 §. Bevislig elektronisk delgivning. Paragrafen innehåller bestämmelser om bevislig elektronisk delgivning.

I 1 mom. föreskrivs det bland annat om förutsättningarna för användning av bevislig elektronisk delgivning. Det föreslås att ordalydelsen i momentet förtydligas och att momentet inte längre ska innehålla bestämmelser om partens samtycke till elektronisk delgivning. Den sista meningen i momentet ska också strykas av orsaker som presenteras nedan.

Bestämmelsen ska även framöver bygga på utgångspunkten enligt den gällande lagen att bevislig elektronisk delgivning kan användas för delgivning av en sådan handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt. Avgörande i detta avseende är således att delgivningen är bevislig. Eftersom lagen om elektronisk kommunikation till sin natur är en allmän lag som gäller elektronisk delgivning kan en myndighet när lagen är tillämplig direkt med stöd av lagen om elektronisk kommunikation använda bevislig elektronisk delgivning när lagstiftningen om delgivning förutsätter något bevisligt delgivningssätt. Av det faktum att lagen om elektronisk kommunikation till sin natur är en allmän lag som gäller elektronisk delgivning och av regleringen i lagen följer att det inte finns något behov av att i en speciallag föreskriva särskilt om användningen av ett elektroniskt delgivningssätt. Inte heller de enskilda förfarandebestämmelserna om delgivningssätt behöver i regel ändras för att ett elektroniskt delgivningssätt ska kunna utnyttjas. Således är en bestämmelse i en speciallag om användning av ett visst bevisligt delgivningssätt, såsom delgivning med mottagningsbevis per post, inte i princip ett hinder för elektronisk delgivning.

Enligt 60 § 1 mom. i förvaltningslagen ska en delgivning verkställas per post mot mottagningsbevis, det vill säga bevisligt, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Dessutom innehåller speciallagstiftningen flera bestämmelser enligt vilka det har ansetts behövt att en myndighetshandling delges bevisligt. Till exempel stämning till rättegång, också i brottmål, kan delges genom bevislig elektronisk delgivning.

Myndigheten ska också beakta de tilläggsvillkor för delgivning som eventuellt anges i förfarandebestämmelsen om delgivning och som gäller något annat än att delgivningen är bevislig. Vid elektronisk delgivning ska således beaktas till exempel eventuell reglering som gäller processadress eller angivande av delgivningsadress. Till exempel i lagstiftning som gäller domstolar förutsätts det ofta att delgivningen sänds till en processadress som delgivningens mottagare särskilt har meddelat domstolen (t.ex. 90 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden och 11 kap. 3 a § i rättegångsbalken). Den elektroniska adress eller en annan adress som delgivningens mottagare har meddelat ska då i princip användas vid delgivningen, om inte myndigheten med stöd av en specialbestämmelse i stället för den adress som mottagaren har meddelat kan använda en annan elektronisk adress. Samtidigt kan till exempel ett beslut om förundersökning enligt 11 kap. 1 § 3 mom. i förundersökningslagen (805/2011) sändas också till en adress som förundersökningsmyndigheten annars känner till. I sådana situationer kan således i fortsättningen också elektronisk delgivning användas.

Elektronisk delgivning är inte nödvändigtvis heller ett möjligt delgivningssätt i fråga om vissa handlingar till exempel för att delgivningen görs i en situation där delgivningens mottagare har någon möjlighet att logga in i elektroniska tjänster. Till exempel redogörs det ovan i specialmotiveringen till 11 § för en situation där en frihetsberövad person som är misstänkt för brott ska ha möjlighet att sätta sig in i den underrättelse om sina rättigheter enligt 4 kap. 17 § i förundersökningslagen som handlar om hans eller hennes rättigheter och personen ska få ha handlingen i sin besittning under hela den tid han eller hon är frihetsberövad. Ett motsvarande hinder för elektronisk delgivning kan vara också det att en person avtjänar ovillkorligt fängelsestraff, varvid fångens åtkomst till internet med stöd av fängelselagen kan vara mycket begränsad.

Det föreslås att bestämmelsen i 1 mom. om att telefax eller därmed jämförbart sätt inte får användas för bevislig delgivning stryks, eftersom sådana delgivningssätt inte annars heller uppfyller kravet i synnerhet i det föreslagna 3 mom. om informationssäker och bevislig identifiering av mottagaren. Denna ändring förändrar inte rättsläget jämfört med nuläget.

Det föreslås att den sista meningen i momentet stryks, varvid där inte längre förutsätts att myndigheten ska meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta handlingen. Den gällande lagstiftningen är till denna del för teknisk och begränsar användningen av olika elektroniska delgivningssätt. Motsvarande reglering om notifikationer ingår också i de föreslagna nya 19 a och 19 b §, där det finns bestämmelser om notifikationer om elektroniska delgivningar som sänts till meddelandeförmedlingstjänsten och till e-tjänsten. En separat notifikation förutsätts emellertid inte om det vid bevislig elektronisk delgivning används en sådan elektronisk adress enligt den föreslagna 2 mom. 3 punkten som mottagaren angett.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med bestämmelser om vilken elektronisk kontaktuppgift myndigheten kan använda för att sända en elektronisk delgivning. Momentet ska tillämpas också genom den hänvisningsbestämmelse som föreslås gällande vanlig elektronisk delgivning enligt 19 §.

Propositionen utgår från att meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga tjänsten Suomi.fi-meddelanden, i fortsättningen i fråga om myndighetsbrev är ett slags elektronisk motsvarighet till en fysisk postlåda, dit myndigheter i fortsättningen i regel skickar elektroniska delgivningar. Elektronisk delgivning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden förutsätter inte längre separat samtycke av mottagaren. Myndigheten kan skicka en handling som ska delges elektroniskt eller ett meddelande om en elektronisk delgivning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden om mottagaren använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Däremot förutsätter elektronisk delgivning till någon annan elektronisk adress eller i en e-tjänst som inte är kopplad till tjänsten Suomi.fi-

meddelanden samtycke i enlighet med den gällande lagen och dess tolkningspraxis att myndigheten har meddelats en elektronisk kontaktuppgift till vilken den elektroniska delgivningen eller i fråga om e-tjänster notifikationen om den elektroniska delgivningen ska sändas. Att samtycket i samband med elektronisk delgivning tas bort ur lagen i fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden behandlas närmare i motiveringen till lagstiftningsordningen.

Enligt det föreslagna 2 mom. har myndigheten prövningsrätt när det gäller valet av elektroniskt delgivningssätt. En elektronisk delgivning kan enligt 2 mom. 1 punkten sändas till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Från meddelandeförmedlingstjänsten skickas enligt 19 a § en notifikation till den elektroniska adress som delgivningens mottagare har uppgett. Enligt 2 mom. 2 punkten kan myndigheten sända en elektronisk delgivning till myndighetens elektroniska tjänst. När myndigheten använder en elektronisk tjänst vid elektronisk delgivning ska den enligt 19 b § också skicka en notifikation om delgivningen till meddelandeförmedlingstjänsten. Om mottagaren eller myndigheten inte använder meddelandeförmedlingstjänsten skickas notifikationen till en annan elektronisk adress som mottagaren har uppgett för myndigheten för detta ändamål.

Enligt 2 mom. 3 punkten kan bevislig elektronisk delgivning sändas också till en annan elektronisk adress som mottagaren av delgivningen har uppgett som sin kontaktuppgift. Bestämmelsen motsvarar i praktiken förutsättningen i den gällande lagen om partens samtycke, eftersom den elektroniska adressen ska vara en sådan adress som personen har meddelat myndigheten. Den elektroniska kontaktuppgiften ska ha meddelats myndigheten i samband med handläggningen av ärendet, eller myndigheten ska på annat sätt tillräckligt försäkra sig om att den elektroniska adressen är aktuell.

Myndigheten ska för bevislig elektronisk delgivning använda en sådan elektronisk tjänst som också uppfyller kravet i 3 mom. om informationssäker och bevislig identifiering av delgivningens mottagare.

Meddelande av vilken elektronisk kontaktuppgift som helst innebär emellertid inte att myndigheten ska sända delgivningen med hjälp av den kontaktuppgiften. I praktiken har myndigheten inte nödvändigtvis tillgång till något sätt att sända delgivningen med hjälp av den kontaktuppgift som parten har meddelat. Samtidigt föreslås det inte på det sätt som i den gällande lagen någon begränsning av med hurdan teknik och vilka system en elektronisk delgivning kan genomföras.

Av annan lagstiftning kan dessutom följa begränsningar i användningen av en elektronisk delgivningsadress. Till exempel enligt 14 § i lagen om informationshantering ska en myndighet som överför sekretessbelagd information i det allmänna datanätet överföra informationen i ett krypterat eller på annat sätt skyddat format. Dessutom ska överföringen ordnas så att mottagaren verifieras eller identifieras på ett tillräckligt informationssäkert sätt, innan mottagaren kommer åt att behandla den överförda sekretessbelagda informationen. Också enligt 5 § i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna ge alla en möjlighet att i sina ärenden för mottagande av elektroniska meddelanden och handlingar från en myndighet använda den meddelandeförmedlingstjänst som avses i lagen om stödtjänster eller någon annan tillräckligt informationssäker elektronisk dataöverföringsmetod, om myndigheten kan sända meddelandet eller handlingen i elektronisk form.

Det föreslås att 2 mom. flyttas till ett 3 mom. på grund av det nya 2 mom. I momentet finns bestämmelser om identifiering av mottagaren av delgivningen. Momentet ändras i synnerhet på grund av ändringarna i 1 mom. Bestämmelsen förutsätter liksom den gällande lagen att mottagaren av delgivningen ska identifieras med hjälp av informationssäker och bevislig teknik.

Liksom i den gällande lagen föreskrivs det inte i bestämmelsen om någon identifieringsteknik som uttryckligen ska användas. Bestämmelser om stark autentisering finns bland annat i autentiseringslagen. Liksom i den gällande lagen kan vid identifiering användas också andra tekniker som är informationssäkra och bevisliga.

Det föreslås att 3 mom. flyttas till ett 4 mom. på grund av det nya 2 mom. I momentet finns bestämmelser bland annat om hur bevislig elektronisk delgivning sker och vid vilken tidpunkt. Momentet ändras i synnerhet på grund av ändringarna i 1 mom. I stället för hämta används uttrycket bekräfta som mottagen. Det nya uttrycket beskriver skeendet bättre också i tekniskt avseende. En delgivning kan bekräftas som mottagen med olika tekniska metoder. Det kan göras till exempel i meddelandeförmedlingstjänsten eller i en elektronisk tjänst i form av en separat förfrågan, varvid informationen om att den bevisliga delgivningen har tagits emot förmedlas direkt till myndigheten. Mottagaren av delgivningen kan också till exempel skicka myndigheten ett meddelande där personen meddelar att han eller hon har tagit emot delgivningen.

Om en elektronisk delgivning inte sker på det sätt som förutsatts i bestämmelsen tillämpas, på samma sätt som i den gällande lagen, vad som föreskrivs någon annanstans i lag. I praktiken kan myndigheten då verkställa den bevisliga delgivningen till exempel i enlighet med bestämmelserna i 60 § i förvaltningslagen eller någon annan tillämplig lag.

19 §. Vanlig elektronisk delgivning. Paragrafen innehåller bestämmelser om vanlig elektronisk delgivning.

Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om när vanlig elektronisk delgivning används och om villkoren för detta. Enligt förslaget ska momentet förtydligas och kompletteras med en hänvisning till bestämmelsen i 18 § 2 mom. om en elektronisk delgivningsadress. I paragrafen stryks kravet på samtycke på motsvarande sätt som i 18 § 1 mom. Villkoren för användning av en elektronisk delgivningsmetod fastställs i fortsättningen med stöd av 18 § 2 mom. och 19 b §. i lagen om elektronisk kommunikation i andra fall än när meddelandeförmedlingstjänsten används. Bestämmelsen om användning av en bevislig elektronisk delgivningsmetod flyttas enligt förslaget för tydlighetens skull till ett nytt 2 mom.

Den nya föreslagna formuleringen i momentet, ”en handling som enligt lag lämnas på något annat sätt än bevisligen” ändrar inte bestämmelsens tillämpningsområde, men ordalydelsen ändras så att den blir tydligare och mer enhetlig med 18 § 1 mom. Avsikten är att formuleringen ska klargöra det utgångsläge som ingår också i den gällande bestämmelsen, enligt vilken 19 § i lagen om elektronisk kommunikation är tillämplig i stor omfattning på de situationer där speciallagstiftningen innehåller bestämmelser om annan än en bevislig delgivningsmetod. Speciallagstiftningen innehåller många bestämmelser om delgivning av en handling till exempel ”per post” eller ”per brev”. Myndigheten kan således tillämpa bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation i en sådan situation och använda elektronisk delgivning utan att detta kräver särskild reglering. Inte heller de enskilda förfarandebestämmelserna om delgivningssätt behöver i regel ändras för att ett elektroniskt delgivningssätt ska kunna utnyttjas.

Ovan i motiveringen till 18 § redogörs det närmare för speciallagstiftning som det finns skäl att beakta när det gäller elektroniskt delgivningssätt, såsom bestämmelserna om att uppge processadress eller delgivningsadress eller situationer, där det inte nödvändigtvis är möjligt att använda ett elektroniskt delgivningssätt.

I momentet föreslås en hänvisning till det nya 18 § 2 mom., där det finns bestämmelser om delgivningsadresser till vilka myndigheten kan sända en elektronisk delgivning.

Det föreslås att bestämmelsen i 1 mom. om användning av bevislig delgivningsmetod flyttas till det nya 2 mom. Bestämmelsen i den gällande lagen har orsakat tolkningsoklarheter om bestämmelsens förhållande bland annat till bestämmelsen i 60 § 1 mom. i förvaltningslagen, enligt vilken mottagningsbevis kan användas också i de fall där det av andra skäl är nödvändigt för att trygga en parts rättigheter. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att den är mer enhetlig med bestämmelsen i förvaltningslagen och tillämpning av bestämmelsen ger på motsvarande sätt som bestämmelsen i förvaltningslagen myndigheten möjlighet till prövning av när det är motiverat att använda en bevislig delgivningsmetod. Enligt förarbetena till förvaltningslagen kan användning av bevisligt delgivningssätt för att trygga en parts rättigheter komma i fråga till exempel när det vid behandlingen blir nödvändigt att för utredning av ärendet förrätta syn eller muntligt hörande, och personens närvaro vid förrättningen behövs för att ärendet ska kunna avgöras (RP 72/2002 rd, s. 123).

Avsikten med bestämmelsen är att förbättra rättssäkerheten för mottagaren av delgivningen, eftersom en bevislig delgivningsmetod är effektivare än vanlig delgivning, då den ger säkerhet om att delgivningen har ägt rum och nått mottagaren. Ökningen av antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt det att bevislig elektronisk delgivning är en förmånlig delgivningsmetod gör det möjligt att använda snabb bevislig elektronisk delgivning flexibelt i situationer där delgivningen inte direkt enligt lag måste ske bevisligt, men ett bevisligt delgivningssätt ändå behövs för att partens rättigheter ska kunna tryggas. Enbart till exempel av informationssäkerhetsskäl eller för tillförlitlig identifiering av mottagaren behöver myndigheten emellertid inte nödvändigtvis använda bevislig delgivning. Till exempel när tjänsten Suomi.fi-meddelanden används vid vanlig elektronisk delgivning kan personen identifieras tillförlitligt och uppgifterna överförs krypterade i det allmänna datanätet.

Utöver förvaltningslagen innehåller också annan lagstiftning bestämmelser om när myndigheten ska använda en bevislig delgivningsmetod. Sådan reglering finns till exempel i 90 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, i 11 kap. 3 § och 11 kap. 3 a § i rättegångsbalken samt i 3 kap. 40 § i utsökningsbalken.

Det föreslås att 2 mom. på grund av det nya 2 mom. flyttas till ett 3 mom., och att inga ändringar görs i det.

19 a §. Notifikation om delgivning i meddelandeförmedlingstjänsten. Det föreslås att en ny 19 a § fogas till lagen, enligt vilken myndigheten ska underrätta mottagaren om en handling som delges och som har sänts till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden för delgivning. Redan i nuläget skickas en sådan så kallad notifikation till den e-postadress som användaren angett. Det föreslås att saken regleras på lagnivå särskilt av den anledningen att myndigheterna i fortsättningen kan sända elektroniska delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan separat samtycke av mottagaren av delgivningen, när mottagaren är användare av tjänsten. Notifikationen kan således anses ha betydelse i synnerhet till den del att den elektroniska delgivningen effektivt kommer till mottagarens kännedom.

En notifikation förutsätts emellertid inte i alla situationer, utan endast om delgivningens mottagare har uppgett en elektronisk adress till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det kan hända att en person inte har en lämplig elektronisk adress eller att han eller hon av någon annan anledning inte vill ha separata notifikationer. När ett konto öppnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden begärs en elektronisk kontaktuppgift av personen för sändande av notifikationer. Om personen inte meddelar en elektronisk kontaktuppgift informeras personen om att han eller hon själv regelbundet ska följa sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med tanke på delgivningar som sänds dit.

I paragrafen tas det inte separat ställning till hur meddelandet tekniskt sänds eller till den elektroniska adress som anges. För motsvarande ändamål har man vanligen använt meddelande per e-post eller sms.

Notifikationen till meddelandeförmedlingstjänsten om en inkommen delgivning skickas i tekniskt avseende av den serviceproducent som tillhandahåller meddelandeförmedlingstjänsten, som för närvarande är Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Bestämmelser om detta föreslås ingå i 8 b § i lagen om stödtjänster. Myndigheten ansvarar dock själv till exempel för innehållet i notifikationen och även i övrigt för att delgivningsförfarandet är lämpligt bland annat i enlighet med 54 § i förvaltningslagen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska kunna visa att notifikationen har skickats från meddelandeförmedlingstjänsten men bär ändå inte ansvaret om notifikationen de facto inte når mottagaren av någon orsak som inte är beroende av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Till exempel i fråga om e-post är det möjligt att ett meddelande styrs till skräpposten eller att personens e-postlåda är full, vilket leder till att notifikationen de facto inte når mottagaren.

Det föreslås inga separata bestämmelser om innehållet i notifikationen, utan innehållet kan vara beroende till exempel av det tekniska genomförandet. Det är till exempel inte möjligt att i en notifikation som skickas som sms ge lika heltäckande information som i en notifikation som skickas per e-post. I fråga om innehållet i notifikationen härleds krav bland annat utifrån serviceprincipen enligt 7 § i förvaltningslagen och kravet på gott språkbruk enligt 9 § i förvaltningslagen. Krav som gäller innehållet i notifikationen kan också härledas ur annan lagstiftning, såsom den ovan beskrivna 14 § i lagen om informationshantering.

19 b §. *Notifikation om delgivning i en elektronisk tjänst.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 19 b §, som gäller en notifikation som skickas om en handling som delges i en elektronisk tjänst och som motsvarar den notifikation som det i 19 a § föreskrivs om i fråga om meddelandeförmedlingstjänsten.

I 1 momentet föreslås det bestämmelser om att myndigheten måste underrätta mottagaren om en handling som delges och som har sänts till en elektronisk tjänst. Detta motiveras av motsvarande orsaker som konstateras gällande 19 a §. I den elektroniska tjänsten kan handlingen delges elektroniskt på det sätt som beskrivs i motiveringen till 2 mom. utan mottagarens separata samtycke när en notifikation om detta skickas till meddelandeförmedlingstjänsten. Det finns därför ett behov av att reglera skickandet av notifikation, för att en elektronisk delgivning effektivt ska komma till delgivningens mottagares kännedom.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om vart notifikationen ska sändas. Av 18 § 2 mom. och den föreslagna 19 b § 2 mom. följer att myndigheten kan delge en handling i sin elektroniska tjänst utan separat samtycke av mottagaren om en notifikation om delgivningen sänds från den elektroniska tjänsten till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Vidare ska en notifikation enligt 8 b § i lagen om stödtjänster sändas till mottagarens elektroniska adress, om mottagaren har uppgett en sådan i meddelandeförmedlingstjänsten.

Om det inte är möjligt att skicka en notifikation från den elektroniska tjänsten till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, till exempel för att tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte har anslutits till den elektroniska tjänsten eller för att mottagaren inte har ett konto öppnat i meddelandeförmedlingstjänsten, ska notifikationen sändas till en annan elektronisk adress som mottagaren har meddelat myndigheten, såsom en e-postadress, eller skickas per sms. I detta fall förutsätter delgivning i myndighetens elektroniska tjänst att mottagaren av delgivningen på

förhand har meddelat myndigheten en sådan elektronisk adress. När notifikationen skickas till en annan elektronisk adress än till meddelandeförmedlingstjänsten ska delgivningens mottagare i praktiken informeras om att han eller hon kan bli delgiven handlingar elektroniskt i den elektroniska tjänsten om han eller hon uppger en elektronisk adress och att han eller hon får en notifikation om delgivningen till den elektroniska adressen.

Enligt bestämmelsen ska en notifikation om en handling som delges i en elektronisk tjänst i första hand skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men avsikten är ändå inte att förplikta myndigheterna att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Bestämmelser om skyldigheten och rätten att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden finns i lagen om stödtjänster.

På motsvarande sätt som i 19 a § föreslås det inte heller i 19 b § separata bestämmelser om vilken teknisk metod som ska användas för sändande av notifikationen. Myndigheten ansvarar för att på motsvarande sätt som i 19 a § visa att notifikationen har skickats, men myndigheten bär dock inte ansvaret för om notifikationen inte nått sin mottagare av någon orsak som är oberoende av myndigheten.

7.3 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

3 §. Tillämpningsområde. I 2 mom. finns bestämmelser om att lagens 2 kap. tillämpas på myndigheters digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder som tillhandahålls allmänheten. I momentet utesluts förrättande av polisundersökning och förundersökning särskilt ur tillämpningsområdet för kap. 2. Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om digitala tjänster ändras så att det omfattar också förundersökning och polisundersökning.

Förundersökningsmyndigheter är enligt 2 kap. 1 § i förundersökningslagen utöver polisen Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Försvarsmakten. Tillgänglighetskraven i lagen om digitala tjänster är redan i nuläget tillämpliga på myndigheterna i fråga när dessa tillhandahåller digitala tjänster. Den gällande lagstiftningen om myndigheternas elektroniska tjänster gäller redan i nuläget i stor utsträckning förundersökningsmyndigheterna. Till exempel lagen om stödtjänster och lagen om informationshantering tillämpas också på förundersökningsmyndigheterna. Det föreslås också i propositionen att tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation ändras så att det gäller förundersökningsmyndigheter.

Polisundersökning utförs av polisen och avser enligt 6 kap. 1 § i polislagen (872/2011) annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Polisundersökning är till exempel undersökning av dödsorsak och undersökning av fall där personer försvunnit. Polisundersökning utförs med iakttagande av förundersökningslagen till tillämpliga delar på det sätt som undersökningens art förutsätter.

Av förundersökningsmyndigheterna har i synnerhet polisen utvecklat också sina e-tjänster i anslutning till förundersökning. Polisen tar i nuläget emot mer än 200 000 polisanmälningar elektroniskt i e-tjänsten, per e-post eller via någon annan elektronisk kanal. Det här är mer än hälften av den totala mängden polisanmälningar. Med tanke på harmonisering och förtydligande av regleringshelheten gällande myndigheternas e-tjänster och elektronisk kommunikation är det motiverat att 2 kap. i lagen om digitala tjänster tillämpas också på förundersökning och polisundersökning.

7.4 Lagen om rättegång i förvaltningsärenden

15 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på innehållet i besvär.

I 2 mom. finns bestämmelser om att uppge kontaktuppgifter för ändringssökanden och dennes lagliga företrädare eller ombud. Till momentet fogas ett krav på att ändringssökande utöver sitt namn och sina kontaktuppgifter ska uppge sin personbeteckning eller sitt företags- och organisationsnummer. Personbeteckningen behövs bland annat för utredande av om ändringssökanden kan delges handlingar som hänför sig till rättegången i förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst i enlighet med förfarandet i det nya 90 § 5 mom. Dessutom förutsätter delgivning i e-tjänsten att en personbeteckning har uppgetts. Det föreslås att motsvarande reglering om att uppge personbeteckning eller företags- och organisationsnummer fogas också till exempelvis rättegångsbalken. Personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret ska meddelas förvaltningsdomstolen på lämpligt sätt. Det är således inte nödvändigt att ange personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret i besvärsskriften, utan de kan meddelas också på annat sätt. Om besvär har anförts via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst förmedlas personbeteckningen till domstolen direkt den vägen och identifierar samtidigt den person som anför besvär. Personbeteckningen behövs således också för att ändringssökanden ska kunna identifieras. Om ändringssökanden saknar personbeteckning kan för identifiering uppges till exempel födelsedatum eller någon beteckning som en myndighet använder för identifiering av personen, såsom Migrationsverkets kundnummer. Företags- och organisationsnumret behövs för identifiering av en juridisk person som är ändringssökande.

Personbeteckningen är en personuppgift. Skyldigheten att uppge den grundar sig emellertid på lag, och ska ha det godtagbara syfte som beskrivs ovan. Behandling av personbeteckningar behövs i domstolarnas rättskipningsuppgifter. Att personbeteckningen uppges bidrar till korrekt identifiering av mottagaren av delgivningen och minskar därmed risken för personuppgiftsincidenter. Parterna ska vid rättegång meddela domstolen också andra personuppgifter utifrån vilka en svarande eller ett vittne kan identifieras. Bestämmelser om behandling av personbeteckning finns i 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) och i artikel 87 i den allmänna dataskyddsförordningen (2016/679).

Det föreslås dessutom att 2 mom. ändras så att ändringssökandens postadress och andra kontaktuppgifter ska uppges i besvärsskriften. Det är fråga om en klargörande ändring som gör att det entydigare än tidigare framgår av momentet att ändringssökandens postadress ska uppges i besvärsskriften. Ändringssökandens postadress behövs i nuläget bland annat vid fakturering av rättegångsavgiften. Vid behov är det också möjligt att använda postadressen som stöd för identifiering av ändringssökanden. Eftersom alla uppgifter som ska uppges med stöd av 2 mom. inte är kontaktuppgifter, föreslås det att 2 mom. ändras också så att förvaltningsdomstolen medan besvären är anhängiga ska underrättas utan dröjsmål om någon uppgift senare ändras.

I 3 mom. föreskrivs det om en processadress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången sänds. Det föreslås att momentet ändras så att man i besvärsskriften ska uppge en elektronisk adress eller en eventuell annan adress, till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas. Liksom i den gällande lagen förutsätts således inte alltid att postadressen individualiseras som processadress, utan en elektronisk adress eller annan adress, det vill säga i praktiken postadressen, kan vara alternativ till varandra. Ändringssökanden ska emellertid enligt 15 § 2 mom. uppge också en postadress, även om den inte används som processadress.

I bestämmelsen anges först den elektroniska adressen, som för sin del styr ändringssökanden att uppge en elektronisk processadress, eftersom elektronisk delgivning är snabbare för parten och i många fall också ett tillgängligare alternativ. Dessutom effektiviserar en elektronisk processadress rättegången och minskar de kostnader som delgivningen av handlingar orsakar domstolen. Med elektronisk adress avses främst förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst eller en e-postadress. Det är inte i nuläget möjligt för förvaltningsdomstolen att skicka

handlingar som ska delges direkt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan tjänsten Suomi.fi-meddelanden fungerar som notifikationskanal för e-tjänsten. Däremot är till exempel konton i gemenskapstjänster på sociala medier inte adresser i den bemärkelse som avses i bestämmelsen.

En eventuell annan adress avser i fortsättningen främst postadress. På samma sätt som i den gällande lagen ska det fortsättningsvis vara möjligt att använda en postadress som processadress. En postadress behöver användas som processadress till exempel om ändringssökanden inte har en elektronisk adress eller han eller hon inte kan sköta ärenden i e-tjänsten till exempel på grund av avsaknad av verktyg för stark autentisering.

Enligt förslaget ska det till 3 mom. också fogas en bestämmelse om att om en besvärsskrift eller en annan handling senare medan ärendet är anhängigt har skickats till förvaltningsdomstolens elektroniska tjänst ska det anses att den elektroniska tjänsten har uppgetts som processadress. Med förvaltningsdomstolens elektroniska tjänst avses förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst. Enligt de ändringar som föreslås i lagen om elektronisk kommunikation kan en myndighets elektroniska tjänst användas vid vanlig eller bevislig elektronisk delgivning om ett meddelande om en handling som ska delges i e-tjänsten skickas till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller till någon annan elektronisk adress som har meddelats myndigheten för sändande av notifikationer. Från förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst skickas en notifikation till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Om mottagaren av delgivningen inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden får han eller hon en notifikation i e-posten eller som sms.

Om besvärsskriften eller senare när ärendet är anhängigt en annan handling har lämnats in via e-tjänsten är det motiverat att som processadress använda samma informationssäkra elektroniska miljö. Genom att rättegångsrelaterade handlingar delges i e-tjänsten kan det säkerställas också att handlingarna lämnas till rätt person, eftersom e-tjänsten förutsätter stark autentisering. Bestämmelsen hindrar dock inte ändringssökanden från att senare vid behov ange en annan adress som processadress, om ändringssökandens åtkomst till e-tjänsten till exempel av en eller annan orsak förhindras medan ärendet är anhängigt.

90 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om vanlig delgivning och bevislig delgivning.

I 1 mom. föreskrivs det om vanlig delgivning. Det föreslås att bestämmelsen, för att elektronisk delgivning ska poängteras, ändras så att ett elektroniskt meddelande nämns före delgivning per brev. Ändringen inverkar inte på bestämmelsens materiella innehåll och domstolen kan fortfarande använda det delgivningssätt som mottagaren angett och som enligt domstolens övervägande är lämpligt. Genom bestämmelsen understryks emellertid det utgångsläge att till exempel om ändringssökanden har uppgett flera processadresser används en elektronisk adress bland dessa i första hand.

I 4 mom. föreskrivs det om bevislig delgivning. Det föreslås att momentet ändras på motsvarande sätt som 1 mom. på så sätt att bevislig elektronisk delgivning nämns som första punkt i förteckningen så att elektronisk delgivning poängteras. Inte heller denna ändring inverkar på det materiella tillämpandet av bestämmelsen.

Det föreslås ett nytt 5 mom., enligt vilket delgivningen kan lämnas till förvaltningsdomstolens elektroniska tjänst, det vill säga till förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst också i det fall att en annan elektronisk adress än e-tjänsten har angetts som processadress.

Enligt 15 § 3 mom. och 90 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden delges handlingar från förvaltningsdomstolen till den processadress som mottagaren har uppgett.

Således är det med stöd av de föreslagna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation i princip inte möjligt att skicka en elektronisk delgivning till en annan elektronisk adress än den som har uppgetts, trots att ändringarna i lagen i sig möjliggör elektronisk delgivning utan samtycke till en e-tjänst om det skickas en notifikation om delgivningen från e-tjänsten till tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller till någon annan elektronisk adress som mottagaren har uppgett för myndigheten för sändande av notifikationer. Bestämmelsen behövs för att handlingar ska kunna delges elektroniskt i en e-tjänst i så många situationer som möjligt, eftersom det är en informationssäker elektronisk miljö, där delgivningens mottagare identifieras med stark autentisering. En handling kan med stöd av momentet delges i e-tjänsten som vanlig elektronisk delgivning eller som bevislig elektronisk delgivning. Med delgivningens mottagare avses en fysisk person som är ändringssökande om han eller hon själv för sin talan och i annat fall ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud.

I praktiken kan en annan elektronisk processadress till exempel vara en e-postadress. Det är inte i nuläget möjligt för förvaltningsdomstolen att skicka handlingar som ska delges direkt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan tjänsten Suomi.fi-meddelanden fungerar som notifikationskanal för e-tjänsten. E-tjänsten är i sin tur i regel ett mer informationssäkert alternativ än e-post, och dessutom kan delgivningens mottagare identifieras tillförlitligt som det konstaterats ovan. Bestämmelsen kan tillämpas oavsett vilken väg besvären har blivit anhängiga. Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter emellertid att en annan elektronisk adress än e-tjänsten har uppgetts som processadress. Om besvären har anförts i e-tjänsten eller ändringssökanden senare, när ärendet varit anhängigt, har övergått till att använda e-tjänsten, fungerar e-tjänsten redan i princip som processadress i enlighet med den bestämmelse som föreslås i 15 § 3 mom. I detta fall kan 90 § 1 mom. eller 4 mom. 1 punkten tillämpas vid delgivningen.

Ordalydelsen i bestämmelsen ger förvaltningsdomstolen utrymme för skönsmässig bedömning vid tillämpning av bestämmelsen. En förutsättning för tillämpning av bestämmelsen är att delgivningens mottagare har ett i lagen om stödtjänster avsett konto öppnat i meddelandeförmedlingstjänsten. Detta visar att mottagaren av delgivningen använder ett verktyg för stark autentisering och således också har åtkomst till e-tjänsten. I praktiken ska förvaltningsdomstolen kontrollera saken i användarregistret för tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Enligt förslaget skickas en notifikation om delgivning i e-tjänsten till den elektroniska adress som mottagaren av delgivningen har uppgett som processadress, i praktiken främst till e-postadressen. Bestämmelsen tryggar att delgivningen är effektiv och att den går fram, eftersom delgivningens mottagare till den elektroniska adress som han eller hon har uppgett får information om att en handling har sänts. Det är fråga om en kompletterande specialbestämmelse i förhållande till det föreslagna 19 b § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation, enligt vilket notifikationen i första hand skickas till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden och i andra hand till en annan elektronisk adress som uppgetts. Bestämmelsen behövs på grund av regleringen om processadress i 15 § 3 mom. och den tryggar på det sätt som beskrivs ovan att delgivningen når fram i sådana situationer, där e-tjänsten inte har uppgetts som processadress.

7.5 Rättegångsbalken

5 kap. Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

2 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på innehållet i stämningsansökan. Enligt 2 mom. ska i stämningsansökan uppges bland annat en processadress, med vilken avses den

postadress eller eventuella andra till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet kan sändas.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen så att käranden som sin processadress ska uppge en elektronisk eller eventuell annan adress. Även om bestämmelsen redan i nuläget gör det möjligt att uppge också en elektronisk adress som processadress uttrycker ändringen att utgångsläget är att en elektronisk adress uppges.

Ändringen behövs trots att det redan i nuläget är allmänt att en elektronisk adress uppges, i synnerhet när käranden har ett rättegångsombud eller ett rättegångsbiträde. Avsikten med ändringen är att försöka främja detta positiva förfarande, eftersom användningen av elektronisk processadress gör rättegången effektivare och minskar kostnaderna för delgivning av handlingar. Också sett utifrån syftet med propositionen, att främja digital myndighetskommunikation, är det viktigt att käranden kan nå elektroniskt.

En elektronisk adress kan avse till exempel ett konto i den meddelandeförmedlingstjänst som definieras i 3 § i lagen om stödtjänster, det vill säga för närvarande tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men också en e-postadress eller i fortsättningen domstolarnas elektroniska tjänst. Däremot är till exempel konton i gemenskapstjänster på sociala medier inte adresser i den bemärkelse som avses i bestämmelsen.

Eftersom alla inte har faktiska förutsättningar för att använda elektroniska kommunikationsmedel är det med tanke på likabehandling och också rättsskyddet problematiskt om angivande av en elektronisk processadress förutsätts utan undantag. Därför ska också angivande av en annan än elektronisk adress, såsom postadress, kvarstå som en möjlighet.

För bättre läsbarhet i momentet föreslås det att bestämmelsen om processadress införs som en separat mening.

Till momentet fogas också en ny mening om angivande av personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för parten, det vill säga käranden, svaranden och en eventuell annan part samt personbeteckning för en person som benämns vittne eller annan person som ska höras. Angivande av dessa uppgifter främjar behandlingen av ärendet i tingsrätten, eftersom uppgiften bidrar till identifiering av parterna och behövs vid delgivningen. Med hjälp av personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret kan mottagaren av delgivningen identifieras, varvid delgivningen kan levereras till rätt mottagare. Detta accentueras vid elektronisk delgivning, där risken för att delgivningen skickas till fel person är större än till exempel vid delgivning genom stämningsman.

Skyldigheten att ange de nämnda uppgifterna anstränger inte nämnvärt käranden, eftersom bara sådana beteckningar som redan färdigt är kända förutsätts bli angivna. Svarandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer kan framgå till exempel av ett avtal mellan parterna. Käranden förutsätts alltså inte vidta några särskilda åtgärder för att utreda personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret. Det finns emellertid inget hinder för att utreda företags- och organisationsnumret i offentliga källor såsom handelsregistret eller företags- och organisationsdatasystemet.

Personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret ska meddelas tingsrätten på lämpligt sätt. Det är således inte nödvändigt att ange beteckningarna i stämningsansökan, utan de kan meddelas också på annat sätt. Därmed kommer personbeteckningen inte i stämningen till svarandens kännedom. Förslaget motsvarar bestämmelserna om lämnande av kontaktinformation (RP 32/2001 rd s. 31).

Personbeteckningen är en personuppgift. Skyldigheten att uppge den grundar sig emellertid på lag, och ska ha det godtagbara syfte som beskrivs ovan. Behandling av personbeteckningar behövs i domstolarnas rättskipningsuppgifter. Att personbeteckningen uppges bidrar till korrekt identifiering av mottagaren av delgivningen och minskar därmed risken för personuppgiftsincidenter. Parterna lämnar vid rättegång tingsrätten också andra personuppgifter utifrån vilka en svarande eller ett vittne kan identifieras. Bestämmelser om behandling av personbeteckning finns i 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) och i artikel 87 i den allmänna dataskyddsförordningen (2016/679).

10 §. I 3 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i svaret. Momentet tillämpas också på uttalande som ges i ansökningsärende. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av processadress samt svarandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer samt personbeteckningen för ett vittne eller en annan person som ska höras på samma sätt som kapitlets 2 § 2 mom. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 2 §.

11 kap. Om delgivning i rättegång

3 §. I 1 mom. föreskrivs det om bevislig delgivning. Det föreslås att momentet ändras för främjande av elektronisk delgivning.

Momentet ändras för det första genom att ordningen på delgivningssätten ändras så att bestämmelser om bevislig elektronisk delgivning finns i 1 punkten och bestämmelser om delgivning med mottagningsbevis i 3 punkten. Bestämmelser om delgivning med delgivningskvitto finns också i fortsättningen i 2 punkten.

Avsikten med ändringen är att understryka betydelsen av bevislig elektronisk delgivning som delgivningssätt. Delgivning med delgivningskvitto och delgivning med mottagningsbevis är ändå i fortsättningen möjliga under samma förutsättningar som i nuläget.

Momentet ändras också genom att punkten om bevislig elektronisk delgivning förtydligas. Bevislig elektronisk delgivning avser delgivning som avses i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation. Det är fråga om en hänvisning uttryckligen till delgivningssättet. Den bevisliga elektroniska delgivning som avses i lagen om elektronisk kommunikation kan således användas vid delgivning av alla handlingar, alltså också stämning i brottmål.

I propositionen föreslås det att också 18 § i lagen om elektronisk kommunikation ändras. I fortsättningen kan en handling delges bevisligt genom att den skickas som elektroniskt meddelande till meddelandeförmedlingstjänsten, e-tjänsten eller en annan elektronisk adress som mottagaren har angett som kontaktuppgift. Elektronisk bevislig delgivning till meddelandeförmedlingstjänsten förutsätter inte längre separat samtycke.

Ändringen av 18 § i lagen om elektronisk kommunikation innebär i rättegångar att alla handlingar i fortsättningen kan delges bevisligt också vid rättegång så som föreskrivs i den paragrafen. Det effektiviserar delgivningen och rättegångsförfarandet.

Den meddelandeförmedlingstjänst som avses i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation definieras i 3 § i lagen om stödtjänster. För närvarande är det fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Med stöd av den föreslagna 8 d § i lagen om stödtjänster öppnas åt en fysisk person ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden när personen identifierar sig med hjälp av den identifieringstjänst för fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten i den lagen. Det här kan bedömas öka antalet konton i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och således förutsättningarna att verkställa bevisliga elektroniska delgivningar via tjänsten.

Att delgivningar skickas till meddelandeförmedlingstjänsten försvagar inte mottagarens rättsskydd. Elektronisk bevislig delgivning förutsätter för det första att mottagaren identifieras med en informationssäker och bevislig teknik. Därför kan man i fortsättningen minst på ett sätt som motsvarar nuläget säkerställa att delgivningen når rätt person. Användningen av meddelandeförmedlingstjänsten kan dessutom med stöd av 272 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation förhindras om serviceproducenten har orsak att misstänka att någon annan än den för vilken kontot har öppnats använder det obehörigt eller om säkerheten i användningen av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten eller användarens rättsskydd annars äventyras.

En förutsättning för att delgivningen sker är enligt 18 § 4 mom. i lagen om elektronisk kommunikation kravet på att mottagaren av delgivningen bekräftar att handlingen har tagits emot. Om handlingen inte har bekräftats vara mottagen inom sju dagar från att det elektroniska meddelandet sändes, iakttas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning. På så sätt kan man i fortsättningen lika effektivt som i nuläget försäkra sig om att en handling som ska delges faktiskt kommer till mottagarens kännedom. Rättsskyddet för mottagaren av delgivningen tillgodoses också på så sätt att mottagaren får en notifikation om att ett meddelande kommit in på det sätt som föreskrivs i 19 a § i lagen om elektronisk kommunikation.

Personen kan dessutom alltid förhindra att delgivningar som är adresserade till honom eller henne skickas till meddelandeförmedlingstjänsten genom att begära att hans eller hennes konto stängs. Bestämmelser om detta ska enligt förslaget finnas i 8 § 1 mom. i lagen om stödtjänster.

Domstolar och åklagare är inte skyldiga att använda bevislig elektronisk delgivning vid delgivning av handlingar med stöd av 3 §. Domstolar och åklagare kan också i fortsättningen välja vilket av de delgivningssätt som nämns i paragrafen de använder i ett enskilt fall. Även om bevislig elektronisk delgivning ofta är det enklaste och förmånligaste delgivningssättet kan det finnas situationer, där det är mer motiverat att välja delgivning med mottagningsbevis eller delgivningskvitto. Bevislig elektronisk delgivning förutsätter till exempel i praktiken att mottagaren kan ta emot sådana delgivningar och vill göra det.

Det föreslås inga ändringar till exempel i bestämmelserna om delgivning genom stämningsman eller delgivning per telefon. Dessa och andra delgivningssätt kan i fortsättningen användas på samma sätt som i nuläget.

När mottagaren av delgivningen vistas utomlands och adressen där är känd, levereras delgivningen i enlighet med kapitlets 8 §. Om delgivningen inte har anförtratts en part, ska domstolen se till att de handlingar som ska delges skickas så som föreskrivs separat eller så som man avtalat med den främmande staten i fråga. I Europeiska unionen tillämpas artikel 19 i delgivningsförordningen (2020/1784) vid elektronisk delgivning i ärenden av civil eller kommersiell natur och i brottmål tillämpas konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater, som antogs 2000 (den s.k. MLA 2000-konventionen, FördrS 56/2004).

3 a §. I paragrafen föreslås bestämmelser om delgivning av andra handlingar än stämning. I 2 mom. finns en bestämmelse om tidpunkten för delfäendet när en handling har postats. Eftersom den delgivning som avses i paragrafen med stöd av 19 § i lagen om elektronisk kommunikation kan ske också som vanlig elektronisk delgivning bidrar det till tydligare lagstiftning om det till momentet fogas en informativ hänvisning till det som föreskrivs i den paragrafens 3 mom. om tidpunkten för delfäendet. I enlighet med den paragraf som det hänvisas till anses mottagaren ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet postades, om inte något annat visas.

5 §. I 2 mom. föreskrivs det om en situation där det är svårt att kopiera någon annan handling som ska delges än en stämningsansökan, ett svaromål eller en skriftlig utsaga eller om en kopiering är oändamålsenlig. Det kan vara fråga om till exempel kartor, ritningar eller andra omfattande handlingar som ska presenteras som bevis (RP 16/1990 rd, s. 14). I sådana situationer kan domstolen besluta att materialet hålls tillgängligt i domstolen eller på någon annan lämplig plats som domstolen bestämmer.

Till domstolar kan också lämnas handlingar som det inte nödvändigtvis är svårt eller oändamålsenligt att kopiera hos domstolen, men som det kan vara svårt eller oändamålsenligt att överlämna till mottagaren av delgivningen. Sådana kan vara till exempel filer i ett ovanligt filformat eller stora filer. Orsaken till detta är att den meddelandeförmedlingstjänst som används vid elektronisk delgivning och i fortsättningen domstolarnas e-tjänst inte nödvändigtvis stöder alla slag av filer. Vid andra delgivningssätt kan det vara svårt eller oändamålsenligt att överlämna till exempel en videoinspelning eller en annan omfattande fil då det förutsätter användning av till exempel en minnessticka eller motsvarande utrustning.

För att situationer av det slag som beskrivs ovan ska kunna beaktas och för främjande av elektronisk delgivning föreslås det att momentet ändras så att domstolen kan besluta att materialet ska hållas tillgängligt också när det är svårt eller på grund av handlingens omfattning är oändamålsenligt att överlämna det till delgivningens mottagare. Omfattningen kan också i fortsättningen innebära såväl handlingens fysiska storlek som filstorleken.

I momentet finns bestämmelser också om var materialet kan hållas tillgängligt. Tänkbara platser är domstolens lokaler och andra lämpliga platser som domstolen bestämmer. I förarbetena för bestämmelsen ges som exempel ett postkontor nära mottagaren eller, i ett jorddomstolsärende, någon av lantmäteriverkets lantmäteribyråer eller den kommunala vägnämnden (RP 9/2005 rd s. 18).

Det föreslås att momentet till denna del ändras så att materialet också kan finnas tillgängligt genom att det på lämpligt sätt görs elektroniskt tillgängligt, om inte något annat föreskrivs i lag. Avsikten med ändringen är att göra det möjligt att utnyttja elektroniska metoder för tillgänglighållande. Till exempel en omfattande videoinspelning kan när tekniken utvecklas hållas tillgänglig i myndighetens informationssystem så att mottagaren av delgivningen via en visningsförbindelse kan se inspelningen. I fortsättningen kan ett alternativ också vara att en handling hålls tillgänglig i domstolarnas elektroniska tjänst, som för närvarande utvecklas, i en situation där e-tjänsten inte kan användas för delgivning av handlingen. Förslaget kan bedömas effektivisera förfarandet för tillgänglighållande i domstolen och underlätta parternas åtkomst till det material som med stöd av bestämmelsen hålls tillgängligt.

Sättet för tillgänglighållandet ska vara lämpligt. Hur lämpligt sättet för tillgänglighållande är ska bedömas framför allt utifrån om sättet är informationssäkert och faktiskt kan användas av mottagaren av delgivningen.

Domstolen kan inte besluta att ett material ska hållas tillgängligt för parten på det sätt som nu föreslås om något annat föreskrivs i lag. En bild- eller ljudinspelning kan således inte hållas tillgänglig om upptagningen enligt 13 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar kan lämnas ut bara genom att den hålls tillgänglig i domstolen.

Det föreslås att den sista meningen i momentet ändras så att det blir språkligt tydligare.

Momentet gäller fortfarande endast andra handlingar än stämningsansökningar, svaromål eller skriftliga utsagor som ska delges. Domstolen kan inte heller i fortsättningen med stöd av

momentet bestämma om tillgänglighållandet av sådana. Bestämmelser om tillgänglighållande av svaromål, skriftliga utsagor och ändringsansökningar finns i 3 mom.

7 §. Paragrafen gäller mellanhandsdelgivning som kan tillämpas när delgivningens mottagare kan antas hålla sig undan delgivningen.

Enligt 1 mom. kan mellanhandsdelgivning utföras genom att handlingarna överlämnas till den lokala polisen om ingen av de personer som nämns i momentet träffas. Det föreslås att momentet ändras så att handlingarna alternativt kan överlämnas till domstolens kansli. Flera alternativ främjar att delgivningen faktiskt äger rum, eftersom det blir enklare att hämta handlingarna. Det finns i nuläget färre polisstationer än 1991 då lagen stiftades.

Samtidigt förbättras momentet språkligt på svenska.

Enligt 2 mom. ska stämningsmannen, om mellanhandsdelgivning tillämpas, sända mottagaren ett meddelande om delgivningen per post. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att meddelandet ska sändas såväl per post som elektroniskt.

I fråga om postförsändelser innebär förslaget inte någon ändring jämfört med nuläget. Bestämmelsen om att meddelandet vid sidan av den elektroniska adressen uttryckligen ska sändas också till postadressen innebär att meddelandet trots bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation ska sändas till delgivningens mottagare också per post.

Trots utvecklingen av den elektroniska kommunikationen kan det fortfarande anses vara behövligt att meddelandet postas till mottagaren av delgivningen, eftersom det är fråga om personer som är svåra att nå. Om det över huvud taget blir nödvändigt att tillgripa mellanhandsdelgivning har mottagaren av delgivningen inte kunnat nås med primära metoder, som bland annat omfattar bevislig elektronisk delgivning. Även om mottagaren av delgivningen själv har valt att vara svår att nå, är det med tanke på att delgivningen faktiskt ska ske och således i sista hand att rättegången ska vara rättvis viktigt att åtminstone sträva efter att säkerställa att meddelandet om mellanhandsdelgivning faktiskt når mottagaren av delgivningen. Delgivningen inverkar väsentligt på hur parternas rätt till en rättvis rättegång tillgodoses (GrUU 9/2010 rd s. 2).

I fortsättningen ska stämningsmannen sända meddelandet om mellanhandsdelgivning till mottagaren av delgivningen förutom per post också till personens kända elektroniska adresser. Det kan främst vara fråga om ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men också mottagarens e-postadress, om stämningsmannen av någon anledning känner till den. Om mottagaren av delgivningen inte har någon elektronisk adress som är känd, räcker det att meddelandet sänds per post.

Bestämmelser om en motsvarande skyldighet finns i 8 kap. 3 och 5 § i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009). De handlar om delgivning av varning och beslut om att ta en aktielägenhet i bolagets besittning i vissa situationer

På grund av att 2 mom. ändras ska också 3 mom. om tidpunkten för när delgivningen sker ändras. Enligt det momentet anses delgivningen i fortsättningen ha skett när det meddelande som avses i 2 mom. har sänts. Om meddelandet har sänts till flera adresser är det avgörande vid vilken tidpunkt det första meddelandet sändes.

30 kap. Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen

6 §. I 3 mom. föreskrivs det om uppgivande av processadress i en fullföljdsskrift som riktas till högsta domstolen i ett ärende som hovrätten har behandlat som andra fullföljdsinstans. Momentet tillämpas med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 13 § 3 mom. också i ärenden som hovrätten behandlat som första fullföljdsinstans.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 5 kap. 2 §.

11 §. I 2 mom. föreskrivs det om uppgivande av processadress i ett bemötande som riktas till högsta domstolen i ett ärende som hovrätten har behandlat som andra fullföljdsinstans. Momentet tillämpas med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 15 § 1 mom. också i ärenden som hovrätten behandlat som första fullföljdsinstans.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 5 kap. 2 §.

7.6 Lagen om ändring av rättegångsbalken

25 kap. Om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt

16 §. I 1 mom. föreskrivs det om uppgivande av processadress i en besvärsskrift som riktas till hovrätten. Momentet ska med stöd av den hänvisningsbestämmelse som ingår i 26 kap. 4 § 2 mom. också gälla ett bemötande.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 5 kap. 2 §. Dessutom föreslås det att en mening infogas om meddelande av personbeteckning på grunder som likaså framgår i anslutning till 5 kap. 2 §. Skyldigheten gäller bara personer som ändringssökanden personligen vill förhöra och som inte har förhörts i tingsrätten. Hovrätten har oftast kännedom om personbeteckningarna för personer som förhörts i tingsrätten.

Momentet har tidigare ändrats genom lag 96/2022 i anslutning till en reform som gäller att vid ändringssökande ta emot muntlig bevisning genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten. Bestämmelser om ikraftträdandet av den tidigare ändringen i momentet utfärdas särskilt genom lag vid en tidpunkt som bestäms senare. Den ändring som nu föreslås är avsedd att träda i kraft samtidigt som den tidigare ändringen i momentet. Enligt det man känner till i dag sker detta i april 2026.

7.7 Lagen om rättegång i marknadsdomstolen

4 kap. Handläggning av mål och ärenden som gäller industriella rättigheter och upphovsrätt

7 §. I 2 mom. föreskrivs det om de uppgifter som ska anges i en besvärsskrift i ärenden som gäller industriella rättigheter och upphovsrätt. På de uppgifter som lämnas i bemötandet tillämpas dessutom 15 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Enligt det moment till vilket det hänvisas i paragrafen ska i besvärsskriften anges namn och kontaktuppgifter för ändringssökanden. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

I det moment som det hänvisas till finns inga bestämmelser om processadress. Bestämmelser om meddelande av processadress finns i 15 § 3 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som det inte hänvisas till i detta moment. För att förtydliga lagstiftningen föreslås det att en hänvisning också till den bestämmelsen ska fogas till 7 § 2 mom.

5 kap. Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

4 §. I 3 mom. föreskrivs det om den ansökan med vilken ett marknadsrättsligt ärende blir anhängigt. Det föreslås att momentet ska ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

6 §. I 4 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i ett bemötande i ett marknadsrättsligt ärende. Det föreslås att momentet ska ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7.8 Lagen om rättegång i arbetsdomstolen

15 §. I 2 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i en stämningsansökan. Enligt 1 punkten ska i stämningsansökan anges parterna och de som ska kallas för att höras samt deras postadresser.

Enligt förslaget ska det till punkten fogas ett krav på att i stämningsansökan utöver postadresser ska anges elektroniska adresser för parterna och dem som ska kallas för att bli hörda. Med elektronisk adress avses detsamma som i 5 kap. 2 § i rättegångsbalken. Även om det anses att angivande av e-postadresserna för parterna och dem som ska kallas för att bli hörda redan i nuläget är allmänt, kan ändringen anses främja förutsättningarna för digital myndighetskommunikation i arbetsdomstolen.

7.9 Lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar

3 §. I paragrafen föreskrivs det om en parts rätt att få sig handlingar från hovrätten och högsta domstolen tillställda med posten eller genom bud. Det föreslås att paragrafen hävs. Det är i alla händelser klart att de handlingar som nämns i paragrafen på begäran ska lämnas till parten. Handlingarna kan då sändas till processadressen, som parten ska ha meddelat hovrätten och högsta domstolen och som kan vara också något annat än en postadress eller ett bud. Även om paragrafen med stöd av 19 § i lagen om elektronisk kommunikation kan tolkas så att den möjliggör också att handlingarna sänds elektroniskt, bidrar bestämmelsen om tillställande uttryckligen per post eller genom bud inte till att förtydliga lagstiftningen.

5 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om det sätt på vilket domstolen ska sända vissa handlingar till dem som begär dem. Det föreslås att paragrafen upphävs. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 3 §.

7.10 Fastighetsbildningslagen

237 §. I paragrafen föreskrivs det om kraven på innehållet i besvärsskriften när en part söker ändring i ett avgörande vid förrättning genom att anföra besvär hos jorrdomstolen. Bestämmelsen ska med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 256 § 5 mom. också gälla ett bemötande till jorrdomstolen.

Det föreslås att 1 mom. ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7.11 Lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande

8 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på innehållet i ansökan. Det föreslås att 3 mom. ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7.12 Lagen om rättegång i brottmål

5 kap. Om väckande av åtal

3 §. I 2 mom. finns bestämmelser om namn- och kontaktuppgifter som ska uppges i stämningsansökan i ett brottmål där åklagaren utför åtal. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för parter, vittnen eller andra som ska höras på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken. Uppgiften behöver inte meddelas i stämningsansökan, utan ett lämpligt sätt kan vara till exempel åklagarens och domstolens gemensamma informationssystem.

9 §. I 3 mom. finns bestämmelser om de kontaktuppgifter som i svaromålet ska meddelas i ett brottmål som åklagaren utför. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av ett vittnes personbeteckning på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7 kap. Om behandlingen av brottmål där målsäganden ensam för talan

2 §. I 2 mom. finns bestämmelser om namn- och kontaktuppgifter som ska uppges i stämningsansökan i ett brottmål där målsäganden ensam för talan. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för parter, vittnen eller andra som ska höras på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7 §. I 3 mom. finns bestämmelser om de kontaktuppgifter som i svaromålet ska meddelas i ett brottmål där målsäganden ensam för talan. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av ett vittnes personbeteckning på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7.13 Förundersökningslagen

3 kap. Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

1 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om registrering av anmälan om brott. Enligt 3 mom. ska en målsägande som har gjort en anmälan om brott få en skriftlig bekräftelse av anmälan, som innehåller de grundläggande uppgifterna om anmälan och om det brott eller den händelse som har anmälts.

Det föreslås att momentet ändras så att det också är möjligt att ge bekräftelsen genom att sända den till den adress som målsäganden uppgett och som kan vara en elektronisk adress eller en postadress. En elektronisk adress kan i praktiken vara tjänsten Suomi.fi-meddelanden på motsvarande sätt som i delgivningsbestämmelserna, förundersökningsmyndighetens e-tjänst eller en annan elektronisk adress som delgivningens mottagare har meddelat som sin kontaktuppgift, det vill säga exempelvis en e-postadress. Eftersom det gällande momentet inte innehåller någon bestämmelse om hur bekräftelsen ska ges har det bedömts att momentet behöver förtydligas med en bestämmelse om möjligheten att sända en bekräftelse. När tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation breddas till att omfatta förundersökning följer redan av det att bekräftelsen kan sändas också elektroniskt.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 5.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF. Enligt skäl 24 i ingressen till direktivet ska den skriftliga bekräftelsen innehålla uppgift om de grundläggande aspekterna av brottet, till exempel brottstyp, tidpunkt och plats, samt den eventuella skada eller förlust som har orsakats av brottet. Denna bekräftelse bör innehålla ett ärendenummer och tidpunkten och platsen för anmälan, så att den kan tjäna som bevis för att brottet har anmälts, till exempel med avseende på försäkringsfordringar.

I artikel 6 i direktivet föreskrivs det om brottsoffers rätt att erhålla information om det egna ärendet. I anslutning till den bestämmelsen konstateras det i skäl 26 att om inte annat anges, bör det vara möjligt att tillhandahålla den information som ska meddelas brottsoffret muntligen eller skriftligen, även på elektronisk väg. I skäl 27 preciseras det dessutom att information till ett brottsoffer bör lämnas till den postadress eller den e-postadress som brottsoffret senast har uppgett till den behöriga myndigheten.

Eftersom en betydande mängd brottsanmälningar numera görs elektroniskt är det motiverat att också en bekräftelse på en brottsanmälan kan ges elektroniskt. Med tanke på bekräftelsen är det inte nödvändigt att den ges på papper. Med tanke på målsägandens rättsskydd är det väsentliga att bekräftelsen i regel sker på det sätt som målsäganden önskar. Bekräftelsen ska i alla händelser ges eller sändas å tjänstens vägnar, liksom i nuläget, samt utan oskäligt dröjsmål.

7.14 Lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

35 a §. I 1 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i en besvärsskrift. Det föreslås att 6 punkten ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. På motsvarande sätt som i rättegångsbalken föreslås det att till 1 mom. 7 punkten fogas en skyldighet att ange personbeteckning för vittnen och andra som ska höras. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken. Dessutom föreslås det att regleringen görs förenlig med bestämmelserna till exempel i rättegångsbalken och lagen om rättegång i brottmål på så sätt att det är möjligt att telefonnummer och andra kontaktuppgifter för ändringssökanden och eventuella vittnen och andra som ska höras kan meddelas tingsrätten också på andra lämpliga sätt än i besvärsskriften.

7.15 Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

57 §. *Disciplinbesvärens innehåll.* I 2 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i disciplinbesvär i fråga om parternas namn och kontaktuppgifter. Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadress och personbeteckning för vittnen eller andra som ska höras på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7.16 Utsökningsbalken

3 kap. Allmänna bestämmelser om förfarandet

15 §. *Byte av ansvarig utmätningsman.* Det föreslås att 2 mom. stryks helt. I brev som sänds till en utsökningsgäldenär ska anges uppgifter om den utsökningsman som vid den givna tidpunkten är ansvarig för gäldenärens ärende. Den ansvarige utsökningsmannens uppgifter anges också i Utsökningsverkets egen elektroniska tjänst, Ulsa. Vid behov får alltså gäldenären uppgift om den ansvarige utsökningsman som ansvarar för gäldenärens ärende utöver i brev som sänds till gäldenären till exempel genom att kontakta Utsökningsverket.

Utsökningsverket är numera ett enda ämbetsverk, vilket innebär att överföringar sker inom ämbetsverket och ansvaret för ett ärende bevaras inom ämbetsverket. Byte av ansvarig utsökningsman sker framför allt mellan basverkställighet och omfattande verkställighet på det sätt som förutsätts i 1 kap. 2 b §. Dessa överföringar är handläggningstekniska överföringar som styr indrivningsärenden till rätt funktion för handläggning. Också i ändringssituationer fortsätter handläggningen av ärendet inom Utsökningsverket utan att gäldenärens rättigheter försvagas.

Största delen av utsökningsgäldenärernas ärenden sköts nuförtiden genom basverkställighet, som är en riksomfattande funktion. På grund av den begränsade behörigheten inom basverkställigheten överförs ärendet för många gäldenärer som omfattas av detta indrivningsförfarande emellanåt för granskning till enheten för omfattande verkställighet. Efter detta överförs ansvaret för gäldenärens ärenden tillbaka till basverkställighet. Enligt uppgift från Utsökningsverket upplevs i synnerhet anmälningarna om överföring av ansvaret i anslutning till dessa ändringar av många gäldenärer som onödiga eller förvirrande. Det är ändå inte fråga om information eller åtgärder som konkret anknyter till deras skuldärende.

Om en utsökningsgäldenär behöver uppgifter om den ansvarige utsökningsman som sköter hans eller hennes ärenden är dessa uppgifter vid behov tillgängliga för gäldenären till exempel i utsökningsmyndighetens elektroniska tjänst. En utsökningsgäldenär som inte alls använder e-tjänster får vid behov informationen från utsökningsmyndighetens kundtjänst per telefon eller e-post eller genom att besöka vilket verksamhetsställe som helst inom utsökningsmyndigheten. I alla händelser finns informationen om den nya ansvarige utsökningsmannen efter bytet i de brev som utsökningsmyndigheten skickar till gäldenären. Att förfarandet för separat anmälan om byte av ansvarig utsökningsman slopas anses inte försvaga gäldenärens rättsskydd och även kravet på adekvat utsökning kan anses uppfyllas trots att bestämmelsen stryks.

33 §. *Meddelande om anhängighet.* Det föreslås att orden ”utan dröjsmål” raderas i den första meningen i 1 mom. och ersätts med orden ”utan obefogat dröjsmål”. Ändringen gör det möjligt för Utsökningsverket att sätta ihop brev som är avsedda för samma gäldenär i ett och samma kuvert till exempel under två veckors tid och sända dem till gäldenären på en gång. Genom att orden ”utan dröjsmål” raderas och ersätts med orden ”utan obefogat dröjsmål” kan postningsrytmen i fråga om till exempel meddelanden om anhängighet göras en aning glesare och till gäldenären kan på en gång och i samma kuvert sändas meddelanden om anhängighet i flera ärenden som berör honom eller henne. Avsikten med ändringen är att möjliggöra ett sådant ovan beskrivet förfarande, som enligt den gällande bestämmelsen inte verkar vara möjligt. Tidsfristen för en betalningsuppmaning/flyttningssuppmaning eller annan uppmaning som sänds till gäldenären i samband med ett meddelande om anhängighet bedöms alltid enligt avsändningsdagen för uppmaningen. Ändringen bedöms därmed inte försvaga gäldenärens ställning.

Enligt uppgift från Utsökningsverket gör ändringen det möjligt att i stället för att som i nuläget skicka meddelanden om anhängighet varje vecka vid behov skicka flera meddelanden om anhängighet som gäller en och samma gäldenär med en enda brevöversändelse som innehåller meddelanden om anhängighet som gäller olika utsökningsansökningar till exempel avseende en tid på två veckor. Då får gäldenären kännedom om flera ärenden som gäller honom eller henne på en gång. Ändringen är ett sätt att reagera på den faktiska situationen att en och samma gäldenär kan ha flera olika utsökningsärenden som blir anhängiga genom utsökningsansökningar som inkommer till Utsökningsverket vid olika tidpunkter och att flera separata meddelanden om anhängighet kan skickas om dem exempelvis som brev. Genom ändringen strävar man efter att svara också på ett problem som Utsökningsverket tar upp i sitt eget yttrande, nämligen att utsökningsmyndigheten regelbundet får kundrespons om den negativa uppmärksamhet som brevöversändelser från utsökningsmyndigheten kan orsaka. Sådan negativ uppmärksamhet kan orsakas speciellt om utsökningsgäldenären får flera separata brevöversändelser från utsökningsmyndigheten.

Dessutom är avsikten att göra ett tillägg på några ord i punkt 7 i förteckningen. Det är fråga om en lagstiftningsteknisk ändring.

38 §. Delgivningsadress. Det föreslås att 2 mom. 2 punkten ändras så att där hänvisas till lagen om stödtjänster och till 3 § 1 mom. 7 punkten i den lagen, där meddelandeförmedlingstjänsten (Suomi.fi-meddelanden) nämns. Avsikten är att genom denna ändring beakta det i programmet för att prioritera digitala myndighetstjänster angivna målet att minska myndigheternas brevpostvolym genom att utnyttja i synnerhet tjänsten Suomi.fi-meddelanden och starkare lyfta fram tjänsten. Ändringen förändrar inte nuläget, där Utsökningsverket redan i betydande omfattning använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden för delgivning. Bestämmelsen i 2 mom. 3 punkten verkar också redan i nuläget möjliggöra att Utsökningsverkets egen elektroniska tjänst Ulsa används för delgivning åtminstone i sådana situationer där en person som avses i 3 kap. 38 § 1 mom. i utsökningsbalken har meddelat tjänsten som sin delgivningsadress. Då kan delgivningen göras i Ulsa och personen ska underrättas om detta i enlighet med den föreslagna nya 19 b § i lagen om elektronisk kommunikation. I enlighet med bestämmelsen i den föreslagna 19 b § ska notifikationen sändas till ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller till en annan elektronisk adress som mottagaren har meddelat Utsökningsverket.

Det föreslås att 3 mom. stryks helt. Bestämmelsen i 3 mom. överlappar nämligen med bestämmelsen i 8 e § i lagen om stödtjänster. I fortsättningen är det möjligt att med stöd av 8 e § i lagen om stödtjänster förbjuda att tjänsten Suomi.fi-meddelanden och Suomi.fi-kontot används för delgivningar, men inte längre med stöd av 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken. Således gäller möjligheten att förbjuda användning av tjänsten i fortsättningen all myndighetskommunikation, men den som annars använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska inte längre särskilt kunna förbjuda att tjänsten används för delgivning av brev från Utsökningsverket. Med tanke på en enhetlig reglering är det mer ändamålsenligt att vägran att ta emot Suomi.fi-meddelanden sker med stöd av allmän lagstiftning. Avsikten är att förbud som meddelats med stöd av gällande 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken upphör att gälla i det skedet när den nya lagstiftningen träder i kraft. Därför ska Utsökningsverket innan den nya lagstiftningen träder i kraft på ett sätt som verket betraktar som lämpligt informera alla som meddelat förbud att förbudet upphör att gälla. Samtidigt kan det vara ändamålsenligt att informera också om hur den ska gå till väga som fortsättningsvis vill förbjuda att tjänsten Suomi.fi-meddelanden och Suomi.fi-kontot används efter att den nya lagstiftningen trätt i kraft.

39 §. Vanlig delgivning. I 2 mom. föreslås det att den del av bestämmelsen som gäller en delgivningstidpunkt på tre dagar för elektroniska meddelanden stryks, varvid tidpunkten för delgivningen fastställs med stöd av allmänna lagar. Om inte något annat visas anses ett

elektroniskt meddelande enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation ha delgivits den tredje dagen efter att meddelandet sändes. För tydlighetens skull föreslås det att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., där det i fråga om tidpunkten för delfående hänvisas till lagen om elektronisk kommunikation och till lagens 19 §.

41 §. Bevisliga delgivningssätt. Det föreslås att orden ”med mottagarens samtycke” stryks i 2 mom. Bestämmelser om förutsättningarna för att sända ett elektroniskt meddelande finns i den allmänna lagen om elektronisk kommunikation, det vill säga i lagen om elektronisk kommunikation.

Det föreslås att också 18 § i lagen om elektronisk kommunikation, som gäller bevislig delgivning, ska ändras. I fortsättningen kan enligt lagen om elektronisk kommunikation en handling delges bevisligt genom att den skickas som elektroniskt meddelande till meddelandeförmedlingstjänsten, e-tjänsten eller en annan elektronisk adress som mottagaren har angett som kontaktuppgift.

Det finns en hänvisning till meddelandeförmedlingstjänsten också i 3 kap. 38 § 2 mom. 2 punkten i utsökningsbalken, som enligt propositionen ska ändras till en tydligare hänvisning till den meddelandeförmedlingstjänst som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om stödtjänster, det vill säga i nuläget till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Enligt förslagen till ändring av lagen om elektronisk kommunikation förutsätter elektronisk bevislig delgivning till meddelandeförmedlingstjänsten inte längre separat samtycke. Separat samtycke av mottagare behövs alltså enligt lagen om elektronisk kommunikation inte i fortsättningen, om den bevisliga elektroniska delgivningen utförs med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Detta innefattar också ett förfarande där en elektronisk delgivning skickas till e-tjänsten och ett meddelande om delgivningen skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Dessutom kan enligt 18 § i lagen om elektronisk kommunikation en bevislig elektronisk delgivning skickas också till en annan elektronisk adress, om mottagaren för myndigheten har uppgett adressen som sin kontaktuppgift. Kravet att uppges en annan elektronisk adress som kontaktuppgift motsvarar i praktiken kravet på mottagarens samtycke enligt den gällande lagen om elektronisk kommunikation och den tolkningspraxis som tillämpas på detta.

11 kap. Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

8 §. Besvärsskriftens innehåll. Det föreslås att 1 mom. 4 punkten ändras så att ordet ”postadress” stryks i meningen och ersätts med ordet ”elektroniska”. Avsikten är att genom denna ändring beakta det i programmet för att prioritera digitala myndighetstjänster angivna målet att minska mängden brevpост från myndigheterna och ersätta delgivningar per post med elektroniska delgivningar. En elektronisk adress kan vara till exempel en e-postadress, ett Suomi.fi-konto eller en e-tjänst.

Det föreslås att 2 mom. ändras genom ett tillägg så att ändringssökanden dessutom på lämpligt sätt ska meddela tingsrätten personbeteckning för vittnen eller andra som ska höras om ändringssökanden känner till personbeteckningen. Tillägget om meddelande av personbeteckning handlar om en ändring av ungefär samma typ som till exempel den ändring som föreslås i 5 kap. 2 § i rättegångsbalken, enligt vilken tingsrätten på lämpligt sätt ska meddelas också personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för parten och ett vittne eller någon annan som ska höras om kändanden känner till dem.

Personbeteckningen är en personuppgift. Skyldigheten att uppge den grundar sig emellertid på lag, och ska ha det godtagbara syfte som beskrivs ovan. Personbeteckningen behöver behandlas vid skötseln av utsökningsmyndigheternas lagstadgade uppgifter. Att personbeteckningen uppges bidrar till korrekt identifiering av mottagaren av delgivningen och minskar därmed risken för personuppgiftsincidenter. Bestämmelser om behandling av personbeteckning finns i 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) och i artikel 87 i den allmänna dataskyddsförordningen (2016/679).

7.17 Vallagen

18 §. Upprättande av och uppgifter i rösträttsregister. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att den motsvarar ändringarna i lagen om stödtjänster och lagen om elektronisk kommunikation. Den föreslagna ändringen av 18 § 4 mom. i vallagen är av teknisk natur.

Med användare av meddelandeförmedlingstjänsten avses alla personer som har ett konto öppnat i meddelandeförmedlingstjänsten.

I rösträttsregistret behövs också i fortsättningen information om att till en person har kunnat sändas ett i 21 § 1 mom. i vallagen avsett meddelandekort (meddelande om rösträtt) endast i elektronisk form. Uppgifter om att en person är användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden behövs för att valmyndigheterna ska kunna sköta sina kundserviceuppgifter i anslutning till val, såsom att svara på de röstberättigades förfrågningar om meddelandekorten.

7.18 Rättshjälpslagen

11 §. Beviljande av rättshjälp. Det föreslås inga ändringar i förhållande till nuläget i fråga om sättet att delge ett beslut, utan beslutet om rättshjälp kan också i fortsättningen sändas till den kontaktadress som sökanden har uppgett. En typisk kontaktadress har varit sökandens biträdes e-postadress, när ett privat biträde har ansökt om rättshjälp för sin klients räkning. Kontaktadressen kan avse också en annan elektronisk adress, till exempel ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten eller en e-tjänst.

I 1 mom. föreslås det att meningen om en delgivningstidpunkt på sju dagar stryks, varvid tidpunkten för delgivningen fastställs med stöd av allmänna lagar. Mottagaren anses enligt 59 § 2 mom. i förvaltningslagen ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Enligt 19 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation anses en handling ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 12 januari 2026. När lagen om ändring av lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster träder i kraft överförs de användare som är införda i det gällande samtyckesregistret enligt 11 § om elektroniskt delgivningsförfarande till det användarregister som avses i 11 §. Då säkerställs att användare som med stöd av den gällande lagen har gett samtycke till elektronisk delgivning i meddelandeförmedlingstjänsten automatiskt överförs till det nya användarregistret enligt 11 § och att de utan avbrott kan fortsätta att använda meddelandeförmedlingstjänsten. Till användarregistret överförs också alla andra uppgifter som är införda i samtyckesregistret.

Lagen om ändring av lagen om ändring av rättegångsbalken 96/2022 avses emellertid träda i kraft samma dag som den lag som den ändrar. Motiveringen till tidpunkten för ikraftträdandet anges i specialmotiveringen till 16 § i lagen i fråga. Enligt den nuvarande bedömningen kan lagförslaget träda i kraft i slutet av 2025.

9 Verkställighet och uppföljning

Verkställigheten och effekten av propositionen följs upp som en del av utvärderingen av genomförandet av statsförvaltningens produktivitetsprogram, som ingår i regeringsprogrammet, och genomförandet av produktivitetsmålen. De ekonomiska konsekvenserna följs upp med hjälp av statens, kommunsektorns och välfärdsområdenas bokslutsuppgifter per budgetår samt genom användningsstatistik över tjänsten Suomi.fi-meddelanden som erhålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

10 Förhållande till andra lagförslag

Riksdagsbehandlingen av regeringens proposition RP 76/2025 rd pågår och där föreslås det att 5 § 1 mom. i lagen om stödtjänster ändras. Det föreslås också i den här propositionen att det momentet ska ändras. Propositionerna ska vid behov samordnas i riksdagen.

Riksdagsbehandlingen av regeringens proposition RP 89/2025 rd om förfarandet för små tvistemål pågår. I propositionen föreslås det likadana bestämmelser om processadress som i denna proposition. Förslaget om processadress i den propositionen blir överflödigt, om motsvarande bestämmelse antas i denna proposition. Propositionerna ska därför vid behov samordnas i riksdagen.

11 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

11.1 Utgångspunkter

Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis förhållit sig reserverat till att fysiska personer åläggs att kommunicera elektroniskt mot bakgrunden av den jämlikhet som tryggas i 6 § i grundlagen och det rättsskydd som tryggas i 21 § (GrUU 35/2010 rd, GrUU 5/2016 rd, GrUU 32/2018 rd). Också i avgörandepaxis hos de högsta laglighetsövervakarna har man förhållit sig negativt till skyldighet till elektronisk myndighetskommunikation (t.ex. AOA 3911/4/11, 13.9.2012, AOA 2954/4/12, 28.5.2013, AOA 4653/4/14, 31.12.2015, OKV/429/1/2017, 18.6.2018). Den kraftiga ökningen av elektronisk myndighetskommunikation i och med den allmänna digitaliseringen i samhället ger emellertid möjlighet att bedöma grundlagsutskottets utlåtandepaxis avseende elektronisk kommunikation under samhällseliga omständigheter som delvis är nya. Den aktuella propositionen kan anses uppdatera regleringen om myndigheternas delgivning så att den motsvarar digitaliseringsutvecklingen i samhället.

Utskottet har inte tidigare bedömt ett sådant lagförslag som ökar användningen av elektronisk delgivning, där det primära sättet för delgivning till fysiska personer på myndighetsinitiativ ändras från delgivning per brev till elektronisk delgivning utifrån personens tidigare elektroniska kommunikation med myndigheter och där det också görs möjligt för en person att göra en begäran som innebär att han eller hon vägrar ta emot elektronisk delgivning. Även om lagförslaget inte ålägger någon att ta emot elektroniska delgivningar ändrar det ändå potentiellt väldigt många och till och med fler än två miljoner fysiska personers primära sätt att ta emot delgivningar från delgivning per brev till elektronisk delgivning via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Genom propositionen eftersträvas en betydande ökning av användningen av elektronisk delgivning och därigenom effektivare myndighetsverksamhet. Därmed är

propositionen viktig med tanke på jämlikheten och rättsskyddet och även utifrån skyddet för privatlivet och personuppgifter som tryggas i 10 § i grundlagen, de språkliga rättigheterna som tryggas i grundlagens 17 § samt barnets rättigheter som tryggas i grundlagens 6 § 3 mom. Dessa konstitutionella villkor har beaktats i beredningen av propositionen och den uppfyller således de krav som grundlagen och internationella konventioner om mänskliga rättigheter ställer på det sätt som beskrivs närmare nedan.

11.2 Jämlikhet

11.2.1 Öppnande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och sändande av elektroniska delgivningar

Jämlikheten tryggas i 6 § i grundlagen. Jämlikheten tryggas också i flera internationella konventioner om mänskliga rättigheter, såsom artikel 14 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna (FördrS 63/1999) och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Propositionens förhållande till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har bedömts separat i följande avsnitt 11.3.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. I bestämmelsen uttrycks utöver kravet på rättslig jämlikhet även en tanke om faktisk jämställdhet (GrUU 10/2024 rd). Den innehåller ett förbud mot godtycke och ett krav på enhanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 46). Den allmänna jämlikhetsbestämmelsen riktas också till lagstiftaren. Människor eller grupper av människor kan inte godtyckligt genom lag ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra. Jämlikhetsbestämmelsen förutsätter ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte de förhållanden som inverkar på ärendet är likadana. Jämlikhetsaspekter spelar en viss roll såväl när människor ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter (GrUU 57/2016 rd, s. 2).

Samtidigt är det utmärkande för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse behandlar människor olika bl.a. för att främja faktisk jämlikhet (se RP 309/1993 rd s. 46 och t.ex. GrUU 55/2016, s. 2). I sin praxis har grundlagsutskottet av hävd framhållit att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning går att läsa ut ur jämlikhetsprincipen när en reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (t.ex. GrUU 10/2024 rd, 8 punkten, GrUU 102/2022 rd, 5 punkten, GrUU 11/2012 rd, s. 2, GrUU 35/2010 rd, s. 2, GrUU 28/2009 rd, s. 2/II, GrUU 21/2007 rd, s. 2/I, GrUU 38/2006 rd, s. 2/I, GrUU 1/2006 rd, s. 2/I). Men särbehandlingen får inte vara godtycklig eller skillnaderna oskäliga (se t.ex. GrUU 10/2024 rd, 8 stycket, GrUU 57/2016 rd, s. 3, GrUU 37/2010 rd, s. 3/I, GrUU 11/2009 rd, s. 3).

Den allmänna jämlikhetsprincipen kompletteras genom diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilket ingen får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Förteckningen över förbjudna diskrimineringsgrunder är inte uttömmande utan till de förbjudna grunderna för åtskillnad hör också andra orsaker som anknyter till en person. Exempel på sådana är samhälleligt ställning, egendom, deltagande i föreningsverksamhet, familjeförhållanden, graviditet, äktenskaplig börd, sexuell inriktning och boningsort (RP 309/1993, rd, s. 47). I bestämmelsen förbjuds också indirekt diskriminering, det vill säga sådana åtgärder som de facto – även endast indirekt – leder till ett diskriminerande resultat (RP 309/1993 rd, s. 47, GrUU 4/2016 rd, GrUU 31/2014 rd). Förekomsten av diskriminering ska bedömas mot de faktiska konsekvenserna av ett förfarande (GrUU 4/2016 rd, s. 3, GrUU 28/2009 rd, s. 2).

Bestämmelsen om förbud mot diskriminering innebär ändå inte att all åtskillnad mellan människor är förbjuden, även om åtskillnaden grundar sig på en orsak som uttryckligen anges i bestämmelsen. Det väsentliga är om åtskillnaden kan motiveras på ett acceptabelt sätt med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Kraven på motiveringen är emellertid höga, särskilt när det gäller de förbjudna särbehandlingskriterier som räknas upp i grundlagsbestämmelsen (GrUU 39/2018 rd, GrUU 55/2016 rd). I utskottets praxis har det förutsatts att en godtagbar grund ska ha ett sakligt och nära samband med lagens syfte (t.ex. GrUU 57/2016 rd, s. 3, GrUU 44/2010 rd, s. 6). Utöver särbehandlingsens godtagbarhet har utskottet i sin praxis även fäst uppmärksamhet vid om den valda lösningen står i rätt proportion till det eftersträlvade målet (GrUU 1/2017 rd, s. 3, GrUU 38/2006 rd, s. 3/II). Utskottet har förhållit sig kritiskt också till retroaktiva försämringar i hur jämlikhet fullgörs (GrUU 1/2017 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis konstaterat att elektronisk kommunikation som enda möjlighet har samband också med bestämmelsen om jämlikhet i 6 § i grundlagen, eftersom redskap för elektronisk kommunikation faktiskt inte är tillgängliga för alla (GrUU 32/2018 rd, s. 3). Relevant var enligt utskottet att skyldigheten till elektronisk kommunikation i regeringens proposition om en lag om ett bostadsdatasystem som bedömdes inte direkt gällde enskilda personer, utan skyldigheten gällde i främsta rummet juridiska personer. Indirekt gällde skyldigheten i huvudsak yrkespersoner och aktörer inom fastighetsbranschen som enligt utskottet kan förutsättas ha teknisk beredskap och tillräcklig förmåga att använda elektronisk kommunikation (GrUU 32/2018 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid den elektroniska kommunikationens faktiska möjligheter också i sitt utlåtande om gradering av rättegångsavgifter enligt inledningssättet. Propositionen i fråga skulle enligt utskottet granskas i relation till den allmänna bestämmelsen om jämlikhet i 6 § 1 mom., eftersom placeringen i olika ställning i propositionen var relaterad till tillämpandet av det grundläggande rättsskyddet och det inte enligt utskottet var fråga om särbehandling av någon orsak som gäller person i den mening som avses i 2 mom. (GrUU 35/2010 rd, s. 2/II). Enligt utskottet var regleringen inte något författningsrättsligt problem förutsatt bland annat att det är möjligt att inleda mål också på något annat sätt än genom att sända uppgifterna direkt till tingsrättens datasystem. Grundlagsutskottet har dessutom i sin tidigare praxis lagt författningsrättslig betydelse vid att det inte är obligatoriskt för fysiska personer att använda elektroniskt konto (för närvarande tjänsten Suomi.fi-meddelanden) vid utskökningsförfarande (GrUU 5/2016 rd, s. 2). Det ska dock noteras att grundlagsutskottet inte tidigare har tagit ställning till ett regleringsförslag av det slag som ingår i propositionen gällande prioritering av elektronisk delgivning. De utskottsutlåtanden som det hänvisas till ovan när det gäller elektronisk kommunikation och användning av konto för elektronisk kommunikation har handlat om regleringssituationer av ett något annorlunda slag.

Övergång till att primärt ta emot delgivningar elektroniskt i enlighet med den här propositionen avspeglar att elektronisk myndighetskommunikation är en vanlig form för att sköta ärenden i dagens samhälle. Samhällsutvecklingen, där andelen elektronisk myndighetskommunikation har ökat kraftigt, motiverar lagförslagets mål att övergå till att i första hand utnyttja mottagning av elektroniska delgivningar i fråga om de personer som över huvud taget använder myndigheternas elektroniska tjänster. Således kan den föreslagna regleringen anses uppdatera bestämmelserna om myndigheternas delgivning så att de motsvarar samhällsutvecklingen. Till den delen har grundlagsutskottet av hävd framhållit att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning går att läsa ut ur den allmänna jämlikhet som föreskrivs i 6 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 10/2024 rd, 8 punkten, GrUU 102/2022 rd, 5 punkten, GrUU 11/2012 rd, s. 2).

I den föreslagna regleringen ändras grunden för en fysisk persons elektroniska kommunikation i fråga om mottagande av delgivningar från en modell som grundar sig på förhandssamtycke till

en modell som bygger på myndigheten som initiativtagare och på personens tidigare elektroniska kommunikation, där personen genom att begära att hans eller hennes konto i meddelandeförmedlingstjänsten stängs kan upphöra att ta emot elektroniska delgivningningar. Ändringen genomförs delvis genom att det samtycke av parten till mottagning av elektroniska delgivningningar som förutsätts i 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation slopas när delgivningen eller en notifikation om delgivningen skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Dessutom fogas till lagen om stödtjänster en ny 8 d § om skapande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden åt en fysisk person på myndighetsinitiativ i samband med en Suomi.fi-identifikationshändelse. I och med lagförslagen kan myndigheterna sända elektroniska delgivningningar direkt till ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden som öppnats åt en person utan personens separata samtycke gällande varje handling som delges. Alternativt kan en delgivning utan separat handlingsspecifikt samtycke sändas till myndighetens egen e-tjänst förutsatt att en notifikation om detta sänds till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. För elektroniska delgivningningar som skickas på annat sätt, till exempel per e-post, förutsätts i det föreslagna 18 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation ett förfarande som motsvarar tolkningspraxis avseende samtycke enligt den gällande lagen om elektronisk kommunikation, som går ut på att mottagaren måste ha uppgett en elektronisk adress som kontaktuppgift för myndigheten (t.ex. HFD 6.9.2018/4025).

Såsom närmare redovisas i avsnittet om jämlikhetskonsekvenserna av propositionen kan man bedöma att lagförslagen i fråga leder till att också många nya sådana fysiska personer blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och mottagare av elektroniska delgivningningar som har varierande faktisk förmåga att använda Suomi.fi-meddelanden och andra elektroniska tjänster. Också mängden elektroniska kommunikationsverktyg såsom datorer kan variera och likaså internetuppkopplingens kvalitet. De bestämmelser som föreslås i propositionen är viktiga med tanke på den jämlikhet som föreskrivs i 6 § i grundlagen. Utifrån jämlikhetsaspekten är det emellertid viktigt att skapande av ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ i förslaget kopplas till personens användning av Suomi.fi-identifikation när en person identifierar sig i någon myndighets elektroniska tjänst, till exempel MinSkatt eller MittKanta. Kopplingen mellan Suomi.fi-identifikation och att personen börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden skapar en åtskillnad som grundar sig på en persons antagna förmåga till elektronisk kommunikation. Avsikten med åtskillnaden är att från modellen med ett konto som öppnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ och elektroniska delgivningningar som sänds till tjänsten utesluta personer som saknar faktiska möjligheter att använda tjänsten till exempel på grund av sämre digitala färdigheter eller avsaknad av elektronisk utrustning, förbindelser eller verktyg för stark autentisering. Det att öppnande av ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden kopplas till användning av Suomi.fi-identifikation tryggar således jämlikheten i fråga om att ta emot myndigheternas delgivningningar i enlighet med personernas faktiska möjligheter. Genom att förslagen inriktas endast på dem som använder Suomi.fi-identifikation tryggas således den faktiska jämlikheten, när konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas endast för dem som har förmåga till elektronisk kommunikation. Tryggandet av kommunikationsmöjligheter som faktiskt är jämlika är också förknippat med det grundläggande rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen, eftersom sändandet av delgivningningar enligt beskrivningen nedan har betydelse för tillgodoseendet av en persons rättsskydd.

Användningen av Suomi.fi-identifikation förutsätter i sig inte bara ett verktyg för stark autentisering och tillgång till en dator och internetuppkoppling utan också tillräckliga digitala färdigheter. Det är alltså fråga om en relativt komplicerad åtgärd inom elektronisk kommunikation. Användningen av Suomi.fi-identifikation kan således ofta anses visa att personen har tillräckliga digitala färdigheter också för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningningar. Såsom framgår närmare av bedömningen i propositionen av konsekvenserna för jämlikheten är finländarnas digitala färdigheter i medeltal

på en mycket hög nivå också i internationell jämförelse och de har ökat i jämn takt i alla befolkningsgrupper. Eftersom övergången till elektroniska delgivningar för en del av de nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan anses förbättra deras kommunikation med myndigheterna jämfört med delgivningar per brev till exempel på grund av att elektroniska delgivningar är snabba och användarvänliga kan förslagen dessutom anses trygga jämlikhet enligt 6 § i grundlagen också i fråga om vissa personer i utsatt ställning. Till exempel kan en del av de personer som hör till vissa grupper med funktionsnedsättning lättare ta emot information genom elektronisk delgivning än per brev.

Trots att förslagen strävar efter att tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska tas i bruk på myndighetsinitiativ utgående från en persons förmåga till elektronisk kommunikation är samtidigt de faktiska möjligheterna att ta emot elektroniska delgivningar emellertid varierande bland personer som använder Suomi.fi-identifikation. I propositionen föreslås det därför att ett konto inte öppnas på myndighetsinitiativ åt personer för vilka det utifrån en uppgift som införts i registret över förmynderskapsärenden har förordnats en intressebevakare eller fastställts en intressebevakningsfullmäktig även om personen kommunicerar elektroniskt. Orsaken till att intressebevakare förordnas och intressebevakningsfullmakt fastställs är i allmänhet försämrade funktionsförmåga som påverkar också förmågan att använda digitala tjänster. Myndigheternas elektroniska tjänster kan dessutom användas av personer för vilka intressebevakare har förordnats eller intressebevakningsfullmäktig har fastställts, men som inte utifrån registeruppgifterna kan uteslutas från förfarandet med öppnande av konto på myndighetsinitiativ, eftersom dessa situationer inte registreras i registret över förmynderskapsärenden. Dessutom kan tjänsterna användas av personer som inte annars de facto har förmåga att använda meddelandeförmedlingstjänsten och att följa sina elektroniska delgivningar. Användningen av Suomi.fi-identifikation visar således inte alltid på ett tillförlitligt sätt en persons tillräckliga faktiska färdigheter för att ta emot elektroniska delgivningar. Det är inte möjligt att identifiera sådana personer på förhand utgående från registeruppgifter eller på något annat motsvarande sätt. Därför är det möjligt att lagförslagen leder till att också personer som inte de facto har förmåga att använda tjänsten och att följa sina elektroniska delgivningar blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Även om förslagen formellt behandlar alla personer som använder Suomi.fi-identifikation och blir mottagare av meddelanden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar jämlikt, försätts de nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som en följd av förslagen de facto i olika ställning beroende på hur väl deras faktiska digitala färdigheter räcker till för användning av tjänsten.

I synnerhet med tanke på jämlika möjligheter till kommunikation för personer av det här slaget som omfattas av förslagen är det väsentligt att det i enlighet med det föreslagna 8 e § 1 mom. i lagen om stödtjänster införs bestämmelser om möjligheten att begära att ens konto stängs upphöra att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningar som sänds till tjänsten. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som tar emot begäranden om stängning av konton har ingen prövningsrätt vid behandlingen av begärandena. Det är möjligt att begära att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs genast efter att det har öppnats, och begäran kan göras antingen elektroniskt eller via kundtjänsten hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Som en följd av att en person gör begäran stängs personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden så att det inte längre går att sända nya elektroniska delgivningar till kontot och personen får sina delgivningar från myndigheter på något annat sätt, till exempel per post. Personens konto kvarstår ändå i tjänsten så att personen också efter att ha slutat använda kontot kan granska handlingar som eventuellt redan sänts till kontot. Begäran om stängning kan också med stöd av fullmakt göras av en annan person för den berörda personens räkning.

Även om förslagen gör det möjligt att använda Suomi.fi-meddelanden och att elektroniska delgivningar sänds dit på myndighetsinitiativ utan personens förhandssamtycke tryggar möjligheten att genom att begära att kontot stängs upphöra att använda tjänsten således en persons valfrihet gällande sättet att ta emot delgivningar. Förslagen ålägger inte heller någon som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden att ta emot elektroniska delgivningar och förslagen handlar således inte om att påföra fysiska personer en skyldighet att kommunicera elektroniskt, vilket är problematiskt med tanke på jämlikheten (GrUU 5/2016 rd, GrUU 35/2010 rd). Förfarandet med begäran om stängning av kontot tryggar människors faktiska jämlika möjligheter att kommunicera med myndigheterna på ett sätt som motsvarar deras egenskaper och färdigheter.

Den ändring från elektroniska delgivningar som grundar sig på förhandssamtycke till att det går att upphöra att använda kontot i meddelandeförmedlingstjänsten genom att begära att det stängs som förslagen för med sig innebär emellertid att en person som blir användare av Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ och som inte kan använda tjänsten måste vidta aktiva åtgärder för att upphöra att använda tjänsten och ta emot elektroniska delgivningar. Dessa åtgärder kan emellertid i princip betraktas som skäliga, eftersom personen redan när han eller hon blev användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden skötte ett ärende elektroniskt med Suomi.fi-identifikation och personen således i de flesta fall kan anses ha tillräckliga färdigheter också för att vid behov begära att kontot stängs. Vid behov kan en person också ge en annan person fullmakt att göra begäran om stängning. Dessutom underlättas förfarandet med begäran om stängning av kontot av att det är enkelt att begära stängning av kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller via kundtjänsten hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, av information om möjligheten att begära stängning av kontot i samband med att det öppnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt möjligheten att av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få hjälp med att göra begäran. Därför kan det anses att möjligheten att sluta använda tjänsten effektivt tryggar jämlikheten också för alla de personer som inte har faktiska möjligheter att ta emot elektroniska delgivningar trots att de använder Suomi.fi-identifikation.

11.2.2 Öppnande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt

Propositionen innehåller också ett förslag om att ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt på myndighetsinitiativ enligt bestämmelserna i 8 e § 2 mom. i lagen om stödtjänster, om personen vill fortsätta att kommunicera elektroniskt med myndigheterna med Suomi.fi-identifikation ett halvt år efter sin begäran om att kontot stängs. Att kontot öppnas på nytt på myndighetsinitiativ förpliktar inte till mottagande av elektroniska delgivningar, utan personen kan alltid göra en ny begäran, varefter kontot åter stängs. Om personen ändå vill kommunicera elektroniskt genom att logga in med Suomi.fi-identifikation till exempel i MittKanta eller MinSkatt, men inte kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska han eller hon upprepat göra en begäran om att kontot stängs som tätast med ett halvt års mellanrum. Förslaget om att öppna kontot på nytt på myndighetsinitiativ ökar i någon mån de åtgärder som krävs och det besvär det innebär för personen, om personen ibland behöver kommunicera elektroniskt med hjälp av Suomi.fi-identifikation, men ändå inte vill använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Avsikten med öppnande av kontot på nytt på myndighetsinitiativ är att trygga ett så heltäckande antal användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som möjligt och därmed propositionens mål avseende prioritering av elektronisk delgivning och effektivisering av myndighetsverksamheten. I praktiken är det möjligt att möjligheten att begära stängning av kontot används också av sådana personer som har alldeles tillräckliga färdigheter att kommunicera elektroniskt, men som inte av en eller annan orsak vill ta emot delgivningar elektroniskt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det att kontot i tjänsten öppnas på nytt på

myndighetsinitiativ i samband med Suomi.fi-identifikation anses regelbundet uppmuntra dessa personer att använda tjänsten. Således kan öppnande av kontot på nytt på myndighetsinitiativ anses vara ett godtagbart mål för att öka den elektroniska myndighetskommunikationen.

Eftersom användningen av Suomi.fi-identifikation ofta kan anses visa tillräckliga faktiska färdigheter för elektronisk kommunikation kan öppnande av kontot på nytt på myndighetsinitiativ inte i princip heller betraktas som en oskälig åtgärd i fråga om dessa personer som också annars kommunicerar elektroniskt. Eftersom öppnande av kontot på nytt på myndighetsinitiativ dessutom kan ske tidigast ett halvt år efter begäran om att kontot stängs och eftersom förfarandet för stängning, som det konstaterats ovan, är relativt lätt och det också finns stöd att tillgå, kan inte heller öppnande av kontot på nytt och eventuellt återkommande begäranden betraktas som oskäligt för dem som faktiskt har otillräckliga digitala färdigheter för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men som ändå har behov av att ibland använda Suomi.fi-identifikation i sin kommunikation med myndigheterna.

11.2.3 Minderårigas användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden

Enligt 6 § 3 mom. i grundlagen ska barn bemötas som jämlika individer och ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Konto i meddelandeförmedlingstjänsten öppnas på myndighetsinitiativ endast åt myndiga personer och i propositionen föreslås inte någon specialreglering gällande minderåriga. Öppnande, användning och stängning av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten sker i dessa fall i stället med stöd av den allmänna regleringen angående vårdsnaden om barn. Konto i meddelandeförmedlingstjänsten kan också i fortsättningen öppnas åt en minderårig på begäran. Propositionen kan således anses främja målen i 6 § 3 mom. i grundlagen och i konventionen om barnets rättigheter (FördrS 60/1991).

11.2.4 När elektroniska dokument anses ha inkommit inom utsatt tid

Det föreslås att 11 § i lagen om elektronisk kommunikation, som gäller när dokument anses ha inkommit inom utsatt tid, ska ändras. Med stöd av den gällande bestämmelsen anses ett dokument som en myndighet begärt vid behandlingen av ett ärende ha inkommit inom utsatt tid, om dokumentet kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden. Det saknar i nuläget betydelse om det är fråga om ett dokument som lämnats in elektroniskt eller ett dokument som lämnats in på något annat sätt. I stället för ett dokument som en myndighet begärt föreslås det att bestämmelsen i fortsättningen gäller alla elektroniska dokument som lämnas in till myndigheten. Den föreslagna ändringen innebär att en något längre tidsfrist tillämpas på ett dokument som lämnas in elektroniskt, även ett annat dokument än ett sådant som myndigheten begärt, såsom till exempel en besvärsskrift, än på ett dokument som lämnas in genom ett besök på plats eller per post. Ett dokument som lämnas in genom ett besök på plats eller per post ska vara framme senast den sista dagen av den utsatta tiden inom myndighetens öppettid. Ett elektroniskt dokument kan lämnas in till exempel i myndighetens e-tjänst ännu senare under samma dag. Personer vars faktiska möjligheter att kommunicera elektroniskt inte är tillräckliga för att lämna in dokument elektroniskt är tvungna att lämna in sina dokument tidigare den sista dagen inom tidsfristen än de som kan lämna in sina dokument elektroniskt.

Syftet med ändringen är att förtydliga regleringen om tidsfrister för elektroniska dokument. Med stöd av den gällande lagstiftningen fastställs tidsfristen för ett elektroniskt dokument som en part lämnar in på eget initiativ på annat sätt än tidsfristen för ett elektroniskt dokument som myndigheten begärt. I vanliga fall har myndigheternas elektroniska tjänster ändå inte bundits till myndighetens öppettider, vilket är ägnat att fördunkla betydelsen av tidsfrister som är bundna till ett visst klockslag i fråga om elektronisk kommunikation. Det att den bestämda tid

då ett elektroniskt inlämnat dokument har inkommit är beroende av om det är fråga om ett dokument som myndigheten inbegärt eller ett dokument som lämnats in på eget initiativ kan bedömas orsaka förvirring bland kunderna inom förvaltningen. Eftersom förslagen i propositionen bedöms öka antalet elektroniska dokument som lämnas in till myndigheterna, är det motiverat att också bestämmelserna om tidsfristerna för inlämnande av elektroniska dokument är så tydliga och enhetliga som möjligt. Således kan ändringen av bestämmelserna om tidsfrister bedömas ha orsaker som är godtagbara sett utifrån 6 § i grundlagen och som är förknippade med harmonisering av lagstiftningen och den elektroniska kommunikationens natur. Eftersom den faktiska skillnaden i tidsfristen mellan sätten att lämna in dokument varierar endast inom den sista dagen under tidsfristen och räknas i timmar, kan skillnaden inte heller anses vara oskäligt stor.

11.3 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har syftet att främja, skydda och garantera fulla och lika mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för personer med funktionsnedsättning samt att främja respekten för deras inneboende människovärde. Avsikten med konventionen är att täcka begreppet funktionsnedsättning så brett som möjligt samt ta hänsyn till eventuella förändringar som sker i samhället. Avsikten är inte att utesluta någon som helst funktionsnedsättning från tillämpningsområdet för konventionen. Artiklarna 1–9 i konventionen innehåller bestämmelser om konventionens syfte, om allmänna principer och åtaganden, jämlikhet och icke-diskriminering, kvinnor och barn med funktionsnedsättning, bättre kunskaper om situationen för personer med funktionsnedsättning och om tillgänglighet samt definitioner för begrepp som gäller konventionen. Dessa artiklar ska beaktas övergripande när alla de övriga artiklarna tillämpas.

Delaktighet, förbudet mot diskriminering, tillgänglighet och hinderfrihet är ledande principer i konventionen. Principer i artikel 3 är bland annat självbestämmande, icke-diskriminering, inkludering och lika möjligheter. Artikel 4 poängterar inkludering av personer med funktionsnedsättning och organisationer som representerar dem samt personernas och organisationernas deltagande i allt beslutsfattande som rör dem. Enligt 13 punkten i den allmänna kommentaren nr 6 (2018) av kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, förbjuds i artikel 5 i konventionen, som handlar om jämlikhet, diskriminering rättsligt eller i praktiken inom alla områden som regleras och skyddas av offentliga myndigheter. Artikel 5 är viktig med tanke på uppfyllelsen av bestämmelserna i konventionen i synnerhet när det gäller tillhandahållande av skälig anpassning och andra positiva särskilda åtgärder. Särskilda åtgärder som är nödvändiga för att uppnå faktisk jämlikhet för personer med funktionsnedsättning ska inte betraktas som diskriminering eller anses vara diskriminerande.

Utöver artikel 5 i konventionen tryggas i artikel 12 likhet inför lagen för personer med funktionsnedsättning. I artikeln förutsätts att myndigheterna också vidtar särskilda åtgärder för att utreda vilken åsikt en person med funktionsnedsättningar har och beaktar den i beslutsfattande som gäller en tjänst eller förmån. Enligt artikel 13 ska konventionsstaterna säkerställa effektiv tillgång till rättssystemet för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som för andra, däribland genom att erbjuda dem processuella och åldersrelaterade anpassningar för att underlätta en verksam roll för dem som direkta och indirekta deltagare i alla rättsliga förfaranden.

Bestämmelserna i konventionen förutsätter också att myndigheternas elektroniska tjänster är tillgängliga. I artikel 9.1 b samt 9.1 h poängteras att elektroniska tjänster ska vara tillgängliga

och förutsätts ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa detta. Dessutom tryggas i artikel 19 rätten för personer med funktionsnedsättning att leva självständigt och att delta i samhället.

Med tanke på propositionen kan de viktigaste bestämmelserna i konventionen anses vara förknippade med lika tillgång till rättsskydd och rättsliga förfaranden för personer med funktionsnedsättning. Hit hör myndigheternas delgivning av handlingar. Den föreslagna regleringen kan anses vara förenlig med målen i konventionen i fråga om en del personer med funktionsnedsättning. Elektronisk delgivning kan på det sätt som beskrivs närmare i bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna anses lämpa sig väl för en del personer med funktionsnedsättning och eventuellt till och med bättre än delgivning per post. Så som det beskrivs närmare i bedömningen av konsekvenserna för jämlikheten kan det emellertid bedömas att en del personer med funktionsnedsättning har sämre beredskap att kommunicera elektroniskt, och för dem lämpar sig elektronisk delgivning via tjänsten Suomi.fi-meddelanden dåligt.

Syftet med propositionen är att för personer med funktionsnedsättning trygga jämlik tillgång till rättsskydd och rättsliga förfaranden i enlighet med artikel 13 i konventionen framför allt genom den regleringslösning som beskrivs i avsnitt 11.2. Enigt den öppnas inte ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för en person som inte alls använder Suomi.fi-identifikation. Från den föreslagna regleringen utesluts på detta sätt de personer med funktionsnedsättning som inte alls kommunicerar elektroniskt. Dessutom utesluts i enlighet med 8 d § 2 mom. i lagen om stödtjänster personer med funktionsnedsättning för vilka enligt en uppgift som finns antecknad i det register över förmynderskapsärenden som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) har förordnats en intressebevakare eller en intressebevakningsfullmäktig från användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ. Sådana personer har emellertid möjlighet att börja använda Suomi.fi-meddelanden på sin begäran i enlighet med 8 d § 3 i den föreslagna lagen om stödtjänster. Genom regleringen tryggas tillgodoseendet av självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning samt deras ställning som mottagare av elektroniska delgivningar om de så vill, i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 5, 13 och 19 i konventionen.

Dessutom tillämpas tillgänglighetskraven i lagen om digitala tjänster på tjänsten Suomi.fi-meddelanden, och de uppfyller för sin del också möjligheten för personer med funktionsnedsättning att använda tjänsterna och således också bestämmelserna i artiklarna 9, 13 och 19 samt de allmänna principerna i artikel 3 i konventionen. Personer med funktionsnedsättning för vilka enligt en uppgift som finns antecknad i det register över förmynderskapsärenden som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) har inte förordnats en intressebevakare eller en intressebevakningsfullmäktig, men vilkas digitala färdigheter är sämre, även om de i någon mån kommunicerar också via myndigheternas elektroniska tjänster har, om de så vill, möjlighet att begära att deras konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs, om kontot i tjänsten har öppnats för dem på myndighetsinitiativ. Som det beskrivs ovan i avsnitt 11.2 finns det flera alternativa sätt att göra begäran. På dessa grunder bedöms regleringen uppfylla kraven i bestämmelserna i konventionen också för sådana personer med funktionsnedsättning som inte utesluts från användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ.

11.4 Rättsskydd och god förvaltning

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att

bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Dessutom tryggas rätten till en rättvis rättegång också i artikel 6 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och i artikel 14 i Förenta nationernas konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976).

Bestämmelsen i 21 § i grundlagen ska till denna del läsas som helhet (se RP 309/1993 rd, s. 77). I bestämmelsen uppräknas de viktigaste delområdena av rättvis rättegång och god förvaltning, det vill säga offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring. Förteckningen är inte avsedd att vara uttömmande (GrUU 43/2021 rd, 2 punkten). Kravet på tjänsteutövningens opartiskhet, liksom serviceprincipen enligt förvaltningslagen, kan fogas till det krav på behörig handläggning som ställs i 1 momentet. Enligt serviceprincipen i 7 § 1 mom. i förvaltningslagen ska möjligheterna att uträtta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat. Ingens rättsskydd får äventyras genom lagstiftning (GrUU 5/2016 rd, s. 3). Bestämmelserna i 21 § i grundlagen hindrar emellertid inte att man genom lag föreskriver om mindre undantag från de rättigheter som tryggas i paragrafen, under förutsättning att undantagen inte ändrar den aktuella rättsskyddsgarantins ställning som huvudregel och inte i enskilda fall äventyrar individens rättssäkerhet (RP 309/1993 rd, s. 78–79 och t.ex. GrUU 43/2021 rd, 2 punkten, GrUU 39/2014 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har påpekat att de grundläggande rättigheterna att få en rättvis rättegång och att få en sak behandlad utan dröjsmål är viktiga hörnstenar i rättsstaten (GrUU 43/2021 rd, 12 punkten och de utlåtanden som nämns där). Grundlagsutskottet har dessutom av hävd konstaterat att insatserna för att utveckla domstolsförfarandena med tiden inverkar på behandlingstiderna och den vägen främjar vars och ens i 21 § 1 mom. i grundlagen tryggade rätt att få sin sak behandlad av en domstol utan ogrundat dröjsmål (t.ex. GrUU 4/2010 rd, s. 5, GrUU 30/2006 rd, s. 4, GrUU 2/2006 rd, s. 2, GrUU 31/2005 rd, s. 3 och GrUU 35/2002 rd, s. 3). Utskottet har ansett att delgivningen inverkar väsentligt på hur parternas rätt till en rättvis rättegång tillgodoses. Uppgifterna ska delges på ett tydligt och för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid (GrUU 9/2010 rd, s. 2/I). Regleringen om delgivning är betydelsefull också med tanke på rätten att bli hörd, eftersom delgivningen gör det möjligt att en part hörs vid rättegång.

Enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna innebär artikel 6.1 i Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna, som handlar om rättvis rättegång, inte någon skyldighet att sköta delgivningen på något visst sätt. Kravet om kontradiktoriskt förfarande, som ingår i en rättvis rättegång, förutsätter emellertid att parterna bereds tillfälle att ta del av allt rättegångsmaterial av betydelse och att kommentera det. Viktigt är framför allt att motparten får information om ett domstolsmål som väckts mot honom eller henne. Delgivningen anknyter också till principen om jämlikt bemötande av parter, vilket inbegriper rimlig möjlighet för en part att föra sin talan i omständigheter som inte försätter honom eller henne i väsentligt sämre ställning än motparten (t.ex. Avotiņš v. Lettland 23.5.2016, stora utskottet, 119 punkten, Aždajić v. Slovenien 8.10.2025 48 punkten samt Dilipak och Karakaya v. Turkiet 4.3.2014 77 punkten).

Domstolen för de mänskliga rättigheterna har poängterat också behovet av att försäkra sig om att delgivningen faktiskt har sänts till en part som inte är närvarande. Det är inte tillräckligt att anta att en delgivning som sänts på ändamålsenligt sätt har lyckats, utan domstolen ska i mån av möjlighet utreda om mottagaren faktiskt har fått kännedom om rättegången (t.ex. Gankin m.fl. v. Ryssland 31.5.2016 38 punkten och Gusak v. Ryssland 7.6.2011 27 punkten).

Lagstiftningen om delgivning och domstolens skyldighet att försäkra sig om att förfarandet för kallelse är ändamålsenligt har granskats också i avgörandepraxis gällande rätt till motförhör. Som godtagbart kan inte betraktas till exempel ett sådant förfarande att man använder en inspelad redogörelse i en situation, där delgivningen av att ett vittne eller en part kallas till rättegång har varit bristfällig (t.ex. Yevgeniy Ivanov v. Ryssland 25.4.2013 46 och 47 punkten samt HD 2018:54).

Grundlagsutskottet har tidigare utifrån rättsskyddet bedömt bland annat att juridiska personer åläggs en skyldighet till elektronisk kommunikation i samband med bostadsdatasystem (GrUU 32/2018 rd), frivillig användning av ett elektroniskt medborgarkonto i utsökningsförfarande (GrUU 5/2016 rd) och gradering av rättegångsavgifterna mellan kommunikation i traditionell och elektronisk form (GrUU 35/2010 rd, s. 2). Dessutom har grundlagsutskottet bedömt telefondelgivning (GrUU 9/2010 rd). Vid bedömning av användning av ett medborgarkonto i utsökningsförfarande ansåg grundlagsutskottet att rättsskyddsaspekterna förutsätter att delgivningen sker så att de uppgifter som mottagaren behöver för att utöva sina rättigheter delges mottagaren på ett tydligt och för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid. Vid den konstitutionella bedömningen av förslaget handlar det enligt grundlagsutskottet om huruvida delgivningen till mottagaren är effektiv och huruvida det föreslagna delgivningsförfarandet uppfyller kravet på ett behörigt förfarande i 21 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 5/2016 rd, s. 3). Utskottet har också fäst vikt vid informationen till användarna genom att fästa uppmärksamhet vid notifikationer om elektronisk delgivning som skickas till en person samt genom att konstatera att om användningen av medborgarkonton utvidgas på det föreslagna sättet ska användarna av medborgarkonto uttryckligen informeras om att kontot används också i utsökningsärenden. I samband med ändringarna i utsökningsbalken ansåg utskottet att användningen av medborgarkontot för elektronisk delgivning på det sätt som föreslås i propositionen därmed i princip inte äventyrar mottagarens rättsskydd, förutsatt att medborgarkontot är funktionssäkert tekniskt sett (GrUU 5/2016 rd, s. 3).

Att ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ i enlighet med de i propositionen föreslagna bestämmelserna i 8 d § i lagen om stödtjänster och det i 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation föreslagna sloandet av att samtycke förutsätts i fråga om elektronisk delgivning via tjänsten Suomi.fi-meddelanden ändrar potentiellt väldigt många personers sätt att ta emot delgivningar från delgivning per brev till elektronisk delgivning. Lagförslagen uppdaterar delgivningsförfarandet så att det motsvarar nuläget i samhället, där elektronisk kommunikation är en allmän metod för kommunikation med myndigheterna. Ur rättsskyddssynvinkel kan den föreslagna regleringen således ses som en utveckling av förvaltnings- och domstolsförfarandena så att de motsvarar omständigheterna i dagsläget.

Som det beskrevs närmare i samband med propositionens konsekvensbedömning gällande rättsskydd kan elektronisk delgivning nuförtiden betraktas som ett delgivningssätt som är snabbare än brevpost och ofta också säkrare för många personer. Utnyttjande av elektronisk delgivning förbättrar därför i många fall mottagarens rättsskydd jämfört med delgivning per post. I samband med en rättegång kan ett elektroniskt delgivningsförfarande också frigöra resurser som används för delgivning för genomförande av svårare delgivningar, vilket kan främja verkställandet av sådana och på det sättet minska antalet huvudförhandlingar som måste ställas in på grund av misslyckad delgivning. Också i förvaltningsförfarande kan elektronisk delgivning frigöra resurser för verkställande av svårare delgivningar. Således kan lagförslagen bedömas främja de i 21 § i grundlagen tryggade målen avseende behandling utan dröjsmål och annars behörigt förfarande, vilka grundlagsutskottet poängterat i sin praxis (GrUU 43/2021 rd, 12 punkten, GrUU 5/2016 rd, s. 3, GrUU 4/2010 rd, s. 5).

Eftersom en effektiv delgivning ändå förutsätter att nya användare är medvetna om de ändringar i delgivningssättet som lagförslagen för med sig och betydelsen av ändringarna, kan lagförslagen också vara förknippade med rättsskyddsrisiker, om en person inte faktiskt är medveten om att delgivningarna blivit elektroniska. Dessa risker kan anses accentueras i synnerhet när ett konto öppnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden i samband med Suomi.fi-identifikation samt i situationer där nya delgivningar sänds.

I situationer där ett konto öppnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden informeras den nya användaren tydligt om att kontot öppnas, om vad detta innebär samt om personens möjlighet att upphöra att använda tjänsten och ta emot elektroniska delgivningar. Kontot öppnas först efter att personen har uppgett sin elektroniska adress för notifikationer eller meddelat att han eller hon inte vill ge någon adressuppgift. Därmed öppnas kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte i hemlighet för personen. Personen informeras också om möjligheten att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden i ett senare skede öppnas på nytt på myndighetsinitiativ. Att personen informeras garanterar således en ny användares rättsskydd genom att säkerställa att användaren är medveten om att ett konto öppnats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och att vilken myndighet som helst som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden i och med detta kan sända elektroniska delgivningar till personen utan hans eller hennes separata samtycke. På grund av användningsskyldigheten i lagen om stödtjänster kan användaren ändå inte i praktiken veta vilka myndigheter eller andra aktörer som sköter offentliga förvaltningsuppgifter, som skickar elektroniska delgivningar till meddelandeförmedlingstjänsten och i vilka ärenden. Samtidigt är situationen densamma som i nuläget för de användare som har börjat använda tjänsten genom att ge sitt samtycke. Med beaktande av grundlagsutskottets ovan beskrivna iakttagelser om betydelsen av information gällande delgivningssättet för att rättsskyddet ska tillgodoses (GrUU 5/2016 rd, s. 3), kan den information som ges till användaren för sin del anses garantera att rättsskyddet tillgodoses i samband med ändringarna. Enligt förslaget ska information om de ändringar som propositionen innebär spridas också genom allmän information, vilket förbättrar medvetenheten om ändringarna och gör det möjligt att förbereda sig för dem redan på förhand. Också enligt 20 § 2 mom. i offentlighetslagen ska en myndighet informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till dess verksamhetsområde.

Efter att ett konto öppnats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden är det med tanke på rättsskyddet viktigt hur effektivt användare faktiskt får information om en ny delgivning som inkommit till meddelandetjänsten. Det här har betydelse i synnerhet i ärenden med vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation, eftersom vanlig delgivning sker med antagande om delfående. Vid vanlig elektronisk delgivning anses mottagaren ha fått del av ärendet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas. Vid vanlig elektronisk delgivning vilar det således i princip på personens eget ansvar att följa delgivningar som kommer till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Även om det går att sända också bevisliga elektroniska delgivningar till tjänsten ska myndigheten genomföra delgivningen på något annat sätt, till exempel med ett brev med mottagningsbevis, om personens bekräftelse på faktiskt delfående av handlingen inte kan fås inom tidsfristen. Vid bevislig elektronisk delgivning bedöms rättsskyddsriskerna därför vara små.

För situationer med mottagning av en ny elektronisk delgivning föreslås det i propositionen att det till lagen om elektronisk kommunikation fogas en ny 19 a § om en notifikation till personens elektroniska adress, till exempel e-postadressen, när personen har meddelat tjänsten en sådan adress och en ny delgivning har sänts till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Om personen har meddelat kontaktuppgift för notifikationer är det enligt lagförslaget obligatoriskt för den delgivande myndigheten att se till att en notifikation sänds. Notifikationen främjar en effektiv delgivning och således rättsskyddet, vilket grundlagsutskottet på ovan konstaterat sätt har

tillskrivit konstitutionell betydelse (GrUU 5/2016 rd, s. 3). En ny användare kan meddela kontaktuppgift för notifikationer redan i samband med att ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, varefter personen får en notifikation alltid när det kommer en ny delgivning till hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller ett meddelande om att personen har fått en delgivning till myndighetens egen elektroniska tjänst. Efter att ha fått notifikationen kan personen kontrollera sina Suomi.fi-meddelanden och bedöma delgivningens betydelse och de åtgärder den eventuellt förutsätter. Det föreslås emellertid inte att det ska vara obligatoriskt att meddela kontaktuppgift för notifikationer, och en person kan därför också välja att inte ta emot notifikationer. Då ska han eller hon komma ihåg att regelbundet kontrollera om det har kommit nya delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I samband med att ett konto öppnas informeras personen emellertid tydligt om vad det innebär om han eller hon inte meddelar kontaktuppgift för notifikationer. Utöver e-postnotifikation har personen möjlighet att som tilläggstjänst få meddelande om en ny delgivning också till sin telefon, om personen använder mobilapplikationen Suomi.fi.

Det är också möjligt att en person, trots ändringarna i informerandet och informationen, notifikationer och andra tekniska rättsskyddsmekanismer som beskrivs närmare i bedömningen av konsekvenserna för rättsskyddet, ändå inte förstår, kommer ihåg eller vill följa sina Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar som sänds till kontot. Grundlagsutskottet har konstaterat tidigare i sitt utlåtande om telefondelgivning att en förutsättning för att telefondelgivningen ska lyckas så att mottagaren tveklöst per telefon får del av handlingen och förstår innebörden av delgivningen i praktiken är att mottagaren medverkar till delgivningen och har beredskap att ta emot informationen (GrUU 9/2010 rd, s. 2). På motsvarande sätt förutsätter verkställandet av elektronisk delgivning via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, på ett sådant sätt att personen faktiskt får veta om en handling som sänts till tjänsten, i praktiken egen medverkan av den som använder tjänsten. Därmed kan en användare av meddelandeförmedlingstjänsten som har tillräcklig elektronisk utrustning och digitala färdigheter förutsättas själv vara aktiv för att en effektiv delgivning ska kunna verkställas. Till dessa åtgärder hör till exempel att meddela kontaktuppgift för notifikationer och att kontrollera den e-postadress som meddelats som kontaktuppgift för notifikationer samt ibland också nya Suomi.fi-meddelanden som inkommit. Samtidigt har en person som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden men saknar tillräcklig beredskap att använda tjänsten och ta emot elektroniska delgivningar, som det beskrivits ovan, möjlighet enligt bestämmelserna i lagen om stödtjänster att begära att hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs. Då sänds delgivningar åter på annat sätt, till exempel per brev.

Med avseende på god förvaltning är det betydelsefullt att möjligheten att begära att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs tryggar också uppfyllelsen av serviceprincipen enligt förvaltningslagen genom att den bevarar personens valfrihet gällande sättet att ta emot delgivningar. Även om propositionen slopar den förutsättning för samtycke till elektronisk delgivning som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation när delgivningen eller en notifikation om den sänds till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, har en person efter att ha begärt att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs möjlighet att i ett halvt års tid kommunicera elektroniskt i myndigheternas elektroniska tjänster eller på annat sätt enligt sitt behov utan att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Även om användningen av Suomi.fi-identifikation efter ett halvt år efter begäran om stängning av kontot leder till att kontot för Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt på myndighetsinitiativ är det möjligt för personen att alltid när han eller hon så vill göra en ny begäran om att kontot stängs. Således begränsar inte heller det att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt personens sätt att ta emot delgivningar endast till kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därmed bevaras valfriheten enligt serviceprincipen för en kund inom förvaltningen.

Att kontot stängs leder inte heller till att handlingar och andra meddelanden som eventuellt redan sänts till kontot försvinner, utan en person kan också efter stängningen granska sina tidigare inkomna meddelanden, vilket likaså främjar tillgodoseendet av rättsskyddet. Det bör också noteras att sättet att sända delgivningar i fråga om en enskild handling också i fortsättningen avgörs av myndigheten trots att personen använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

11.5 Skyddet för privatlivet och personuppgifter

I och med propositionsutkastet öppnas ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden åt fysiska personer som identifierar sig genom att använda en identifieringstjänst. Med hjälp av kontot tar de därefter emot delgivningar från myndigheterna och annan post i huvudsak elektroniskt. Det att myndigheterna övergår från att ha sänt handlingar på papper till att sända dem i elektronisk form inverkar i sin tur på sätten att behandla personuppgifter om ett stort antal personer. Således är propositionen relevant också med tanke på skyddet för personuppgifter som tryggas i artikel 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Enligt grundlagsutskottets praxis begränsas lagstiftarens handlingsutrymme både av den här bestämmelsen och av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas också av skyddet för privatlivet, som tas upp i samma moment (t.ex. GrUU 71/2014). Grundlagsutskottet har av hävd ansett att lagstiftaren måste tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna över lag (GrUU 18/2012 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har i princip ansett det vara tillräckligt med tanke på 10 § 1 mom. i grundlagen att bestämmelserna uppfyller kraven i dataskyddsförordningen (se GrUU 14/2018 rd, s. 3–5, GrUU 15/2018 rd, GrUU 2/2018 rd). Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande konstaterat att skyddet för personuppgifter i första hand ska garanteras med stöd av dataskyddsförordningen och en nationell allmän lag om dataskydd. Användningen av speciallagstiftning bör vara avgränsad till endast nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger (se t.ex. GrUU 2/2018 rd, s. 5 och GrUU 14/2018 rd, s. 3). När man överväger att utnyttja det nationella handlingsutrymmet måste hänsyn tas till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer. Behovet av speciallagstiftning måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Grundlagsutskottet har också understrukt att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter, utan bör stå i proportion till andra grundläggande och mänskliga rättigheter samt till andra vägande samhälleliga intressen (GrUU 14/2018 rd 5–8).

Det föreslås i propositionen att förvaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden förlängs från nuvarande två år till fem år. De som använder tjänsten föreslås fortfarande ha möjlighet att radera meddelandena redan tidigare. En av de allmänna behandlingsprinciperna i artikel 5 i dataskyddsförordningen är att begränsa förvaringen: personuppgifter får förvaras bara så länge som det behövs med tanke på användningsändamålet. Principen ska följas i all behandling av personuppgifter som hör till tillämpningsområdet för förordningen. När förvaringstiden fastställs är det i princip fråga om en bedömning som den personuppgiftsansvarige bär ansvaret för och tiden fastställs mot bakgrund av uppgifternas användningsändamål. I beredningen av lagen om stödtjänster har det emellertid betraktats som motiverat att lagstifta om förvaringstiden för Suomi.fi-meddelanden, och det föreslås nu att den förvaringstiden förlängs. Dataskyddsförordningen förutsätter inte i

sig någon viss tidsgräns för när uppgifterna nödvändigt ska tas bort. En godtagbar förvaringstid är således situationsbunden och saken ska bedömas i varje enskilt fall utifrån aktuella fakta. Grundlagsutskottet har i olika sammanhang bedömt ändamålsenligheten i förvaringstiderna för personuppgifter som omfattas av speciallagstiftning och förhållit sig reserverat till långa förvaringstider. Att förvara uppgifter varaktigt har utskottet betraktat som möjligt endast i undantagsfall. Ett reserverat förhållningssätt har poängterats i fråga om känsliga personuppgifter.

Enligt grundlagsutskottet är varaktig lagring av uppgifter inte förenlig med skyddet för personuppgifter om det inte är befogat av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte (se GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 89/2022 rd, s. 6). Information som delvis är oförändrad eller ändras långsamt och som inte uppdateras bara för att tiden gått och som behövs för att uppgifter ska kunna skötas kan tala för varaktig förvaring (GrUU 54/2010 rd). Utskottet har framhållit att framför allt lagringstiden för känsliga uppgifter ska vara begränsad på så sätt att uppgifterna bara får finnas lagrade så länge det är nödvändigt för att fullfölja det syfte för vilket uppgifterna har registrerats (se t.ex. GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 13/2017 rd, s. 6 på finska). Utskottet har till exempel ansett att en fem års förvaringstid för känsliga uppgifter är lång (GrUU 13/2017 rd).

Det bedöms att det finns ett behov av att förlänga förvaringstiderna för meddelanden och delgivningar som förmedlats med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, när myndigheternas delgivningar i fortsättningen sänds huvudsakligen via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Enskilda personer bedöms ha ett större behov än tidigare att kunna granska delgivningar och andra meddelanden som myndigheterna sänder, samlade i en vy i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I många myndighetsärenden måste parterna komma åt en viss handling ännu efter mer än två år för att utöva sina rättigheter, intressen eller skyldigheter. Tidigare har förvaringen av sådana handlingar förutsatt att parten fysiskt förvarar brev som han eller hon mottagit till exempel per brev. När betydelsen av Suomi.fi-meddelanden ökar på det här sättet har man i beredningen av propositionen ansett det nödvändigt att med tanke på ändamålet med behandlingen av personuppgifter föreslå att förvaringstiden förlängs till fem år. Den föreslagna förvaringstiden bedöms på detta sätt vara nödvändig för att fullfölja det syfte för vilket uppgifterna har lagrats i registret för Suomi.fi-meddelanden. Användare har dessutom möjlighet att också i fortsättningen själv inverka på förvaringstiden genom att radera meddelanden. Således bedöms det att tryggheten av skyddet för privatlivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och kravet att lagstifta om skyddet för personuppgifter uppfylls ändamålsenligt också i fråga om förvaringstiden för Suomi.fi-meddelanden.

Utöver förlängningen av förvaringstiden föreslås det i propositionen att det nuvarande samtyckesregistret gällande elektroniskt delgivningsförfarande ändras till ett register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten. Med stöd av den föreslagna regleringen öppnas i fortsättningen åt fysiska personer som använder identifieringstjänsten på myndighetsinitiativ ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten och separat samtycke behöver inte längre ges till elektronisk delgivning. Grunden för behandling av personuppgifter i meddelandeförmedlingstjänsten är i detta sammanhang fortfarande att fullgöra en rättslig förpliktelse på det sätt som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. När Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata behandlar uppgifter för statistiska ändamål eller för utredning av omfattningen av användningen av Suomi.fi-meddelanden och av kostnaderna grundar sig behandlingen av personuppgifter på utförande av en uppgift av allmänt intresse som avses i artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen. I 3 kap. i lagen om stödtjänster finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och andra uppgifter inom tjänsteproduktionen, och i 4 kap. finns bestämmelser om krav som gäller stödtjänsterna och användningen av dem, inklusive informationssäkerhetskrav. Regleringen har till denna del

betraktats som tillräcklig och ytterligare bestämmelser anses inte motiverade med beaktande av grundlagsutskottets ovan beskrivna utlåtan depraxis när det handlar om att tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter i första hand ska garanteras med stöd av dataskyddsförordningen och nationell allmän lagstiftning om dataskydd. Att i fråga om Suomi.fi-meddelanden utnyttja ett mer omfattande nationellt handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger betraktas inte som nödvändigt, även om tjänstens betydelse i kommunikationen mellan myndigheterna och medborgarna accentueras.

I propositionen föreslås det dessutom att det till vissa bestämmelser om myndigheter inom justitieförvaltningen och domstolar ska fogas en skyldighet att, i syfte att främja användningen av elektroniskt delgivningssätt, i en handling som inleder ett ärende ange personbeteckningen för den som inleder ärendet samt personbeteckningarna för vissa andra personer som anknyter till behandlingen av ärendet såsom en laglig företrädare eller ett ombud, käranden och vittnen. Den behandling av personbeteckningar som avses i propositionen grundar sig på 29 § i dataskyddslagen. Behandlingen av personbeteckningar är nödvändig i lagstadgade rättskipnings- och myndighetsuppgifter som sköts av myndigheter inom justitieförvaltningen och domstolarna för att personer ska kunna identifieras på ett tillförlitligt sätt och elektronisk delgivning ska kunna verkställas.

11.6 Språkliga rättigheter

I propositionen föreslås inga bestämmelser som uttryckligen gäller språkliga rättigheter. Vid genomförandet av de föreslagna ändringarna ska emellertid hänsyn tas också till språkliga rättigheter. Enligt 17 § 1 mom. i grundlagen är Finlands nationalspråk finska och svenska. Grundlagsutskottet har betraktat det som väsentligt att se till att båda nationalspråken får tillräckligt stor synlighet i de digitala tjänsterna och att även andra språkliga rättigheter tillgodoses. Utskottet anser det viktigt att de grundläggande språkliga rättigheterna beaktas redan i den inledande fasen av utvecklingen av tjänsterna och att de digitala tjänsterna utvecklas parallellt i olika språkversioner (GrUB 5/2022 rd, 5 punkten). De ändringar som föreslås i meddelandeförmedlingstjänsten och kommunikationen om tjänsten ska genomföras på finska och svenska.

I genomförandet av de föreslagna ändringarna beaktas därtill samiska. Samiskspråkigas rätt att använda samiska i myndighetsverksamhet tryggas i 17 § 3 mom. i grundlagen, enligt vilket bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheterna utfärdas genom lag. Samiska språklagen har stiftats för att trygga denna rätt och den stärker för sin del samiskans ställning som officiellt språk och sänker tröskeln för att använda språket i officiella sammanhang. De instrument som lagen tillhandahåller avser bland annat att öka antalet personer som kan samiska hos de myndigheter som lagen gäller. När målet uppnåtts kan befolkningen inom samernas hembygdsområde oftare erbjudas såväl kvalitativt som kvantitativt likadana tjänster oavsett modersmål. Tolkning och översättning är trots allt också i fortsättningen ett viktigt sätt att nå målen (GrUB 4/2003 rd). Enligt 13 § 1 mom. 20 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata registreras i befolkningsdatasystemet det modersmål och kontaktspråk som personen har uppgett. Grundlagsutskottet menar att det också för samernas del ska räcka med att personen själv uppger modersmål eller att vårdnadshavarna uppger barnets modersmål. I analogi med detta menar utskottet att inte heller rätten att använda samiska i kontakter med myndigheterna ska knytas till definitionen av same i sametingslagen (974/1995) (GrUB 12/2014 rd s. 6).

Med stöd av 2 § 1 mom. 7 punkten i samiska språklagen tillämpas lagen på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Enligt 4 § i den lagen har en same rätt att i egen sak eller i

ett ärende där han eller hon hörs använda samiska hos de myndigheter som avses i den lagen. Med samiska språken avses med stöd av 3 § 1 mom. 1 punkten i samiska språklagen enaresamiska, nordsamiska eller skoltsamiska, beroende på vilken språkvarietet som används eller den huvudsakliga målgruppen i fråga. En myndighet får inte begränsa eller vägra beakta de språkliga rättigheter som följer av lagen i fråga på den grund att en same även kan andra språk, såsom finska eller svenska. Enligt förarbetena för paragrafen gäller rätten att använda samiska både muntlig och skriftlig behandling av ett förvaltningsärende såsom visande av en handling för myndigheten (RP 180/1990 rd, s. 28, på finska).

Med stöd av 8 § 1 mom. i samiska språklagen ska information som myndigheterna riktar till allmänheten också ges på samiska. Enligt 8 § 2 mom. ska myndigheternas meddelanden, kungörelser, anslag och annan information till allmänheten samt skyltar och för allmänheten avsedda blanketter med ifyllnadsanvisningar inom samernas hembygdsområde avfattas och ges också på samiska. På denna grund ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i egenskap av producent av meddelandeförmedlingstjänsten i sin verksamhet följa samiska språklagen och beakta förpliktelseerna i lagen när myndigheten genomför ändringar enligt propositionen.

11.7 Ålands särställning

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation och 2 kap. i lagen om digitala tjänster ändras så att det omfattar också förundersökning och polisundersökning. Enligt 27 § 1 mom. 23 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller förundersökning. Polisundersökning jämföras med förundersökningar, vilket framgår bland annat av att förundersökningslagen enligt 6 kap. 1 § 2 mom. i polislagen vid polisundersökning ska iakttas i tillämpliga delar. Således kan propositionen inte anses stå i konflikt med bestämmelserna om Ålands självstyrelse i 120 § i grundlagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan i synnerhet när det gäller hur de föreslagna bestämmelserna om öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten på myndighetsinitiativ och prioriteringen av elektronisk delgivning ska tillämpas i förhållande till jämlikheten enligt 6 § och rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) 3 § 1 mom. 7 punkten, 5 § 1 mom., 7 och 11 §, 13 § 3 mom. och rubriken för 24 §, av dem 5 § 1 mom. sådant det lyder i lag 649/2022, samt
fogas till lagen ett nytt 2 a kap. och till 24 § ett nytt 4 mom. som följer:

3 §

Stödtjänster

De gemensamma stödtjänsterna för e-tjänster omfattar

7) en meddelandeförmedlingstjänst med hjälp av vilken användarorganisationen och användaren kan skicka elektroniska meddelanden till varandra och med hjälp av vilken en handling kan delges,

5 §

Användning av stödtjänster vid offentliga uppdrag

Skyldiga att använda de stödtjänster som avses i 3 § 1 mom. 1–4, 7 och 8 punkten samt de uppgifter i behörighetstjänsten som gäller personers behörighet som lagliga företrädare är

- 1) statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk,
- 2) myndigheter i välfärdsområden och myndigheter i välfärdssammanslutningar,
- 3) kommunala myndigheter, när de sköter sina lagstadgade uppgifter,
- 4) domstolar och andra rättskipningsorgan.

7 §

Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster

Om den som enligt 5 § 1 mom. är skyldig att använda en stödtjänst inte använder stödtjänsten, ska den ansöka om undantag från användningsskyldigheten hos serviceproducenten.

Undantag från användningsskyldigheten kan beviljas, om det av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektivitet eller informationssäkerhet är nödvändigt för den som är skyldig att använda en stödtjänst att använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den.

Finansministeriet kan på eget initiativ eller på begäran av serviceproducenten överta avgörandet av ett ärende, om ärendet är av betydelse för den allmänna styrningen enligt denna lag eller för den allmänna styrningen av informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen.

2 a kap.

Meddelandeförmedlingstjänst

8 a §

Användning av meddelandeförmedlingstjänsten

Meddelandeförmedlingstjänsten används i användarorganisationens elektroniska delgivningsförfarande.

Meddelandeförmedlingstjänsten kan också användas

- 1) för sändning och mottagande av andra elektroniska meddelanden mellan användarorganisationen och användarna,
- 2) vid delgivningsförfaranden som sker per post samt för sändning av andra brev.

8 b §

Sändning av notifikation

Serviceproducenten sänder till användaren en i 19 a § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) avsedd notifikation om en handling som kommit in till meddelandeförmedlingstjänsten och som ska delges. Serviceproducenten sänder också notifikationer om andra elektroniska meddelanden som kommit in till meddelandeförmedlingstjänsten, om användaren har uppgett en elektronisk adress för sändning av notifikationer.

8 c §

Leverans av brevpост

Serviceproducenten levererar per post en delgivning eller något annat meddelande som användarorganisationen sänt till meddelandeförmedlingstjänsten, om användarorganisationen har meddelat det sättet som delgivnings- eller sändningssätt.

8 d §

Öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten

Serviceproducenten öppnar ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en myndig person när personen identifierar sig med hjälp av den tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten. Innan kontot öppnas ska personen meddela en elektronisk adress enligt 8 b § eller informera om att denne inte ger någon adress.

Ett konto öppnas dock inte genom ett i 1 mom. avsett förfarande åt en person som enligt en uppgift som finns antecknad i det register över förmynderskapsärenden som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) har förordnats en intressebevakare eller en intressebevakningsfullmäktig.

Serviceproducenten öppnar på begäran ett meddelandeförmedlingskonto i andra än den i 1 mom. avsedda situationen.

8 e §

Stängning av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten

Serviceproducenten stänger ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten på begäran av användaren eller efter att ha fått kännedom om att användaren har avlidit.

Serviceproducenten öppnar dock ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten på nytt, om

- 1) förutsättningarna enligt 8 d § 1 och 2 mom. uppfylls, och
- 2) sex månader har förflutit från det att kontot har stängts på användarens begäran.

11 §

Register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten

Serviceproducenten ska, för elektronisk delgivning i anslutning till myndighetsverksamhet, föra ett register över användarna av meddelandeförmedlingstjänsten.

Vid registreringen av användare iakttas det som i 10 § 2–4 mom. föreskrivs om det förfarande som ska iakttas vid registrering av fullmakter och andra viljeyttringar.

13 §

Bevarande av uppgifter som behandlas inom tjänsteproduktionen

Serviceproducenten ska bevara uppgifterna i det register som avses i 11 § 1 mom. och de uppgifter som behövs för att verifiera behandlingen av uppgifterna i registret och delgivningen, om inte något annat följer av användarorganisationens skyldighet att bevara uppgifter. Serviceproducenten ska bevara de meddelanden som förmedlats via meddelandeförmedlingstjänsten i fem år, om inte användaren har raderat dem före det.

24 §

Ändringsökande

Bestämmelser om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 .

De användare som finns antecknade i samtyckesregistret enligt 11 § vid ikraftträdandet av denna lag överförs efter ikraftträdandet till det användarregister som avses i 11 §.

2.

Lag

om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) 2 § 3 mom.,
ändras 2 § 1 mom. samt 4, 11, 18 och 19 §, av dem 18 § sådan den lyder i lag 534/2016 och 19 § sådan den lyder i lag 924/2010, samt
fogas till lagen nya 19 a och 19 b § som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på elektroniskt anhängiggörande och elektronisk behandling av ärenden samt på elektronisk delgivning i fråga om förvaltningsärenden, domstolsärenden, andra brottmål, utökningsärenden och polisundersökning, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Lagen gäller i tillämpliga delar också annan myndighetsverksamhet.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *elektronisk dataöverföringsmetod* telefax och teletjänster, såsom elektroniska blanketter, elektronisk post och rätten att använda elektroniska datasystem, samt andra på elektronisk teknik baserade metoder där data förmedlas via en trådlös överföringskanal eller kabel, dock inte telefonsamtal,
- 2) *elektroniskt meddelande* information som har sänts med en elektronisk dataöverföringsmetod och som vid behov kan sparas i skriftlig form,
- 3) *elektroniskt dokument* ett elektroniskt meddelande som hänför sig till anhängiggörandet eller behandlingen av ett ärende eller till delgivning,
- 4) *meddelandeförmedlingstjänst* den i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) avsedda meddelandeförmedlingstjänsten, och
- 5) *elektronisk tjänst* en e-tjänst som en myndighet ansvarar för.

11 §

När dokument anses ha inkommit inom utsatt tid

Elektroniska dokument som lämnats till en myndighet anses ha kommit in inom utsatt tid, om dokumentet kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden på ett i denna lag angivet sätt. I övrigt gäller beträffande tidsfrister och deras verkningar vad som föreskrivs särskilt.

4 kap.

Elektronisk signering av beslutshandlingar och elektronisk delgivning

18 §

Bevislig elektronisk delgivning

En handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt får av en myndighet delges som ett elektroniskt meddelande.

Myndigheten sänder handlingen till

- 1) meddelandeförmedlingstjänsten,
- 2) en elektronisk tjänst, eller
- 3) en annan än en i 1 eller 2 punkten avsedd elektronisk adress som mottagaren av delgivningen har uppgett som sin kontaktuppgift.

Mottagaren av delgivningen ska identifieras genom informationssäker och bevislig teknik.

En handling anses ha delgivits när den har bekräftats som mottagen. Om handlingen inte har bekräftats som mottagen inom sju dagar från det att ett elektroniskt meddelande har sänts, iakttas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning.

19 §

Vanlig elektronisk delgivning

En handling som enligt lag lämnas på något annat sätt än bevisligen får av en myndighet delges som elektroniskt meddelande till en delgivningsadress enligt 18 § 2 mom.

En handling kan dock delges i enlighet med 18 §, om det är behövligt för att trygga en parts rättigheter.

En handling anses ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

19 a §

Notifikation om delgivning i meddelandeförmedlingstjänsten

Myndigheterna ska underrätta en mottagare om en handling som delges och som har sänts till meddelandeförmedlingstjänsten, om mottagaren har meddelat meddelandeförmedlingstjänsten en elektronisk adress för sändning av notifikationer.

19 b §

Notifikation om delgivning i en elektronisk tjänst

Myndigheterna ska underrätta en mottagare om en handling som delges och som har sänts till en elektronisk tjänst.

En notifikation sänds till meddelandeförmedlingstjänsten. Om meddelandeförmedlingstjänsten inte används av mottagaren eller myndigheten, sänds notifikationen till någon annan elektronisk adress som mottagaren har uppgett för myndigheten för sändning av notifikationer.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) 3 § 2 mom. som följer:

3 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelserna i 2 kap. i denna lag tillämpas på myndigheters digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder som tillhandahålls allmänheten, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. På förfarandena vid myndigheter tillämpas i övrigt det som föreskrivs om anhängiggörande av ärenden, delgivning av beslut, offentlighet i myndigheternas verksamhet, behandling av personuppgifter, arkivering av handlingar, det språk som används vid behandling av ärenden och behandling av ärenden. Särskilda bestämmelser gäller i fråga om tillämpningen av lagen på evangelisk-lutherska kyrkans digitala tjänster.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 15 och 90 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) 15 § 2 och 3 mom. samt 90 § 1 och 4 mom. samt
fogas till 90 § ett nytt 5 mom. som följer:

15 §

Besvärens innehåll

I besvären ska dessutom ändringssökandens namn, postadress och andra kontaktuppgifter uppges. Till förvaltningsdomstolen ska på lämpligt sätt också lämnas ändringssökandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Om någon uppgift senare ändras, ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringen medan besvären är anhängiga.

Besvären ska också innehålla uppgift om en elektronisk eller eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas (*processadress*). Om ändringssökanden har uppgett flera processadresser, kan förvaltningsdomstolen välja till vilken av dem den skickar de handlingar som hänför sig till rättegången. Om ändringssökanden har lämnat in besvären eller senare medan ärendet är anhängigt någon annan handling till förvaltningsdomstolens e-tjänst, betraktas dock den e-tjänst som uppgetts som processadress.

90 §

Vanlig delgivning och bevislig delgivning

Ett beslut eller en annan handling av en förvaltningsdomstol delges med ett elektroniskt meddelande eller per brev genom användning av den processadress som delgivningens mottagare meddelat domstolen för detta ändamål (*vanlig delgivning*).

Delgivning verkställs bevisligen

- 1) genom bevislig elektronisk delgivning,
- 2) genom att en handling sänds per brev till mottagaren tillsammans med ett mottagningsbevis som mottagaren ska returnera till domstolen inom utsatt tid,
- 3) genom att en handling sänds i ett brev som lämnas till mottagaren mot ett mottagningsbevis,
- 4) genom att en handling överlämnas till mottagaren personligen,
- 5) genom stämningsdelgivning eller mellanhandsdelgivning.

Förvaltningsdomstolens beslut eller andra handlingar kan också delges i förvaltningsdomstolens e-tjänst om delgivningens mottagare är användare av den i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016)

avsedda meddelandeförmedlingstjänsten. I så fall sänds en notifikation om en handling som delges i e-tjänsten till den elektroniska adress som mottagaren uppgett som processadress

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 5 kap. 2 § 2 mom. och 10 § 3 mom., 11 kap. 3 § 1 mom., 3 a § 2 mom., 5 § 2 mom. och 7 § 1–3 mom. samt 30 kap. 6 § 3 mom. och 11 § 2 mom., sådana de lyder, 5 kap. 2 § 2 mom. och 10 § 3 mom. i lag 362/2010, 11 kap. 3 § 1 mom. i lag 439/2018, 11 kap. 3 a § 2 mom. i lag 595/1993, 11 kap. 5 § 2 mom. i lag 666/2005, 11 kap. 7 § 1–3 mom. i lag 1056/1991 samt 30 kap. 6 § 3 mom. och 11 § 2 mom. i lag 104/1979, som följer:

5 kap.

Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

2 §

I stämningsansökan ska uppges domstolens namn, parternas namn och hemorter samt hur parternas lagliga företrädare eller ombud kan nås. I den ska dessutom uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för käranden kan sändas (*processadress*). Tingsrätten ska också på lämpligt sätt meddelas hur parterna samt vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om käranden inte känner till svarandens kontaktuppgifter, ska käranden meddela vad denne har gjort för att få reda på dem. Tingsrätten ska på lämpligt sätt också meddelas personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret för en part samt ett vittne eller någon annan som ska höras, om käranden känner till beteckningen eller numret. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska käranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål.

10 §

I stämningen ska svaranden uppmanas att lämna uppgifter om hur svarandens lagliga företrädare eller ombud kan nås. I den ska svaranden dessutom uppmanas att uppge den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för svaranden kan sändas (*processadress*). I stämningen ska meddelas att en handling kan delges parten genom att den sänds till den processadress som parten har uppgett i svaromålet. Svaranden ska på lämpligt sätt också meddela tingsrätten sin personbeteckning eller sitt företags- och organisationsnummer och hur svaranden kan nås per telefon och på något annat sätt och hur vittnen och andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt samt deras personbeteckningar, om svaranden känner till dem. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål.

11 kap.

Om delgivning i rättegång

3 §

När domstolen eller en åklagare har hand om delgivningen verkställs den genom att handlingen sänds till parten

1) genom bevislig elektronisk delgivning enligt 18 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003),

2) som brev, om det kan antas att mottagaren får del av handlingen och inom utsatt tid återsänder delgivningskvittot, eller

3) med posten mot mottagningsbevis.

3 a §

En part anses ha fått del av en handling den sjunde dagen efter det att den postades. På handlingen ska antecknas vilken dag den har postats. Bestämmelser om tidpunkten för delfående vid vanlig elektronisk delgivning finns i 19 § 3 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

5 §

Om det är svårt att kopiera eller överlämna till mottagaren någon annan handling som ska delges än en stämningsansökan, ett svaromål eller en skriftlig utsaga eller om en kopiering på grund av handlingens omfattning är oändamålsenlig, kan domstolen besluta att materialet ska hållas tillgängligt för parten i domstolen eller på någon annan lämplig plats som domstolen bestämmer. Materialet kan också hållas tillgängligt för parten genom att det på lämpligt sätt görs elektroniskt tillgängligt, om inte något annat föreskrivs i lag. En uppgift om tillgänglighållandet ska fogas till den handling som ska delges.

7 §

Om stämningsmannen för delgivning har sökt en person vars bostadsort i Finland är känt, men inte har träffat personen eller någon annan som har rätt att för personens räkning ta emot delgivningen och om det på grund av omständigheter som har framkommit kan antas att personen håller sig undan delgivningen, kan stämningsmannen sköta delgivningen genom att överlämna handlingarna till någon som hör till samma hushåll och som har fyllt 15 år eller, såvida mottagaren driver rörelse, till någon som är anställd i denna. Om ingen av de ovan nämnda personerna träffas, kan delgivningen verkställas genom att handlingarna överlämnas till den lokala polisen eller till domstolens kansli.

Om stämningsmannen har förfarit så som nämns i 1 mom., ska denne till mottagaren per post och till mottagarens kända elektroniska adresser sända ett meddelande om delgivningen.

Delgivningen ska anses ha skett när det meddelande som nämns i 2 mom. har sänts.

30 kap.

Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen

6 §

I fullföljdsskriften ska dessutom anges sökandens namn, yrke och boningsort. I den ska uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för sökanden kan sändas (*processadress*). Om adressen ändras, ska den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor.

Fullföljdsskriften ska undertecknas av sökanden eller, om denne inte själv uppsatt den, av uppsättaren. Uppsättaren ska samtidigt uppge sitt yrke och sin boningsort.

11 §

I bemötandet ska dessutom anges motpartens namn, yrke och boningsort. I det ska uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för motparten kan sändas (*processadress*). Om adressen ändras, ska den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor. Bemötandet ska undertecknas av motparten eller, om denne inte själv har uppsatt det, av uppsättaren. Uppsättaren ska samtidigt uppge sitt yrke och sin boningsort.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 25 kap. 16 § i en lag om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ändring av rättegångsbalken (96/2022) 25 kap. 16 § 1 mom. som följer:

25 kap.

Om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt

16 §

I besvärsskriften ska uppges parternas namn samt uppgifter om hur deras lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås. I den ska dessutom uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för ändringssökanden kan sändas (*processadress*). Dessutom ska ändringssökanden på lämpligt sätt ange telefonnummer och övriga kontaktuppgifter till de personer som ändringssökanden vill förhöra personligen i hovrätten. Om ändringssökanden i hovrätten personligen vill förhöra en person som inte har förhörts i tingsrätten, ska ändringssökanden på lämpligt sätt också meddela hovrätten dennes personbeteckning, om ändringssökanden känner till den. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska ändringssökanden meddela hovrätten detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 4 kap. 7 § 2 mom. samt 5 kap. 4 § 3 mom. och 6 § 4 mom., av dem 4 kap. 7 § 2 mom. sådant det lyder i lag 815/2019, som följer:

4 kap.

Handläggning av mål och ärenden som gäller industriella rättigheter och upphovsrätt

7 §

Bemötandets innehåll

På de uppgifter som lämnas i bemötandet tillämpas dessutom vad som i 15 § 2 och 3 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden föreskrivs om bemötandets innehåll. Till bemötandet ska fogas de handlingar som motparten åberopar, om de inte har lämnats in till registermyndigheten tidigare.

5 kap.

Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

4 §

Ansökan

I ansökan ska uppges parternas namn och hemorter samt hur parternas lagliga företrädare eller ombud kan nås. I den ska dessutom uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för parten kan sändas (*processadress*). Marknadsdomstolen ska också på lämpligt sätt meddelas hur parterna kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska sökanden meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

6 §

Delgivning av ansökan

I delgivningen ska mottagaren uppmanas att lämna uppgifter om hur mottagarens lagliga företrädare eller ombud kan nås. I den ska mottagaren dessutom uppmanas att uppge den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för mottagaren kan sändas (*processadress*). I delgivningen ska meddelas att en handling kan delges parten genom att den sänds till den processadress som parten har uppgett i bemötandet. Mottagaren ska också på lämpligt sätt meddela marknadsdomstolen hur mottagaren själv kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska mottagaren meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

8.

Lag

om ändring av 15 § i lagen om rättegång i arbetsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i arbetsdomstolen (646/1974) 15 § 2 mom., sådant det lyder i lag 951/1993, som följer:

15 §

I stämningsansökan ska anges
1) parterna och de som ska kallas för att höras samt deras postadresser och kända elektroniska adresser,
2) kärandens individualiserade yrkanden och de omständigheter som yrkandena grundar sig på,
3) på vilka grunder arbetsdomstolen är behörig i målet, om behörigheten inte annars framgår av stämningsansökan eller de handlingar som har bifogats den, samt
4) i den mån det är möjligt de vittnen som ska höras i saken och om vilka omständigheter de ska höras.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om upphävande av 3 och 5 § i lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 3 och 5 § i lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/1965).

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 237 § i fastighetsbildningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fastighetsbildningslagen (554/1995) 237 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1180/2000,
som följer:

237 §

I besvärsskriften ska uppges ändringssökandens namn samt uppgifter om hur sökandens lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nå samt den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden i saken kan sändas. Uppgifter om hur vittnen eller andra personer som ska höras kan nå ska också på ett lämpligt sätt uppges.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande (1101/2022) 8 § 3 mom.
som följer:

8 §

Väckande av grupptalan

I ansökan ska uppges parternas namn, kontaktuppgifter och hemorter samt kontaktuppgifterna för parternas lagliga företrädare eller ombud, och den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller ärendet kan sändas. Om någon av uppgifterna ändras, ska den godkända enheten meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 5 och 7 kap. i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) 5 kap. 3 § 2 mom. och 9 § 3 mom. samt 7 kap. 2 § 2 mom. och 7 § 3 mom., sådana de lyder i lag 363/2010, som följer:

5 kap.

Om väckande av åtal

3 §

I stämningsansökan ska dessutom uppges domstolens och parternas namn samt uppgifter om hur parternas lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås. Domstolen ska också på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur parter, vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, om åklagaren känner till beteckningen eller numret. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska domstolen meddelas detta utan dröjsmål.

9 §

När svaranden svarar på yrkandena ska domstolen dessutom på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur de vittnen som svaranden ämnar låta förhöra kan nås per telefon och på något annat sätt samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning, om svaranden känner till den. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela domstolen detta utan dröjsmål.

7 kap.

Om behandlingen av brottmål där målsäganden ensam för talan

2 §

I stämningsansökan ska dessutom uppges domstolens och parternas namn samt uppgifter om hur parternas lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås. Domstolen ska också på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur parter, vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, om målsäganden känner till beteckningen eller numret. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska domstolen meddelas detta utan dröjsmål.

7 §

När svaranden svarar på yrkandena ska domstolen dessutom på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur de vittnen som svaranden ämnar låta förhöra kan nås per telefon och på något annat sätt samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning, om svaranden känner till den. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela domstolen detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 3 kap. 1 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 3 kap. 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 10/2016,
som följer:

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

1 §

Registrering av anmälan om brott

En målsägande som har gjort en anmälan om brott ska få en skriftlig bekräftelse av anmälan, som innehåller de grundläggande uppgifterna om anmälan och om det brott eller den händelse som har anmälts. Bekräftelsen får ges genom att sända den till den adress som målsäganden uppgett.

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 35 a § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) 35 a § 1 mom. 6 och 7 punkten, sådana de lyder i lag 95/2018, samt
fogas till 35 a §, sådan den lyder i lag 95/2018, ett nytt 4 mom. som följer:

35 a §

Besvärsskrift

I besvärsskriften, som ska ställas till tingsrätten, ska anges

6) ändringssökandens namn och kontaktuppgifter till dennes lagliga företrädare eller ombud eller biträde samt den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i saken kan sändas till ändringssökanden, samt

7) personbeteckningen för, om ändringssökanden känner till den, och telefonnummer och andra kontaktuppgifter till ändringssökanden samt eventuella vittnen och andra som ska höras.

De uppgifter som avses i 1 mom. 7 punkten kan också meddelas tingsrätten på något annat lämpligt sätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 57 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025) 57 § 2 mom. som följer:

57 §

Disciplinbesvärens innehåll

I besvärsskriften ska meddelas parternas namn och kontaktuppgifterna till deras lagliga företrädare, ombud eller biträde, den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i ärendet kan sändas till ändringssökanden samt telefonnumren till parterna och till vittnen eller andra som ska höras. Personbeteckningen för, om ändringssökanden känner till den, och kontaktuppgifterna till parterna och till vittnen eller andra som ska höras ska också meddelas på ett för ändamålet lämpligt sätt. Uppgifterna behöver dock inte meddelas, om de framgår av förundersökningsprotokollet eller av annat material som annars ska ges in till domstolen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 3 kap. 15 § 2 mom. och 38 § 3 mom., sådana de lyder, 3 kap. 15 § 2 mom. i lag 778/2019 samt 3 kap. 38 § 3 mom. i lag 323/2016,
ändras 3 kap. 33 § 1 mom., 38 § 2 mom. 2 punkten, 39 § 2 mom. och 41 § 2 mom. samt 11 kap. 8 § 1 mom. 4 punkten och 8 § 2 mom.,
av dem 3 kap. 33 § 1 mom. sådant det lyder i lag 778/2019, 3 kap. 38 § 2 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 1038/2022 samt 3 kap. 39 § 2 mom. och 41 § 2 mom. sådana de lyder i lag 323/2016, samt
fogas till 3 kap. 39 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 323/2016, ett nytt 3 mom. som följer:

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

33 §

Meddelande om anhängighet

När en ansökan har kommit in till den ansvarige utmätningssmannen, ska svaranden utan obefogat dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande behöver inte ges om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Meddelandet ska innehålla

- 1) uppgift om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och behövliga ärendehanteringssuppgifter,
- 2) uppgift om den ansvarige utsökningsöverinspektören eller utsökningsinspektören samt dennes kontaktinformation och annan behövlig kontaktinformation,
- 3) uppgift om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,
- 4) betalningsuppsmaning, flyttningsuppsmaning eller annan uppsmaning att uppfylla den i utsökningsgrunden angivna skyldigheten,
- 5) en uppsmaning att ta kontakt och uppgift om möjligheten att bli hörd,
- 6) uppgift om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan förrättas utan förhandsmeddelande, och uppgift om gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättningen,
- 7) andra än i 1–6 punkten avsedda uppgifter och meddelanden som anses behövliga.

38 §

Delgivningsadress

Utmätningssmannen får som delgivningsadress i stället för postadressen till en i 1 mom. avsedd person använda

2) ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten enligt 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016), eller

39 §

Vanlig delgivning

Om inte något annat visas, anses mottagaren ha fått del av en per post sänd handling den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. Handlingen ska förses med en anteckning om vilken dag den har avsänts eller avlämnats.

Bestämmelser om tidpunkten för delfående av ett elektroniskt meddelande finns i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

41 §

Bevisliga delgivningssätt

Posten ska underrättas om när delgivning mot mottagningsbevis senast ska ske. Delgivning mot mottagningsbevis kan också ske med hjälp av ett elektroniskt meddelande. Delfåendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts.

11 kap.

Sökande av ändring i utmätningssmannens förfarande

8 §

Besvärsskriftens innehåll

I besvärsskriften, som riktas till den behöriga tingsrätten, skall nämnas

4) ombudets eller biträdets kontaktinformation samt den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken delgivningar i saken kan skickas till ändringssökanden.

Även kontaktuppgifterna för ändringssökanden samt vittnen eller andra som ska höras ska på lämpligt sätt meddelas tingsrätten. Till tingsrätten ska dessutom på lämpligt sätt meddelas personbeteckningen för vittnen eller andra som ska höras, om ändringssökanden känner till personbeteckningen. Till besvärsskriften ska fogas de skriftliga bevis som ändringssökanden åberopar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

Lag

om ändring av 18 § i vallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vallagen (714/1998) 18 § 4 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 1132/2019, som
följer:

18 §

Upprättande av och uppgifter i rösträttsregister

Efter upprättandet av rösträttsregistret antecknas i registret beträffande den röstberättigade

6) uppgift om att den röstberättigade enligt det register som avses i 11 § 1 mom. i lagen om
förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) är användare av
meddelandeförmedlingstjänsten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av 11 § i rättshjälpslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i rättshjälpslagen (257/2002) 11 § 1 mom., sådant det lyder i lag 927/2008, som följer:

11 §

Beviljande av rättshjälp

Rättshjälpsbyrån beslutar om beviljandet av rättshjälp, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag. Om ett offentligt rättsbiträde är jävigt i huvudsaken, ska den som ansöker om rättshjälp anvisas att lämna in sin ansökan till en annan rättshjälpsbyrå. På sökandens begäran kan beslutet dock fattas vid rättshjälpsbyrån i fråga, om inte omständigheterna kräver att ärendet överförs. Det offentliga rättsbiträde som biträder motparten får dock inte avgöra ansökan om rättshjälp. Beslutet får sändas under den kontaktadress som sökanden har uppgett.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 25 september 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Kommun- och regionminister Anna-Kaisa Ikonen

1.

Lag

om ändring av lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) 3 § 1 mom. 7 punkten, 5 § 1 mom., 7 och 11 §, 13 § 3 mom. och rubriken för 24 §, av dem 5 § 1 mom. sådant det lyder i lag 649/2022, samt
fogas till lagen ett nytt 2 a kap. och till 24 § ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Stödtjänster

De gemensamma stödtjänsterna för e-tjänster omfattar

7) en meddelandeförmedlingstjänst med hjälp av vilken användarorganisationen och användaren kan skicka elektroniska meddelanden till varandra och med hjälp av vilken en handling kan delges *elektroniskt eller per post*,

5 §

Användning av stödtjänster vid offentliga uppdrag

Följande myndigheter inom den offentliga förvaltningen är skyldiga att använda de stödtjänster som avses i 3 § 1 mom. 1–4, 7 och 8 punkten samt de uppgifter i behörighetstjänsten som gäller personers behörighet som lagliga företrädare, när stödtjänsten är tillgänglig och det serviceavtal för en tjänst som anskaffats självständigt och som motsvarar stödtjänsten i fråga har löpt ut, om inte myndigheten av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektiviteten eller informationssäkerheten nödvändigtvis måste

Föreslagen lydelse

3 §

Stödtjänster

De gemensamma stödtjänsterna för e-tjänster omfattar

7) en meddelandeförmedlingstjänst med hjälp av vilken användarorganisationen och användaren kan skicka elektroniska meddelanden till varandra och med hjälp av vilken en handling kan delges,

5 §

Användning av stödtjänster vid offentliga uppdrag

Skyldiga att använda de stödtjänster som avses i 3 § 1 mom. 1–4, 7 och 8 punkten samt de uppgifter i behörighetstjänsten som gäller personers behörighet som lagliga företrädare är

- 1) statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk,
- 2) myndigheter i välfärdsområden och myndigheter i välfärdssammanslutningar,
- 3) kommunala myndigheter, när de sköter sina lagstadgade uppgifter,
- 4) domstolar och andra rättskipningsorgan.

Gällande lydelse

använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den:

- 1) statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk,
 - 2) myndigheter i välfärdsområden och myndigheter i välfärdssammanslutningar,
 - 3) kommunala myndigheter, när de sköter sina lagstadgade uppgifter,
 - 4) domstolar och andra rättskipningsorgan.
-

7 §

Beslut som gäller skyldigheten att använda stödtjänster

Den som är skyldig att använda en stödtjänst ska för att få avvika från användningsskyldigheten ansöka om undantag från skyldigheten hos den serviceproducent som producerar stödtjänsten i fråga. Serviceproducenten ska innan den meddelar ett avslagsbeslut ge sökanden möjlighet att föra ärendet till finansministeriet för avgörande. Finansministeriet kan också på eget initiativ eller på begäran av serviceproducenten överta avgörandet av ett ärende, om ärendet är av betydelse för den allmänna styrningen enligt denna lag eller för styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen.

Föreslagen lydelse

7 §

Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster

Om den som enligt 5 § 1 mom. är skyldig att använda en stödtjänst inte använder stödtjänsten, ska den ansöka om undantag från användningsskyldigheten hos serviceproducenten.

Undantag från användningsskyldigheten kan beviljas, om det av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektivitet eller informationssäkerhet är nödvändigt för den som är skyldig att använda en stödtjänst att använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den.

Finansministeriet kan på eget initiativ eller på begäran av serviceproducenten överta avgörandet av ett ärende, om ärendet är av betydelse för den allmänna styrningen enligt denna lag eller för den allmänna styrningen av informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen.

2 a kap.

Meddelandeförmedlingstjänst

8 a §

Användning av meddelandeförmedlingstjänsten

Meddelandeförmedlingstjänsten används i användarorganisationens elektroniska delgivningsförfarande.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Meddelandeförmedlingstjänsten kan också användas

1) för sändning och mottagande av andra elektroniska meddelanden mellan användarorganisationen och användarna,

2) vid delgivningsförfaranden som sker per post samt för sändning av andra brev.

8 b §

Sändning av notifikation

Serviceproducenten sänder till användaren en i 19 a § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) avsedd notifikation om en handling som kommit in till meddelandeförmedlingstjänsten och som ska delges. Serviceproducenten sänder också notifikationer om andra elektroniska meddelanden som kommit in till meddelandeförmedlingstjänsten, om användaren har uppgett en elektronisk adress för sändning av notifikationer.

8 c §

Leverans av brevpост

Serviceproducenten levererar per post en delgivning eller något annat meddelande som användarorganisationen sänt till meddelandeförmedlingstjänsten, om användarorganisationen har meddelat det sättet som delgivnings- eller sändningssätt.

8 d §

Öppnande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten

Serviceproducenten öppnar ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en myndig person när personen identifierar sig med hjälp av den tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten. Innan kontot öppnas ska personen meddela en elektronisk adress enligt 8 b § eller informera om att denne inte ger någon adress.

Gällande lydelse

11 §

Registrering av samtycke som gäller elektroniskt delgivningsförfarande och tillförlitligheten hos en registeranteckning

I fråga om en meddelandeförmedlingstjänst ska serviceproducenten, för elektronisk delgivning i anslutning till myndighetsverksamhet, föra ett register över de allmänna samtycken som användarna gett i fråga om ett elektroniskt delgivningsförfarande.

Vid registreringen av samtycken iakttas det som i 10 § 2–4 mom. föreskrivs om förfarandet vid registrering av viljeyttringar. Vid registreringen av samtycken kan även det register som avses i 10 § tekniskt utnyttjas.

En myndighet kan vid delgivning lita på en uppgift som införts i det register som avses i 1 mom. I fråga om sätten för delgivning gäller särskilda bestämmelser.

Föreslagen lydelse

Ett konto öppnas dock inte genom ett i 1 mom. avsett förfarande åt en person som enligt en uppgift som finns antecknad i det register över förmynderskapsärenden som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) har förordnats en intressebevakare eller en intressebevakningsfullmäktig.

Serviceproducenten öppnar på begäran ett meddelandeförmedlingskonto i andra än den i 1 mom. avsedda situationen.

8 e §

Stängning av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten

Serviceproducenten stänger ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten på begäran av användaren eller efter att ha fått kännedom om att användaren har avlidit.

Serviceproducenten öppnar dock ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten på nytt, om

1) förutsättningarna enligt 8 d § 1 och 2 mom. uppfylls, och

2) sex månader har förflutit från det att kontot har stängts på användarens begäran.

11 §

Register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten

Serviceproducenten ska, för elektronisk delgivning i anslutning till myndighetsverksamhet, föra ett register över användarna av meddelandeförmedlingstjänsten.

Vid registreringen av användare iakttas det som i 10 § 2–4 mom. föreskrivs om det förfarande som ska iakttas vid registrering av fullmakter och andra viljeyttringar.

Gällande lydelse

13 §

*Bevarande av uppgifter som behandlas inom
tjänsteproduktionen*

Serviceproducenten ska bevara uppgifterna i det register som avses i 11 § 1 mom. och de uppgifter som behövs för att verifiera behandlingen av uppgifterna i registret och delgivningen, om inte något annat följer av användarorganisationens skyldighet att bevara uppgifter. Serviceproducenten ska bevara de meddelanden som förmedlats via meddelandeförmedlingstjänsten i två år, om inte användaren har raderat dem före det.

24 §

Begäran om omprövning

Föreslagen lydelse

13 §

*Bevarande av uppgifter som behandlas inom
tjänsteproduktionen*

Serviceproducenten ska bevara uppgifterna i det register som avses i 11 § 1 mom. och de uppgifter som behövs för att verifiera behandlingen av uppgifterna i registret och delgivningen, om inte något annat följer av användarorganisationens skyldighet att bevara uppgifter. Serviceproducenten ska bevara de meddelanden som förmedlats via meddelandeförmedlingstjänsten i *fem* år, om inte användaren har raderat dem före det.

24 §

Ändringsökande

Bestämmelser om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

*Denna lag träder i kraft den 20 .
De användare som finns antecknade i samtyckesregistret enligt 11 § vid ikraftträdandet av denna lag överförs efter ikraftträdandet till det användarregister som avses i 11 §.*

2.

Lag

om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) 2 §
3 mom.,
ändras 2 § 1 mom. samt 4, 11, 18 och 19 §, av dem 18 § sådan den lyder i lag 534/2016 och
19 § sådan den lyder i lag 924/2010, samt
fogas till lagen nya 19 a och 19 b § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas när anhängiggörande och behandling av förvaltningsärenden, domstolsärenden, åtalsärenden och utökningsärenden samt delgivning av beslut i nämnda ärenden sker på elektronisk väg, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Lagen gäller i tillämpliga delar också annan myndighetsverksamhet.

Lagen tillämpas inte på förundersökning och polisundersökning.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) elektronisk dataöverföringsmetod telefax och teletjänster, såsom elektroniska blanketter, elektronisk post och rätten att använda elektroniska datasystem, samt andra på elektronisk teknik baserade metoder där data förmedlas via en trådlös överföringskanal eller kabel, dock inte telefonsamtal,
2) elektroniskt meddelande information som har sänts med en elektronisk

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på elektroniskt anhängiggörande och elektronisk behandling av ärenden samt på elektronisk delgivning i fråga om förvaltningsärenden, domstolsärenden, andra brottmål, utökningsärenden och polisundersökning, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Lagen gäller i tillämpliga delar också annan myndighetsverksamhet.

(upphävs)

4 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) elektronisk dataöverföringsmetod telefax och teletjänster, såsom elektroniska blanketter, elektronisk post och rätten att använda elektroniska datasystem, samt andra på elektronisk teknik baserade metoder där data förmedlas via en trådlös överföringskanal eller kabel, dock inte telefonsamtal,
2) elektroniskt meddelande information som har sänts med en elektronisk

Gällande lydelse

dataöverföringsmetod och som vid behov kan sparas i skriftlig form, och

3) elektroniskt dokument ett elektroniskt meddelande som hänför sig till anhängiggörandet eller behandlingen av ett ärende eller till delgivningen av ett beslut.

11 §

När av myndigheterna inbegärda handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid

Utlåtanden, redogörelser, svaromål, bemötanden och andra motsvarande handlingar som en myndighet begärt vid behandlingen av ett ärende anses ha kommit in inom utsatt tid, om handlingen kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden på ett i denna lag angivet sätt. *Detta tillämpas också i fråga om handlingar som en myndighet berett någon tillfälle att lämna in.*

I övrigt gäller beträffande tidsfrister och deras verkningar vad som föreskrivs särskilt.

4 kap.

Elektronisk signering av beslutshandlingar och elektronisk delgivning

18 §

Bevislig elektronisk delgivning

En handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt får med partens samtycke delges också som ett elektroniskt meddelande, dock inte per telefax eller på därmed jämförbart sätt. Myndigheten ska då meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta handlingen från en av myndigheten anvisad server, databas eller någon annan fil.

Föreslagen lydelse

dataöverföringsmetod och som vid behov kan sparas i skriftlig form,

3) *elektroniskt dokument* ett elektroniskt meddelande som hänför sig till anhängiggörandet eller behandlingen av ett ärende eller till delgivning,

4) *meddelandeförmedlingstjänst* den i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) avsedda meddelandeförmedlingstjänsten, och

5) *elektronisk tjänst* en e-tjänst som en myndighet ansvarar för.

11 §

När dokument anses ha inkommit inom utsatt tid

Elektroniska dokument som lämnats till en myndighet anses ha kommit in inom utsatt tid, om dokumentet kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden på ett i denna lag angivet sätt.

I övrigt gäller beträffande tidsfrister och deras verkningar vad som föreskrivs särskilt.

4 kap.

Elektronisk signering av beslutshandlingar och elektronisk delgivning

18 §

Bevislig elektronisk delgivning

En handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt får av en myndighet delges som ett elektroniskt meddelande.

Myndigheten sänder handlingen till

1) *meddelandeförmedlingstjänsten,*

2) *en elektronisk tjänst, eller*

3) *en annan än en i 1 eller 2 punkten avsedd elektronisk adress som mottagaren av*

Gällande lydelse

Parten eller dennes företrädare ska identifiera sig när handlingen hämtas. Vid identifieringen ska då användas en identifieringsteknik som är datatekniskt tillförlitlig och bevislig.

En handling anses ha delgivits när den har hämtats från den länk som myndigheten anvisat enligt 1 mom. Om handlingen inte har hämtats inom sju dagar från myndighetens meddelande, iakttas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning.

19 §

Vanlig elektronisk delgivning

Andra handlingar än de som avses i 18 § får med samtycke av den som saken gäller delges som ett elektroniskt meddelande. Om det emellertid krävs för att tillgodose skyddet för den personliga integriteten eller av ett särskilt behov av skydd eller säkerhet hos den som saken gäller, eller för att trygga dennes rättigheter, ska vid delgivning av handlingar iakttas vad som i 18 § eller annars föreskrivs om delgivning.

En handling anses ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

Föreslagen lydelse

delgivningen har uppgett som sin kontaktuppgift.

Mottagaren av delgivningen ska identifieras genom informationssäker och bevislig teknik.

En handling anses ha delgivits när den har bekräftats som mottagen. Om handlingen inte har bekräftats som mottagen inom sju dagar från det att ett elektroniskt meddelande har sänts, iakttas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning.

19 §

Vanlig elektronisk delgivning

En handling som enligt lag lämnas på något annat sätt än bevisligen får av en myndighet delges som elektroniskt meddelande till en delgivningsadress enligt 18 § 2 mom.

En handling kan dock delges i enlighet med 18 §, om det är behövligt för att trygga en parts rättigheter.

En handling anses ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

19 a §

Notifikation om delgivning i meddelandeförmedlingstjänsten

Myndigheterna ska underrätta en mottagare om en handling som delges och som har sänts till meddelandeförmedlingstjänsten, om mottagaren har meddelat meddelandeförmedlingstjänsten en elektronisk adress för sändning av notifikationer.

19 b §

Notifikation om delgivning i en elektronisk tjänst

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Myndigheterna ska underrätta en mottagare om en handling som delges och som har sänts till en elektronisk tjänst.

En notifikation sänds till meddelandeförmedlingstjänsten. Om meddelandeförmedlingstjänsten inte används av mottagaren eller myndigheten, sänds notifikationen till någon annan elektronisk adress som mottagaren har uppgett för myndigheten för sändning av notifikationer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019) 3 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelserna i 2 kap. i denna lag tillämpas på myndigheters digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder som tillhandahålls allmänheten, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. *Bestämmelserna i 2 kap. tillämpas inte på polisundersökningar och förundersökningar.* På förfarandena vid myndigheter tillämpas i övrigt det som föreskrivs om anhängiggörande av ärenden, delgivning av beslut, offentlighet i myndigheternas verksamhet, behandling av personuppgifter, arkivering av handlingar, det språk som används vid behandling av ärenden och behandling av ärenden. Särskilda bestämmelser gäller i fråga om tillämpningen av lagen på evangelisk-lutherska kyrkans digitala tjänster.

Föreslagen lydelse

3 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelserna i 2 kap. i denna lag tillämpas på myndigheters digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder som tillhandahålls allmänheten, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. På förfarandena vid myndigheter tillämpas i övrigt det som föreskrivs om anhängiggörande av ärenden, delgivning av beslut, offentlighet i myndigheternas verksamhet, behandling av personuppgifter, arkivering av handlingar, det språk som används vid behandling av ärenden och behandling av ärenden. Särskilda bestämmelser gäller i fråga om tillämpningen av lagen på evangelisk-lutherska kyrkans digitala tjänster.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 15 och 90 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) 15 § 2 och 3 mom. samt 90 § 1 och 4 mom. samt
fogas till 90 § ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

15 §

Besvärens innehåll

I besvären ska dessutom ändringssökandens namn och kontaktuppgifter uppges. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Besvären ska också innehålla uppgift om postadress och eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas (processadress). Om ändringssökanden har uppgett flera processadresser, kan förvaltningsdomstolen välja till vilken av dem den skickar de handlingar som hänför sig till rättegången.

90 §

Föreslagen lydelse

15 §

Besvärens innehåll

I besvären ska dessutom ändringssökandens namn, *postadress och andra* kontaktuppgifter uppges. *Till förvaltningsdomstolen ska på lämpligt sätt också lämnas ändringssökandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer.* Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. *Om någon uppgift senare ändras, ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringen medan besvären är anhängiga.*

Besvären ska också innehålla uppgift om en *elektronisk eller* eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas (processadress). Om ändringssökanden har uppgett flera processadresser, kan förvaltningsdomstolen välja till vilken av dem den skickar de handlingar som hänför sig till rättegången. *Om ändringssökanden har lämnat in besvären eller senare medan ärendet är anhängigt någon annan handling till förvaltningsdomstolens e-tjänst, betraktas dock den e-tjänst som uppgetts som processadress.*

90 §

Gällande lydelse

Vanlig delgivning och bevislig delgivning

Ett beslut eller en annan handling av en förvaltningsdomstol delges per brev eller med ett elektroniskt meddelande genom användning av den processadress som delgivningens mottagare meddelat domstolen för detta ändamål (vanlig delgivning).

Delgivning verkställs bevisligen

- 1) genom att en handling sänds per brev till mottagaren tillsammans med ett mottagningsbevis som mottagaren ska returnera till domstolen inom utsatt tid,
- 2) genom att en handling översänds i ett brev som lämnas till mottagaren mot ett mottagningsbevis,
- 3) genom att en handling överlämnas till mottagaren personligen,
- 4) genom bevislig elektronisk delgivning,
- 5) genom stämningsdelgivning eller mellanhandsdelgivning.

Föreslagen lydelse

Vanlig delgivning och bevislig delgivning

Ett beslut eller en annan handling av en förvaltningsdomstol delges med ett elektroniskt meddelande eller per brev genom användning av den processadress som delgivningens mottagare meddelat domstolen för detta ändamål (vanlig delgivning).

Delgivning verkställs bevisligen

- 1) genom bevislig elektronisk delgivning,
- 2) genom att en handling sänds per brev till mottagaren tillsammans med ett mottagningsbevis som mottagaren ska returnera till domstolen inom utsatt tid,
- 3) genom att en handling sänds i ett brev som lämnas till mottagaren mot ett mottagningsbevis,
- 4) genom att en handling överlämnas till mottagaren personligen,
- 5) genom stämningsdelgivning eller mellanhandsdelgivning.

Förvaltningsdomstolens beslut eller andra handlingar kan också delges i förvaltningsdomstolens e-tjänst om delgivningens mottagare är användare av den i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) avsedda meddelandeförmedlingstjänsten. I så fall sänds en notifikation om en handling som delges i e-tjänsten till den elektroniska adress som mottagaren uppgett som processadress

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 5 kap. 2 § 2 mom. och 10 § 3 mom., 11 kap. 3 § 1 mom., 3 a § 2 mom., 5 § 2 mom. och 7 § 1–3 mom. samt 30 kap. 6 § 3 mom. och 11 § 2 mom.,
sådana de lyder, 5 kap. 2 § 2 mom. och 10 § 3 mom. i lag 362/2010, 11 kap. 3 § 1 mom. i lag 439/2018, 11 kap. 3 a § 2 mom. i lag 595/1993, 11 kap. 5 § 2 mom. i lag 666/2005, 11 kap. 7 § 1–3 mom. i lag 1056/1991 samt 30 kap. 6 § 3 mom. och 11 § 2 mom. i lag 104/1979,
som följer:

Gällande lydelse

5 kap.

Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

2 §

I stämningsansökan ska uppges domstolens namn, parternas namn och hemorter samt hur parternas lagliga företrädare eller ombud kan nås och den postadress samt en eventuell annan adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet kan sändas (*processadress*). Tingsrätten ska också på lämpligt sätt meddelas hur parterna samt vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om käranden inte känner till svarandens kontaktuppgifter, ska käranden meddela vad han har gjort för att få reda på dem. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska käranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål.

Föreslagen lydelse

5 kap.

Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

2 §

I stämningsansökan ska uppges domstolens namn, parternas namn och hemorter samt hur parternas lagliga företrädare eller ombud kan nås. *I den ska dessutom uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för käranden kan sändas (*processadress*). Tingsrätten ska också på lämpligt sätt meddelas hur parterna samt vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om käranden inte känner till svarandens kontaktuppgifter, ska käranden meddela vad denne har gjort för att få reda på dem. Tingsrätten ska på lämpligt sätt också meddelas personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret för en part samt ett vittne eller någon annan som ska höras, om käranden känner till beteckningen eller numret. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska käranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål.*

Gällande lydelse

10 §

I stämningen ska svaranden uppmanas att lämna uppgifter om hur svarandens lagliga företrädare eller ombud kan nås och att också uppge den postadress samt en eventuell annan adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet kan sändas (processadress). I stämningen ska meddelas att en handling kan delges parten genom att den sänds till den processadress som parten har uppgett i svaromålet. Svaranden ska också på lämpligt sätt meddela tingsrätten hur svaranden själv samt vittnen och andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål.

Föreslagen lydelse

10 §

I stämningen ska svaranden uppmanas att lämna uppgifter om hur svarandens lagliga företrädare eller ombud kan nås. *I den ska svaranden dessutom uppmanas att uppge den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för svaranden kan sändas (processadress).* I stämningen ska meddelas att en handling kan delges parten genom att den sänds till den processadress som parten har uppgett i svaromålet. Svaranden ska på lämpligt sätt också meddela tingsrätten sin personbeteckning eller sitt företags- och organisationsnummer och hur svaranden kan nås per telefon och på något annat sätt *och hur vittnen och andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt samt deras personbeteckningar, om svaranden känner till dem.* Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela tingsrätten detta utan dröjsmål.

11 kap.

Om delgivning i rättegång

3 §

När domstolen eller en åklagare har hand om delgivningen verkställs den genom att handlingen sänds till parten

- 1) med posten mot mottagningsbevis,
- 2) som brev, om det kan antas att mottagaren får del av handlingen och inom utsatt tid återsänder delgivningskvittot, eller
- 3) som ett elektroniskt meddelande på det sätt som föreskrivs i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

11 kap.

Om delgivning i rättegång

3 §

När domstolen eller en åklagare har hand om delgivningen verkställs den genom att handlingen sänds till parten

- 1) *genom bevislig elektronisk delgivning enligt 18 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003),*
- 2) som brev, om det kan antas att mottagaren får del av handlingen och inom utsatt tid återsänder delgivningskvittot, eller
- 3) *med posten mot mottagningsbevis.*

3 a §

En part anses ha fått del av en handling den sjunde dagen efter det att den postades. På handlingen skall antecknas vilken dag den har postats.

3 a §

En part anses ha fått del av en handling den sjunde dagen efter det att den postades. På handlingen ska antecknas vilken dag den har postats. *Bestämmelser om tidpunkten för*

Gällande lydelse

5 §

Om det är svårt att kopiera någon annan handling som skall delges än en stämningsansökan, ett svaromål eller en skriftlig utsaga eller om en kopiering på grund av handlingens omfattning är oändamålsenlig, kan domstolen besluta att materialet skall hållas tillgängligt för parten i domstolen eller på någon annan lämplig plats som domstolen bestämmer. En uppgift om detta skall fogas till den handling som skall delges.

7 §

Om stämningsmannen för delgivning har sökt en person vars hemvist i Finland är känt, men inte har träffat honom eller någon annan som har rätt att för hans räkning ta emot delgivningen och om det på grund av vad som har framkommit kan antas att han håller sig undan delgivningen, kan stämningsmannen sköta delgivningen genom att överlämna handlingarna till någon som hör till samma hushåll och som har fyllt 15 år eller, såvida mottagaren driver rörelse, till någon som är anställd i denna. Om ingen av de ovan nämnda personerna träffas, kan delgivningen verkställas genom att handlingarna överlämnas till den lokala polisen.

Har stämningsmannen förfarit så som nämns i 1 mom., skall ett meddelande om delgivningen sändas per post till mottagaren under hans adress.

Delgivningen skall anses ha skett när det meddelande som nämns i 2 mom. har postats.

Föreslagen lydelse

delfäende vid vanlig elektronisk delgivning finns i 19 § 3 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

5 §

Om det är svårt att kopiera *eller överlämna till mottagaren* någon annan handling som ska delges än en stämningsansökan, ett svaromål eller en skriftlig utsaga eller om en kopiering på grund av handlingens omfattning är oändamålsenlig, kan domstolen besluta att materialet ska hållas tillgängligt för parten i domstolen eller på någon annan lämplig plats som domstolen bestämmer. *Materialet kan också hållas tillgängligt för parten genom att det på lämpligt sätt görs elektroniskt tillgängligt, om inte något annat föreskrivs i lag.* En uppgift om tillgänglighållandet ska fogas till den handling som ska delges.

7 §

Om stämningsmannen för delgivning har sökt en person vars *bostadsort* i Finland är känt, men inte har träffat personen eller någon annan som har rätt att för personens räkning ta emot delgivningen och om det på grund av omständigheter som har framkommit kan antas att personen håller sig undan delgivningen, kan stämningsmannen sköta delgivningen genom att överlämna handlingarna till någon som hör till samma hushåll och som har fyllt 15 år eller, såvida mottagaren driver rörelse, till någon som är anställd i denna. Om ingen av de ovan nämnda personerna träffas, kan delgivningen verkställas genom att handlingarna överlämnas till den lokala polisen *eller till domstolens kansli.*

Om stämningsmannen har förfarit så som nämns i 1 mom., ska denne till mottagaren per post och till mottagarens kända elektroniska adresser sända ett meddelande om delgivningen.

Delgivningen ska anses ha skett när det meddelande som nämns i 2 mom. har *sänts*.

Gällande lydelse

30 kap.

Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen

6 §

I fullföljdsskriften skall dessutom anges sökandens namn, yrke och boningsort samt den postadress för honom eller hans ombud, under vilken meddelanden i saken får sändas till honom. Ändras postadressen, skall den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor. Fullföljdsskriften skall undertecknas av sökanden eller, om han icke själv uppsatt den, av uppsättaren. Denne skall därjämte uppge sitt yrke och sin hemort.

11 §

I bemötandet skall dessutom anges motpartens namn, yrke och boningsort samt den postadress för honom eller hans ombud under vilken meddelanden i saken får tillställas honom. Ändras postadressen, skall den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor. Bemötandet skall undertecknas av motparten eller, om han icke själv har uppsatt det, av uppsättaren. Denne skall därjämte uppge sitt yrke och sin hemort.

Föreslagen lydelse

30 kap.

Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen

6 §

I fullföljdsskriften ska dessutom anges sökandens namn, yrke och boningsort. *I den ska uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för sökanden kan sändas (processadress).* Om adressen ändras, ska den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor. Fullföljdsskriften ska undertecknas av sökanden eller, om denne inte själv uppsatt den, av uppsättaren. Uppsättaren ska samtidigt uppge sitt yrke och sin boningsort.

11 §

I bemötandet ska dessutom anges motpartens namn, yrke och boningsort. *I det ska uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för motparten kan sändas (processadress).* Om adressen ändras, ska den nya adressen skriftligen anmälas till högsta domstolens registratorskontor. Bemötandet ska undertecknas av motparten eller, om denne inte själv har uppsatt det, av uppsättaren. Uppsättaren ska samtidigt uppge sitt yrke och sin boningsort.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 25 kap. 16 § i en lag om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ändring av rättegångsbalken (96/2022) 25 kap. 16 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

25 kap.

Om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt

16 §

I besvärsskriften ska uppges parternas namn samt uppgifter om hur deras lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nå samt den postadress och eventuell annan adress under vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i saken kan sändas till ändringssökanden (processadress). Dessutom ska ändringssökanden på lämpligt sätt ange telefonnummer och övriga kontaktuppgifter till de personer som ändringssökanden vill förhöra personligen i hovrätten. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska ändringssökanden meddela hovrätten detta utan dröjsmål.

Föreslagen lydelse

25 kap.

Om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt

16 §

I besvärsskriften ska uppges parternas namn samt uppgifter om hur deras lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nå. *I den ska dessutom uppges den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för ändringssökanden kan sändas (processadress).* Dessutom ska ändringssökanden på lämpligt sätt ange telefonnummer och övriga kontaktuppgifter till de personer som ändringssökanden vill förhöra personligen i hovrätten. *Om ändringssökanden i hovrätten personligen vill förhöra en person som inte har förhörts i tingsrätten, ska ändringssökanden på lämpligt sätt också meddela hovrätten dennes personbeteckning, om ändringssökanden känner till den.* Om någon av uppgifterna ändras senare, ska ändringssökanden meddela hovrätten detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 4 kap. 7 § 2 mom. samt 5 kap. 4 § 3 mom. och 6 § 4 mom., av dem 4 kap. 7 § 2 mom. sådant det lyder i lag 815/2019, som följer:

Gällande lydelse

4 kap.

**Handläggning av mål och ärenden som
gäller industriella rättigheter och
upphovsrätt**

7 §

Bemötandets innehåll

På de uppgifter som lämnas i bemötandet
tillämpas dessutom 15 § 2 mom. i lagen om
rättegång i förvaltningsärenden. Till
bemötandet ska fogas de handlingar som
motparten åberopar, om de inte har lämnats in
till registermyndigheten tidigare.

5 kap.

**Handläggning av marknadsrättsliga
ärenden**

4 §

Ansökan

I ansökan ska uppges parternas namn och
hemorter samt hur parternas lagliga
företrädare eller ombud kan nås och den
postadress samt en eventuell annan adress till
vilken kallelser, uppmaningar och
meddelanden som gäller målet eller ärendet

Föreslagen lydelse

4 kap.

**Handläggning av mål och ärenden som
gäller industriella rättigheter och
upphovsrätt**

7 §

Bemötandets innehåll

På de uppgifter som lämnas i bemötandet
tillämpas dessutom *vad som* i 15 § 2 och 3
mom. i lagen om rättegång i
förvaltningsärenden *föreskrivs om*
bemötandets innehåll. Till bemötandet ska
fogas de handlingar som motparten åberopar,
om de inte har lämnats in till
registermyndigheten tidigare.

5 kap.

**Handläggning av marknadsrättsliga
ärenden**

4 §

Ansökan

I ansökan ska uppges parternas namn och
hemorter samt hur parternas lagliga
företrädare eller ombud kan nås. *I den ska
dessutom uppges den elektroniska adress eller
eventuella andra adress till vilken kallelser,*

Gällande lydelse

kan sändas (processadress). Marknadsdomstolen ska också på lämpligt sätt meddelas hur parterna kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska sökanden meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

6 §

Delgivning av ansökan

I delgivningen ska mottagaren uppmanas att lämna uppgifter om hur mottagarens lagliga företrädare eller ombud kan nås och att också uppge den postadress samt en eventuell annan adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet kan sändas (processadress). I delgivningen ska meddelas att en handling kan delges parten genom att den sänds till den processadress som parten har uppgett i bemötandet. Mottagaren ska också på lämpligt sätt meddela marknadsdomstolen hur mottagaren själv kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska mottagaren meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

Föreslagen lydelse

uppmaningar och meddelanden avsedda för parten kan sändas (processadress). Marknadsdomstolen ska också på lämpligt sätt meddelas hur parterna kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska sökanden meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

6 §

Delgivning av ansökan

I delgivningen ska mottagaren uppmanas att lämna uppgifter om hur mottagarens lagliga företrädare eller ombud kan nås. *I den ska mottagaren dessutom uppmanas att uppge den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden avsedda för mottagaren kan sändas (processadress).* I delgivningen ska meddelas att en handling kan delges parten genom att den sänds till den processadress som parten har uppgett i bemötandet. Mottagaren ska också på lämpligt sätt meddela marknadsdomstolen hur mottagaren själv kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska mottagaren meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 15 § i lagen om rättegång i arbetsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i arbetsdomstolen (646/1974) 15 § 2 mom., sådant det lyder i lag 951/1993, som följer:

Gällande lydelse

15 §

I stämningsansökan skall anges

1) parterna och de som skall kallas för att höras samt deras postadresser,

2) kärandens individualiserade yrkanden och de omständigheter som yrkandena grundar sig på,

3) på vilka grunder arbetsdomstolen är behörig i målet, om behörigheten inte annars framgår av stämningsansökan eller de handlingar som har bifogats den, samt

4) i den mån det är möjligt de vittnen som skall höras i saken och om vilka omständigheter de skall höras.

Föreslagen lydelse

15 §

I stämningsansökan ska anges

1) parterna och de som ska kallas för att höras samt deras postadresser *och kända elektroniska adresser*,

2) kärandens individualiserade yrkanden och de omständigheter som yrkandena grundar sig på,

3) på vilka grunder arbetsdomstolen är behörig i målet, om behörigheten inte annars framgår av stämningsansökan eller de handlingar som har bifogats den, samt

4) i den mån det är möjligt de vittnen som ska höras i saken och om vilka omständigheter de ska höras.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 237 § i fastighetsbildningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fastighetsbildningslagen (554/1995) 237 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1180/2000,
som följer:

Gällande lydelse

237 §
I besvärsskriften skall uppges
ändringssökandens namn samt uppgifter om
hur sökandens lagliga företrädare eller ombud
eller biträde kan nås samt den postadress
under vilken kallelser, uppmaningar och
meddelanden i saken kan sändas. Uppgifter
om hur vittnen eller andra personer som skall
höras kan nås skall också på ett lämpligt sätt
uppges för jorddomstolen.

Föreslagen lydelse

237 §
I besvärsskriften *ska* uppges
ändringssökandens namn samt uppgifter om
hur sökandens lagliga företrädare eller ombud
eller biträde kan nås samt den *elektroniska
adress eller eventuella andra adress till* vilken
kallelser, uppmaningar och meddelanden i
saken kan sändas. Uppgifter om hur vittnen
eller andra personer som *ska höras kan nås*
ska också på ett lämpligt sätt uppges.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grupptalan om åtgärder för förbudsföreläggande (1101/2022) 8 § 3 mom.
som följer:

Gällande lydelse

8 §

Väckande av grupptalan

I ansökan ska uppges parternas namn, kontaktuppgifter och hemorter samt kontaktuppgifterna för parternas lagliga företrädare eller ombud, och den postadress samt en eventuell annan adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller ärendet kan sändas. Om någon av uppgifterna ändras, ska den godkända enheten meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

Föreslagen lydelse

8 §

Väckande av grupptalan

I ansökan ska uppges parternas namn, kontaktuppgifter och hemorter samt kontaktuppgifterna för parternas lagliga företrädare eller ombud, och den *elektroniska adress eller* eventuella andra adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller ärendet kan sändas. Om någon av uppgifterna ändras, ska den godkända enheten meddela marknadsdomstolen detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 5 och 7 kap. i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) 5 kap. 3 § 2 mom. och 9 § 3 mom. samt 7 kap. 2 § 2 mom. och 7 § 3 mom., sådana de lyder i lag 363/2010, som följer:

Gällande lydelse

5 kap.

Om väckande av åtal

3 §

I stämningsansökan ska dessutom uppges domstolens och parternas namn samt uppgifter om hur deras lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås. Domstolen ska också på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur parter, vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska domstolen meddelas detta utan dröjsmål.

9 §

När svaranden svarar på yrkandena ska domstolen dessutom på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur de vittnen som han eller hon ämnar låta förhöra kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela domstolen detta utan dröjsmål.

7 kap.

Föreslagen lydelse

5 kap.

Om väckande av åtal

3 §

I stämningsansökan ska dessutom uppges domstolens och parternas namn samt uppgifter om hur *parternas* lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås. Domstolen ska också på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur parter, vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt *samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, om åklagaren känner till beteckningen eller numret.* Om någon av uppgifterna ändras senare, ska domstolen meddelas detta utan dröjsmål.

9 §

När svaranden svarar på yrkandena ska domstolen dessutom på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur de vittnen som *svaranden* ämnar låta förhöra kan nås per telefon och på något annat sätt *samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning, om svaranden känner till den.* Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela domstolen detta utan dröjsmål.

7 kap.

Gällande lydelse

**Om behandlingen av brottmål där
målsäganden ensam för talan**

2 §

I stämningsansökan ska dessutom uppges domstolens och parternas namn samt uppgifter om hur parternas lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås. Domstolen ska också på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur parter, vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska domstolen meddelas detta utan dröjsmål.

7 §

När svaranden svarar på yrkandena ska domstolen dessutom på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur de vittnen som han eller hon ämnar låta förhöra kan nås per telefon och på något annat sätt. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela domstolen detta utan dröjsmål.

Föreslagen lydelse

**Om behandlingen av brottmål där
målsäganden ensam för talan**

2 §

I stämningsansökan ska dessutom uppges domstolens och parternas namn samt uppgifter om hur parternas lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nås. Domstolen ska också på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur parter, vittnen eller andra som ska höras kan nås per telefon och på något annat sätt *samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, om målsäganden känner till beteckningen eller numret*. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska domstolen meddelas detta utan dröjsmål.

7 §

När svaranden svarar på yrkandena ska domstolen dessutom på lämpligt sätt meddelas uppgifter om hur de vittnen som *svaranden* ämnar låta förhöra kan nås per telefon och på något annat sätt *samt på lämpligt sätt meddelas deras personbeteckning, om svaranden känner till den*. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska svaranden meddela domstolen detta utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 3 kap. 1 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 3 kap. 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag 10/2016,
som följer:

Gällande lydelse

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

1 §

Registrering av anmälan om brott

En målsägande som har gjort en anmälan om brott ska få en skriftlig bekräftelse av anmälan, som innehåller de grundläggande uppgifterna om anmälan och om det brott eller den händelse som har anmälts.

Föreslagen lydelse

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

1 §

Registrering av anmälan om brott

En målsägande som har gjort en anmälan om brott ska få en skriftlig bekräftelse av anmälan, som innehåller de grundläggande uppgifterna om anmälan och om det brott eller den händelse som har anmälts. *Bekräftelsen får ges genom att sända den till den adress som målsäganden uppgett.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 35 a § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) 35 a § 1 mom. 6 och 7 punkten, sådana de lyder i lag 95/2018, samt
fogas till 35 a §, sådan den lyder i lag 95/2018, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

35 a §

Besvärsskrift

I besvärsskriften, som ska ställas till tingsrätten, ska anges

6) ändringssökandens namn och kontaktuppgifter till hans eller hennes lagliga företrädare eller ombud eller biträde samt den postadress och eventuell annan adress under vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i saken kan sändas till ändringssökanden, samt

7) telefonnummer och andra kontaktuppgifter till ändringssökanden samt eventuella vittnen och andra som ska höras.

Föreslagen lydelse

35 a §

Besvärsskrift

I besvärsskriften, som ska ställas till tingsrätten, ska anges

6) ändringssökandens namn och kontaktuppgifter till *dennes* lagliga företrädare eller ombud eller biträde samt den *elektroniska adress eller eventuella* andra adress *till* vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i saken kan sändas till ändringssökanden, samt

7) *personbeteckningen för, om* ändringssökanden *känner till den, och* telefonnummer och andra kontaktuppgifter till ändringssökanden samt eventuella vittnen och andra som ska höras.

De uppgifter som avses i 1 mom. 7 punkten kan också meddelas tingsrätten på något annat lämpligt sätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 57 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (89/2025) 57 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

57 §

Disciplinbesvärens innehåll

I besvärsskriften ska meddelas parternas namn och kontaktuppgifterna till deras lagliga företrädare, ombud eller biträde, den postadress och eventuella andra adress till vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i ärendet kan sändas till ändringssökanden samt telefonnumren till parterna och till vittnen eller andra som ska höras. Kontaktuppgifterna till parterna och till vittnen och andra som ska höras ska också meddelas på ett för ändamålet lämpligt sätt. Uppgifterna behöver dock inte meddelas, om de finns i förundersökningsprotokollet eller i annat material som annars ska tillställas domstolen.

Föreslagen lydelse

57 §

Disciplinbesvärens innehåll

I besvärsskriften ska meddelas parternas namn och kontaktuppgifterna till deras lagliga företrädare, ombud eller biträde, den *elektroniska adress eller* eventuella andra adress till vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i ärendet kan sändas till ändringssökanden samt telefonnumren till parterna och till vittnen eller andra som ska höras. *Personbeteckningen för, om ändringssökanden känner till den,* och kontaktuppgifterna till parterna och till vittnen eller andra som ska höras ska också meddelas på ett för ändamålet lämpligt sätt. Uppgifterna behöver dock inte meddelas, om de framgår av förundersökningsprotokollet eller av annat material som annars ska ges in till domstolen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 3 kap. 15 § 2 mom. och 38 § 3 mom., sådana de lyder, 3 kap. 15 § 2 mom. i lag 778/2019 samt 3 kap. 38 § 3 mom. i lag 323/2016,
ändras 3 kap. 33 § 1 mom., 38 § 2 mom. 2 punkten, 39 § 2 mom. och 41 § 2 mom. samt 11 kap. 8 § 1 mom. 4 punkten och 8 § 2 mom.,
av dem 3 kap. 33 § 1 mom. sådant det lyder i lag 778/2019, 3 kap. 38 § 2 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 1038/2022 samt 3 kap. 39 § 2 mom. och 41 § 2 mom. sådana de lyder i lag 323/2016, samt
fogas till 3 kap. 39 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 323/2016, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

15 §

Byte av ansvarig utmättningsman

Den ansvarige utmättningsmannen ska överföra ärendet till en ny ansvarig utmättningsman, om en förändring sker i den omständighet enligt 14 eller 14 a § på basis av vilken den ansvarige utmättningsmannen bestäms. En icke-slutförd förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är mer ändamålsenligt att ärendet överförs.

Vid byte av ansvarig utmättningsman ska gäldenären underrättas om den nye ansvarige utmättningsmannen och dennes kontaktinformation.

33 §

Meddelande om anhängighet

När en ansökan har kommit in till den ansvarige utmättningsmannen, ska svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande

Föreslagen lydelse

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

15 §

Byte av ansvarig utmättningsman

Den ansvarige utmättningsmannen ska överföra ärendet till en ny ansvarig utmättningsman, om en förändring sker i den omständighet enligt 14 eller 14 a § på basis av vilken den ansvarige utmättningsmannen bestäms. En icke-slutförd förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är mer ändamålsenligt att ärendet överförs.

(upphävs)

33 §

Meddelande om anhängighet

När en ansökan har kommit in till den ansvarige utmättningsmannen, ska svaranden utan *obefogat* dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett

Gällande lydelse

behöver inte ges om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Meddelandet ska innehålla

1)uppgift om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och behövliga ärendehanteringsuppgifter,

2)uppgift om den ansvarige utsokningsöverinspektören eller utsokningsinspektören samt dennes kontaktinformation och även annan behövlig kontaktinformation,

3)uppgift om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,

4)betalningsuppmaning, flyttningsuppmaning eller annan uppmaning att uppfylla den i utsokningsgrunden angivna skyldigheten,

5)en uppmaning att ta kontakt och uppgift om möjligheten att bli hörd,

6)uppgift om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan förrättas utan förhandsmeddelande, och uppgift om gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättningen,

7)annan information och andra meddelanden som anses behövliga.

38 §

Delgivningsadress

Utmätningssmannen får som delgivningsadress i stället för postadressen till en i 1 mom. avsedd person använda

2)en sådan adress till personen som är avsedd för dataöverföring inom det riksomfattande elektroniska ärendesystemet för kontakter mellan personer och myndigheter och som förutsätter att det elektroniska ärendesystemet tagits i bruk, eller

Föreslagen lydelse

meddelande behöver inte ges om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet kännbart försvårar verkställigheten. Meddelandet ska innehålla

1) uppgift om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och behövliga ärendehanteringsuppgifter,

2) uppgift om den ansvarige utsokningsöverinspektören eller utsokningsinspektören samt dennes kontaktinformation och annan behövlig kontaktinformation,

3) uppgift om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,

4) betalningsuppmaning, flyttningsuppmaning eller annan uppmaning att uppfylla den i utsokningsgrunden angivna skyldigheten,

5) en uppmaning att ta kontakt och uppgift om möjligheten att bli hörd,

6) uppgift om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan förrättas utan förhandsmeddelande, och uppgift om gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättningen,

7) andra än i 1–6 punkten avsedda uppgifter och meddelanden som anses behövliga.

38 §

Delgivningsadress

Utmätningssmannen får som delgivningsadress i stället för postadressen till en i 1 mom. avsedd person använda

2) ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten enligt 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016), eller

Gällande lydelse

En person som avses i 1 mom. får genom ett meddelande till utmätningsmannen förbjuda att handlingar sänds på den delgivningsadress som avses i 2 mom. 2 punkten.

39 §

Vanlig delgivning

Om inte något annat visas, anses mottagaren ha fått del av handlingen den tredje dagen efter det att ett elektroniskt meddelande har avsänts eller den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. Handlingen ska förses med en anteckning om vilken dag den har avsänts eller avlämnats.

41 §

Bevisliga delgivningssätt

Posten ska underrättas om när delgivning mot mottagningsbevis senast ska ske. Delgivning mot mottagningsbevis kan med mottagarens samtycke också ske med hjälp av ett elektroniskt meddelande. Delfäendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts.

11 kap.

Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

8 §

Besvärsskriftens innehåll

I besvärsskriften, som riktas till den behöriga tingsrätten, skall nämnas

4) ombudets eller biträdets kontaktinformation samt den postadress och

Föreslagen lydelse

(upphävs)

39 §

Vanlig delgivning

Om inte något annat visas, anses mottagaren ha fått del av en per post sänd handling den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. Handlingen ska förses med en anteckning om vilken dag den har avsänts eller avlämnats.

Bestämmelser om tidpunkten för delfående av ett elektroniskt meddelande finns i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

41 §

Bevisliga delgivningssätt

Posten ska underrättas om när delgivning mot mottagningsbevis senast ska ske. Delgivning mot mottagningsbevis kan också ske med hjälp av ett elektroniskt meddelande. Delfäendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts.

11 kap.

Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

8 §

Besvärsskriftens innehåll

I besvärsskriften, som riktas till den behöriga tingsrätten, skall nämnas

4) ombudets eller biträdets kontaktinformation samt den elektroniska adress eller eventuella andra adress till vilken

Gällande lydelse

eventuella andra adress till vilken delgivningar i saken kan skickas till ändringssökanden.

Även kontaktuppgifterna för ändringssökanden samt vittnen eller andra som skall höras skall på lämpligt sätt meddelas tingsrätten. Till besvärsskriften skall fogas de skriftliga bevis som ändringssökanden åberopar.

Föreslagen lydelse

delgivningar i saken kan skickas till ändringssökanden.

Även kontaktuppgifterna för ändringssökanden samt vittnen eller andra som *ska höras ska* på lämpligt sätt meddelas tingsrätten. *Till tingsrätten ska dessutom på lämpligt sätt meddelas personbeteckningen för vittnen eller andra som ska höras, om ändringssökanden känner till personbeteckningen.* Till besvärsskriften ska fogas de skriftliga bevis som ändringssökanden åberopar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

Lag

om ändring av 18 § i vallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vallagen (714/1998) 18 § 4 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 1132/2019, som
följer:

Gällande lydelse

18 §

*Upprättande av och uppgifter i
rösträttsregister*

Efter upprättandet av rösträttsregistret
antecknas i registret beträffande den
röstberättigade

6) uppgift om att det i det register som avses
i 11 § 1 mom. i lagen om förvaltningens
gemensamma stödtjänster för e-tjänster
(571/2016) antecknats samtycke som den
röstberättigade gett i fråga om ett elektroniskt
delgivningsförfarande.

Föreslagen lydelse

18 §

*Upprättande av och uppgifter i
rösträttsregister*

Efter upprättandet av rösträttsregistret
antecknas i registret beträffande den
röstberättigade

6) uppgift om att *den röstberättigade enligt*
det register som avses i 11 § 1 mom. i lagen
om förvaltningens gemensamma stödtjänster
för e-tjänster (571/2016) *är användare av*
meddelandeförmedlingstjänsten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av 11 § i rättshjälpslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättshjälpslagen (257/2002) 11 § 1 mom., sådant det lyder i lag 927/2008, som följer:

Gällande lydelse

11 §

Beviljande av rättshjälp

Rättshjälpsbyrån beslutar om beviljandet av rättshjälp, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag. Om ett offentligt rättsbiträde är jävigt i huvudsaken, ska den som ansöker om rättshjälp anvisas att lämna in sin ansökan till en annan rättshjälpsbyrå. På sökandens begäran kan beslutet dock fattas vid rättshjälpsbyrån i fråga, om inte omständigheterna kräver att ärendet överförs. Det offentliga rättsbiträde som biträder motparten får dock inte avgöra ansökan om rättshjälp. Beslutet får sändas under den kontaktadress som sökanden har uppgett. *Om inte något annat visas, anses sökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen från det beslutet postades.*

Föreslagen lydelse

11 §

Beviljande av rättshjälp

Rättshjälpsbyrån beslutar om beviljandet av rättshjälp, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag. Om ett offentligt rättsbiträde är jävigt i huvudsaken, ska den som ansöker om rättshjälp anvisas att lämna in sin ansökan till en annan rättshjälpsbyrå. På sökandens begäran kan beslutet dock fattas vid rättshjälpsbyrån i fråga, om inte omständigheterna kräver att ärendet överförs. Det offentliga rättsbiträde som biträder motparten får dock inte avgöra ansökan om rättshjälp. Beslutet får sändas under den kontaktadress som sökanden har uppgett.

Denna lag träder i kraft den 20 .
